

**METSÄ
GROUP**
TILINPÄÄTÖS
2016

TULOSENTEKO- KYKYMME JATKUI HYVÄNÄ

BIOTUOTE-
TEHTAAMME
KÄYNNISTYY

Q3 /2017

JULKAISIJA: METSÄ GROUP

Tämä julkaisu ja lisätietoja ovat saatavilla osoitteesta www.metsagroup.com. Metsä Groupin vuosiraportointi koostuu vuosi-esitteestä, tilinpäätöksestä ja englanninkielisestä kestävä kehityksen raportista. Tilinpäätös sisältää selvityksen hallinnoinnista. Metsä Board ja Metsä Fibre julkaisevat lisäksi erilliset vuosiraportit. Palautteet voi lähettää osoitteeseen communications@metsagroup.com tai sosiaalisessa mediassa @MetsaGroup.

Metsä Group
Vuosiesite
2016

Metsä Group
Tilinpäätös
2016

Metsä Group
Sustainability
Report
2016

Metsä Board
Vuosikertomus
2016

Metsä Fibre
Vuosiraportti
2016

SISÄLLYS

- 2 Pääjohtajan katsaus
- 4 Hallituksen toimintakertomus
- 12 Hallituksen esitys taseen osoittaman tuloksen käyttämisestä

KONSERNI

- 13 Laaja tuloslaskelma
- 14 Tase
- 15 Laskelma oman pääoman muutoksista
- 16 Rahavirtalaskelma
- 17 Tilinpäätöksen liitetiedot
- 86 Kehitys vuosineljänneksittäin
- 87 Viisi vuotta lukuina

EMOYRITYS

- 71 Tuloslaskelma
- 72 Tase
- 73 Rahoituslaskelma
- 75 Tilinpäätöksen liitetiedot
- 83 Tilintarkastuskertomus

HALLINTO

- 88 Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä
- 95 Palkka- ja palkkioselvitys
- 98 Metsäliitto Osuuskunnan edustajisto, hallintoneuvosto ja hallitus
- 102 Metsä Groupin johtoryhmä

Metsä Groupin tuotteiden pääraaka-aine on uusiutuva puu pohjoisen kestävästi hoidetuista metsistä. Keskitymme puunhankintaan ja metsäpalveluihin, puutuotteisiin, selluun ja ensikuitukartonkeihin sekä pehmo- ja ruoanlaittopapereihin.

Metsä Groupin liikevaihto vuonna 2016 oli 4,7 miljardia euroa, ja se työllistää noin 9 300 henkilöä. Konsernilla on toimintaa noin 30 maassa. Metsä Groupin emoyritys on Metsäliitto Osuuskunta, jonka omistaa noin 104 000 suomalaista metsänomistajaa.

INVESTOIMME
VUONNA 2016 NOIN

760

MILJOONAA EUROAA

SIJOITETUN
PÄÄOMAN TUOTTO
VUONNA 2016

10,2 %

Tilinpäätöksen kannen Carta Integra -taivekartonki on valmistettu Metsä Boardin Äänekosken tehtaalla. Kolmikerroksisen taivekartongin pintakerrokset ovat kemiallista sellua Metsä Fibren Äänekosken sellutehtaalta ja keskikerroksen valkaistu kemihierre Metsä Boardin Joutsenon ja Kaskisten tehtailta. Puhtaasta ensikuidusta valmistettu Carta Integra on päällystetty kartonki, joka sopii pakkaamiseen ja graafisiin loppukäyttöihin.

INVESTOINTEJA KANNATTAVAAN KASVUUN

Positiivinen vire Metsä Groupissa ja sen ympärillä jatkuu. Panostamme monipuolisesti kasvuun. Tuotantokapasiteettimme kasvaa sellussa, kartongissa ja puutuotteissa. Kokonaisuudessaan Metsä Groupin investoinnit vuosina 2015–2017 ovat noin kaksi miljardia euroa, josta noin 85 prosenttia kohdistuu Suomeen.

Ruotsissa sijaitsevan Husumin tehtaan uusi taivekartonkikone käynnistyi helmikuussa 2016 ja käy hyvällä vauhdilla. Kasvavat kartonkivolyymit suunnataan erityisesti Pohjois-Amerikkaan ja tarjoilupakkaussegmenttiin maailmanlaajuisesti. Parhaillaan Husumissa rakennetaan vuoden 2017 ensimmäisellä puoliskolla käynnistyvää ekstruusiopäällystyslinjaa, jonka myötä Metsä Boardin ruoka- ja tarjoilupakkauksiin soveltuva kartonkivalikoima laajenee. Husumin tehtaan, ja samalla koko Metsä Groupin, painopaperituotanto lopetettiin heinäkuussa 2016.

Uuden biotuotetehtaan rakentaminen alkoi Äänekoskella huhtikuussa 2015. Noin 1,2 miljardin euron investointi on Suomen metsäteollisuuden historian suurin. Selluntuotanto Äänekoskella nousee 1,3 miljoonaa tonniin nykyisestä noin 0,5 miljoonasta. Metsä Fibren asema globaalisti johtavana havusellun toimittajana vahvistuu edelleen. Havusellun kysyntä meille keskeisessä asiakaskunnassa kasvaa.

Maailman ensimmäinen uuden sukupolven biotuotetehdaskonsepti mahdollistaa uusien biotuotteiden integroidun valmistuksen, sivuvirtojen resurssitehokkaan hyödyntämisen ja uudenlaisen biotalouden ekosysteemin muodostumisen. Tehdas, jonka sähköenergian omavaraisuusaste on 240 prosenttia, lisää uusiutuvan energian osuutta Suomessa noin kaksi prosenttiyksikköä. Projektin alussa pääpaino oli rakentamisessa, ja vuoden 2016 alussa aloitettiin asennustyöt. Hanke etenee laadukkaasti aikataulussa ja alkuperäisen budjetin mukaisesti. Tehtaan ensimmäisenä valmistuvien osastojen koekäyttö aloitetaan vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä ja kokonaisuudessaan tehdas käynnistyy kolmannella neljänneksellä.

Biotuotetehtaalla on merkittävät vaikutukset Suomen kansantalouteen. Tämän investoinnin kotimaisuusaste on yli 70 prosenttia. Kasvavan tuotannon myötä vuotuisen viennin arvo lisääntyy noin 0,5 miljardilla eurolla. Tehtaan suoraan arvoketjuun syntyy Suomessa noin 1 500 uutta työpaikkaa. Rakennusvaiheen vuotuinen työllisyysvaikutus on noin 4 000 henkilötyövuotta.

Kesäkuussa 2016 ilmoitimme vaneri- ja Kerto® LVL -toimintojemme noin 100 miljoonan euron investointiohjelmasta, minkä myötä pystymme yhä paremmin vastaamaan kasvavaan maailmanlaajuiseen kysyntään sekä parantamaan kilpailukykyämme. Ohjelma sisältää investointeja sekä Suomeen että Viroon, ja se toteutetaan vaiheittain vuoden 2018 loppuun mennessä. Ensimmäisinä askelina olemme laajentamassa Lohjan Kerto® LVL -tehtaan tuotantoa ja Virossa olemme tehneet esisopimuksen tontin ostosta uutta vaneritehdasta varten.

KORKEALAATUINEN PUURAAKA-AINE BIOTALOUDEN YTIMESSÄ

Vuonna 2016 ostimme noin 30 miljoonaa kuutiometriä puuta. Tästä valtaosa ostettiin Suomesta omistajajäseniltämme, jotka ovat osoittaneet uskollisuuttaan konserniamme kohtaan esimerkillisellä tavalla. Puuvir-

UUONNA 2016
HANKIMME NOIN

30,5

MILJOONAA
KUUTIMETRIÄ PUUTA

**INVESTOIMME
UUOSINA
2015–2017 NOIN**

2 miljardia
euroa

ran tasaisuus on kannaltamme ensiarvoisen tärkeää. Saavutimme metsänomistajien asiakastyytyväisyydessä selvän ennätyksen ja solmimme enemmän uusia metsäomaisuuden hoitosopimuksia kuin minään aiempaa vuonna.

Kuitupuun vuotuinen käyttömmä lisääntyy Suomessa biotuotetetaan myötä noin neljä miljoonaa kuutiometriä eli noin 10 prosenttia. Puutuoteteollisuutemme investointiohjelmaa puolestaan kasvattaa vuotuisen tukkipuun kulutusta Suomessa lähes 300 000 kuutiometrillä. Ensimmäisessä lisäämmä puunhankintaa Suomesta, mutta toimimme koko Itämeren alueella, mikä antaa meille joustovaraa tarvittaessa.

Kehitämmä ennakoluulottomasti palveluita metsänomistajille. Tämä näkyy erityisesti sähköisten palveluiden ja digitalisaation hyödyntämisenä. Sähköisten palveluiden tarjoajana olemme metsäalan edelläkävijä ja uusia mielenkiintoisia kehityshankkeita on käynnissä. Sähköinen kaupankäynti vakiinnutti viime vuonna asemansa. Noin viidennes kaikesta puukaupasta ja vielä suurempi osa metsänhoitopalveluiden myynnistä tehtiin sähköisesti.

Pohjoisissa olosuhteissa kasvanut puu on yksi maailman monipuolisimmista raaka-aineista. Resurssitehokas jalostus tuotteiksi luo puusta eniten lisäarvoa. Puu ei Suomessa kuitenkaan ole rajaton resurssi, vaikka metsien kasvu kiihtyykin. Luonnonvarakeskuksen mukaan kuitupuuta tulee taloudelliseen täyskäyttöön, kun biotuotetettaamme saavuttaa täyskäynnin vuonna 2018, mutta muihin puutavaralajeihin jää vielä potentiaalia. Loppuvuonna 2016 julkaistun Suomen energia- ja ilmasto-politiikan toteutuessa myös muut puutavaralajit mukaan lukien energia-puu tulevat lähelle täyskäyttöä. Puuta ei tule ohjata tukipolitiikalla tai muulla regulaatiolla eri käyttömuotojen välillä vaan markkinoiden on

ohjattava raaka-aine sille arvokkaimpaan käyttöön. Suunniteltaessa puun riittävyttä tulee kaikki kestävyden elementit eli taloudellinen, ekologinen ja sosiaalinen näkökulma ottaa huomioon. Samaan aikaan EU:n energia- ja ilmasto-politiikalla ei pidä rajoittaa Suomen metsien käyttöä.

TULEVAISUUDESSA PALJON MAHDOLLISUUKSIA YHÄ PAREMPAAN

Kiitos sidosryhmillemme kuluneesta vuodesta. Metsä Groupin lähtökohdat vuoteen 2017 ovat hyvät. Olemme parhaiden metsäyhtiöiden joukossa maailmanlaajuisesti. Jatkamme pitkäjänteistä työtämme tehokkuuden ja tuottavuuden parantamiseksi kaikissa liiketoiminnoissamme. Kotimarkkinamme on Eurooppa, jonka ulkopuolella myynnin kasvun painopistealueemme ovat Pohjois-Amerikassa, Aasiassa ja Oseaniassa. Tuotteidemme korkea laatu tunnustetaan ympäri maailman.

Metsä Groupin vuoden huipentaa kolmannelle neljännekselle ajoittuva biotuotetetaan käynnistyminen. Tulevaisuus on täynnä mielenkiintoisia mahdollisuuksia Metsä Groupille, kestävä biotalouden edelläkävijälle.

Kari Jordan

pääjohtaja

Metsä Group

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2016

LIKEVAIHTO JA TULOS

Metsä Groupin liikevaihto vuonna 2016 oli 4 657,9 miljoonaa euroa (2015: 5 016,0 ja 2014: 4 970,3).

Vertailukelpoinen liiketulos vuonna 2016 oli 438,6 miljoonaa euroa (2015: 537,4 ja 2014: 418,1) eli 9,4 prosenttia liikevaihdosta (2015: 10,7 ja 2014: 8,4). Liikevaihdon ja liiketuloksen lasku edelliseen vuoteen verrattuna aiheutui pääosin sellun alhaisemmasta markkinahinnasta ja myyntimääristä sekä Husumin uuden taivekartonkikoneen käyttöönotosta ja sisäänajolaatujen alhaisemmasta hintatasosta. Lisäksi liikevaihdon laskuun vaikutti jäljellä olleen hienopaperituotannon suunnitelman mukainen alasajo.

Metsä Groupin liiketuloksen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät 2016 olivat nettona +3,7 miljoonaa euroa (2015: 4,7 ja 2014: -1,3). Suurimmat negatiiviset erät liittyivät Kyron tehtaan tapetin pohjapaperikoneen sulkemiseen ja Metsä Tissuen Venäjän liiketoiminnan lopettamiseen. Positiivisista eristä suurimmat olivat Metsä-Botnia Metsät Oy:n myyntivoitto, Metsä Boardin Halleinin tehtaan myynnistä saatu lisäkauppahinta ja Metsä Woodin liimapuuliiketoiminnan myyntivoitto.

Metsä Groupin liiketulos (IFRS) oli 442,3 miljoonaa euroa (2015: 542,1 ja 2014: 416,9). Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista oli -1,1 miljoonaa euroa (2015: 11,2 ja 2014: 16,4), rahoitustuotot 4,2 miljoonaa euroa (2015: 5,2 ja 2014: 6,5), rahoituksen kurssierot -5,7 miljoonaa euroa (2015: -1,2 ja 2014: 2,7) ja rahoituskulut 79,1 miljoonaa euroa (2015: 89,0 ja 2014: 112,6).

Vuoden 2016 tulos ennen veroja oli 360,6 miljoonaa euroa (2015: 468,4 ja 2014: 329,9) ja verot sisältäen laskennallisen verovelan muutoksen olivat 80,7 miljoonaa euroa (2015: 112,6 ja 2014: 69,7). Konsernin efektiivinen veroaste oli 22,4 prosenttia (2015: 24,0 ja 2014: 21,1). Tilikauden tulos oli 279,9 miljoonaa euroa (2015: 355,7 ja 2014: 260,3).

Sijoitetun pääoman tuotto oli 10,2 prosenttia (2015: 13,7 ja 2014: 11,1) ja oman pääoman tuotto 11,2 prosenttia (2015: 15,9 ja 2014: 13,0). Vertailukelpoinen sijoitetun pääoman tuotto oli 10,2 prosenttia (2015: 13,6 ja 2014: 11,4) ja vertailukelpoinen oman pääoman tuotto 11,0 prosenttia (2015: 15,8 ja 2014: 13,4). Metsä Groupin rakenteilla oleva biotuotetehdas Äänekoskella alensi sijoitetun pääoman tuottoa 1,5 prosenttiyksikköä (0,6).

TASE JA RAHOITUS

Metsä Groupin maksuvalmius on erittäin hyvä. Kokonaislikviditeetti vuoden 2016 lopussa oli 1 801,4 miljoonaa euroa (2015: 1 952,6 ja 2014: 1 725,0). Tästä 895,1 miljoonaa euroa (2015: 1 120,8 ja 2014: 947,9) oli likvideinä varoina ja sijoituksina ja 906,3 miljoonaa euroa (2015: 831,8 ja 2014: 777,1) taseen ulkopuolisina sitovina luottolupauksina. Lisäksi konsernilla on Äänekosken biotuotetehdasinvestointiin liittyviä taseen ulkopuolisia sitovia luottolupauksia 501,2 miljoonaa euroa.

Konsernin likviditeettireserviä täydentävät ei-sitovat yritystodistusohjelmat ja luottolimiitit 160,8 miljoonan euron arvosta (2015: 161,0 ja 2014: 173,3).

Konsernin omavaraisuusaste oli joulukuun lopussa 43,9 prosenttia ja nettovelkaantumisaste 40 prosenttia (2015: 43,2 ja 25 sekä 2014: 37,9 ja 46). Korolliset nettovelat olivat 1 032,6 miljoonaa euroa (2015: 609,6 ja 2014: 938,2).

Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavirrat olivat 347,8 miljoonaa euroa (2015: 796,0 ja 2014: 617,3). Käyttöpääomaan sitoutui vuoden aikana 126,2 miljoonaa euroa (2015: vapautui 221,3 ja 2014: vapautui 198,6). Käyttöpääomaa kasvattivat myynti- ja muiden saamisten lisäys 84,4 miljoonalla eurolla sekä vaihto-omaisuuden lisäys 90,3 miljoonalla eurolla. Käyttöpääomaa vähensi ostovelkojen ja muiden velkojen lisäys 48,6 miljoonalla eurolla. Vuonna 2015 käyttöpääoma pieneni muun muassa uusien käyttöpääomarahoituksen instrumenttien käyttöönoton ansiosta.

Emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan omavaraisuus oli vuoden lopussa 69,6 prosenttia ja nettovelkaantumisaste -7 prosenttia (2015: 67,8 ja 3 sekä 2014: 63,0 ja 12).

Vuoden 2016 aikana Metsäliitto Osuuskunnan osuuspääomat kasvoivat yhteensä 51,5 miljoonalla eurolla (2015: 53,8). Perusosuudet kasvoivat 11,8 miljoonalla eurolla (1,6), A-lisäosuudet 26,6 miljoonalla eurolla (33,1) ja B-lisäosuudet 13,1 miljoonalla eurolla (19,1).

Standard & Poor's Ratings Services nosti helmikuussa Metsä Boardin luottoluokituksen yhdellä pykälällä tasolta BB tasolle BB+. Luokituksen näkymä nousi vakaasta positiiviseksi.

Kesäkuussa Metsä Board sopi syndikoidun luottosopimuksensa pidennyksestä kahdella vuodella. 150 miljoonan euron lainasta ja 100 miljoonan euron luottolimiitistä koostuva järjestely erääntyy muutoksen jälkeen maaliskuussa 2020.

Kesäkuussa Metsä Fibren osakkaat sijoittivat yhteensä 100 miljoonaa euroa oman pääoman ehtoisenä sijoituksena rakenteilla olevaan biotuotetehdaan. Metsäliitto Osuuskunnan osuus oli 50,2 miljoonaa euroa, Metsä Boardin 24,9 miljoonaa euroa ja Itochu Corporationin 24,9 miljoonaa euroa.

HENKILÖSTÖ

Metsä Groupin palveluksessa oli vuoden 2016 aikana keskimäärin 9 626 henkilöä (2015: 10 117 ja 2014: 10 775). Joulukuun lopussa konsernin henkilöstömäärä oli 9 300 (2015: 9 599 ja 2014: 10 410), josta Suomessa työskenteli 4 927 (2015: 5 122 ja 2014: 5 131) ja ulkomailla 4 373 (2015: 4 477 ja 2014: 5 279) henkilöä. Työntekijöiden vaihtuvuus oli 8,0 prosenttia (2015: 7,9 ja 2014: 7,4) sisältäen luonnollisen poistuman sekä muun poistuman, josta vapaaehtoinen lähtövaihtuvuus oli 2 prosenttia.

Keskimääräinen työsuhteen pituus oli 16,6 vuotta (2015: 16,7 ja 2014: 16,8). Metsä Groupin henkilöstölle maksetut palkat ja palkkiot sisältäen osakeperusteiset maksut olivat 416,4 miljoonaa euroa (2015: 463,8 ja 2014: 469,6).

Emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan palveluksessa oli joulukuun lopussa 1 934 henkilöä (2015: 2 449 ja 2014: 2 471). Palkkoja ja palkkioita emoyritys maksoi 108,0 miljoonaa euroa (2015: 108,8 ja 2014: 107,3).

Metsä Group edistää arvoihin perustuvia johtamiskäytäntöjä kouluttamalla esimiehiä ja työntekijöitä ymmärtämään ja noudattamaan konsernin toimintatapaohjetta ja yhteisiä politiikkoja. Metsä Groupin tavoitteena on, että kaikki työntekijät ovat osallistuneet toimintatapaohjeen koulutukseen. Vuoden 2016 loppuun mennessä noin 96 prosenttia toimihenkilöistä (2015: 96 ja 2014: 94) ja 90 prosenttia työntekijöistä (2015: 82) oli osallistunut koulutukseen. Koko henkilöstöstä koulutuksen saaneiden osuus vuoden 2016 loppuun mennessä oli 92 prosenttia (2015: 87 ja 2014: 72).

Työturvallisuus on Metsä Groupissa ensisijaisen tärkeää. Kaikilla liiketoiminta-alueilla tehtävä systemaattinen työturvallisuustyö tukee toiminnan jatkuva kehittämistä ja konsernin tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteena on vähentää vähintään yhden päivän sairauspoissaoloa johtaneiden tapaturmien taajuutta 10 prosentilla vuosittain. Pitkän aikavälin tavoitteena on nolla tapaturmaa. Vuonna 2016 poissaoloa johtaneiden tapaturmien taajuus laski 22 prosenttia edellisestä vuodesta ja oli 7,4 (2015: 9,5 ja 2014: 11,2). Raportointikaudella tapahtui työntekijän kuolemaan johtanut liikenneonnettomuus Metsä Forestin Podporozhjen yksikössä Venäjällä (2015: 1 ja 2014: 0). Sairaushoitoa poissaoloa konsernissa olivat 3,9 prosenttia (2015: 3,9 ja 2014: 3,7) teoreettisesta säännöllisestä työajasta.

Vuoden 2016 henkilöstön työtyytyväisyystutkimus tehtiin edellistä vuotta suppeammalla otannalla. Asteikolla 4–10 työyhteisön toimivuus-tutkimuksessa saavutettiin konsernitasolla tulos 8,4 (2015: 8,2 ja 2014: 8,1). Tutkimuksesta saadaan lisäksi esimiesindeksi, joka oli 8,4 (2015: 8,1 ja 2014: 8,0). Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään henkilöstön työtyytyväisyyden ja hyvinvoinnin sekä tehokkuuden parantamiseen tähtäävässä työssä.

Uutena konsernitasoisena ohjelmana käynnistettiin nuorille potentiaaleille suunnattu Metsä Excellence -ohjelma. Ohjelma tukee monipuolisen osaamisen kehittämistä ja edistää siten konsernin avaintehtävien täyttämistä laajalti sisäisesti. Konsernin sisäiset työkierrot ovat avainasemassa ohjelmassa.

Metsä Forestissa käynnistettiin mittava, kotimaan toiminnolle suunnattu pelillisiä elementtejä hyödyntävä valmennusohjelma, joka tähtää muun muassa asiakaskokemuksen, sisäisen yhteistyön ja toimintatapojen parantamiseen. Lisäksi otettiin käyttöön laatu-, ympäristö- ja turvallisuusasioiden johtamismalli.

Metsä Wood uudisti johtamisrakennettaan ja siirtyi prosessiorganisaatiomalliin vuoden 2016 aikana. Turvallisuusasiat on nostettu tärkeäksi kehityskohteeksi Metsä Woodissa, sillä turvalliset työskentelyolosuhteet ovat edellytys tuotannon suunnitelmallisuuden kehittämiseksi ja teolliselle tehokkuudelle. Henkilöstöä kannustetaan aktiiviseen turvallisuushavaintojen tekemiseen.

Metsä Fibressä henkilöstön kehittämisen osa-alueita olivat muun muassa johtaminen ja selluprosessiosaamisen syventäminen. Koko henkilöstölle toteutettiin osaamiskartoitukset, joiden perusteella jokaiselle metsäfibreläiselle tehtiin osaamisen kehittämissuunnitelma.

Metsä Boardissa jatkettiin vuonna 2015 aloitettuja ja esimiehille suunnattuja valmennuksia, joiden tavoitteena on kehittää ja yhdenmukaistaa johtamista. Työturvallisuuden kehitystä ja työturvallisuuskäytäntöjen yhtenäistämistä vauhditettiin tehtailla toteutetulla hankkeella. Työkyvyn ylläpitoon panostettiin ennakoidulla mahdollisilla työkykyriskeillä muun muassa varhaisen tuen keskusteluilla.

Metsä Tissuessa päätettiin käynnistää työhyvinvoinnin kehittämisprojekti, jonka yhtenä keskeisenä tavoitteena on kääntää sairauspoissaolojen määrä laskuun kaikissa toimipaikoissa. Työturvallisuuden kehittämiseksi käynnistettiin kaikissa toimipaikoissa turvallisuuskulttuurikoulutukset, joita jatketaan vuonna 2017.

JÄSENET

Metsäliitto Osuuskunnalla oli vuoden lopussa 104 037 jäsentä (2015: 116 290 ja 2014: 121 941). Jäsenmäärän vähentyminen johtui jäsenrekisterin päivittämishankkeesta, jossa tarkastettiin jäsenyyden edellytyksiä metsämaan omistuksen ja perusosuussijoitusten osalta. Jäsenten omistama metsäpinta-ala pysyi lähes ennallaan ja jäsenet omistavat edelleen noin puolet Suomen yksityismetsistä.

INVESTOINNIT

Metsä Groupin investoinnit käyttöomaisuushyödykkeisiin olivat 757,9 miljoonaa euroa (2015: 491,6 ja 2014: 143,0). Investoinneista noin 508 miljoonaa euroa kohdistui Äänekosken biotuotetehtäseen (2015: 355).

LIIKETOIMINNAN KEHITYS

ÄÄNEKOSKEN BIOTUOTETEHDAS

Metsä Fibre ilmoitti huhtikuussa 2015 rakentavansa Äänekoskelle noin 1,2 miljardia euroa maksavan biotuotetehtaan.

Biotuotetehtaan rakentaminen etenee suunnitellusti. Tehtaan lähtökohtana on ollut laajentaa tuotevalikoimaa lukuisiin uusiin biotuotteisiin. Helmikuussa 2016 tuotekonseptin kehittäminen eteni toteuttamispäätöksiin biokaasun ja biokomposiitin osalta. Toukokuussa Metsä Fibre päätti rikkihappolaitoksen rakentamisesta tehtaan yhteyteen. Laitos parantaa edelleen biotuotetehtaan ympäristösuorituskykyä.

Biotuotetehtasprojektin kokonaisedistymä oli vuoden 2016 lopussa 84 prosenttia. Hankkeen kotimaisuusaste on yli 70 prosenttia. Noin 1,3 miljoonaa tonnia sellua tuottava tehdas käynnistyy vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä.

METSÄ WOODIN INVESTOINTIOHJELMA

Kesäkuussa 2016 Metsä Wood ilmoitti käynnistävänsä vaneri- ja Kerto® LVL -toimintojen noin 100 miljoonan euron investointiohjelman. Investointiohjelma toteutetaan vaiheittain vuoden 2018 loppuun mennessä.

Äänekoskelle rakennetaan uusi koivuviilun sorvaus- ja kuivauslinja, jonka tuotanto jalostetaan Viroon rakennettavalla uudella vanerilinjalta. Suolahden nykyinen koivuviilun jatkojalostuslinja siirretään Viroon. Esisopimus teollisuustontin ostamisesta Viron Pärnusta tehtiin lokakuussa.

Suolahden tehtaalle suunnitellun erikoisviilutuotteen asiakaskoeajot ovat jo käynnissä.

Lohjan Kerto® LVL -tehtaan vuotuista tuotantokapasiteettia kasvatetaan noin 20 000 kuutiometrillä korvaamalla kaksi vanhinta tuotantolinjaa uudella. Kertolinja 1 suljettiin marraskuun lopussa ja valmistelutyöt uuden linjan investointia varten aloitettiin.

HUSUMIN TEHDAS

Ruotsissa Husumin investointiohjelma saatiin vuonna 2016 päätökseen, ja uusi taivekartongin tuotantolinja Ruotsissa käynnistyi helmikuussa. Uuden tuotantolinjan jälkikäsittelyn tekniset ongelmat viivästyttivät asiakastoimituksia toisella ja kolmannella vuosineljänneksellä. Vuoden lopussa tuotannon tekniset ongelmat oli ratkaistu, ja tilausvirran keskihinta oli hyvällä tasolla.

Kolmannella vuosineljänneksellä Husumissa aloitettiin ekstruusio-päällystyslinjan päälaitteiston asennustyöt. Päällystyslinja otetaan käyttöön vuonna 2017, ja sillä pystytään päällystämään kartonkia noin 100 000 tonnia vuodessa. Investoinnin arvo on 38 miljoonaa euroa, joka kohdistui pääosin vuodelle 2016.

DIVESTOINNIT JA TUOTANNON JÄRJESTELYT

Metsä Wood myi kesäkuussa Kaskisissa sijaitsevan lämpöpuuliiketoimintansa Oy Lunawood Ltd:lle.

Koko Metsä Groupin paperituotanto loppui heinäkuussa Metsä Boardin Husumin tehtaan hienopaperituotannon lopettamisen myötä.

Metsä Fibre myi elokuussa Metsä-Botnia Metsä Oy:n koko osakannan Dasos Capital Oy:n hallinnoimalle rahastolle. Metsä-Botnia Metsä omistaa noin 34 000 hehtaaria maa- ja vesialueita.

Metsä Board sulki syyskuussa Hämeenkyrössä sijaitsevan Kyrön tehtaan tapetin pohjapaperikoneen. Tehtaalle jää 190 000 tonnia vuodessa pakkauskartonkia tuottava taivekartonkikone.

Metsä Wood myi marraskuussa Hartolassa sijaitsevan liimapuuliiketoimintansa Versowood Oy:lle.

Tilikauden jälkeen tammikuussa 2017 Metsä Wood myi Pälkäneellä sijaitsevan projektiliiketoiminnan Lapwall Oy:lle.

LIIKETOIMINTA-ALUEET

Metsä Groupin suomalaiset sahat siirrettiin 1.11.2016 konsernin sisäisellä järjestelyllä Puutuoteteollisuudesta osaksi konsernin Selluteollisuutta. Järjestelyn seurauksena Selluteollisuus-segmentin uusi nimi on Sellu- ja sahateollisuus. Segmenteille on laskettu uudet historialluvut vuosille 2015 ja 2016.

PUUNHANKINTA JA METSÄPALVELUT

Puunhankinnan ja metsäpalveluiden eli Metsä Forestin liikevaihto vuonna 2016 oli 1 534,4 miljoonaa euroa (2015: 1 518,1) ja vertailukelpoinen liiketulos 30,9 miljoonaa euroa (29,0).

Suomessa puun tarjonta oli vuonna 2016 tasaista ja kantohinnat pysyivät vakaina. Suomen metsäteollisuus osti puuta noin 44 miljoonaa kuutiometriä, eli noin 10 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Korjuukelit olivat hyvät koko vuoden. Itämeren alueella vallitsi vuoden 2016 aikana koivukuitupuun ylitarjonta. Havukuitupuun- ja hakemerkkinat olivat melko tasapainoiset. Sekä havu- että koivutukin kysyntä oli Baltiassa, Ruotsissa ja Venäjällä aktiivista koko vuoden ajan. Loppuvuotta kohden mäntytukin kysyntä kuitenkin heikkeni jonkin verran. Koko Itämeren alueella jatkui energiapuun ylitarjonta.

Metsä Forestin puun kysyntä kohdistui kuusivaltaisiin päätehakkuihin ja kesäkorjuukelpoisiin harvennusleimikoihin. Suomessa pääosa puusta hankittiin Metsäliitto Osuuskunnan jäseniltä. Energiapuun hankinta painottui edelleen latvusmassaan.

Puuta korjattiin Suomessa tavoitteiden mukaisesti ja toimitukset asiakkaiden tuotantolaitoksille sujuivat suunnitellusti. Metsä Forest toimitti vuonna 2016 asiakkailleen puuta yhteensä 30,5 miljoonaa kuutiota (30,0), josta noin 84 prosenttia Suomessa sijaitsevalle teollisuudelle.

Metsä Forest osti vuonna 2016 yksityismetsistä hankkimastaan puusta yhteensä lähes 20 prosenttia sähköisesti. Metsänhoitopalvelujen myynnissä osuus oli noin neljännes.

Metsäpalveluiden myynti kasvoi tarkasteluvuonna edellisvuoteen verrattuna. Kestävän metsätalouden rahoituslakiin liittyneiden epävarmuuksien vuoksi metsänhoitopalvelujen liikevaihto pysyi edellisvuoden tasolla.

Metsä Forest otti syksyllä käyttöön uuden luonnonhoitotoimen, jossa hakkuiden yhteydessä katkaistaan tietyt puunrungot 2–4 metrin korkeudelta tekopötkelöksi.

PUUTUOTETEOLLISUUS

Puutuoteteollisuuden eli Metsä Woodin liikevaihto vuonna 2016 oli 481,6 miljoonaa euroa (2015: 533,6). Vertailukelpoinen liiketulos oli 38,7 miljoonaa euroa (27,9).

Kerto® LVL -tuotteiden toimitusmäärät ja liikevaihto kasvoivat selvästi etenkin Pohjois-Euroopan, Australian ja Pohjois-Amerikan toimitusten ansiosta. Myös muilla markkinoilla Kerto® LVL -tuotteiden kysyntä oli vahvaa.

Koivu- ja havuvanerituotteissa toimitusmäärät ja liikevaihto puolestaan laskivat edellisestä vuodesta. Levytuotteiden markkinatasapainoa Euroopassa on heikentänyt tuonnin kasvu EU:n ulkopuolelta.

Metsä Wood ilmoitti 8.6.2016 käynnistävänsä noin 100 miljoonan euron investointiohjelman liittyen vaneri- ja Kerto® LVL -tuotteisiin ja tuotantotehokkuuden lisäämiseen. Ohjelma on suunniteltu toteutettavaksi vaiheittain vuoden 2018 loppuun mennessä.

Metsä Groupin suomalaiset sahat siirrettiin 1.11.2016 konsernin sisäisellä järjestelyllä Metsä Woodista osaksi Metsä Fibreä. Siirron kohteena olevat sahat olivat Vilppula, Lappeenranta, Renko, Merikarvia, Kyrö ja Eskola, joiden yhteenlaskettu vuotuinen sahatavaran tuotanto on noin 1,6 miljoonaa kuutiometriä.

Metsä Wood myi Hartolan liimapuuliiketoiminnan Versowood Oy:lle 30.11.2016. Pälkäneen projektiliiketoiminnan myynti Lapwall Oy:lle toteutui katsauskauden jälkeen 31.1.2017.

SELLU- JA SAHATEOLLISUUS

Sellu- ja sahateollisuuden eli Metsä Fibren liikevaihto vuonna 2016 oli 1 636,0 miljoonaa euroa (2015: 1 771,8). Pitkäkuitusellun kysynnän ja tarjonnan tasapaino pysyi hyvänä. Lyhytkuidussa tarjonta lisääntyi, mikä laski hintoja. Yhdysvaltain dollarin kurssi suhteessa euroon pysyi keskimäärin edellisvuoden tasolla, vaikka vahvistui loppuvuotta kohden.

Metsä Fibren vertailukelpoinen liiketulos oli 214,6 miljoonaa euroa (340,7). Liikevaihtoa ja liiketulosta heikensivät edelliseen vuoteen verrattuna pääasiallisesti sellun dollarimääräisten myyntihintojen ja myyntimäärien lasku. Pitkäkuitusellun dollarimääräiset markkinahinnat laskivat keskimäärin 6 prosenttia ja lyhytkuitusellun 11 prosenttia.

Sellun toimitusmäärä vuonna 2016 oli 2 274 000 tonnia, joka on noin 3,5 prosenttia edellisvuoden vastaavan ajanjakson määrää vähemmän (2 356 000). Pitkäkuitusellun osuus myynnistä oli 1 738 000 tonnia (1 783 000) ja lyhytkuitusellun 536 000 tonnia (573 000). Sellun tuotanto oli 2 317 400 tonnia (2 352 600).

Äänekoskelle rakennettavaan biotuotetehtaaseen investoitiin 508 miljoonaa euroa vuonna 2016. Käynnissä olevien tehtaiden investoinneista merkittävimmät olivat Kemin tehtaan uusi sahakkeen vastaanottoasema, Rauman tehtaan kuivauskoneen lämmöntalteenoton laajentaminen sekä Kemin tehtaan soodakattilan ilmajärjestelmän muutos.

Metsä Groupin suomalaiset sahat siirrettiin konsernin sisäisellä järjestelyllä osaksi Metsä Fibreä 1.11.2016. Siirto tehtiin sellun ja sahatavaran teollisten synergioiden täysmittaiseksi hyödyntämiseksi.

Metsä Fibre myi Metsä-Botnia Metsät Oy:n koko osakekannan Dasos Capital Oy:n hallinnoimalle rahastolle elokuussa. Metsä-Botnia Metsät omistaa noin 34 000 hehtaarin maa- ja vesialueet. Metsä Groupin ja Metsä-Botnia Metsien väliset pitkäaikaiset sopimukset puunmyynnistä ja metsänhoitopalveluista säilyvät voimassa.

KARTONKITEOLLISUUS

Kartonkiteollisuuden eli Metsä Boardin liikevaihto oli 1 720,3 miljoonaa euroa (2015: 2 007,5). Liikevaihtoa laski paperitoimitusten merkittävä väheneminen. Liiketulos oli 132,3 miljoonaa euroa (199,0) ja vertailukelpoinen liiketulos 137,5 miljoonaa euroa (179,9). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat nettona -5,2 miljoonaa euroa (+19,2) ja ne liittyivät pääosin tapettipaperiliiketoiminnan lopettamiseen.

Liiketulosta etenkin ensimmäisellä vuosipuoliskolla heikensi sellun ja kartongin tuotantomääriin vaikuttanut uuden taivekartonkikoneen käyttöönotto Husumissa. Sellutehtaan soodakattilan vuoto ja uuden taivekartongin tuotantolinjan jälkikäsitellyssä esiintyneet tekniset ongelmat viivästyttivät asiakastoimituksia toisella ja kolmannella neljänneksellä. Tilikauden tulokseen vaikuttivat negatiivisesti myös

Husumin taivekartongin sisäänajolaatujen selvästi alhaisempi hinta sekä markkinasellun hinnanlasku edellisvuoteen verrattuna. Metsä Boardin Suomen tehtaiden tulokset kehitys oli kokonaisuudessaan vakaata. Viidellä Suomen tehtaalla tehtiin uudet vuosituotantoennätykset. Valuuttakurssivaihteluilla suojausten jälkeen oli selvästi positiivinen kokonaisvaikutus tilikauden liikutukseen.

Metsä Boardin taivekartongin ja valkoisen ensikuitulainerin kokonaistoimitusmäärä oli yhteensä 1 568 000 tonnia (1 404 000). Paperien toimitusmäärä oli 35 000 tonnia (478 000). Markkinasellun toimitusmäärä oli 500 000 tonnia (549 000). Sellutoimitusten määrää vähensivät Husumin investointiohjelmasta johtuneet tuotantokatkokset sekä Sappin kanssa lopetettu sellun välitystoiminta.

Metsä Boardin vertailukelpoinen sijoitetun pääoman tuotto oli 8,1 prosenttia (11,3) ja vertailukelpoinen osakekohtainen tulos 0,26 euroa (0,34).

Metsä Boardin omavaraisuusaste oli joulukuun lopussa 48,2 prosenttia ja nettovelkaantumisaste 44 prosenttia (31.12.2015: 46,5 ja 32).

PEHMO- JA RUOANLAITTOPAPERIT

Pehmo- ja ruoanlaittopapereiden eli Metsä Tissueen liikevaihto vuonna 2016 oli 990,8 miljoonaa euroa (2015: 1 015,8) ja vertailukelpoinen liikutulos 63,1 miljoonaa euroa (55,1). Liikevaihdon laskun taustalla ovat kuluttajaliiketoiminnan loppuminen vuoden 2015 aikana Venäjällä sekä Norjan kruunun, Puolan zlotyn ja Ison-Britannian punnan valuuttakurssien heikentyminen. Liikutulosta nostivat edellisvuotta parempi myynnin tuotejakauma, toiminnan tehostaminen sekä alhaisemmat tuotanto- ja kuljetuskustannukset.

Liikutuksen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat vuonna 2016 nettona -1,7 miljoonaa euroa (2015: -13,5). Erät liittyvät kuluttajaliiketoiminnan alasajoon Venäjällä sekä Saksassa toteutettuun lautasliinaliiketoiminnan tehostamisohjelmaan.

Lambi sai vuoden 2016 alussa wc- ja talouspapereihinsa Allergia- ja astmaliiton myöntämän Allergiatunnuksen Suomessa ja Ruotsissa. Serla lanseerasi alkuvuodesta entistä riittoisamman valkoisen wc-paperin, jonka jokaisessa rullassa on 30 prosenttia aiempaa enemmän arkkeja. Molan ja Tenton lanseeraamien uusien Sensitive-tuotteiden, 3-kerroksisten wc-papereiden, myynti vauhditti markkinaosuuksien vahvistumista Puolassa, Slovakiassa ja Tšekissä.

Katrin jatkoi uuden annostelijasarjan lanseerauksia eri markkina-alueilla. Uudet annostelijat saivat tunnustusta sekä muotoilusta että innovatiivisuudesta. SAGA lanseerasi Suomen kuluttajamarkkinoille aaltopahvista ja leivinpaperista valmistetun SAGA Paistovuon, joka on täysin muoviton ja alumiiniton leivontaan sopiva tuote. Se kestää 220 asteen lämpötilan ja on täysin biohajoava.

Metsä Tissue uudisti toisen vuosineljänneksen aikana paperikoneen Raubachin tehtaalla sekä otti käyttöön uuden varaston Kreuzaussa Saksassa. Kolmannen vuosineljänneksen aikana uudistettiin tiivispaperikone Mäntässä.

TUTKIMUS JA KEHITYS

Metsä Groupin tutkimus- ja kehityskustannukset olivat 18,0 miljoonaa euroa (2015: 18,1 ja 2014: 17,7) eli 0,4 prosenttia liiketoiminnan kuluista (2015: 0,4 ja 2014: 0,4).

Metsä Forestissa otettiin käyttöön lukuisia ICT-sovelluksia, jotka tehostavat jäsenpalvelua, puukauppaa ja logistiikkaa. Esimerkkejä tästä ovat henkilöstön käyttämän puukaupan ja metsänhoitopalvelujen tietojärjestelmän mobiiliversio ja sopimussyrittäjien käyttöön tarkoitettu sovellus metsänhoitotöiden ohjaukseen. Lisäksi pilotoitiin automaattinen maanmuokkaustihedden mittaussjärjestelmä ja päätettiin

sen käyttöönotosta. Puunhankinnassa otettiin myös käyttöön uusi luonnonhoitotoimi, jossa hakkuiden yhteydessä katkaistaan tietyt puunrungot 2–4 metrin korkeudelta tekopötkkelöksi.

Metsä Wood keskittyi tuotteiden palonsuojauksominaisuuksien edelleen parantamiseen ja perustutkimukseen puun hiiltymisen kehittymisestä erilaisissa palotilanteissa. Lisäksi tehtiin kehitystyötä ja asiakaskokeita uuteen havuviiluun perustuvaan erikoistuotteeseen liittyen sekä kehitettiin uusia ja jalostettiin nykyisiä Kerto® LVL-käyttösovelluksia. Esimerkkejä ovat Kerto-Ripa®-lattiaelementti, kerrannaisliimattu lattiaelementti, jäykiste-elementti kerrostalorakentamiseen ja R90 palonkestävä Kerto-Ripa®-elementti.

Metsä Fibren kehitystyötä ohjaa kolmivuotinen tuotteiden ja tuotantoprosessien kehityssuunnitelma. Prosessikehitys tähtää tehtaiden tuotantotehokkuuden ja ympäristösuorituskyvyn jatkuvaan parantamiseen, mistä biotuotetehtäseen tuleva oma, hajukaasuista rikkihappoa valmistava laitos on esimerkki. Laitos on ensimmäinen laatuaan maailmassa tässä sovelluskohteessa ja mittakaavassa, ja se on merkittävä askel kohti tehtaan suljettua kemikaalikiertoa.

Keskeisiä Metsä Fibren uusiin biotuotteisiin liittyviä kehityshankkeita olivat muun muassa toimeenpanovaiheeseen edenneet biokaasun ja biopolttoainepellettien sekä biokomposiittien valmistus. Lisäksi Metsä Fibre edisti uusiin biotuotteisiin liittyviä kehityshankkeita, kuten ligniinin hyödyntämistä biomateriaalina, sellun jalostamista uudella menetelmällä tekstiilikuiduksi sekä kuoren jatkojalostusta.

Metsä Board hakee kasvua pakkauskartongeissa kehittämällä nykyisiä ja uusia tuotteita niin, että tuotteiden ympäristövaikutukset olisivat mahdollisimman pienet. Tutkimus- ja kehitystoiminnan keskeiset tavoitteena on tuottaa entistä kevyempiä taive- ja lainerikarttonkeja sekä kehittää uusia tuotteita tarjoilupakkaussegmenttiin.

Metsä Board toi vuonna 2016 markkinoille tarjoilupakkaamiseen soveltuvat PE-päällystetyt kartongit, jotka tuotetaan yhteistyössä ulkopuolisten jalostajien kanssa. Yhtiön oma ekstruusiopäällystyslinja PE-päällystetyille tuotteille käynnistyy vuonna 2017. Metsä Board kehittää myös muita niin kutsuttuja barrier-ratkaisuja.

Tuoteturvallisuuden merkitys Metsä Boardin kasvualueilla on suuri, erityisesti tarjoilupakkaussegmentissä USA:ssa ja Aasiassa. Vuonna 2016 valmistui useita aiemmin käynnistettyjä kehityshankkeita, jotka parantavat Metsä Boardin kykyä palvella asiakkaita tuoteturvallisuuskysymyksissä. Muuttuvan tuoteturvallisuuslainsäädännön sekä uusien tuotteiden ja tehtaiden hygieniavaatimusten kiristymisen myötä Metsä Board kehittää jatkuvasti toimintaansa vastatakseen näihin muutoksiin.

Pehmo- ja ruoanlaittopapereita valmistavassa Metsä Tissuessä asiakas- ja kuluttajalähtöinen tuotekehitys on sen strategian kulmakiviä. Metsä Tissue toi vuoden aikana markkinoille uusia pehmapaperituotteita ja lanseerasi uudet Katrin-annostelijat.

Ympäristötietoisuuden kasvu sekä kiinnostus hyvinvointiin ja terveyteen ovat esimerkkejä Metsä Tissueen tuotekehitykseen vaikuttavista treندهistä. Yhtiön tuotekehitys on keskitetty Saksassa sijaitsevaan teknologiakeskukseen.

Metsä Group osallistui aktiivisesti CLIC Innovation Oy:n tutkimusohjelmiin sekä suunnitteluun ja ohjaukseen. Perustutkimusta on suunnattu palvelemaan Brysselissä toimivan, Euroopan komission ja eurooppalaisen bioteollisuuden t&k-yhteistyötahon Bio-based Industries PPP:n toimintaa (bbi-europe.eu).

KESTÄVÄ KEHITYS

Metsä Group on sitoutunut kestävä kehityksen edistämiseen läpi arvoketjun. Kestävä kehityksen johtamista ja tavoitteita tarkastellaan

tuotteiden, puun ja muiden raaka-aineiden, tuotannon tehokkuuden ja ympäristösuorituskyvyn sekä yhteiskunnallisen vaikuttamisen teemojen kautta. Toimintaa ohjaavat konsernin toimintatapaohje, kestävä kehityksen periaatteet sekä 16 eri osa-alueen politiikkaa.

Metsä Group tukee kestävä ja vastuullista metsänhoitoa. Käyttämämme puu on 100-prosenttisesti jäljitettävissä ja se tulee aina kestävästi hoidetuista metsistä. Tavoitteena on ylläpitää sertifioitua puun osuus toiminnassa yli 80 prosentissa. Metsä Groupin hankkimasta puusta 86 prosenttia (2015: 86 ja 2014: 84) oli peräisin PEFC- ja/tai FSC-sertifioituista metsistä.

Metsä Group huomioi ilmaston ja ympäristön kaikessa toiminnassaan. Ilmastomuutoksen hillitsemisen kannalta tärkein tavoite on vähentää fossiilisia CO₂-päästöjä tuotannossa 30 prosentilla tuotettua tonnia kohden vuoteen 2020 mennessä vuoden 2009 tasosta. Investointien ja toimintatapojen kehittämisen seurauksena vuoden 2016 loppuun mennessä fossiiliset CO₂-päästöt olivat vähentyneet 35 prosentilla tuotettua tonnia kohden (2015: 34 ja 2014: 36). Metsä Groupin käyttämistä polttoaineista 86 prosenttia on puupohjaisia biopolttoaineita (2015: 86 ja 2014: 86).

Metsä Groupin energiatehokkuus on parantunut 6 prosenttia vuoden 2009 tasosta. Tavoitteena on parantaa toiminnan energiatehokkuutta 10 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Suorien investointien lisäksi energiatehokkuuden parannusta haetaan työ- ja toimintatapoja kehittämällä.

Metsä Groupin tavoitteena on vähentää prosessiveden kulutusta 17 prosentilla tuotettua tonnia kohden vuoteen 2020 mennessä vuoden 2010 tasosta. Erityisesti prosesseissaan vettä runsaasti käyttävä selluliiketoiminta on tehnyt investointeja muun muassa veden kierrätyksen tehostamiseksi. Systemaattisen kehitystyön myötä prosessivedenkulutuksen vähennys konsernitason tasolla vuoden 2016 loppuun mennessä oli 13 prosenttia (2015: 15 ja 2014: 13).

Lähes kaikilla konsernin tuotantolaitoksilla on ISO 9001 -laatujohtajärjestelmä, ISO 14001 ympäristöjohtajärjestelmä sekä Chain of Custody -järjestelmä, jonka avulla sertifioitua puun osuus tuotteissa pystytään todentamaan luotettavasti. Useilla konsernin tuotantolaitoksilla on käytössä myös sertifioitu työ- ja tuoteturvallisuusjärjestelmä OHSAS 18001 sekä energiatehokkuusjärjestelmä ISO 50001.

Konsernin tuotantolaitoksilla ei tapahtunut katsausvuonna yhtään merkittäviin ympäristövaikutuksiin johtanutta poikkeustapausta. Selkeitä lupaehtojen ylittäviä päästöjä oli 4 veteen ja 2 ilmaan.

Konsernin tytäryhtiöillä on aiemmasta toiminnasta jääneitä ympäristövastuita suljetuilla, myytyillä tai vuokratuilla teollisuustonteilla sekä käytöstä poistetuilla kaatopaikoilla. Kunnostustöistä aiheutuville kustannuksille on tehty kirjanpidolliset varaukset tapauksissa, joissa konsernin vastuu maa-alueiden pilaantumisen osalta on voitu määrittää.

Vuodesta 2011 yksi kestävä kehityksen tavoitteista on ollut sisällyttää toimintatapaohje kaikkiin uusiin ja uusittaviin hankintasopimuksiin. Vuoden 2016 loppuun mennessä toimintatapaohje sisältyi 579 sopimukseen (2015: 519 ja 2014: 335), mikä kattaa 89 prosenttia hankintasopimuksista (2015: 83 ja 2014: 70).

RISKIENHALLINTA JA RISKIT

Metsä Groupin riskienhallinta on systemaattista ja ennakkoivaa toimintaa, jonka avulla arvioidaan ja hallitaan liiketoimintaan liittyviä riskejä, uhkatekijöitä ja mahdollisuuksia. Riskienhallintaa säätelee Metsä Groupin emoyrityksen Metsäliitto Osuuskunnan hallituksen vahvistama riskienhallintapolitiikka ja Metsä Groupin hallinto- ja ohjausjärjestelmä.

Metsä Groupissa arvioidaan systemaattisesti osana jatkuvaa toimintaa strategisia, operatiivisia, rahoituksellisia ja vahinkoriskejä ja tehdään riskienarvioinnit vuosisuunnittelu- ja strategiaprosessin yhteydessä. Vuosisuunnitteluprosessin riskienarviointi keskittyy liikevaihto- ja kustannusriskien tunnistamiseen. Strategiaprosessin riskienarvioinnissa liiketoiminta-alueet tarkastelevat liiketoimintastrategioidensa toteutukseen liittyviä riskejä. Lisäksi konsernin johtoryhmä tarkastelee merkittävimpiä riskejä osana johtoryhmyöskentelyä. Riskienhallintaprosessin tuloksista raportoidaan säännöllisesti hallitukselle ja hallituksen tarkastusvaliokunnalle.

Vuonna 2016 toteutetuissa riskienarvioinneissa tunnistettiin seuraavat Metsä Groupin taloudelliseen suorituskykyyn ja toimintakykyyn mahdollisesti vaikuttavat riskit ja epävarmuustekijät:

MAAILMANTALouden JA EUROALUEEN TILANNE

Päämarkkina-alueilla Metsä Groupin puutuotteiden, sellun, ja kartonkien kysyntä vaihtelee yleisen taloudellisen kehityksen mukaisesti. Maailmantalouden ja euroalueen kasvun ennustetaan jatkuvan hitaana vuonna 2017 ja poliittisten muutosten lisäävän näkymien epävarmuutta ja talouskasvuun liittyviä riskejä. Keskeisinä syinä tähän ovat Yhdysvaltojen presidentinvaalien jälkeinen talouspolitiikan kehitys ja Ison-Britannian Brexit-neuvottelujen aiheuttama epävarmuus. Metsä Group tavoittelee kasvua myös päämarkkinamme Euroopan ulkopuolelta, erityisesti Pohjois-Amerikasta sekä Aasiasta, jossa Kiinan talouden hidastuminen ja rakennemuutos voivat vaikuttaa myös Metsä Groupin tuotteiden kysyntään ja markkinoiden kasvunäkymiin.

Maailmantalouden ja euroalueen kehitystä leimaa epävarmuus myös vuonna 2017, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti Metsä Groupin tuotteiden kysyntään, kannattavuuteen sekä mahdollisesti rahoituksen saatavuuteen ja hintaan.

KANSAINVÄLISEN KAUPAN RAJOITUKSET

Mahdolliset muutokset johtavien teollisuusmaiden teollisuus- ja kauppapolitiikassa voivat johtaa lisääntyvään kaupankäynnin rajoittamiseen ja siten vaimentaa maailmantalouden kasvua. Lisääntyvällä protektionismilla voi olla vaikutuksia myös metsäteollisuustuotteiden kysyntään ja siten Metsä Groupin tulokseen.

GEOPOLIITTISET RISKIT

Maailmassa on useita geopolittisia riskejä ja kriisejä, joiden kehittymisellä on laajalti vaikutuksia ihmisten elinolosuhteisiin ja alueellisiin turvallisuustilanteisiin. Näitä ovat muun muassa ilmastomuutos ja alueelliset konfliktit, joiden vaikutukset näkyvät maailmalla kansainvaelluksina sekä ääriajatteluun pohjautuvana terrorismina. Näiden riskien ennustettavuus on heikkoa ja niiden vaikutukset voivat ilmetä hyvin nopeasti tai pidemmällä aikavälillä. Kansainvälisten kriisien hallitsemisessa on käytetty ja tullaan käyttämään pakotteita, joilla voi olla suoria tai välillisiä vaikutuksia myös metsäteollisuustuotteiden kysyntään ja siten Metsä Groupin tulokseen.

RAHOITUSRISKIT

Metsä Groupissa liiketoiminnan rahoitusriskit liittyvät pääasiassa valuuttoihin, korkoihin, likviditeettiin, vastapuoliriskeihin ja johdannaisinstrumenttien käyttöön. Rahoitusriskejä hallitaan konsernin emoyrityksen Metsäliitto Osuuskunnan hallituksen vahvistaman rahoituspolitiikan mukaisesti. Tarkoituksena on vähentää epävarmuutta, parantaa ennustettavuutta, tasapainottaa kassavirtaa ja antaa liiketoimintayksiköille aikaa mukauttaa toimintaansa vastaamaan muuttuneita olosuhteita.

Metsä Groupin pääoman saatavuus ja pääoman hinta ovat pitkälti riippuvaisia rahoitusmarkkinoilla vallitsevista olosuhteista, ja konsernin omasta taloudellisesta tilanteesta. Konsernin taloudellisen tilanteen parantuminen ja rahoitusmarkkinoiden rauhoittuminen ovat vaikuttaneet positiivisesti konsernin rahoituksen saatavuuteen sekä rahoituksen hintaan. Mikäli rahoituksen saatavuus tai sen hinta heikkenisi merkittävästi, voi sillä olla negatiivisia vaikutuksia myös konsernin tarvitseman vieraan pääoman hintaan ja saatavuuteen.

Metsä Group varautuu jälleenrahoitusriskiin käyttämällä eri rahoituslähteitä monipuolisesti hyväksi, ajoittaa lainojen erääntymiset tasapainoisesti sekä käynnistää jälleenrahoitusprosessit hyvissä ajoin ennen lainojen erääntymistä. Metsä Groupin likviditeetti on vahva. Vuoden 2016 lopussa konsernilla oli käytettävissä nostettavia sitovia luottolimiittejä noin 900 miljoonaa euroa. Lisäksi Metsä Groupilla on rakenteilla olevaan biotuotetehtaaseen liittyviä taseen ulkopuolisia sitovia luottolupauksia noin 500 miljoonaa euroa.

LIIKETOIMINNAN SYKLISYYS JA KILPAILUYMPÄRISTÖ

Metsä Group toimii syklisellä alalla, jossa kysynnän ja tarjonnan tasapaino vaikuttaa merkittävästi tuotteiden hintatasoon. Mahdollinen kysynnän heikentyminen tai tarjonnan lisäys saattaa vaikuttaa epäedullisesti markkinatasapainoon. Epäedulliset suhdanteet tai kilpailijoiden kapasiteetin lisäys voivat alentaa lopputuotteiden hintoja. Toisaalta kilpailijoiden kapasiteetin leikkaukset tai teollisuuden konsolidoitumiskehitys voivat vastaavasti johtaa hintojen nousuun. Myös suuret ja pitkäkestoiset valuuttakurssimuutokset vaikuttavat metsäteollisuustuotteiden markkinatasapainoon päämarkkina-alueilla ja tuottajien kilpailukykyyn Euroopassa.

SELLUN KYSYNTÄ JA MARKKINAHINTA

Metsä Fibren sellun vuosituotantokapasiteetti kasvaa biotuototehtaan käynnistyttyä vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä noin 3 miljoonaan tonniin valkaistua havu- ja lehtipuusellua. Sellutoimialan tuloksella on keskeinen merkitys koko Metsä Groupin kannattavuudelle ja liiketoiminnalle. Sellun maailmanmarkkinoilla uusilla käynnistytävillä tehtailla voi olla negatiivinen vaikutus markkinahintoihin ja siten haitallinen vaikutus koko Metsä Groupin liiketoimintaan ja liiketoiminnan tulokseen.

LUOTTORISKIT JA MUUT VASTAPUOLIRISKIT

Kaupalliseen toimintaan liittyvien luottoriskien hallinta on liiketoiminta-alueiden ja konsernin keskitetyn luotonvalvonnan vastuulla. Luotonvalvonta määrittää yhdessä liiketoiminta-alueiden johdon kanssa sisäiset, asiakkaille myönnetty luottorajat sekä maksuehdot. Suuri osa luottoriskeistä on katettu luottovakuutusyhtiöiden kanssa tehdyillä vakuutus sopimuksilla. Metsä Groupin asiakasluottoriski vuonna 2016 oli tavanomaisella tasolla. Luottoriskejä pienennettiin tehostamalla luotonvalvontatoimenpiteitä ja -prosesseja.

Luotonvalvonnan pääperiaatteet on määritelty Metsä Groupin emoyrityksen hallituksen vahvistaman riskienhallintapolitiikan alaisessa luotto-ohjeessa. Konsernin ja liiketoimintojen operatiivinen johto osallistuu tarvittaessa luottoriskien arviointiin ja lopullisten luottopäätösten tekemiseen.

Rahamarkkinasijoituksissa, johdannaisissa ja lainoissa vastapuoliksi hyväksytään vain konsernin rahoituspolitiikassa määritelty, luottokelpoisuuden täyttävät tai hallituksen päätöksellä erikseen nimetyt vasta-puolet.

LIIKETOIMINNAN KEHITTÄMINEN, KASVUTAVOITTEET JA UUDET TUOTTEET

Metsä Groupin liiketoimintoja kehitetään muun muassa panostamalla avainasiakkuuksiin ja tarkentamalla myyntistrategioita luomaan uusia asiakkuuksia. Tietyille markkinoille tai tuotesegmenteille on asetettu kasvutavoitteita. Lisäksi käynnissä on liiketoiminnan kehitysinvestointeja, joiden tavoitteena on laajentaa tuoteportfolioa ja vahvistaa markkina-asemaa. Mikäli näiden liiketoiminnan kehityshankkeiden valmistuminen viivästyy, tuotannolliset tai kaupalliset tavoitteet eivät toteudu, se voi vaikuttaa haitallisesti kyseisen liiketoiminnan sekä konsernin tulokseen.

TUOTANNONTEKIJÖIDEN HINTARISKIT JA SAATAVUUS

Metsä Groupin tärkeimpien tuotannon tekijöiden, kuten puun, energian ja kemikaalien hintojen merkittävät tai ennakoimattomat muutokset sekä mahdolliset saatavuusongelmat voivat heikentää kannattavuutta ja uhata toiminnan jatkuvuutta sekä liiketoiminnan kasvu- ja kehityssuunnitelmien toteuttamista. Myös valuuttakurssien muutokset voivat vaikuttaa joidenkin tuotannon tekijöiden kustannuksiin. Konserni pyrkii suojautumaan näiltä riskeiltä pitkäaikaisilla toimitussopimuksilla ja niihin liittyvillä johdannais sopimuksilla. Lisäksi kuljetuskustannusten ja muiden logistiikkakulujen voimakas nousu voi vaikuttaa Metsä Groupin kannattavuuteen.

Myös mahdolliset muutokset keskeisiin tuotannon tekijöihin liittyvässä lainsäädännössä, sääntelyssä tai verotuksessa saattavat toteutuessaan aiheuttaa Metsä Groupille merkittävää kustannusten nousua.

VASTUURISKIT

Metsä Groupin liiketoimintaan liittyy erilaisia vastuuariskejä, kuten yleiset liiketoiminnan vastuuariskit, sopimusriskit, ympäristöriskit ja tuotevastuuariskit. Niitä hallitaan tehokkailla liiketoimintaprosesseilla, sopimuskoulutuksella, johtamiskäytännöillä, laadunhallinnalla ja toiminnan läpinäkyvyydellä. Osa liiketoiminnan vastuuariskeistä on suojattu vakuutus sopimuksilla.

LIIKETOIMINNAN JATKUVUUSRISKIT

Metsä Groupin tuotantoyksiköissä tapahtuvat suurvahingot, esimerkiksi tulipalot ja konerikot ja vakavat onnettomuudet, poikkeukselliset luonnonilmiöt, ympäristövahingot, tietojärjestelmien vakavat viat, työmarkkinariidat, tärkeimpien raaka-aineiden toimitusongelmat sekä häiriöt logistiikkaketjussa voivat keskeyttää koko liiketoiminnan tai osia siitä.

Tuotannon tai toimitusketjun keskeytykset voivat vaikuttaa asiakaspalvelun jatkuvuuteen sekä toimitusvarmuuteen. Keskeytysten ollessa pitkäaikaisia taloudelliset menetykset voivat olla erittäin merkittäviä ja ne voivat aiheuttaa pysyviä asiakassuhteiden menetyksiä. Liiketoiminta-alueet, tehtaot ja palvelutoiminnot, kuten konsernin tietohallinto, ovat laatineet jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmia näiden riskien toteutumisen varalle. Tuotantoyksiköiden omaisuus- ja keskeytysvahinkoriskit on pääosin katettu vahinkovakuutuksilla.

TURVALLISUUSRISKIT

Metsä Groupin yritysturvallisuutta uhkaavia riskejä ovat esimerkiksi puutteet ja laiminlyönnit henkilö- ja työturvallisuudessa, taloudellisten väärinkäytösten hallinnassa, toimialaan yleisesti kohdistettu negatiivinen informaatiovaikuttaminen, toimintaamme kohdistuvat kyberuhat, toimitusketjuihin kohdistuvat uhat, ja sisäisen valvonnan riittävyys. Yritysturvallisuuden uhkien hallinta varmistaa osaltaan konsernin toiminnan häiriöttömyyttä kehittämällä ja tehostamalla keskeisempiä

turvallisuuden huomioivia toimintaprosesseja. Myös keskeisten uhkatekijöiden hallintaan liittyvää ohjeistusta, koulutusta, sisäistä valvontaa kehitetään jatkuvasti, ja kriisitilanteiden hallintaan harjoitellaan säännöllisesti.

HENKILÖSTÖRISKIT

Metsä Group kiinnittää erityistä huomiota ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden varmistamiseen. Johtamisvalmennusten, henkilöstön kehitysohjelmien, seuraajasuunnitelmien ja työnantajakuvan kehittämällä konserni varautuu myös sukupolvenvaihdoksiin liittyviin riskeihin ja muihin henkilöstöriskeihin. Työkyvyn ylläpitäminen, seuraajasuunnittelu ja monitaitoisuus kuuluvat myös henkilöstöriskien hallintaan. Työkykyriskien merkitys korostuu myös eläkeuudistusten näkökulmasta. Oppilaitosyhteistyöhön ja trainee-ohjelmiin panostamalla varmistetaan henkilöstön saatavuus pitkällä tähtäimellä.

MUUTOKSET OSUUS- JA LISÄOSUUSPÄÄOMASSA

Metsäliitto Osuuskunnan jäsenellä on erotessaan oikeus saada suorittamansa perusosuusmaksu ja lisäosuusmaksu takaisin. Lisäosuudet palautetaan jäsenelle myös kirjallisen vaatimuksen perusteella. Osuuskunnan sääntöjen mukaan perusosuuksien ja lisäosuuksien palauttamiseen voidaan käyttää rahamäärä, joka vastaa 1/3 viimeksi vahvistetun taseen mukaisesta jakokelpoisesta ylijäämästä. Tavallista suuremmilla osuuspääoman palautuksilla voi olla haitallinen vaikutus Metsä Groupin taloudelliseen asemaan.

KÄYNNISSÄ OLEVAT RIITAMENETTELYT

Metsähallitus jätti maaliskuussa 2011 Helsingin käräjäoikeuteen vahingonkorvauskanteen, jolla se vaatii Metsäliitto Osuuskuntaa ja kahta muuta metsäteollisuusyhtiötä korvaamaan väitetyin vahingon yhteisvastuullisesti perustuen kiellettyyn hintayhteistyöhön raakapuumarkkinoilla. Kanne liittyy markkinaoikeuden 3.12.2009 tekemään päätökseen, jonka mukaan edellä mainitut yritykset olivat syyllistyneet kilpailunrajoituslain rikkomukseen raaka-puumarkkinoilla. Lisäksi jotkut Suomen kunnat ja seurakunnat sekä joukko yksityishenkilöitä ovat laittaneet vireille vastaavia kanteita. Kaikkien Metsäliitto Osuuskuntaan yhteisvastuullisesti muiden edellä mainittujen yhtiöiden kanssa kohdistettujen kannevaatimusten määrä on yhteensä noin 185 miljoonaa euroa, josta yksin Metsäliitto Osuuskuntaan on kohdistettu noin 59 miljoonaa euroa. Lisäksi kanteisiin liittyy korkoihin, arvonnäiväeroon ja oikeudenkäyntikuluihin liittyviä vaateita. Metsäliitto Osuuskunta katsoo vahingonkorvausvaateiden olevan perusteettomia eikä ole kirjannut niihin liittyen varauksia.

Korkein oikeus antoi helmikuussa 2016 päätöksen, jonka mukaan yksityisen metsänomistajan nostama korvauskanne on osittain vanhentunut. Korvausvaatimusten kokonaismäärän arvioidaan korkeimman oikeuden vanhentumista koskevan päätöksen perusteella edelleen pienenevän jonkin verran.

Helsingin käräjäoikeus hylkäsi kesäkuussa 2016 antamassaan tuomiossa Metsähallituksen vastaajayhtiöihin yhteisvastuullisesti kohdistaman 159,4 miljoonan euron vahingonkorvausvaatimuksen ja velvoitti Metsähallituksen korvaamaan vastaajayhtiöiden oikeudenkäyntikulut. Metsäliitto Osuuskunnan osuus Metsähallituksen käräjäoikeudessa vaatimasta vahingonkorvauksesta oli 49,5 miljoonaa euroa. Metsähallitus on valittanut käräjäoikeuden tuomiosta Helsingin hovioikeuteen.

Metsäliitto Osuuskunta ja Metsä Board vaativat toukokuussa 2014 Helsingin käräjäoikeutta kumoamaan välimiesoikeuden 11.2.2014 antaman tuomion, jonka mukaan Metsäliitto Osuuskunta ja Metsä

Board joutuivat maksamaan yhteensä 67 miljoonaa euroa vahingonkorvauksia UPM-Kymmene Oyj:lle. Kesäkuussa 2015 antamassaan tuomiossa käräjäoikeus hylkäsi Metsäliitto Osuuskunnan ja Metsä Boardin vaatimukset. Metsäliitto Osuuskunta ja Metsä Board hakivat muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun valittamalla asiassa hovioikeuteen. Helsingin hovioikeus hylkäsi 21.10.2016 antamassaan tuomiossaan Metsäliitto Osuuskunnan ja Metsä Boardin vaatimukset. Hovioikeuden tuomio ei ole lainvoimainen.

Verohallinto otti syksyllä 2015 kielteisen kannan liittyen tiettyjen tappioiden hyväksi lukemiseen Metsä Boardin vuoden 2014 verotuksessa. Metsä Boardin näkemyksen mukaan tappiot ovat vähennyskelpoisia ja yhtiö on hakenut muutosta verohallinnon ratkaisuun.

RISKEIHIN VARAUTUMINEN JA NIIDEN SIIRTÄMINEN

Metsä Groupissa riskeihin varaudutaan tunnistamalla ja määrittelemällä keskeisille hallintatoimenpiteille niistä vastaavat henkilöt. Avainriskien muutoksia seurataan osana jatkuvaa liiketoiminnan johtamista. Vahingonkoriskien osalta vakuutusyhtiöiden kanssa tehdään aktiivista riskienhallintatyötä, esimerkiksi säännöllisesti toteutettavia riskienarviointeja tehtäillä ja toimitusketjussa. Konsernin tuotantolaitokset ja palvelutoiminnot ovat varautuneet mahdollisiin toiminnan häiriö- ja keskeytystilanteisiin myös laatimalla jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmia. Metsä Groupin kriisinhallintasuunnitelma ohjaa konsernin, toimialojen ja yksiköiden johtamista kriisitilanteissa.

Metsä Groupissa liiketoiminta-alueet kantavat itse osan riskeistä, ja oman riskinkantokyvyn ylittävät riskit on siirretty valikoidusti vakuutus-, johdannais- ja muilla sopimuksilla vakuutusyhtiöille, pankkeille ja muille vastapuolille. Merkittävät vahingonkoriskit on katettu seuraavilla globaaleilla vakuutus sopimuksilla:

- Omaisuus- ja keskeytysvahinkovakuutusohjelma
- Yleinen liiketoiminnan ja tuotevastuuvakuutusohjelma
- Johdon ja hallintoelinten vastuuvakuutusohjelma
- Kuljetusvakuutusohjelma
- Luottovakuutusohjelma

LÄHIAJAN NÄKYMÄT

Puun kysyntä kohdistuu sulan maan aikana korjattaviin uudistus- ja harvennuskohteisiin ja energiapuussa latvusmassaan.

Puutuotteiden markkinakysyntä on piristymässä, mikä parantaa kaikkien levytuotteiden tilauskantaa edellisvuoteen verrattuna. Ison-Britannian markkinalla rakentamisen odotetaan jatkuvan hyvällä tasolla.

Epävarmuus sekä muutokset valuuttamarkkinoilla vaikuttavat Metsä Fibren toimintaympäristöön. Sellun globaali kysyntä on jatkanut hienosta nousua eikä merkkejä merkittävistä negatiivisista markkinatilamuutoksista ole näkyvissä.

Sahatavarassa Aasian kysyntä tukee kuusisahatavaran markkinatasa-painoa, mutta mäntysahatavarassa ylitarjonta jatkuu johtuen etenkin Pohjois-Afrikan markkinatilanteesta.

Korkealaatuisten ensikuitukartonkien kysynnän odotetaan pysyvän hyvänä niin Euroopassa kuin Amerikassakin. Taivekartongin ja valkoisen ensikuitulainerin markkinahintojen arvioidaan pysyvän vakaina.

Metsä Boardin kartonkitoimitusten arvioidaan tammi-maaliskuussa 2017 kasvavan edellisestä vuosineljänneksestä. Kasvua tukee Husumin uusi taivekartonkituotanto, jota markkinoidaan pääosin Amerikkoihin.

Pehmo- ja ruoanlaittopaperimarkkinoilla kysynnän odotetaan jatkuvan vakaana kaikilla markkina-alueilla. Pehmopaperin kysynnän

odotetaan kasvavan erityisesti itäisessä Keski-Euroopassa ja ruoanlaittopapereiden kysynnän Aasiassa.

Metsä Groupin vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen vertailukelpoisen liikutuloksen arvioidaan olevan suunnilleen vuoden 2016 viimeisen neljänneksen tasolla.

OSUUSKORKOESITYS

Metsäliitto Osuuskunnan hallitus on päättänyt ehdottaa, että jäsenten perusosuuksille maksetaan vuodelta 2016 korkoa 6,0 prosenttia (6,0 % vuodelta 2015). A-lisäosuuksille ehdotettu korko on 5,5 prosenttia (5,5), ja B-lisäosuuksille 2,5 prosenttia (3,0).

Hallituksen esitys käsitellään maaliskuussa Metsäliitto Osuuskunnan hallintoneuvostossa, joka antaa asiasta lausunnon toukokuussa kokoontuvalle edustajistolle.

HALLITUKSEN ESITYS TASEEN OSOITTAMAN TULOKSEN KÄYTTÄMISESTÄ

METSÄLIITTO OSUUSKUNTA

Euroa

Edustajiston käytettävissä on

tilikauden tulos	144 389 681,44
edellisten tilikausien tulos	677 957 417,38
sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	103 721,24
voitonjakokelpoiset varat yhteensä	822 450 820,06

Hallitus ehdottaa, että

osuuskorkoa jaetaan		
6,0 % maksetuille perusosuuksille	12 355 213,46	
5,5 % maksetuille A-lisäosuuksille	35 224 652,05	
2,5 % maksetuille B-lisäosuuksille	3 960 890,32	51 540 755,83
omaan pääomaan jätetään		770 910 064,23
yhteensä		822 450 820,06

Mikäli edustajisto hyväksyy edellä olevan ehdotuksen, osuuskunnan oma pääoma on

OMA PÄÄOMA

Osuuspääoma	
Perusosuudet	219 566 898,90
A-lisäosuudet	657 376 597,80
B-lisäosuudet	166 570 476,90
Odotusajaksi vieraaseen pääomaan siirretyt irtisanotut osuusmaksut	-71 649 012,85
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	103 721,24
Vararahasto I	3 939 904,28
Vararahasto II	67 401 740,00
Voittovarot	770 806 342,99
Oma pääoma yhteensä	1 814 116 669,26

Osuuskunnan taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Osuuskunnan maksuvalmius on hyvä eikä ehdotettu voitonjako hallituksen näkemyksen mukaan vaaranna osuuskunnan maksukykyä.

Espoossa 2. helmikuuta 2017

Martti Asunta
Puheenjohtaja

Kari Jordan
Varapuheenjohtaja
Toimitusjohtaja

Arto Hiltunen

Jussi Linnaranta

Leena Mörttinen

Juha Parpala

Timo Saukkonen

Mikael Silvennoinen

Antti Tukeva

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

Milj. euroa	Liite	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
LIKEVAIHTO	3, 5	4 657,9	5 016,0
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		64,8	-48,0
Liiketoiminnan muut tuotot	3, 6	70,5	95,7
Materiaalit ja palvelut	3, 7	-3 132,7	-3 212,5
Henkilöstökulut	3, 7	-626,3	-678,2
Poistot ja arvonalentumiset	3, 8	-244,3	-258,2
Liiketoiminnan muut kulut	3, 7	-347,5	-372,7
LIKETULOS		442,3	542,1
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista		-1,1	11,2
Kurssierot	9	-5,7	-1,2
Muut rahoitustuotot	9	4,2	5,2
Muut rahoituskulut	9	-79,1	-89,0
TILIKAUDEN TULOS ENNEN VEROJA		360,6	468,4
Tuloverot	10	-80,7	-112,6
TILIKAUDEN TULOS		279,9	355,7
MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT	10, 21		
ERÄT, JOITA EI SIIRRETÄ TULOSVAIKUTTEISIKSI			
Etuuspohjaisten järjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät		-12,3	19,5
Verot eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		3,1	-5,6
Yhteensä		-9,3	13,9
ERÄT, JOTKA SAATETAAN MYÖHEMMIN SIIRTÄÄ TULOSVAIKUTTEISIKSI			
Rahavirran suojaukset		17,2	-0,1
Myytävikissä olevat rahoitusvarat		-26,7	-30,6
Muuntoerot		-14,0	8,9
Osuus yhteisyrityksen muista laajan tuloksen eristä		1,2	-0,6
Verot eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		0,5	7,4
Yhteensä		-21,8	-15,0
MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT VEROJEN JÄLKEEN		-31,1	-1,0
TILIKAUDEN LAAJA TULOS YHTEENSÄ		248,9	354,7
TILIKAUDEN TULOKSEN JAKAUTUMINEN			
Emoyrityksen omistajille		182,6	216,9
Määräysvallattomille omistajille		97,4	138,8
		279,9	355,7
TILIKAUDEN LAAJAN TULOKSEN JAKAUTUMINEN			
Emoyrityksen omistajille		160,6	221,1
Määräysvallattomille omistajille		88,2	133,6
		248,9	354,7

Liitetiedot ovat osa konsernitilinpäätöstä.

KONSERNIN TASE

Milj. euroa	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VARAT			
PITKÄAIKAISET VARAT			
Liikearvo	11	517,6	522,8
Muut aineettomat hyödykkeet	11, 33	231,5	234,5
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	12, 33	2 542,5	2 059,0
Biologiset hyödykkeet	13	3,1	13,4
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	14	42,1	43,4
Myytävissä olevat rahoitusvarat	15	200,1	227,1
Muut rahoitusvarat	16	18,4	28,0
Laskennalliset verosaamiset	17	37,9	37,9
Johdannaiset	28	3,1	
		3 596,2	3 166,1
LYHYTAIKAISET VARAT			
Vaihto-omaisuus	18	767,2	686,8
Myyntisaamiset ja muut saamiset	19	664,9	635,6
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		14,3	0,6
Johdannaiset	28	5,4	4,9
Rahavarat	20	895,1	1 120,8
		2 346,8	2 448,7
MYYTÄVÄNÄ OLEVAT OMAISUUSERÄT			
	4	2,8	1,6
VARAT YHTEENSÄ			
		5 945,8	5 616,4
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
EMOYRITYKSEN OMISTAJILLE KUULUVA OMA PÄÄOMA			
Osuuspääoma	21	769,4	745,7
Muuntoerot	21	-10,9	-2,7
Arvonmuutos- ja muut rahastot	21	193,5	197,4
Kertyneet voittovarot		989,6	865,1
		1 941,6	1 805,6
MÄÄRÄYSVALLATTOMIEN OMISTAJIEN OSUUDET			
	14	658,4	611,3
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ			
		2 600,0	2 416,9
PITKÄAIKAISET VELAT			
Laskennalliset verovelat	17	213,4	225,6
Eläkevelvoitteet	22	83,9	77,9
Varaukset	23, 33	20,2	23,0
Rahoitusvelat	24	1 265,3	1 303,5
Muut velat	25	3,8	4,4
Johdannaiset	28	24,7	17,9
		1 611,4	1 652,3
LYHYTAIKAISET VELAT			
Varaukset	23, 33	5,0	20,3
Rahoitusvelat	24	667,2	442,3
Ostovelat ja muut velat	26	1 030,2	1 039,0
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		9,0	20,3
Johdannaiset	28	21,1	24,3
		1 732,5	1 546,2
MYYTÄVÄNÄ OLEVIIN OMAISUUSERIIN LIITTYVÄT VELAT			
	4	1,9	1,1
VELAT YHTEENSÄ			
		3 345,8	3 199,5
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ			
		5 945,8	5 616,4

Liitetiedot ovat osa konsernitiilinpääöstä.

KONSERNIN LASKELMA OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

Milj. euroa	Liite	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma					Määräys- vallattomien omistajien osuudet	Oma pääoma yhteensä
		Osuus- pääoma	Muuntoerot	Arvonmuutos- ja muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä		
OMA PÄÄOMA 1.1.2015		719,1	-7,1	206,7	671,6	1 590,3	467,0	2 057,3
Tilikauden tulos					216,9	216,9	138,8	355,7
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	10, 21		4,4	-11,8	11,6	4,2	-5,3	-1,0
TILIKAUDEN LAAJA TULOS YHTEENSÄ			4,4	-11,8	228,5	221,1	133,6	354,7
Liiketoimet omistajien kanssa								
Maksetut osuuspääoman korot ja osingot	21				-35,3	-35,3	-48,3	-83,6
Osuuspääoman muutos	21	26,6		0,1	-3,0	23,6		23,6
Muu oman pääoman muutos	21, 29			-0,8		-0,8	56,8	56,0
Siirto vapaasta pääomasta sidottuun	21			3,3	-3,3	0,0		0,0
Osakeperusteiset maksut	31				6,2	6,2	0,8	7,0
Määräysvallattomien omistajien osuuksien myynnit, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa	14			0,0	0,3	0,3	1,5	1,9
OMA PÄÄOMA 31.12.2015		745,7	-2,7	197,4	865,1	1 805,6	611,3	2 416,9
OMA PÄÄOMA 1.1.2016		745,7	-2,7	197,4	865,1	1 805,6	611,3	2 416,9
Tilikauden tulos					182,6	182,6	97,4	279,9
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	10, 21		-8,2	-3,9	-9,8	-21,9	-9,1	-31,1
TILIKAUDEN LAAJA TULOS YHTEENSÄ			-8,2	-3,9	172,8	160,6	88,2	248,9
Liiketoimet omistajien kanssa								
Maksetut osuuspääoman korot ja osingot	21				-38,0	-38,0	-68,9	-106,9
Osuuspääoman muutos	21	23,7		0,0	-10,5	13,2		13,2
Muu oman pääoman muutos	21, 29					0,0	24,9	24,9
Siirto vapaasta pääomasta sidottuun	21					0,0		0,0
Osakeperusteiset maksut	31				-0,4	-0,4	0,0	-0,4
Määräysvallattomien omistajien osuuksien myynnit, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa	14			0,0	0,7	0,7	2,8	3,5
OMA PÄÄOMA 31.12.2016		769,4	-10,9	193,5	989,6	1 941,6	658,4	2 600,0

Liitetiedot ovat osa konsernitilinpäätöstä.

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

Milj. euroa	Liite	2016	2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRRAT			
Tilikauden tulos		279,9	355,7
Oikaisut tilikauden tulokseen	29	350,5	387,2
Saadut korot		3,0	4,0
Maksetut korot		-54,2	-68,9
Saadut osingot		1,6	5,7
Muut rahoituserät, netto		8,6	-11,9
Maksetut verot		-115,5	-97,3
Käyttöpääoman muutos	29	-126,2	221,3
LIIKETOIMINNAN NETTORAHAVIRTA		347,8	796,0
INVESTOINTIEN RAHAVIRRAT			
Tytäryritysten hankinnat vähennettynä hankintahetken rahavaroilla		0,0	0,0
Muiden osakkeiden hankinnat		0,0	-2,4
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-757,9	-491,6
Tytäryritysten myynnit vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	4	43,7	-30,8
Osakkuus- ja yhteisyritysten myynnit		0,1	60,1
Muiden osakkeiden myynnit		0,3	1,4
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnit		18,5	9,4
Pitkäaikaisten saamisten lisäykset ja vähennykset, netto		5,2	-1,6
INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA		-690,0	-455,4
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT			
Osuuspääoman muutos		41,0	50,9
Muu oman pääoman muutos	29	24,9	55,6
Pitkäaikaisten velkojen lisäys		361,6	80,6
Pitkäaikaisten velkojen vähennys		-197,2	-259,8
Lyhytaikaisten velkojen lisäykset ja vähennykset, netto		-6,1	1,3
Lyhytaikaisten korollisten saamisten lisäykset ja vähennykset, netto		11,3	-1,2
Maksetut osuuspääoman korot ja osingot		-120,2	-94,9
RAHOITUKSEN NETTORAHAVIRTA		115,4	-167,7
RAHAVAROJEN MUUTOS		-226,8	172,8
Rahavarat tilikauden alussa		1 120,8	947,9
Rahavarojen muuntoero		1,1	-0,1
Rahavarojen muutos		-226,8	172,8
Myytävänä olevien omaisuuserien rahavarat		0,0	0,2
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	20	895,1	1 120,8

Liitetiedot ovat osa konsernitilinpäätöstä.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Seuraavassa on lueteltu merkittävimmät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, joita on sovellettu konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

KONSERNIN PERUSTIEDOT

Metsäliitto Osuuskunta tytäryrityksineen muodostaa konsernin ("Metsä Group" tai "konserni"), jonka viisi liiketoiminta-aluetta ovat puunhankinta ja metsäpalvelut, puutuoteteollisuus, sellu- ja sahateollisuus, kartonkiteollisuus sekä pehmo- ja ruoanlaittopaperit. Valmistustoimintaa on 7 maassa. Metsä Groupin päämarkkina-alue on Eurooppa.

Konsernin emoyritys on Metsäliitto Osuuskunta. Emoyrityksen kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on Revontulenpuisto 2, 02100 Espoo.

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.metsagroup.fi tai konsernin emoyrityksen pääkonttorista osoitteesta Revontulenpuisto 2, 02100 Espoo.

Metsäliitto Osuuskunnan hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 2.2.2017 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osuuskuntalain mukaan edustajistolla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä varsinaisessa edustajiston kokouksessa. Varsinaisella edustajiston kokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

LAATIMISPERIAATTEET JA ARVOSTUSPERUSTE

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti soveltaen IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka ovat voimassa ja jotka ovat EU:n hyväksymiä tilinpäätöksen laatimishetkellä 31.12.2016. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitoa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöolainsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös sisältää joukkovelkakirjalainan liikkeeseen-laskijalta edellytettävät tiedot.

Konsernitilinpäätös esitetään miljoonina euroina, ellei muuta ole mainittu.

Konsernitilinpäätös on laadittu perustuen alkuperäisiin hankintamenoihin lukuun ottamatta myytävissä olevia rahoitusvaroja, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa, biologisia hyödykkeitä sekä käteisvaroina suoritettavia osakeperusteisia liiketoimia, jotka on arvostettu käypään arvoon.

TOIMINNAN JATKUVUUS

Johdon arvion mukaan konsernilla on riittävästi resursseja jatkaa toimintaansa ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Tämän takia tilinpäätös on laadittu soveltaen toiminnan jatkuvuuden periaatetta.

PÄÄTTYNEELLÄ TILIKAUDELLA SOVELLETUT UUEDET JA MUUTETUT STANDARDIT

Metsä Group on noudattanut vuoden 2016 alusta alkaen seuraavia voimaan tulleita uusia ja muutettuja standardeja:

Muutokset IAS 1:een Tilinpäätöksen esittäminen: **Tilinpäätöksessä esitettäviiä tietoja koskeva hanke:** Muutokset selventävät IAS 1:n ohjeistusta olennaisuuteen, tuloslaskelma- ja tase-erien yhdistämiseen, väliotsikoiden esittämiseen sekä tilinpäätöksen rakenteeseen ja laadinta-periaatteisiin liittyen. Standardimuutoksilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Muutokset IFRS 11:een **Yhteisjärjestelyt – Kirjanpito-****käsittely hankittaessa osuuksia yhteisissä toiminnoissa:** Standardimuutokset edellyttävät liiketoimintojen yhdistämisen kirjanpitoperiaatteiden soveltamista yhteisten toimintojen hankintoihin silloin kun kyseessä on liiketoiminta. Muutoksilla ei ole ollut vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Vuosittaiset parannukset IFRS-standardeihin, muutoskokoelma 2012–2014: Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutokset koskevat neljää standardia. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole merkittäviä.

KONSOLIDOINTIPERIAATTEET

TYTÄRYRITYKSET

Tytäryrityksiä ovat kaikki sellaiset yritykset (strukturoidut yhteisöt mukaan luettuina), joissa konsernilla on määräysvalta. Konsernilla on määräysvalta yrityksessä, jos se olemalla osallisena siinä altistuu sen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yritystä koskevaa valtaansa.

Liiketoimintojen yhdistämiset käsitellään hankintamenetelmällä. Tytäryrityksen hankinnasta maksettava vastike määritetään luovutettujen varojen, vastattaviksi otettujen velkojen ja konsernin liikkeeseen laskemien oman pääoman ehtoisten osuuksien käypänä arvona. Luovutettu vastike sisältää ehdollisesta vastikejärjestelystä johtuvan omaisuus-erän tai velan käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot, lukuun ottamatta vieraan tai oman pääoman ehtoisten arvopapereiden liikkeeseen laskusta aiheutuvia menoja, kirjataan kuluiksi toteutuessaan. Luovutettu vastike ei sisällä hankinnasta erillisenä käsiteltäviä liiketoimia. Näiden vaikutus on huomioitu hankinnan yhteydessä tulosvaikutteisesti. Mahdollinen ehdollinen lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä ja se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintaa ei arvosteta uudelleen. Yksilöitävissä olevat liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut varat ja vastattaviksi otetut velat ja ehdolliset velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa kirjataan hankintakohtaisesti joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankinnan kohteen nettovarallisuudesta.

Määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuuden käypä arvo ja hankinnan kohteesta aiemmin omistetun osuuden käypä arvo yhteenlaskettuina ylittävät yksilöitävissä olevan nettovarallisuuden käyvän arvon, kirjataan liikearvoksi. Jos luovutetun vastikkeen, määräysvallattomien omistajien osuuden käyvän arvon ja aiemmin omistetun osuuden käyvän arvon yhteismäärä on pienempi kuin tytäryrityksen hankitun nettovarallisuuden käypä arvo, erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta. Tytäryritysten noudattamat tilinpäätöksen laatimisperiaatteet on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin noudattamia periaatteita.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omistusosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryrityksessä, arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämis päivän käypään arvoon ja tästä syntyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti. Lisäksi konserni menettäessään määräysvallan käsittelee kaikki kyseisen tytäryritykseen liittyvät muihin laajan tuloksen eriin kirjatut määrät samalla perusteella kuin ne olisi käsiteltävä, jos konserni olisi suoraan luovuttanut asianomaiset varat ja velat.

Ennen 1.1.2010 tapahtuneet hankinnat on käsitelty silloin voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

LIIKETOIMET MÄÄRÄYSVALLATTOMIEN OMISTAJIEN KANSSA

Määräysvallattomien omistajien kanssa toteutuneita liiketoimia käsitellään kuten konsernin omistajien kanssa toteutuneita. Kun määräysvallattomilta omistajilta ostetaan osakkeita, maksetun vastikkeen ja tytäryrityksen nettovarallisuudesta hankitun osuuden kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan omaan pääomaan. Myös voitot tai tappiot osakkeiden myynnistä määräysvallattomille omistajille kirjataan omaan pääomaan.

YHTEISET TOIMINNOT

Yhteinen toiminto on yhteisjärjestely, jonka mukaan osapuolilla, joilla on järjestelyssä yhteinen määräysvalta, on järjestelyyn liittyviä varoja koskevia oikeuksia ja velkoja koskevia velvoitteita. Yhteinen määräysvalta on järjestelyä koskevan määräysvallan pitämistä yhteisenä sopimukseen perustuen, ja se vallitsee vain silloin, kun merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksymistä.

Konserni yhdistelee tilinpäätökseensä osuutensa yhteisen toiminnon varoista, veloista, tuotoista ja kuluista. Varoja, velkoja, tuottoja ja kuluja, jotka liittyvät konsernin osuuteen yhteisessä toiminnossa, käsitellään kirjanpidossa asianomaisia erii koskevien IFRS-standardien mukaisesti.

Konserni kirjaa yhteiselle toiminnolle myydyistä varoista aiheutuvat voitot tai tappiot vain yhteisen toiminnon muiden osapuolien osuuk-sien osalta. Kun tällaiset liiketoimet antavat näyttöä yhteiselle toiminnolle myytävien varojen nettorealisointiarvon pienentymisestä tai näitä varoja koskevasta arvonalentumistappiosta, konserni kirjaa nämä tappiot kokonaisuudessaan.

Konserni ei kirjaa osuuttaan yhteisen toiminnon voitoista tai tappiosta, jotka syntyvät konsernin yhteiseltä toiminnolta ostamista

varoista, ennen kuin se myy kyseiset varat edelleen kolmannelle osapuol-lelle. Kun tällaiset liiketoimet antavat näyttöä ostettavien varojen nettorealisointiarvon pienentymisestä tai näitä varoja koskevasta arvonalentumistappiosta, konserni kirjaa osuutensa näistä tappioista.

OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSET

Osakkuusyrityksiä ovat kaikki yritykset, joissa konsernilla on huomatta-va vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Yleensä huomattava vaikutusvalta perustuu osakeomistukseen, joka tuottaa 20–50 % äänivallasta. Yhteisyritys on yhteisjärjestely, jonka mukaan osapuolilla, joilla on järjestelyssä yhteinen määräysvalta, on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen.

Osakkuus- ja yhteisyrityksiin tehdyt sijoitukset käsitellään pääoma-osuusmenetelmällä, ja alun perin ne kirjataan hankintamenon määräi-sinä. Konsernin osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä sisältävät myös hankinta-ajankohtana määritetyn liikearvon vähennettynä mahdolli-silla arvonalentumisilla.

Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tilikauden tuloksista esitetään omana eränään liikevoiton jälkeen. Vastaavasti konsernin osuus osakkuus- ja yhteisyrityksen oman pää-oman muutoksista kirjataan konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan hankinnan jälkeen kertyneillä muutoksilla. Jos konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappiosta on yhtä suuri tai suurempi kuin sen osuus osakkuus- tai yhteisyrityksestä mahdolliset muut vakuudettomat saamiset mukaan luettuina, konserni ei kirjaa lisää tappiota, ellei sillä ole osakkuus- tai yhteisyritystä koskevia sitoumuksia eikä se ole suorittanut maksuja sen puolesta.

Konsernin ja sen osakkuus- ja yhteisyritysten välisistä realisoitumat-tomista voitoista eliminoidaan konsernin omistusosuutta vastaava osuus. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna viitteitä omaisuuserän arvon alentumisesta. Osakkuus- ja yhteisyritysten noudattamat tilinpäätöksen laatimisperiaatteet on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin noudattamia periaatteita. Laimennusvaikutuksesta johtuvat voitot tai tappiot osakkuus- ja yhteisyrityssijoitusten omistusosuuksien alentuessa merkitään tulos-laskelmaan.

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättymispäivänä, onko mitään viitteitä siitä, että osakkuus- tai yhteisyritykseen tehdyn sijoituksen arvo saattaa olla alentunut. Jos mitään tällaisia viitteitä esiintyy, konserni testaa sijoituksen koko kirjanpitoarvon yhtenä omaisuuseränä vertaamalla siitä kerrytettävissä olevaa rahamäärää sen kirjanpitoarvoon.

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISTEN ERIEN MUUTTAMINEN

Konsernin yritysten tulosta ja taloudellista asemaa koskevat luvut määritetään siinä valuutassa, joka on kunkin yrityksen pääasiallisen toimintaympäristön valuutta. Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emoyrityksen toiminta- ja esittämism valuutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu toiminta-valuutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän vallitsevaa kurssia. Ulkomaanrahan määräiset monetaariset erät on muutettu toiminta-valuutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssija käyttäen. Ulkomaan rahan määräiset ei-monetaariset erät, jotka on arvostettu käypiin arvoihin, on muutettu toimintavaluutan määräisiksi käyttäen käyvän arvon määrittämispäivän kurssija. Muutoin ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuttamisesta syntyneet voitot ja tappiot on merkitty rahoitus-tuottoihin ja -kuluihin lukuun ottamatta ulkomaiseen yritykseen

tehdyin nettosijoituksen suojaukseksi kohdistettuja velkoja, joiden kurssierot kirjataan tehokkaaksi osoittautuneen suojauksen osalta laajan tuloslaskelman muuntoeroihin. Lisäksi tehokkaaksi osoittautuneen johdannaissuojauksen (valuuttatermiinisopimusten) käyvän arvon muutos on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin ja vasta ennakoidun myynnin toteutuessa tuloslaskelmaan suojauksen kohteena olleen myynnin oikaisuksi.

Valuuttasuojauksesta on annettu lisäinformaatiota laatimisperiaatteiden kohdassa Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta.

Konserniyritysten, joiden tilinpäätösvaluutta on jokin muu kuin euro, tuloslaskelmat muutetaan euroiksi käyttäen raportointikauden keskikursseja ja taseet käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Tytäryritysten tuloslaskelmien ja taseiden muuttamisesta eri kursseilla sekä hankintamenomenetelmän soveltamisesta syntyvät muuntoerot kirjataan konsernin laajaan tuloslaskelmaan. Tytäryrityksestä luovuttaessa joko myymällä tai purkamalla luopumishetken mennessä kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana luopumisesta syntyvää voittoa tai tappiota.

Muuntoerot, jotka ovat syntyneet ennen 1.1.2004, joka oli konsernin IFRS-standardeihin siirtymispäivä, on kirjattu IFRS 1 -standardin salliman helpotuksen mukaisesti kertyneisiin voittovaroihin IFRS-standardeihin siirtymisen yhteydessä, eikä niitä myöskään myöhemmin tytäryrityksen myynnin tai purkamisen yhteydessä kirjata tulosvaikutteisesti. Siirtymispäivästä lähtien konsernitilinpäätöstä laadittaessa syntyneet muuntoerot esitetään omassa pääomassa erillisenä eränä.

RAHOITUSVARAT

Konsernin rahoitusvarat on luokiteltu IAS 39 -standardin mukaisesti seuraaviin ryhmiin: 1) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, 2) Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, 3) Lainat ja muut saamiset sekä 4) Myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan tarkoituksen perusteella alkupe- räisen kirjauksen yhteydessä. Rahoitusvarat kirjataan alun perin käypään arvoon. Transaktiomenot sisällytetään rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin liittyvät transaktiokulut kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun konserni on menettänyt sopimuserusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt merkittäviltä osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle. Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupan selvittämispäivänä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat pääasiassa julkisesti noteerattuja joukkovelkakirjalainoja tai rahamarkkinarahastosijoituksia, jotka on kokonaisuudessaan luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat on arvostettu käypään arvoon markkinoilla julkaistujen hintanoteerausten pohjalta. Käyvän arvon muutoksesta johtuvat realisoitumattomat ja realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaroiksi luokitellaan myös johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Näiden laatimisperiaatteet ja käyvän arvon määrittämisperiaatteet on kerrottu kohdassa Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta.

Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin on ryhmitelty yli kuuden kuukauden pituiset sijoitukset, jotka erääntyvät tiettyinä päivinä ja jotka konsernilla on vakaa aikomus, ja kyky pitää eräpäivään saakka. Konsernissa ei ole eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia. Lainat ja muut saamiset ovat rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määrättävissä olevat ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla, eivätkä

ne ole johdannaisia. Lainojen ja muiden saamisten ryhmään on ryhmitelty ulkoiset laina- ja muut saamiset mukaan lukien myyntisaamiset. Näihin kategorioihin ryhmitellyt sijoitukset on arvostettu efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat julkisesti noteerattuja ja noteeraamattomia osakkeita. Ne arvostetaan käypään arvoon, tai milloin käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenoon. Julkisesti noteerattujen osakkeiden käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän pörssinoteerauksiin. Mikäli myytävissä oleville rahoitusvaroilta ei ole noteerattuja kurssia, konserni soveltaa niiden arvostukseen erilaisia arvostusmenetelmiä, kuten viimeaikaiset kaupat ja diskontatut kassavirrat. Arvostuksessa hyödynnetään yleensä markkinoilta saatua tietoa ja mahdollisimman vähän konsernin itsensä määrittelemiä osatekijöitä. Käyvän arvon muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi luokittelun muutoksena silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta ja muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, jotka ovat helposti vaihdettavissa etukäteen tiedossa olevaan määrään käteisvaroja ja joiden arvonmuutosten riski on vähäinen. Metsä Group on luokitellut rahavaroihin rahoituspolitiikan mukaiset lyhytaikaiset rahamarkkinasijoitukset.

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä siitä, että jonkun rahoitusvaran arvo on alentunut. Objektiivista näyttöä myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokiteltujen osakkeiden arvonalentumisesta ovat sijoituksen arvon merkittävä tai pitkäaikainen lasku alle hankintahinnan. Mikäli osakesijoitusten käypä arvo on alittanut hankintamenoa merkittävästi ja konsernin määrittelemän ajanjakson, tämä on osoitus myytävissä olevan osakkeen arvonalentumisesta. Jos arvonalentumisesta on näyttöä, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio siirretään tulosvaikutteiseksi eräksi. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen oman pääoman chtoisten sijoitusten arvonalentumistappiota ei peruuteta tulosvaikutteisesti.

Kriteerejä, joiden perusteella arvioidaan, onko lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisesta objektiivista näyttöä, ovat:

- liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet
- sopimusehtojen rikkominen, kuten korkojen tai pääoman maksujen laiminlyönti
- konserni antaa velalliselle tämän taloudellisiin vaikeuksiin liittyvistä taloudellisista tai oikeudellisista syistä johtuen myönnytyksiä, joita se ei muutoin harkitsisi antavansa
- velallisen konkurssin todennäköisyys
- kyseisellä rahoitusvaroihin kuuluvalla erällä ei taloudellisista vaikeuksista johtuen enää ole toimivia markkinoita

Myyntisaamisten arvonalentumistestausta kuvataan tarkemmin laatimisperiaatteiden kohdassa Myyntisaamiset.

Arvonalentumistappion suuruus määritetään omaisuuserän kirjanpitoarvon ja kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän alkuperäisellä efektiivisellä korolla diskontattujen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena (ottamatta huomioon vielä toteutumattomia vastaisia luottotappioita). Rahoitusvarojen arvonalentuminen joudutaan kirjaamaan, mikäli rahoitusvaran kirjanpitoarvo ylittää siitä saatavissa olevan rahamäärän. Omaisuuserän kirjanpitoarvoa pienennetään ja tappio merkitään konsernin tuloslaskelmaan. Jos arvonalentumistappion määrä vähentyy myöhemmällä kaudella ja vähennys pystytään objektiivisesti yhdistämään arvonalentumisen kirjaamisen

jälkeen toteutuneeseen tapahtumaan (kuten velallisen luottoluokitukseen parantumiseen), tuloslaskelmaan kirjataan arvonalennustappion peruutus, paitsi myytävänä olevaksi luokitelluista osakesijoituksista, joiden osalta arvonalentumisen peruutus kirjataan aina muuhun laajaan tuloslaskelmaan.

RAHOITUSVELAT

Konserni on ryhmitellyt kaikki tavanomaiset rahoitusvelat ”Muiden velkojen” ryhmään. Rahoitusvelat kirjataan alun perin käypään arvoon. Transaktiomenot sisällytetään jaksetettuun hankintamenoarvostettavien rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksetettuun hankintamenoon. Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, kirjataan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattiin rahoitusvelkoihin.

JOHDANNAISSOPIMUKSET JA SUOJAUSLASKENTA

Johdannaisopimukset kirjataan taseeseen kaupantekopäivänä käypään arvoon, joka vastaa niiden hankintamenoa, ja myöhemmin ne arvostetaan juoksuaikanaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Voitot ja tappiot, jotka syntyvät käypään arvoon arvostamisesta, käsitellään kirjanpidossa johdannaisopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Johdannaiset on ryhmitelty sopimushetkellä joko 1) Saamisten, velkojen tai kiinteiden sitoumusten käyvän arvon suojauksina, 2) Ennakoidun erittäin todennäköisen liiketoimen rahavirran suojauksina, 3) Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojauksina tai 4) Suojauksina, joihin on päätetty olla soveltamatta suojauslaskentaa.

Johdannaiset, jotka eivät ole suojauslaskennan piirissä ryhmitellään taseessa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai rahoitusvelkoihin. Suojauslaskentaa soveltaessaan konserni on suojaussuhteen syntyessä dokumentoinut suojattavan kohteen ja suojausinstrumenttien välisen suhteen ja noudatetun suojausstrategian. Konserni on myös jatkuvasti tehnyt suojauslaskennan soveltamiseksi edellytettävän tehokkuustestauksen siitä, että kussakin suojaussuhteessa suojausinstrumentin käyvän arvon muutos riittävän tehokkaasti vastaa suojattavan erän käyvän arvon muutosta suojatun riskin osalta.

Käyvän arvon suojauksen ehdot täyttävien johdannaisopimusten käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Samalla tavalla käsitellään suojauksen kohteena olevan omaisuus- tai velkaerän käyvän arvon muutokset suojatun riskin osalta. Rahavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannaisinstrumenttien tehokkaan osuuden käyvän arvon muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot siirretään tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jolloin suojattu erä merkitään tuloslaskelmaan. Kun suojauslaskennan soveltamisedellytykset eivät täyty, suojausinstrumentti erääntyy tai myydään, rahavirran suojauksesta kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan, kunnes ennakoitu liiketoimi toteutuu. Kuitenkin, jos liiketoimen ei enää odoteta toteutuvan, omaan pääomaan kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Johdannaisien käypä arvo esitetään korottomissa saamisissa tai veloissa.

VALUUTTASUOJAUS

Metsä Group soveltaa osana valuuttavirtaposition suojausta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa ns. rahavirran suojauksena. Erikseen määriteltä osuus hyvin todennäköisistä Metsä Fibren, Metsä Boardin, Metsä Woodin ja Metsä Tissuen USD-, GBP-, JPY-, SEK-, NOK- ja DKK-määräisen myynnin rahavirroista on suojauslaskennan kohteena.

Tehokkaaksi osoittautuneen johdannaisuojauksen (valuuttatermiinisopimusten) käyvän arvon muutos on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin ja vasta ennakoidun myynnin toteutuessa tuloslaskelmaan suojauksen kohteena olleen myynnin oikaisuksi. Muiden valuuttavirtaposition suojaamiseksi tehtyjen valuuttajohdannaisien käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelman rahoituseriin. Valuuttatermiinien käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän termiinihintoihin ja valuuttapoptiot arvostetaan Black&Scholes -mallin mukaisiin käypiin arvoihin.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus käsitellään kirjanpidossa kuten rahavirran suojaus. Tehokkaaksi osoittautuneen johdannais- ja lainasuojaus käyvän arvon muutos on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin. Suojaus tehon osuus sekä valuuttatermiinien korkoelementin vaikutus on kirjattu tuloslaskelman rahoituseriin.

KORKOSUOJAUS

Suojataksaan erikseen määriteltyjen lainojen käypää arvoa koronvaihtosopimuksilla, konserni on soveltanut IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa ns. käyvän arvon suojauksena. Sekä määriteltyjen lainojen että johdannaisien, jotka ovat täyttäneet tehokkaan suojauslaskennan ehdot, käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelman rahoituseriin. Lainojen käypä arvo on laskettu korkoriskin osalta, mutta yhtiön luottoriskipreemion mahdollisia muutoksia ei ole huomioitu.

Lisäksi Metsä Group soveltaa osana korkoriskin suojausta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa suojataksaan lainojen sopimusperusteisia vaihtuvakorkoisia rahavirtoja ns. rahavirran suojauksena. Johdannais- suojausten (koronvaihtosopimukset) käyvän arvon muutos on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin.

Korkojohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, on arvostettu käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelman rahoituseriin. Koronvaihtosopimukset sekä valuutanvaihtosopimukset arvostetaan markkinakorkokäyrällä laskettuun kassavirtojen nykyarvoon.

HYÖDYKESUOJAUS

Metsä Group soveltaa osana sähkön, maakaasun, propaanin ja kevyen polttoöljyn hintariskin suojausta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa ns. rahavirran suojauksena. Erikseen määritelty osuus hyvin todennäköisestä Metsä Woodin, Metsä Fibren, Metsä Boardin ja Metsä Tissuen sähkön, maakaasun, propaanin ja logistiikan hankinnan rahavirrasta Suomessa, Ruotsissa ja Saksassa on suojauslaskennan kohteena. Lisäksi suojauslaskentaa sovelletaan Metsä Fibren, Metsä Boardin ja Metsä Tissuen sellun hintariskin suojauksessa ns. rahavirran suojauksena. Tehokkaaksi osoittautuneen johdannaisuojauksen (sähkö-, maakaasu-, kevyt polttoöljy-, propaani- ja sellutermiiniin) käyvän arvon muutos on kirjattu muihin laajan tuloksen eriin ja vasta ennakoitujen sähkö-, maakaasu-, propaani- ja logistiikkaostojen tai sellunmyyntien tai -ostojen toteutuessa tuloslaskelmaan suojaus kohteena olleiden ostojen tai myyntien oikaisuksi. Tehoton osuus suojauslaskentaan kohdistetuista johdannaisista sekä muut hyödykeriskien suojaamiseksi tehdyt johdannaiset arvostetaan tilinpäätöspäivän markkinahintoihin ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman ”Muihin tuottoihin ja kuluihin”.

Ns. kytketyt johdannaiset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman rahoituseriin. Metsä Groupissa kytkettyjen johdannaisien määrä on merkitykseltään vähäinen.

SEGMENTTIRAPORTOINTI

Konsernin toimintasegmentit muodostuvat konsernin liiketoiminta-alueista. Liiketoiminta-alueet tuottavat erilaisia tuotteita ja palveluja, ja niitä johdetaan erillisinä yksikköinä.

Toimintasegmentit raportoidaan ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa yhdenmukaisella tavalla. Ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille ja niiden tuloksen arvioinnista, on nimetty pääjohtaja.

Segmenttiraportoinnissa noudatetaan samoja tilinpäätösperiaatteita kuin konsernissa. Segmenttien väliset liiketapahtumat perustuvat markkinahintoihin. Kaikki segmenttien väliset myynnit ja muut liiketapahtumat eliminoidaan konsolidoinnin yhteydessä.

VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT

Poikkeukselliset ja olennaiset tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumatot erät käsitellään vertailukelpoisuuteen vaikuttavina erinä ja ne kohdistetaan toimintasegmenteille. Tyypillisimpiä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eräitä ovat merkittävät myyntivoitot ja -tappiot, IAS 36 Omaisuuserien arvonalentuminen -standardin mukaiset arvonalentumiset ja niiden palautukset, rakennemuutoksista aiheutuneet kustannukset ja niiden oikaisu sekä oikeudenkäynteihin liittyvät erät.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA LOPETETUT TOIMINNOT

Omaisuuserä tai toiminto luokitellaan myytävänä olevaksi, kun sen kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiallisesti omaisuuserän mynnistä. Myytäväksi luokittelu edellyttää johdon sitoutumista myyntiä koskevaan suunnitelmaan sekä konsernin käynnistämää suunnitelman toteuttamiseen tähtäävää toimenpideohjelman. Lisäksi omaisuuserän on oltava välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan yleisin ja tavanomaisin ehdoin ja myynnin odotetaan toteutuvan vuoden kuluessa.

Myytäväksi luokitellut omaisuuserät arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan mynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon. Myytäväksi luokitelluista omaisuuseristä ei tehdä poistoa luokittelun jälkeen.

Toiminto luokitellaan lopetetuksi, kun konserni on luopunut siitä tai se on luokiteltu myytävänä olevaksi ja se edustaa erillistä merkittävää liiketoiminta-aluetta tai maantieteellistä toiminta-aluetta. Lopetetun toiminnon tulosten verojen jälkeen esitetään omana eränä konsernin tuloslaskelmassa.

TULOUTUSPERIAATE

Liikevaihto sisältää tuotteiden ja palveluiden sekä raaka-aineiden ja tarvikkeiden mynnistä saadut tuotot oikaistuna välillisillä veroilla, annetuilla alennuksilla ja muilla myynnin oikaisuerillä. Tuotot tavaroiden mynnistä tuloutetaan sillä hetkellä, kun tuotteen omistukseen liittyvät riskit ja edut siirtyvät ostajalle eikä konsernilla ole enää valvonta- eikä määräysvaltaa tuotteeseen. Yleensä tämä tarkoittaa sitä hetkeä, jona tuote on toimitettu sovitun toimituslausekkeen mukaisesti asiakkaalle.

Konsernin toimitusehdot perustuvat Incoterms 2010 -toimituslausekekokoelmaan, joka on Kansainvälisen kauppakamarin julkaisema toimituslausekkeiden määritelmien kokoelma. Konsernin myyntiä koskevat yleisimmät toimituslausekkeet ovat:

- D-lausekkeet, joiden mukaan konsernin on toimitettava tuotteet sovittuun määräpaikkaan. Myynnin toteutumishetki on toimitus ostajalle sovitussa määräpaikassa sovittuna aikana.

- C-lausekkeet, joiden mukaan myyjä järjestää ja maksaa kuljetuksen sovittuun määräpaikkaan sekä tietyt muut kulut. Konsernin vastuu tuotteista kuitenkin päättyy, kun tuotteet on luovutettu rahdinkuljettajalle käytettävän lausekkeen mukaisesti. Myynnin toteutumishetki on siten se, jona myyjä luovuttaa tavaran rahdinkuljettajalle sovittuun määräpaikkaan kuljettamista varten.
- F-lausekkeet, joiden mukaan ostaja järjestää kuljetuksen ja vastaa siitä. Myynnin toteutumishetki on tuotteiden toimittaminen ostajan rahdinkuljettajalle.

Jos paikalliset säännöt johtavat yllä olevista säännöistä poikkeavaan laskutukseen, tämän tuoton vaikutus on laskettu ja oikaistu.

Palveluista saadut tuotot kirjataan, kun palvelu on suoritettu.

Pitkäaikaishankkeiden tulot ja menot kirjataan tuotoiksi ja kuluksi valmistusasteen perusteella, kun hankkeen lopputulos voidaan luotettavasti arvioida. Valmistusaste määritellään kuhunkin hankkeeseen liittyen tarkasteluhetkeen mennessä suoritetusta työstä johtuvien menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Kun on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Osinkotuotot kirjataan, kun oikeus osinkoon on syntynyt. Korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmällä.

TOIMITUS- JA KÄSITTELYKULUT

Tuotteiden toimituksesta ja käsittelystä syntyneet kulut sisältyvät tuloslaskelman materiaaleihin ja palveluihin.

TUTKIMUS- JA KEHITYSMENOT

Tutkimusmenot kirjataan kuluiksi toteutumishetkellä. Kehitysmenot aktivoidaan, jos on todennäköistä, että kehityshanke tuottaa taloudellista hyötyä ja menot ovat luotettavasti mitattavissa. Aktivoidut kehitysmenot poistetaan oletetun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Metsä Groupissa ei ole aktivoitavia kehitysmenoja.

VIERAAN PÄÄOMAN MENOT

Vieraan pääoman menot kirjataan pääsääntöisesti kuluksi sillä raportointikaudella, jolloin ne ovat syntyneet. Kun kyseessä on merkittävä ja pitkäkestoinen aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen investointiprojekti, aktivoidaan hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot osaksi omaisuuserän hankintamenoa.

TULOVEROT

Tuloslaskelman verokulu muodostuu tilikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Laajaan tuloslaskelmaan kirjattuihin eriin liittyvä verovaikutus kirjataan vastaavasti laajaan tuloslaskelmaan. Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiiin kausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoarvoon merkittävä omaisuuserä tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omaisuus- tai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisajankohdaksi. Verotuksessa vähennyskeltvottomasta liikearvosta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryritysten jakamattomista voittovaroista kirjata

laskennallista veroa siltä osin, kuin ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoista, myytävissä olevien rahoitusvarojen sekä johdannaissopimusten arvostamisesta käypään arvoon, etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä, käyttämättömistä verotuksellisista tappioista ja liiketoimintojen hankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoihin perustuvista arvostuksista.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjä verokantoja.

Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

LIKEARVO

Liiketoimintojen yhdistämisessä syntyvä liikearvo kirjataan määrään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteesta ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvän arvon.

Liikearvosta ei kirjata poistoja, vaan ne testataan mahdollisen arvonalentumisen varalta vuosittain ja aina kun esiintyy jokin viite siitä, että arvo saattaa olla alentunut. Tätä tarkoitusta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumisilla.

MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineeton hyödyke merkitään taseeseen alun perin hankintamenoon siinä tapauksessa, että hankintameno on määriteltävissä luotettavasti ja on todennäköistä, että omaisuuserästä johtuva odotettavissa oleva vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi.

Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistoina kuluksi tulosvaikutteisesti niiden tunnetun tai arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Omaisuuserän jäännösarvo, taloudellinen vaikutusaika ja poistomenetelmä tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Aineettomien hyödykkeiden poistojen tekeminen aloitetaan, kun omaisuuserä on valmis käytettäväksi, ts. kun se on sellaisessa sijaintipaikassa ja kunnossa, että se pystyy toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Poistojen kirjaaminen lopetetaan, kun aineeton hyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi (tai sisältyy myytävänä olevaksi luokiteltuun luovutettavien erien ryhmään) IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot -standardin mukaisesti.

PÄÄSTÖOIKEUDET

Konserni on saanut päästöoikeuksia Euroopan päästökauppajärjestelmän mukaisesti. Päästöoikeudet käsitellään aineettomina oikeuksina ja ne arvostetaan hankintamenoon. Koska hallituksilta saadut oikeudet on saatu vastikkeetta, niiden hankintameno on nolla. Päästöoikeudet käytetään voimassaolokaudella yhtäaikaisesti syntyvien hiilidioksidipäästöjen kanssa. Ylimääräiset päästöoikeudet myydään ja niistä saatu tuotto kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Jos vastikkeetta saadut päästöoikeudet eivät riitä kattamaan toteutuneiden päästöjen määrää, konserni ostaa lisää oikeuksia markkinoilta. Ostetut päästöoikeudet kirjataan aineettomiin oikeuksiin hankintahetken käypään arvoon.

Varaus päästöoikeuksien palauttamisveloitteen täyttämiseksi kirjataan raportointikauden päättymispäivän käypään arvoon, jos vastikkeetta saadut ja ostetut päästöoikeudet eivät riitä kattamaan toteutuneiden päästöjen määrää.

TIETOKONEOHJELMAT

Merkittävien uusien tietokoneohjelmien kehittämis- ja rakentamismenot aktivoidaan taseeseen aineettomina hyödykkeinä ja kirjataan tasapoistoina kuluksi taloudellisena vaikutusaiheena. Poistoaika on enimmillään seitsemän vuotta. Aktivointiin välittömiin kuluihin sisältyvät ulkopuolisille maksetut konsultointi- ja asiantuntijapalkkiot, sovellusta varten hankitut ohjelmistolisenssit, henkilöstökulut siltä osin kuin ne välittömästi ovat kohdistettavissa hankkeelle sekä muut välittömät kustannukset. Tietokoneohjelmien ylläpito- ja käyttömenot kirjataan kuluksi sillä raportointikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

MUUT

Patenttien, lisenssien ja tavaramerkkien, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, hankintameno aktivoidaan taseeseen aineettomiin hyödykkeisiin ja kirjataan tasapoistoina kuluksi taloudellisena vaikutusaiheena 5–20 vuodessa.

AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu hankintamenoon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla.

Hankintamenoon sisällytetään menot, jotka välittömästi aiheutuvat aineellisen käyttöomaisuuserän hankinnasta. Itse valmistetun omaisuuserän hankintameno sisältää materiaalimenot, työsuhte-etuuksista aiheutuvat välittömät menot sekä muut välittömät menot, jotka johtuvat käyttöomaisuuserän saattamisesta valmiiksi sille aiottuun käyttötaroitukseen. Ehdot täyttävän aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osaksi omaisuuserän hankintamenoa.

Mikäli käyttöomaisuushyödyke koostuu useammasta osasta, joiden taloudelliset vaikutusajat ovat eripituiset, kukin osa käsitellään erillisenä hyödykkeenä. Tällöin osan uusimiseen liittyvät menot aktivoidaan ja uusimisen yhteydessä mahdollinen jäljellä oleva kirjanpitoarvo kirjaetaan pois taseesta.

Varaosat, varakalusto ja huoltotarvikkeet kirjataan aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin silloin, kun ne ovat aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden määritelmän mukaisia. Muussa tapauksessa tällaiset hyödykkeet luokitellaan vaihto-omaisuudeksi.

Ympäristömenot aktivoidaan, jos ne liittyvät tuleviin ympäristönsuojelutoimenpiteisiin ja ne tuottavat tulevaisuudessa taloudellista hyötyä.

Myöhemmin syntyvät menot, jotka johtuvat hyödykkeeseen tehtävistä lisäyksistä, sen osan korvaamisesta uudella tai hyödykkeen ylläpidosta, sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määriteltävissä. Huoltomenot ts. korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne toteutuvat.

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
Koneet ja kalusto	
Voimalaitosten raskaat koneet	20–40 vuotta
Muut raskaat koneet	15–20 vuotta
Kevyet koneet ja kalusto	5–15 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10 vuotta

Omaisuserän jäännösarvo, taloudellinen vaikutusaika ja poistomenetelmä tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Poistojen tekeminen aloitetaan, kun omaisuserä on valmis käytettäväksi, ts. kun se on sellaisessa sijaintipaikassa ja kunnossa, että se pystyy toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi (tai sisältyy myytävänä olevaksi luokiteltuun luovutettavien erien ryhmään) IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuserät ja lopetetut toiminnot -standardin mukaisesti, poistojen kirjaaminen lopetetaan.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot kirjataan tulosaikutteisesti ja ne esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa. Myyntivoitto tai -tappio määritetään myyntihinnan ja jäljellä olevan hankintamenon erotuksena.

JULKISET AVUSTUKSET

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuserän käyttöaikana. Sellaiset avustukset, jotka on saatu korvauksiksi jo toteutuneista kuluista, kirjataan tulosaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana oikeus avustuksen saamiseen syntyy. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

VUOKRASOPIMUKSET

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä koskevat vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Rahoitusleasing-sopimus merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun omaisuserän käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaava leasingvuokravastuu kirjataan muihin pitkäaikaisiin korollisiin velkoihin. Rahoitusleasing-sopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-ajan siten, että kullakin kaudella jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti.

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Näistä suoritettavat vuokramaksut kirjataan tuloslaskelmaan tasasuorisina erinä vuokra-ajan kuluessa.

RAHOITUSVAROIHIN KUULUMATTOMIEN OMAISUUSERIEN ARVON ALENTUMINEN

Omaisuseristä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton, esimerkiksi liikearvosta, ei kirjata poistoja, vaan niille tehdään vuosittain arvonalentumistesti. Poistojen kohteena olevia omaisuseriä tarkastellaan arvonalentumisen varalta aina silloin, kun tapahtumat tai olosuhteiden muutokset antavat viitteitä siitä, ettei omaisuserien kirjanpitoarvoa vastaavaa rahamäärää mahdollisesti saada kerrytetyksi.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai sen käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttauskorkona käytetään ennen veroja määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuserään liittyvistä erityisriskeistä.

Omaisuserät ryhmitellään arvonalentumisen arviointia varten alimmille tasoille, joilla rahavirrat ovat erikseen yksilöitävissä (rahavirtaa tuottavat yksiköt). Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuseriä tasasuhteisesti. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Muusta omaisuserästä kuin liikearvosta kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan siinä tapauksessa, että on tapahtunut muutos niissä arvioissa, joita on käytetty määrittäessä omaisuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mitä omaisuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

BIOLOGISET HYÖDYKKEET

Biologiset hyödykkeet (kasvava puusto) arvostetaan käypään arvoon vähennettynä arvioiduilla myyntiin liittyvillä menoilla. Puuston, pois lukien nuoret taimikot, käypä arvo perustuu odotettavissa olevien tuottojen ja kulujen rahavirtojen nykyarvoon. Laskelmissa otetaan huomioon puuston tuleva kasvu sekä metsien ympäristönsuojelliset rajoitukset. Hakuuutulojen ja metsien kasvatuskustannusten laskenta perustuu vallitsevaan hintatasoon sekä yrityksen näkemukseen tulevasta hinta- ja kustannuskehityksestä. Puuston käyvän arvon muutokset tilikauden aikana sisältyvät liikevoittoon. Metsä Groupin osakkuusyritysten biologisten hyödykkeiden (kasvavan puuston) arvostus on yhdenmukainen konsernin laatuimperiaatteiden kanssa.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai nettorealisointiarvoon sen mukaan, kumpi niistä on alempi. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmällä (first in, first out) tai vaihtoehtoisesti painotetun keskihinnan menetelmällä vaihto-omaisuuden luonteesta riippuen. Valmiina hankittujen tuotteiden hankintamenoon luetaan kaikki ostomenot mukaan lukien välittömät kuljetus-, käsittely- ja muut menot. Itse valmistettujen valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista, muista välittömistä menoista sekä systemaattisesti kohdistetusta osuudesta valmistuksen muuttuvista yleismenoista ja kiinteistä yleismenoista normaalilla toiminta-asteella. Hankintameno ei sisällä vieraan pääoman menoja. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa

liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja arvioidut myynnin toteuttamiseksi välttämättömät menot.

MYYNTISAAMISET

Myyntisaamiset arvostetaan odotettuun nettorealisointiarvoon, joka on alkuperäinen laskutusarvo vähennettynä saatavien arvioiduilla arvonalentumiskirjauksilla. Kirjaus tehdään tapauskohtaisesti, kun on olemassa perusteltu syy olettaa, että konserni ei tule saamaan suoritusta laskutetusta määrästä alkuperäisin ehdoin.

OMA PÄÄOMA

IFRS:n mukaan rahoitusinstrumentit luokitellaan joko rahoitusvelaksi tai oman pääoman ehtoiseksi instrumentiksi. IFRIC 2 Jäsenten osuudet osuustoiminnallisissa yhteisöissä ja muut vastaavat instrumentit -tulkinta määrittelee rahoitusvelaksi sen osan osuuspääomista, johon osuuskunnalla ei ole ehdotonta oikeutta kieltäytyä lunastuksesta osuuskunnan sääntöjen mukaisesti. Metsäliitto Osuuskunnan säännöissä on määritelty enimmäismäärä osuuspääoman palautuksille. Lisäosuuksien ja varsinaisten osuuksien palauttamiseen voidaan käyttää rahamäärä, joka vastaa 1/3 viimeksi vahvistetun taseen mukaisista jakokelpoisista voittovaroista. Tämä määrä osuuspääomista kirjataan rahoitusvelaksi tilinpäätöksessä.

VARAUKSET

Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varaukset arvostetaan velvoitteen kattamiseksi vaadittavien menojen nykyarvoon. Nykyarvon laskennassa käytetty diskonttaustekijä valitaan siten, että se kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetkellä rahan aika-arvosta ja velvoitteeseen liittyvistä riskeistä. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

UUDELLEENJÄRJESTELYT

Uudelleenjärjestelyä koskeva varaus kirjataan sille tilikaudelle, jolloin konsernille syntyy laillinen tai tosiasiallinen velvoite maksusuoritukseen. Työsuhteen päättymiskorvaukset kirjataan kun uudelleenjärjestelyistä on tehty yksityiskohtainen suunnitelma sekä annettu niille, joihin järjestely vaikuttaa, riittävä peruste odottaa, että uudelleenjärjestely toteutetaan joko aloittamalla suunnitelman toimeenpano tai tiedottamalla suunnitelman keskeisistä kohdista niille, joihin järjestely vaikuttaa.

YMPÄRISTÖVELVOITTEET

Ympäristöolosuhteiden korjaamisesta syntyvät kustannukset, jotka eivät lisää nykyisiä tai tulevia tuottoja, kirjataan kuluksi. Ympäristövastuut kirjataan nykyisten ympäristönsuojelulakien ja -säännösten mukaisesti, kun on todennäköistä, että on syntynyt velvoite ja sen määrä voidaan kohtuudella arvioida.

TYÖSUHDE-ETUUKSET

ELÄKEVELVOITTEET

Konsernilla on useita työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia koskevia järjestelyjä, joihin kuuluu sekä etuuspohjaisia että maksupohjaisia eläkejärjestelyjä.

Maksupohjaisella järjestelyllä tarkoitetaan eläkejärjestelyä, jonka mukaan suoritetaan kiinteitä maksuja erilliselle yksikölle ja konsernilla ei ole oikeudellisia eikä tosiasiallisia velvoitteita lisämaksujen suorittamiseen, jos rahastolla ei ole riittävästi varoja kaikkien nykyisen ja aiempien tilikausien työsuoritukseen perustuvien etuuksien maksamiseen kaikille työntekijöille. Muut kuin maksupohjaiset eläkejärjestelyt ovat etuuspohjaisia.

Etuuspohjaisessa järjestelyssä yleensä määritellään eläke-etuus, jonka työntekijä saa eläkkeelle jäädessään, ja etuuden määrä riippuu tavallisesti yhdestä tai useammasta tekijästä, mm. iästä, palvelusvuosista ja palkkatasosta.

Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä merkitään taseeseen velaksi velvoitteen raportointikauden päättämispäivän nykyarvo, josta vähennetään järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo. Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvan velvoitteen määrä perustuu riippumattomien vakuutusmatemaatikkojen vuosittaisiin laskelmiin, joissa käytetään ennakoituun etuusoikeyksikköön perustuvaa menetelmää (projected unit credit method). Velvoitteen nykyarvo määritetään diskonttaamalla arvioidut vastaiset rahavirrat korolla, joka vastaa yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen korkoa. Lainat, joiden korkoa käytetään, on laskettu liikkeeseen samassa valuutassa kuin maksettavat etuudet ja erääntyvät suunnilleen samaan aikaan kuin vastaava eläkevelvoite.

Kokemusperusteisista tarkistuksista ja vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muiden laajan tuloksen erien kautta oman pääoman hyvitykseksi tai veloitukseksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Aiempien kausien työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa julkisesti tai yksityisesti hallinnoitaviin eläkevakuutuksiin maksuja, jotka ovat pakollisia, sopimukseen perustuvia tai vapaaehtoisia. Konsernilla ei ole näiden suoritusten lisäksi muita maksuvelvoitteita. Suoritettut maksut kirjataan henkilöstökuluiksi, kun ne erääntyvät maksettaviksi. Etukäteen suoritettut maksut merkitään varoiksi taseeseen siltä osin kuin ne ovat saatavissa takaisin palautuksina tai tulevien maksujen vähennyksinä.

TYÖSUHTEEN PÄÄTTYMISEEN LIITTYVÄT ETUUKSET

Työsuhteen päättymiseen liittyviä etuuksia maksetaan, kun konserni lopettaa henkilön työsuhteen ennen normaalia eläkkeelle jäämisaikaa tai kun henkilö suostuu irtisanoutumaan vapaaehtoisesti näitä etuuksia vastaan. Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet tulevat kirjattaviksi aikaisempaan seuraavista ajankohdista: (a) kun konserni ei enää voi perääntyä kyseisiin etuuksia koskevasta tarjouksestaan ja (b) kun se kirjaa menon IAS 37:n soveltamisalaan kuuluvasta uudelleenjärjestelystä, johon liittyy työsuhteen päättymiseen liittyvien etuuksien suorittaminen. Jos kyseessä on vapaaehtoisen irtisanoutumisen edistämiseksi tehty tarjous, työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet määritetään perustuen niiden henkilöiden lukumäärään, joiden odotetaan hyväksyvän tarjouksen. Etuudet, jotka erääntyvät maksettaviksi yli 12 kuukauden kuluttua raportointikauden päättymisestä, diskontataan nykyarvoon.

VOITTO-OSUUS- JA BONUSJÄRJESTELYT

Voitto-osuus- ja bonusjärjestelyistä kirjattava velka ja kulu perustuvat voitto-osuus- ja bonusjärjestelyjen ehtoihin. Velka kirjataan silloin, kun konsernilla on sopimukseen perustuva velvoite tai aiemman käytännön perusteella on syntynyt tosiasiallinen velvoite.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Ylimmälle johdolle on perustettu osakepohjaisia kannustinjärjestelyjä, joissa maksut suoritetaan oman pääoman ehtoisina instrumentteina ja käteisvaroina. Oman pääoman ehtoisina instrumentteina myönnettävät etuudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä, ja kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan tasaisesti oikeuden syntymisajanjakson aikana. Käteisvaroina myönnettävät etuudet arvostetaan käypään arvoon tilinpäätöspäivänä, ja kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan ja velaksi taseeseen oikeuden syntymisajanjakson aikana. Järjestelyjen tulosvaikutus esitetään tuloslaskelman henkilöstökuluissa.

MAKSETTAVAT OSINGOT JA OSUUSPÄÄOMAN KOROT

Konsernin maksamat osingot kirjataan oman pääoman vähennykseksi sille tilikaudelle, jonka aikana osakkeenomistajat ovat hyväksyneet osingon maksettavaksi. Konsernin maksamat osuuspääoman korot kirjataan oman pääoman vähennykseksi sille tilikaudelle, jonka aikana edustajisto on hyväksynyt osuuspääoman korot maksettavaksi. Rahoitusvelkana käsiteltävän osuuden osuuspääoman korot on kirjattu rahoituskuluihin.

VERTAILUTIEDOT

Vertailutiedot on tarvittaessa muutettu vastaamaan tilikaudella tehtyjä esitystapaaan liittyviä muutoksia.

TULEVILLA TILIKAUSILLA SOVELLETTAVAKSI TULEVAT UUDET JA MUUTETUT STANDARDIT SEKÄ TULKINNAT

Metsä Group ei ole vielä soveltanut seuraavia, IASB:n jo julkistamia uusia tai uudistettuja standardeja ja tulkintoja. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

* = Kyseistä säännöstä ei ole hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa 31.12.2016.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Uusi standardi korvaa nykyiset IAS 18- ja IAS 11-standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. IFRS 15 sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen myyntituottojen kirjaamisesta: mihin määrään ja milloin myyntituotot kirjataan. Myynti kirjataan määräysvallan siirtymisen perusteella joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää.

Konserni on tilikauden aikana selvittänyt erillisessä projektissa IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardin vaikutukset myyntituottojen tuloutuksen määrään ja ajoitukseen. Selvityksen kohteena olivat konsernin tuote- ja palvelumyynnin kannalta keskeiset tuote- ja asiakasryhmät. Standardin keskeiset periaatteet ja niiden vaikutukset konsernissa on selvitetty alla:

Suoritevelvollisuuden yksilöiminen: Standardi edellyttää myyntisopimukseen sisältyvien suoritevelvollisuuksien yksilöimistä ja sopimuksen mukaisen transaktiohinnan kohdistamista näille suoritevelvollisuuksille. Konsernin myyntisopimusten suoritevelvollisuudet ovat pääosin tavaramyyniin liittyviä, tilausperusteisia asiakastoimituksia. Palveluilla on konsernin liiketoiminnassa lähinnä avustava tai tavaratoimituksia täydentävä rooli. Standardin suoritevelvollisuuden yksilöintiä koskevat muutokset eivät vaikuta konsernin nykyisellään soveltamiin suoritevelvollisuuksien yksilöintiä koskeviin laskentakäytäntöihin.

Transaktiohinnan määrittäminen ja kohdistaminen: Standardin mukainen transaktiohintaa muodostuu määrästä, jonka konserni odot-

taa saavansa vastikkeena luovuttamistaan suoritteista. Tästä määrästä konserni vähentää myyntiin perustuvat arvonalis- ja liikevaihtoverot. Konsernin saamat hinnat jaetaan kiinteään ja muuttuvaan osaan, eikä niihin sisälly rahoituskomponenttia. Muuttuvan osan muodostavat erilaiset, mm. maksutapaan ja ostomääriin perustuvat alennukset, jotka konserni kohdistaa myyntituottojen vähennykseksi sitä mukaa, kun se arvioi asiakkaalle muodostuvan niihin oikeuden. Tilikauden aikana muuttuvan transaktiohinnan vaikutuksen esittäminen voi perustua johdon arvioihin muuttuvan hinnanosan perusteena olevista tekijöistä, esim. asiakkaan vuoden aikana saavuttamista myyntimääristä. Konsernin myyntisopimukset sisältävät pääosin ainoastaan tavaratoimituksiin liittyviä velvoitteita, joiden osalta transaktiohinnan kohdistaminen on yksiselitteistä. IFRS 15 ei muuta konsernissa sovellettuja transaktiohinnan määrittämisen tai kohdistamisen periaatteita.

Myyntituottojen kirjaaminen: Standardin mukaan myyntituotot kirjataan kaudella, jolloin asiakas saa toimitetut tuotteet hallintaansa. Standardin määrittämistä hallinnan siirtymisen kriteereistä myyntiin tavaroihin liittyvien riskien ja etujen siirtyminen soveltuu parhaiten konsernin harjoittamaan tavaramyyniin keskittyvään liiketoimintaan. Näin ollen konsernin myyntisopimuksissaan soveltamat toimitusehdot määrittävät hetken, jolloin sopimuksen mukaiset tuotteet katsotaan toimitetuksi asiakkaalle. Konsernin soveltamat tuloutusperiaatteet ja toimituslausekkeiden vaikutus on kuvattu tarkemmin edellä Tuloutusperiaatteet-kohdassa, eikä IFRS 15 aiheuta niihin muutoksia.

Konsernit ottaa IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardin käyttöön 1.1.2018 alkavalla tilikaudellaan. Käyttöönottolla ei ole vaikutusta konsernin soveltamiin myynnin suuruutta tai jaksotusta koskeviin tuloutusperiaatteisiin.

Muutokset IFRS 15:een Myyntituotot asiakassopimuksista – Clarifications to IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Selvennykset on sisällytetty edellä kuvattuun IFRS 15 vaikutusten arviointiin.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): IFRS 9 korvaa nykyisen IAS 39 -standardin. Uuteen standardiin sisältyy uudistettu ohjeistus rahoitusinstrumenttien kirjaamisesta ja arvostamisesta. Tämä kattaa myös uuden, odotettuja luottotappioita koskevan kirjanpitokäsittelyn mallin, jota sovelletaan rahoitusvaroista kirjattavien arvonalentumisten määrittämiseen. Standardin yleistä suojauslaskentaa koskevat säännökset on myös uudistettu. IAS 39:n säännökset rahoitusinstrumenttien taseeseen kirjaamisesta ja taseesta pois kirjaamisesta on säilytetty. Konsernin rahoitusinstrumenttien luokittelu ja arvostaminen muuttuvat, mutta muutoksilla ei arvioida olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Myös arvonalentumisten käsittely muuttuu, mutta muutoksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta myyntisäämistä ja muiden rahoitusvarojen arvostamiseen. Muutokset suojauslaskennassa edellyttävät dokumentaation uudistamista, mutta tulevat hieman helpottamaan suojauslaskennan soveltamista.

IFRS 16 Vuokrasopimukset* (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa IAS 17 -standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16 -standardi edellyttää vuokralle otettavien vuokrasopimusten merkitsemistä taseeseen vuokranmaksuveloitteena sekä siihen liittyvänä omaisuuseränä. Taseeseen merkitseminen muuttuu paljon IAS 17:n mukaista rahoitusleasingin kirjanpitokäsittelyä. Taseeseen merkitsemisestä on kaksi helpotusta, jotka koskevat lyhytaikaisia enintään 12 kuukautta kestäviä vuokrasopimuksia sekä arvoltaan enintään USD 5 000 olevia hyödykkeitä. Vuokralle antajien kirjanpitokäsittely tulee säilymään suurelta osin nykyisen IAS 17:n mukaisena.

Konsernissa on aloitettu projekti standardin vaikutusten arvioimiseksi. Uusien sääntöjen vaikutusta konsernitilinpäätökseen ei ole vielä mahdollista arvioida.

Muutos IAS 7:ään Rahavirtalaskelmat - Disclosure Initiative* (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutoksilla pyritään siihen, että tilinpäätöksen käyttäjät voisivat arvioida rahoitustoiminnasta syntyvien rahavirtavirtavaikutteisten ja ei-rahavirtavaikutteisten velkojen muutoksia. Standardimuutos vaikuttaa konsernitilinpäätöksen liitetietoihin.

Muutos IAS 12:een Tuloverot - Recognition of Deferred Tax Assets for Unrealised Losses* (sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät, että vähennyskelpoisen väliaikaisen eron olemassa olo riippuu yksinomaan omaisuuserän ja sen verotusarvon vertaamisesta tilinpäätöshetkellä, eikä siihen vaikuta mahdolliset tulevat muutokset omaisuuserän kirjanpitoarvossa tai siinä tavassa, kuinka kirjanpitoarvoa vastaava määrä kertyy tulevaisuudessa. Standardimuutoksella ei ole merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Muutokset IFRS 2:een Osakeperusteiset maksut - Clarification and Measurement of Sharebased Payment Transactions* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät tietäntyyppisten järjestelyjen kirjanpitoikäisyyttä. Ne koskevat kolmea osa-aluetta: käteisvaroina maksettavien maksujen arvostaminen, osakeperusteiset maksut, joista on vähennetty lähdevero sekä osakeperusteisten maksujen muuttaminen käteisvaroina maksettavasta omana pääomana maksettavaksi. Standardimuutoksen vaikutusta konsernitilinpäätökseen ei ole vielä mahdollista arvioida.

Tulkinta IFRIC 22 Foreign Currency Transactions and Advance Consideration* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Kun ulkomaanrahan määräinen – omaisuuserään, kuluun tai tuottoon liittyvä – ennakosuoritus maksetaan tai vastaanotetaan, IAS 21 Valuuttakurssien muutosten vaikutukset ei ota kantaa siihen, miten kyseisen erän muuntamisen toteutumispäivä määritetään. Tulkinta selventää, että toteutumispäivä on se päivä, jolloin yhteisö alun perin kirjaa ennakosuorituksesta ennakkomaksun tai tuloennakon. Liiketoimen muodostuessa useista ennakosuorituksista, toteutumispäivä määritetään erikseen kullekin yksittäiselle suoritukselle. Standardimuutoksella ei ole merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Vuosittaiset parannukset IFRS-standardeihin, muutuskokoelma 2014–2016* (sovellettava IFRS 12:n osalta 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, IFRS 1:n ja IAS 28:n osalta 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutokset koskevat kolmea standardia. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole merkittäviä.

Muilla uusilla tai muutetuilla standardeilla ja tulkinnoilla ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

2. Keskeiset tilinpäätöksen laatimisessa tehdyt kirjanpidolliset arviot ja laatimisperiaatteissa käytetty harkinta

IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen laatiminen edellyttää tiettyjen keskeisten kirjanpidollisten arvioiden käyttöä. Lisäksi se edellyttää johdolta harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa. Tehtyjä arvioita ja harkintaa perustuvia ratkaisuja arvioidaan jatkuvasti, ja ne perustuvat aikaisempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin, kuten tulevaisuuden tapahtumia koskeviin odotuksiin. Odotusten uskotaan olevan olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisia. Alla kuvataan alueet, joihin liittyy konsernitilinpäätöksen kannalta merkittäviä oletuksia ja arvioita sekä merkittävää harkintaa vaativat alueet.

ARVONALENTUMISTESTAUS

Konserni testaa vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta liikearvon ja keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ja ne aineettomat hyödykkeet, joilla on määrittelemätön taloudellinen vaikutusaika. Muun pitkäaikaisen omaisuuden arvonalentumistestauksia tehdään silloin, kun on viitteitä siitä, että omaisuuden arvo saattaa olla alentunut. Rahavirtaa tuottavien yksikköjen kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Nämä laskelmat edellyttävät arvioiden tekemistä. Vuonna 2016 konsernissa ei kirjattu arvonalentumisia perustuen arvonalentumistestauksiin. Herkkyyshanalyysi olennaisista arvonalentumistestauksessa käytetyistä oletuksista ja niiden muutoksen vaikutuksesta arvonalentumisen määrään on esitetty liitetiedossa 8.

BIOLOGISET HYÖDYKKEET

Suurin osa konsernin biologisista hyödykkeistä kuuluu osakkuusyrityksille. Konsernilla on myös joitakin suoria omistuksia. Biologiset hyödykkeet (kasvava puusto) arvostetaan käypään arvoon vähennettynä arvioiduilla myyntiin liittyvillä menoilla. Puuston, pois lukien nuoret taimikot, käypä arvo perustuu odotettavissa olevien tuottojen ja kulujen rahavirtojen nykyarvoon. Käyvän arvon määrittämiseen vaikuttavat muun muassa yhtiön arviot puuston kasvusta, hakkuista ja hintakehityksestä sekä diskonttauskorko. Näiden arvioiden muutosten vaikutukset kirjataan konsernin tuloslaskelmaan. Suorien omistusten käyvän arvon muutokset sisältyvät liikevoittoon ja osakkuusyritysten omistusten käyvän arvon muutokset riville Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista. Biologiset hyödykkeet on esitetty liitetiedossa 13.

KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUT RAHOITUSINSTRUMENTIT

Rahoitusinstrumenteille, joilla ei käydä kauppaa toimivilla markkinoilla, määritetään käypä arvo arvostusmenetelmien avulla. Harkintaa käytetään valittaessa erilaisia menetelmiä sekä tehtäessä oletuksia, jotka perustuvat pääasiassa markkinoilla kunakin raportointikauden päättymispäivänä vallitseviin olosuhteisiin. Suurin käypään arvoon arvostettu erä, jolla ei käydä kauppaa toimivilla markkinoilla, on myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltu sijoitus Pohjolan Voima Oy:n osakkeisiin. Näiden hinta määritellään perustuen toteutuneisiin kauppoihin ja diskontattujen rahavirtojen analysointiin. Pohjolan Voima Oy:n osakkeiden kirjanpitoarvo konsernin taseessa 31.12.2016 oli 192,5 miljoonaa euroa. Pohjolan Voima Oy:n osakkeiden kirjanpitoarvon arvioidaan muuttuvan 8,6 miljoonaa euroa, jos rahavirtojen diskonttaamiseen käytettävä korko muuttuisi 10 prosenttia johdon arvioimasta korosta. Osakkeiden kirjanpitoarvon arvioidaan muuttuvan 40,0 miljoonaa euroa, jos käyvän arvon laskennassa käytetyt

energiat hinnat poikkeaisivat 10 prosenttia johdon arvioimista hintaennusteista. Myytävissä olevat varat on esitetty liitetiedossa 15.

MYYTÄVISSÄ OLEVIKSI RAHOITUSVAROIKSI LUOKITELTUIJEN OMAN PÄÄOMAN EHTOISTEN SIOITUSTEN ARVONALENTUMINEN

Se, milloin myytävissä olevien oman pääoman ehtoisten sioitusten arvo on alentunut, ratkaistaan IAS 39:n sisältämän ohjeistuksen mukaan. Tämä edellyttää merkittävän harkinnan käyttämistä muun muassa siinä, miten kauan ja minkä verran sioituksen käypä arvo on ollut hankintamenoa pienempi. Lisäksi sioituskohteen taloudellista tilaa sekä liiketoiminnan lähitulevaisuuden näkymiä, kuten toimialan ja sektorin tuloksellisuutta joudutaan arvioimaan sen toteutukseksi, onko arvonalentumisesta objektiivista näyttöä. Jos katsottaisiin, että käyvän arvon alentuminen hankintamenoa pienemmäksi on kokonaan tai osaksi merkittävää ja pitkittynyttä, vuoden 2016 tilinpäätökseen kirjattaisiin 122,6 miljoonan euron suuruinen lisätappio verojen jälkeen, joka syntyisi, kun arvoltaan alentuneisiin myytävissä oleviin rahoitusvaroihin liittyvät, omaan pääomaan Pohjolan Voima Oy:n osakkeista kirjatut käyvän arvon muutokset siirrettäisiin tuloslaskelman muihin laajan tuloksen eriin.

VAIHTO-OMAISSUUS

Konserni tarkastelee vaihto-omaisuuttaan säännöllisesti sen varalta, ettei vaihto-omaisuuteen sisältyisi epäkurantteja eriä tai markkina-arvo putoaisi hankintamenoa pienemmäksi, ja kirjaa vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvoa pienentävän vähennyserän tällaisten arvonalennusten varalta. Tällaista tarkastelua varten johdon on tehtävä arvioita tuotteiden myyntihinnoista, joista on vähennetty arvioidut tuotteiden valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja arvioidut myynnin toteuttamiseksi välttämättömät menot. Mahdolliset muutokset näissä arvioissa voivat johtaa vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvon tarkistamiseen tulevilla kausilla. Konsernilla oli taseessa 31.12.2016 vaihto-omaisuutta 767,2 miljoonan euron arvosta. Vaihto-omaisuus on esitetty liitetiedossa 18.

MYNTISAAMISET

Myyntisaamiset on merkitty kirjanpitoon alkuperäisen laskutetun määrän mukaisesti vähennettynä arvonalentumistappioilla ja palautuksista aiheutuneilla hyvityksillä. Arvonalentumistappio kirjataan tapauskohtaisesti sekä aikaisemman kokemuksen perusteella, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perittyä täysimääräisesti. Jos asiakkaiden taloudellinen tilanne heikentyy niin, että se vaikuttaa näiden maksukykyisyyteen, voidaan joutua kirjaamaan lisää arvonalentumistappioita tulevilla kausilla. Myyntisaamisten määrä konsernin taseessa 31.12.2016 oli 544,5 miljoonaa euroa ja myyntisaamisista kirjattuja arvonalentumistappioita oli 0,3 miljoonaa euroa. Myyntisaamiset on esitetty liitetiedossa 19.

ELÄKEJÄRJESTELYT

Eläkevelvoitteiden nykyarvo riippuu useista eri tekijöistä, jotka määritetään vakuutusmatemaattisesti erilaisia oletuksia käyttäen. Eläkkeistä aiheutuvia nettomenoja (tai tuloja) määritettäessä käytettäviin oletuksiin kuuluu myös diskonttokorko. Näiden oletusten muutokset vaikuttavat eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvoon.

Asianmukainen diskonttokorko määritetään jokaisen vuoden lopussa. Kyseessä on korko, jota käytetään määritettäessä nykyarvoa eläkevelvoitteiden täyttämiseksi edellytettävälle arvioiduille vastaisille rahavirroille. Asianmukaista diskonttokorkoa määritettäessä otetaan huomioon valtion pitkien velkasitoumusten tai vastaavien instrument-

tien korot. Muut eläkevelvoitteita koskevat keskeiset oletukset perustuvat osaltaan sen hetkisiin markkinaolosuhteisiin. Eläkejärjestelyt on esitetty liitetiedossa 22.

VARAUKSET

Varaus kirjataan, kun yrityksellä on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä. Varaukset määritetään aikaisemman kokemuksen perusteella. Työsuhteen päättymiskorvaukset kirjataan kun uudelleenjärjestelyistä on tehty yksityiskohtainen suunnitelma sekä annettu niille, joihin järjestely vaikuttaa, riittävä peruste odottaa, että uudelleenjärjestely toteutetaan joko aloittamalla suunnitelman toimeenpano tai tiedottamalla suunnitelman keskeisistä kohdista niille, joihin järjestely vaikuttaa. Varausten määrä konsernin taseessa 31.12.2016 oli 25,2 miljoonaa euroa. Varaukset on esitetty liitetiedossa 23.

TULOVEROT

Tilikauden tulokseen perustuvien verojen sekä laskennallisten verosaamisten ja -velkojen määrittämiseen sekä siihen, mihin määrään asti laskennallista verosaamista kirjataan, tarvitaan johdon harkintaa. Konsernin taseeseen 31.12.2016 sisältyi vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista 12,0 miljoonaa euroa. Konserni on tuloverotuksen kohteena useassa eri maassa. Tuloverojen kokonaismäärän arvioiminen koko konsernin tasolla edellyttää merkittävää harkintaa. Useiden liiketoimien ja laskelmien osalta lopullisen veron määrä on epävarma. Konsernissa ennakoidaan tulevia verotarkastuksia ja kirjaataan velkoja, jotka perustuvat arvioihin siitä, joudutaanko maksamaan lisää veroja. Jos näihin liittyvä lopullinen vero poikkeaa alun perin kirjatusta määrästä, erot vaikuttavat sekä kauden verotettavaan tuloon perustuviin verosaamisiin ja -velkoihin että laskennallisiin verosaamisiin ja -velkoihin kaudella, jolla ne todetaan. Tuloverot on esitetty liitetiedossa 10 ja laskennalliset verot liitetiedossa 17.

OIKEUDELLISET VASTUUT

Johdon arviointia edellytetään parhaillaan käynnissä olevien oikeudenkäynteihin liittyvien varausten arvostamisessa ja kirjaamisessa. Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Oikeudenkäyntien vaikeasti ennakoitavasta luonteesta johtuen oikeudenkäynnin todellinen kustannus voi poiketa merkittävästi alkuperäisestä arviosta. Oikeudelliset vastuut on esitetty liitetiedossa 30.

3. Segmentti-informaatio

Konsernin toimintasegmentit muodostuvat konsernin liiketoiminta-alueista. Liiketoiminta-alueet tuottavat erilaisia tuotteita ja palveluja, ja niitä johdetaan erillisinä yksikköinä.

Toimintasegmentit raportoidaan ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa yhdenmukaisella tavalla. Ylimmäksi operatiiviseksi päätöksentekijäksi, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmenteille ja niiden tuloksen arvioinnista, on nimetty pääjohtaja.

Segmenttiraportoinnissa noudatetaan samoja tilinpäätösperiaatteita kuin konsernissa. Segmenttien väliset liiketapahtumat perustuvat markkinahintoihin. Kaikki segmenttien väliset myynnit ja muut liiketapahtumat eliminoidaan konsolidoinnin yhteydessä.

Segmenttien tuloksellisuuden arviointi perustuu segmenttien liiketulokseen.

Segmentin varat ja velat ovat sellaisia eräiä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan tai jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmenteille. Kohdistamattomat erät koostuvat rahoituseristä, tuloveroista sekä konsernin yhteisistä eristä. Investoinnit koostuvat useammalla kuin yhdellä tilikaudella käytettävien aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden lisäyksistä.

RAPORTOITAVAT SEGMENTIT

Metsä Groupin suomalaiset sahat siirrettiin 31.10.2016 konsernin sisäisellä järjestelyllä osaksi konsernin Selluteollisuus-segmenttiä. Aikaisemmin sahat kuuluivat Puutuoteteollisuus-segmenttiin pois lukien jo aiemmin Selluteollisuus-segmenttiin kuulunut Svirin saha Venäjällä. Järjestelyn johdosta Selluteollisuus-segmentin nimi muutettiin Sellu- ja sahateollisuus -segmentiksi. Segmenttien luvut on oikaistu vastaavasti.

PUUNHANKINTA JA METSÄPALVELUT

Puunhankinta ja metsäpalvelut -liiketoiminta-alue toimittaa korkealaatuisia puuta ja energiapuuta Metsä Groupin tuotantolaitoksille sekä muille asiakkailleen. Se tarjoaa emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan omistajajäsenille kattavat puukaupan sekä metsän- ja luonnonhoidon palvelut.

PUUTUOTETEOLLISUUS

Puutuoteteollisuus-liiketoiminta-alue tarjoaa kilpailukykyisiä ja ympäristöystävällisiä puutuotteita rakentamiseen, teollisuuteen sekä jakelijakumppaneille. Tuotteet valmistetaan korkealaatuisesta ja uusiutuvasta pohjoisesta puuraaka-aineesta.

SELLU- JA SAHATEOLLISUUS

Sellu- ja sahateollisuus-liiketoiminta-alue on maailman johtavia sellun, sahatavaran ja muiden biotuotteiden valmistajia. Yhtiön päätuotteet, valkaistut havu- ja koivusellut, on kehitetty kartongin, pehmo-, paino- ja erikoispaperin valmistukseen. Yhtiöllä on neljä sellutehdasta Suomessa, kuusi sahaa Suomessa ja yksi Venäjällä. Yhtiön uuden sukupolven biotuotetehdas Äänekoskella käynnistyy vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä.

KARTONKITEOLLISUUS

Metsä Board on johtava eurooppalainen taivekartongin ja valkoisen ensikuitulainerin valmistaja. Sen keveät kartongit on kehitetty ennen muuta kuluttaja-, myymälä- ja tarjoilupakkauksiin. Yhtiön käyttämä puhdas ensikuitu on uusiutuvaa raaka-ainetta pohjoisista metsistä. Metsä Boardin maailmanlaajuinen myyntiverkosto palvelee merkkituotevalmistajia, jalostajia ja tukkureita.

PEHMO- JA RUOANLAITTOPAPERIT

Pehmo- ja ruoanlaittopaperit -liiketoiminta-alue tuo korkealaatuisilla tuotteillaan mukavuutta kuluttajien, loppukäyttäjien ja asiakkaiden jokaiseen päivään. Se on Euroopan johtavia koti- ja suurталouksien pehmpaperien tuottajia ja maailman johtava ruoanlaittopapereiden toimittaja. Yhtiön tuotemerkit ovat Lambi, Serla, Mola, Tento, Katrin ja SAGA.

MUU TOIMINTA

Muu toiminta sisältää muun muassa Metsä Groupin konsernipalvelutoiminnot, Metsäliitto Osuuskunnan holding-toiminnan, Metsä Group Treasury Oy:n sekä osuuden Metsätapiolan kiinteistöistä.

Konserni ei ole yhdistänyt toimintasegmenttejä yllä olevien raportoitavien segmenttien muodostamiseksi.

TOIMINTASEGMENTIT 2016

Milj. euroa	Puunhankinta ja metsäpalvelut	Puutuote- teollisuus	Sellu- ja saha- teollisuus	Kartonki- teollisuus	Pehmo- ja ruoanlaitto- paperit	Muu toiminta	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Ulkoinen myynti	407,3	460,8	1 148,5	1 651,7	989,5	0,1	0,0	4 657,9
Sisäinen myynti	1 127,1	20,7	487,4	68,6	1,3	4,9	-1 710,0	0,0
Liikevaihto yhteensä	1 534,4	481,6	1 636,0	1 720,3	990,8	5,0	-1 710,0	4 657,9
Liiketulos	30,9	40,0	220,8	132,3	61,3	0,0	-42,9	442,3
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	0,0	1,3	6,2	-5,2	-1,7	-0,1	3,2	3,7
Vertailukelpoinen liiketulos	30,9	38,7	214,6	137,5	63,1	0,1	-46,2	438,6
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista								-1,1
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä								-80,6
Tuloverot								-80,7
Tilikauden tulos								279,9
Segmentin varat	274,4	191,5	1 556,8	1 959,8	866,3	225,1	-227,8	4 846,2
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä								42,1
Myytävänä olevat omaisuuserät						2,8		2,8
Kohdistamattomat varat								1 054,7
Varat yhteensä								5 945,8
Segmentin velat	207,0	74,8	360,6	365,4	289,8	103,9	-227,8	1 173,6
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat						1,9		1,9
Kohdistamattomat velat								2 170,2
Velat yhteensä								3 345,8
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	5,1	18,0	553,4	133,5	37,6	10,1		757,9
Poistot	3,4	13,6	67,3	95,8	39,5	2,1	15,6	237,3
Arvon alentumiset			5,0	6,6	0,2		-4,8	7,0
Henkilöstö keskimäärin	884	1 599	1 291	2 588	2 776	488		9 626

Segmentin varat sisältävät aineettomat hyödykkeet, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä, vaihto-omaisuuden ja myyntisaamiset sekä muut korottomat saamiset (pois lukien korot ja verot).

Segmentin velat sisältävät ostovelat, saadut ennakot ja muut korottomat velat (pois lukien korot ja verot)

LIIKETULOKSEN VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT 2016

Milj. euroa	Puunhankinta ja metsäpalvelut	Puutuote- teollisuus	Sellu- ja saha- teollisuus	Kartonki- teollisuus	Pehmo- ja ruoanlaitto- paperit	Muu toiminta	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Myyntivoitot liiketoiminnan muissa tuotoissa		2,0	11,7	10,9				24,5
Varastojen muutos		0,0		-1,2				-1,2
Henkilöstökulut				-5,2	2,7			-2,5
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista				1,8			-1,8	0,0
Poistot		-0,1		-0,1				-0,3
Arvon alentumiset			-5,0	-8,5			5,0	-8,5
Arvon alentumisten peruutukset								0,0
Liiketoiminnan muut kulut		-0,6	-0,5	-2,7	-4,4	-0,1		-8,3
Yhteensä	0,0	1,3	6,2	-5,2	-1,7	-0,1	3,2	3,7

PUUTUOTETEOLLISUUS-segmentin liiketulos sisältää 1,7 miljoonan euron myyntivoiton Hartolassa sijaitsevan liimapuuliiketoiminnan myynnistä. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät 0,4 miljoonaa euroa lisäkuluja liittyen vuonna 2015 toteutuneeseen Metsä Wood France S.A.S.:n myyntiin.

SELLU- JA SAHATEOLLISUUS -segmentin liiketulos sisältää Metsä-Botnia Metsä Oy:n osakkeiden myyntivoiton 11,7 miljoonaa euroa. Arvon alentumiset sisältävät 5,0 miljoonan euron liikearvon arvonalentumisen liittyen sahojen siirtoon konsernin sisäisellä järjestelyllä osaksi Sellu- ja sahatollisuus-segmenttiä. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät sahojen siirtoon liittyviä kuluja 0,5 miljoonaa euroa.

KARTONKITEOLLISUUS-segmentin liiketoiminnan muut tuotot sisältävät Metsä Boardin Kyron tehtaan tapettipaperiliiketoimintaan liittyvien omaisuuserien myyntejä sekä Metsä Boardin tytäryrityksen M-real Hallein GmbH:n vuonna 2011 tapahtuneeseen myyntiin sisältyneistä tytäryrityssaamisista saadun, aikaisemman luovutustappion peruutuksena käsitellyn, lisäkauppahinnan. Varaston muutos sisältää Metsä Boardin Kyron tehtaan tapettipaperitoimintaan liittyvän vaihto-omaisuuden arvostamisesta nettorealisointiarvoonsa aiheutuneen kuluvaikutuksen 1,2 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulut sisältävät 5,2 miljoonaa euroa kuluja liittyen Metsä Boardin Simpeleen kartonkitehtaan, Belgian myyntikonttorin sekä Kyron kartonki- ja tapettipaperitehtaan henkilöstön uudelleenjär-

jestelykuluihin. Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista sisältää osuuden Metsä-Botnia Metsät Oy:n osakkeiden myyntivoitosta 1,8 miljoonaa euroa. Arvonalentumiset sisältävät Metsä Boardin Kyrön tehtaan lopetettuun tapetin pohjapaperivalmistukseen liittyvän 8,5 miljoonan euron arvonalentumisen.

Liiketoiminnan muut kulut sisältävät 1,5 miljoonan euron kuluvaikutukset Metsä Boardin Kyrön tehtaan tapettipaperiliiketoiminnan lopettamisesta sekä Metsä Board -konserniin tytäryrityksen tavoin yhdistellyn strukturoidun yhteisön Alrec Boiler Oy:n osakkeiden myyntitappion 1,1 miljoonaa euroa.

PEHMO- JA RUOANLAITTOPAPERIT -segmentin henkilöstökulut sisältävät Metsä Tissuen Saksan käyttämättömän uudelleenjärjestelyvarauksen peruutusta 2,7 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät Metsä Tissuen Venäjän yhtiön purkuun liittyvän muuntoerojen tuloutuksesta aiheutuneen 4,4 miljoonan euron kulun.

Kartonkiteollisuus-segmenttiin sisältyvä osuus Metsä-Botnia Metsät Oy:n osakkeiden myyntivoitosta 1,8 miljoonaa euroa on eliminoitu konsernissa. Lisäksi Sellu- ja sahateollisuus -segmentin kirjaama liikearvon arvonalentuminen 5,0 miljoonaa euroa on eliminoitu konsernissa. Liikearvo on syntynyt konsernin sisäisessä järjestelyssä vuonna 1998.

TOIMINTASEGMENTIT 2015

Milj. euroa	Puunhankinta ja metsäpalvelut	Puutuote-teollisuus	Sellu- ja saha-teollisuus	Kartonkiteollisuus	Pehmo- ja ruoanlaittopaperit	Muu toiminta	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Ulkoisen myynti	386,9	516,4	1 166,1	1 932,7	1 014,9	-1,0	0,0	5 016,0
Sisäinen myynti	1 131,3	17,2	605,6	74,8	0,9	5,2	-1 835,0	0,0
Liikevaihto yhteensä	1 518,1	533,6	1 771,8	2 007,5	1 015,8	4,1	-1 835,0	5 016,0
Liiketulos	29,0	6,5	340,7	199,0	41,6	21,8	-96,5	542,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	0,0	-21,4	0,0	19,2	-13,5	20,5	0,0	4,7
Vertailukelpoinen liiketulos	29,0	27,9	340,7	179,9	55,1	1,3	-96,5	537,4
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista								11,2
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä								-84,9
Tuloverot								-112,6
Tiliikauden tulos								355,7
Segmentin varat	223,8	208,2	1 028,7	1 889,5	896,3	261,7	-221,5	4 286,8
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä								43,4
Myytävänä olevat omaisuuserät						1,6		1,6
Kohdistamattomat varat								1 284,6
Varat yhteensä								5 616,4
Segmentin velat	177,9	74,6	322,5	441,2	300,2	102,5	-221,5	1 197,3
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat						1,1		1,1
Kohdistamattomat velat								2 001,1
Velat yhteensä								3 199,5
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	6,0	12,2	255,7	175,0	29,4	13,3		491,6
Poistot	3,5	15,7	74,5	103,4	38,4	2,0	15,1	252,6
Arvonalentumiset		3,3		0,1	2,1		0,2	5,6
Henkilöstö keskimäärin	909	1 749	1 313	2 851	2 805	490		10 117

Segmentin varat sisältävät aineettomat hyödykkeet, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä, vaihto-omaisuuden ja myyntisaamiset sekä muut korottomat saamiset (pois lukien korot ja verot).
Segmentin velat sisältävät ostovelat, saadut ennakat ja muut korottomat velat (pois lukien korot ja verot)

LIKETULOKSEN VERTAILUKELPOISUUTEEN VAIKUTTAVAT ERÄT 2015

Milj. euroa	Puunhankinta ja metsäpalvelut	Puutuote-teollisuus	Sellu- ja saha-teollisuus	Kartonkiteollisuus	Pehmo- ja ruoanlaittopaperit	Muu toiminta	Eliminoinnit	Konserni yhteensä
Myyntivoitot liiketoiminnan muissa tuotoissa		1,7	0,0	17,5	0,2	20,8	0,0	40,2
Varastojen muutokset		-12,4						-12,4
Henkilöstökulut	0,0			-0,4	-7,5			-7,9
Arvonalentumiset		-3,3		-0,4	-1,6			-5,2
Arvonalentumisten peruutukset				0,3				0,3
Liiketoiminnan muut kulut		-7,4		2,1	-4,6	-0,3		-10,2
Yhteensä	0,0	-21,4	0,0	19,2	-13,5	20,5	0,0	4,7

PUUTUOTETEOLLISUUS-segmentin liikutuksen vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät liittyvät Metsä Wood France S.A.S.:n myyntiin.

KARTONKITEOLLISUUS-segmentin liikutulos sisältää Metsä Boardin Gohrsmühlen tehtaan myyntivoiton 17,5 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät 2,6 miljoonan euron suuruisen vertailukelpoisuuteen vaikuttavan erän liittyen Metsä Boardin Ranskassa sijaitsevan Alizayn tehtaan sulkemista varten tehtyjen varausten purkamiseen.

PEHMO- JA RUOANLAITTOPAPERIT -segmentin henkilöstökulut sisältävät Metsä Tissuen Saksan uudelleenjärjestelyihin liittyvää varasta 7,0 miljoonaa euroa.

Arvonalentumiset sisältävät yhteensä 1,6 miljoonan euron arvonalentumisen liittyen Metsä Tissuen Venäjän toimintoihin sekä

Metsä Tissuen Saksassa sijaitsevan Dürenin tehtaan yhden jalostuslinjan sulkemiseen.

MUU TOIMINTA-segmentin liikutulos sisältää Metsäliitto Osuuskunnan osakkuusyritys Finsilva Oyj:n osakkeiden (30,13 prosenttia osakekanasta) myyntivoiton 20,8 miljoonaa euroa.

Lisäksi liikutuksen jälkeen esitettävät muut rahoituskulut sisältävät yhteensä 2,3 miljoonan euron arvonalentumisen liittyen Metsä Fibre Oy:n ja Metsä Board Oyj:n osuuksiin Pohjolan Voima Oy:lle annetusta OL4-projektin osakaslainasta.

MAANTIETEELLISIÄ ALUEITA KOSKEVAT TIEDOT

Maantieteellisten alueiden liikevaihto esitetään asiakkaiden sijainnin mukaan. Varat ja investoinnit esitetään varojen sijainnin mukaan.

MAANTIETEELLISET ALUEET

Milj. euroa	LIIKEVAIHTO		PITKÄAIKAISET VARAT		INVESTOINNIT	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Suomi	765,1	848,4	2 770,3	2 387,6	616,7	306,7
Saksa	519,2	661,5	132,9	123,8	18,9	17,9
Iso-Britannia	389,8	502,3	26,0	35,8	0,7	1,4
Ruotsi	215,7	231,5	480,3	430,2	112,2	155,8
Italia	213,5	249,8	0,1	0,1	0,0	0,0
Ranska	181,0	243,4	0,0	0,1	0,0	0,1
Puola	135,0	147,7	71,4	77,5	3,2	5,9
Muu EU	648,4	637,4	53,4	55,0	4,7	2,3
Norja	141,5	131,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Venäjä	102,3	104,6	20,0	17,5	1,4	1,4
Muu Eurooppa	201,5	126,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Kiina	426,8	356,2	0,3	0,1	0,0	0,0
Yhdysvallat	249,2	243,9	0,5	0,4	0,1	0,1
Muut maat	468,9	531,6	0,0	0,0	0,0	0,0
YHTEENSÄ	4 657,9	5 016,0	3 555,2	3 128,2	757,9	491,6

HENKILÖSTÖ VUODEN LOPUSSA

	2016	2015
Suomi	4 927	5 122
Ruotsi	1 280	1 341
Saksa	1 142	1 180
Iso-Britannia	484	485
Puola	480	457
Venäjä	339	371
Slovakia	315	312
Baltian maat	73	75
Muu Eurooppa	167	176
Muut maat	93	80
Yhteensä	9 300	9 599

TIEDOT TÄRKEIMMISTÄ ASIAKKAISTA

Konsernin tuotot liiketoimista yhden yksittäisen ulkoisen asiakkaan kanssa eivät ylitä 10 prosenttia konsernin tuotoista vuonna 2016 ja 2015.

4. Hankitut liiketoiminnot, myytävänä olevat omaisuuserät sekä myydyt toiminnot

HANKITUT LIIKETOIMINNOT

Vuosina 2016 ja 2015 ei ollut tytäryrityshankintoja.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT OMAISUUSERÄT

Myytävänä olevat omaisuuserät sisältävät vuosina 2016 ja 2015 Muu toiminta -segmenttiin kuuluvien Asunto Oy Tapiolan Jalavan, Asunto Oy Tapiolan Pyökin ja Asunto Oy Tapiolan Saarnin myymättä olevat asunnot ja autopaikat. Myymättä olevat asunnot on arvostettu kirjanpitoarvoon. Myymättä olevat autopaikat on arvostettu myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon. Vuonna 2016 myymättä olevista autopaikoista kirjattiin 0,2 miljoonan euron arvonalentuminen (0,2).

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT OMAISUUSERÄT YHTEENSÄ

Milj. euroa	Liite	2016	2015
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	12	2,8	1,6
Varat yhteensä		2,8	1,6
Rahoitusvelat	24	1,9	1,1
Ostovelat ja muut velat		0,0	0,0
Velat yhteensä		1,9	1,1

MYYDYT TOIMINNOT

TYTÄRYRITYSTEN, LIIKETOIMINTOJEN JA YHTEISTEN TOIMINTOJEN MYYNIT

Metsä Board Oyj myi osuutensa Alrec Boiler Oy:stä 27.6.2016. Kaupasta kirjattiin 1,1 miljoonan euron myyntitappio ja myynnistä realisoitui kokonaisuudessaan 5,5 miljoonan euron negatiivinen rahavirtavaikutus, josta 2,7 miljoonan euron negatiivinen vaikutus on esitetty rahoituksen rahavirrassa.

Metsäliitto Osuuskunta myi 9.6.2016 Metsä Woodin lämpöpuuliiketoiminnan Oy Lunawood Ltd:lle. Lämpöpuun tuotantolaitos sijaitsee Kaskisissa. Liiketoiminnan myynnistä kirjattiin 2,7 miljoonan euron myyntivoitto ja myynnistä realisoitui 6,8 miljoonan euron positiivinen rahavirtavaikutus.

Metsä Fibre Oy myi 15.8.2016 Metsä-Botnia Metsät Oy:n koko osakekannan Dasos Capital Oy:n hallinnoimalle rahastolle. Metsä-Botnia Metsät Oy omistaa noin 34 000 hehtaarin maa- ja vesialueet. Kaupasta kirjattiin 11,7 miljoonan euron myyntivoitto ennen veroja ja 7,1 miljoonan euron myyntivoitto verojen jälkeen. Myynnistä realisoitui 24,4 miljoonan euron positiivinen rahavirtavaikutus.

Metsäliitto Osuuskunta myi 30.11.2016 Metsä Woodin Hartolassa sijaitsevan liimapuuliiketoiminnan Versowood Oy:lle. Liiketoiminnan myynnistä kirjattiin 1,7 miljoonan euron myyntivoitto ja myynnistä realisoitui 3,0 miljoonan euron positiivinen rahavirtavaikutus.

Metsä Board myi syyskuussa 2011 omistuksensa Itävaltalaisesta tytäryrityksestään M-real Hallein GmbH:sta. Kauppaan sisältyneiden tytäryrityssaamisten myyntiin liittyvä lisäkauppahinta (earn-out) 4,4 miljoonaa euroa maksettiin yhtiölle marraskuussa 2016. Lisäkauppahinta on esitetty rahavirtalaskelmassa tytäryritysten myyntituotona.

Metsä Board myi 100 prosentin osakeomistuksensa Metsä Board Zanders GmbH:ssa 21.5.2015 mukaan lukien kaikki yhtiöön liittyvät vastuut saksalaisen mutares AG:n kokonaan omistamalle holding-yhtiölle ja sen kumppaniyhtiöille. Metsä Board Zanders GmbH sisältää

Saksan Bergisch Gladbachissa sijaitsevan Gohrsmühlen tehtaan liiketoiminnot. Liiketoiminnan myynnistä kirjattiin 17,5 miljoonan euron myyntivoitto ja myynnistä realisoitui 38,2 miljoonan euron negatiivinen rahavirtavaikutus.

METSÄ BOARD ZANDERS GMBH

Milj. euroa	Liite	2015
Aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	11, 12	5,5
Laskennalliset verosaamiset	17	10,9
Vaihto-omaisuus		30,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset		49,6
Rahavarat		3,0
Varat yhteensä		99,7
Määräysvallattomien omistajien osuudet		0,0
Eläkeveloitteet	22	93,6
Varaukset	23	2,1
Rahoitusvelat		0,0
Ostovelat ja muut velat		23,8
Velat yhteensä		119,5
Nettovarat		-19,8
Maksetut asiantuntijakulut		1,2
Vastike yhteensä		-1,2
Myyntivoitto		17,5
Rahana saatu kauppahinta		-34,0
Maksetut asiantuntijakulut		-1,2
Luovutetun tytäryrityksen rahavarat		-3,0
Rahavirtavaikutus		-38,2

Metsäliitto Osuuskunta sopi 31.12.2014 päivätyllä kaupalla Metsä Woodin Isossa-Britanniassa toimivan pylväsluokan harjoittavan tytäryrityksen Burt Boulton and Haywood Ltd:n koko osakekannan myymisestä ScanPole Ltd:lle, joka on Iivari Mononen Oy:n tytäryritys. Kauppa toteutui 2.2.2015. Liiketoiminnan myynnistä kirjattiin 0,2 miljoonan euron myyntitappio ja myynnistä realisoitui 4,2 miljoonan euron positiivinen rahavirtavaikutus.

Metsäliitto Osuuskunta toteutti 5.10.2015 Metsä Woodin Ranskassa toimivan sahatavaran jatkojalostusta harjoittavan Metsä Wood France S.A.S.:n koko osakekannan myynnin mutares AG:lle. Alustava sopimus julkistettiin 25.6.2015, jolloin yhtiön varat ja velat luokiteltiin myytävänä oleviksi eriksi ja arvostettiin myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon. Yhtiön varoista kirjattiin 21,8 miljoonan euron arvonalentuminen. Vuonna 2015 liiketoiminnan myynnistä kirjattiin 0,4 miljoonan euron myyntivoitto ja myynnistä realisoitui 5,9 miljoonan euron negatiivinen rahavirtavaikutus. Vuoden 2016 tulokseen kirjattiin 0,4 miljoonaa euroa lisäkuluja liittyen Metsä Wood France S.A.S.:n myyntiin.

Metsäliitto Osuuskunta myi vuosien 2016 ja 2015 aikana omistus-osuuksia Asunto Oy Tapiolan Jalavasta, Asunto Oy Tapiolan Pyökistä, Asunto Oy Tapiolan Saarnista ja Kiinteistö Oy Tapiolan Jalopuupysäköinnistä. Vuoden 2016 lopussa Metsäliitto Osuuskunta omistaa 0,51 % Asunto Oy Tapiolan Jalavasta, 2,37 % Asunto Oy Tapiolan Pyökistä, 7,33 % Asunto Oy Tapiolan Saarnista ja 19,36 % Kiinteistö Oy Tapiolan Jalopuupysäköinnistä. Vuonna 2016 omistusosuuksien myynneistä kirjattiin yhteensä 6,2 miljoonan euron myyntivoitto (5,5)

ja myynneistä realisoitui yhteensä 8,4 miljoonan euron positiivinen rahavirtavaikutus (9,1).

MYYDYT TOIMINNOT YHTEENSÄ

Milj. euroa	Liite	2016	2015
Aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	11, 12	17,0	18,4
Biologiset hyödykkeet	13	12,1	0,0
Laskennalliset verosaamiset	17	0,3	11,3
Vaihto-omaisuus		3,5	35,9
Myyntisaamiset ja muut saamiset		0,1	53,5
Rahavarat		8,0	5,7
Varat yhteensä		40,9	124,7
Määräysvallattomien omistajien osuudet		0,0	0,0
Laskennalliset verovelat	17	1,8	0,0
Eläkeveloitteet	22	0,0	93,8
Varaukset	23	0,0	2,9
Rahoitusvelat		13,7	9,5
Ostovelat ja muut velat		1,8	34,2
Velat yhteensä		17,3	140,4
Nettovarat		23,7	-15,7
Muuntoero ja maksetut asiantuntijakulut		0,5	2,3
Vastike yhteensä		49,4	9,8
Myyntivoitto ennen veroja		25,2	23,2
Tuloverot		-4,5	
Myyntivoitto verojen jälkeen		20,7	23,2
Rahana saatu kauppahinta		49,4	-23,0
Maksetut asiantuntijakulut		-0,4	-2,2
Luovutetun tytäryrityksen rahavarat		-8,0	-5,7
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset		-2,7	0,0
Rahavirtavaikutus		43,7	-30,8

5. Pitkäaikaishankkeet

Pitkäaikaishankkeita on konsernissa vain Puutuoteteollisuuden Raken-
tamisen tuotteet -liiketoimintalinjassa. Pitkäaikaishankkeista kirjattuja
tuottoja sisältyi vuonna 2016 konsernin liikevaihtoon 13,6 miljoonaa
euroa (7,3).

Vuoden loppuun mennessä keskeneräisistä pitkäaikaishankkeista oli
kirjattu toteutuneita menoja ja kirjattuja voittoja (tappioilla vähennet-
tynä) yhteensä 1,5 miljoonaa euroa (1,4). Keskeneräisistä pitkäaikais-
hankkeista saadut ennakkomaksut olivat vuoden 2016 lopussa 0,0
miljoonaa euroa (0,3).

6. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. euroa	2016	2015
Myyntivoitot	40,8	54,3
Vuokratuotot	3,8	4,4
Palvelusten myynti	10,7	10,5
Julkiset avustukset	1,8	9,5
Romun ja jätteen myynti	0,7	2,9
Muut	12,7	14,2
Yhteensä	70,5	95,7

Merkittävimmät myyntivoitot vuonna 2016 olivat Metsä Fibren
tytäryrityksen Metsä-Botnia Metsät Oy:n osakkeiden myyntivoitto
11,7 miljoonaa euroa, Asunto Oy Tapiolan Jalavan, Asunto Oy Tapio-
lan Pyökin ja Asunto Oy Tapiolan Saarnin omistusosuuksien myyn-
neistä saadut myyntivoitot yhteensä 6,5 miljoonaa euroa, Metsä Boar-
din tytäryrityksen M-real Hallein GmbH:n vuonna 2011 tapahtuneen
myyntiin sisältyneistä tytäryrityssaamista saatu, aikaisemman
luovutustappion peruutuksena käsitelty lisäkauppahinta 4,4 miljoonaa
euroa, Metsä Woodin lämpöpuuliiketoiminnan myyntivoitto 2,7
miljoonaa euroa, Metsä Boardin päästöoikeuksien myyntivoitto 2,6
miljoonaa euroa, Metsä Woodin liimapuuliiketoiminnan myyntivoitto
2,0 miljoonaa euroa sekä Metsä Board Sverigen sähkösertifikaattien
myyntivoitto 1,6 miljoonaa euroa.

Merkittävimmät myyntivoitot vuonna 2015 olivat Metsäliitto
Osuuskunnan osakkuusyritys Finsilva Oyj:n osakkeiden (30,13 pro-
senttia osakekannasta) myyntivoitto 20,8 miljoonaa euroa, Metsä
Boardin Gohrsmühlen tehtaan myyntivoitto 17,5 miljoonaa euroa sekä
Asunto Oy Tapiolan Jalavan ja Asunto Oy Tapiolan Pyökin omistus-
osuuksien myynneistä saadut myyntivoitot 5,9 miljoonaa euroa, Metsä
Boardin kiinteistöjen myyntivoitot 3,4 miljoonaa euroa sekä Metsä
Board Sverigen sähkösertifikaattien myyntivoitto 1,9 miljoonaa euroa.

Julkiset avustukset liittyvät koulutus-, terveydenhoito- ja tutkimus-
kulujen korvauksiin sekä energiatukeen.

7. Liiketoiminnan kulut

Milj. euroa	2016	2015
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	2 176,7	2 184,9
Varastojen muutos	-50,1	4,2
Ulkopuoliset palvelut		
Jakelukustannukset	649,5	672,4
Muut ulkopuoliset palvelut	356,6	350,9
Materiaalit ja palvelut yhteensä	3 132,7	3 212,5
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	407,5	440,6
Osakeperusteiset maksut	8,9	23,3
Henkilösivukulut		
Eläkekulut		
Etuuspohjaiset järjestelyt	3,4	3,7
Maksupohjaiset järjestelyt	59,9	60,8
Muut henkilösivukulut	146,7	149,9
Henkilösivukulut yhteensä	209,9	214,3
Henkilöstökulut yhteensä	626,3	678,2
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokra- ja muut kiinteistökulut	44,9	52,2
Palvelujen ostot	162,0	173,9
Pitkäaikaisten varojen luovutustappiot	2,7	1,3
Muut liiketoiminnan kulut	137,9	145,3
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	347,5	372,7

Ulkopuoliset palvelut sisältävät myytyjen tuotteiden jakelukustannuksia sekä tuotantoon liittyviä palveluja. Muut liiketoiminnan kulut sisältävät muun muassa energiakuluja, markkinoinnin ja mainonnan kuluja sekä hallintoon liittyviä kuluja.

Tiedot osakeperusteisista maksuista esitetään liitetietojen kohdassa 31 ja tiedot johtoon kuuluville avainhenkilöille maksetuista kompen-saatioista esitetään liitetietojen kohdassa 32.

Varastojen muutos sisältää vuonna 2016 Metsä Boardin Kyron tehtaan tapettipaperitoimintaan liittyvän vaihto-omaisuuden arvosta-misesta nettorealisointiarvoonsa aiheutuneen kuluvaikutuksen 1,2 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulut sisältävät vuonna 2016 Metsä Boardin Simpeleen kartonkitehtaan, Belgian myyntikonttorin sekä Kyron kartonki- ja tapettipaperitehtaan henkilöstön uudelleenjärjestelykuluja 5,2 miljoonaa euroa. Lisäksi henkilöstökulut sisältävät Metsä Tissuen Saksan käyttämättömän uudelleenjärjestelyvarauksen peruutusta 2,7 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan muut kulut vuonna 2016 sisältävät 0,4 miljoonaa euroa lisäkuluja liittyen vuonna 2015 toteutuneeseen Metsä Wood France S.A.S.:n myyntiin sekä 0,5 miljoonaa euroa kulua liittyen sahojen siirtoon konsernin sisäisellä järjestelyllä osaksi Sellu- ja saha-teollisuus -segmenttiä. Lisäksi liiketoiminnan muut kulut sisältävät 1,5 miljoonan euron kuluvaikutukset Metsä Boardin Kyron tehtaan tapetti-paperiliiketoiminnan lopettamisesta sekä Metsä Board -konserniin tytäryrityksen tavoin yhdistellyn strukturoidun yhteisön Alrec Boiler Oy:n osakkeiden myyntitappion 1,1 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät vuonna 2016 myös Metsä Tissuen Venäjän yhtiön purkuun liittyvän muuntoerojen tuloutuksesta aiheutuneen 4,4 miljoonaa euron kulun.

Henkilöstökulut sisältävät vuonna 2015 Metsä Tissuen Saksan uudelleenjärjestelyihin liittyvää varausta 7,0 miljoonaa euroa.

Metsä Wood France S.A.S.:n myynti vuonna 2015 kasvatti liiketoi-minnan muita kuluja 7,4 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät vuonna 2015 myös 2,6 miljoonan euron suuruisen kertaluon-teisen tulon liittyen Metsä Boardin Ranskassa sijaitsevan Alizayn tehtaan sulkemista varten tehtyjen varausten purkamiseen ja 4,4 miljoonan euron kertaluonteisen kulun liittyen pääasiassa Metsä Tissuen Venäjän toimintoihin.

Kuluksi kirjatut tutkimus- ja tuotekehityksenot vuonna 2016 olivat 18,0 miljoonaa euroa (18,1).

TILINTARKASTUSPALKKIOT

Konsernin riippumattomana päätilintarkastajana toimii KPMG Oy Ab.

Tilintarkastuspalkkiot liittyvät vuositilinpäätösten tilintarkastuk-seen ja niihin läheisesti liittyviin palveluihin paikallisten vaatimusten mukaisesti. Palkkiot veropalveluista liittyvät veroneuvontaan ja -suun-nitteluun.

PÄÄTILINTARKASTAJAN PALKKIOT JA PALVELUT

Milj. euroa	2016	2015
Tilintarkastuspalkkiot	1,1	1,1
Palkkiot veropalveluista	0,0	0,0
Muut palkkiot	0,0	0,0
Yhteensä	1,2	1,2

Vuonna 2016 palkkiot muille tilintarkastusyhteisöille kuin KPMG:lle olivat 0,4 miljoonaa euroa (0,3).

8. Poistot ja arvonalentumiset

Milj. euroa	2016	2015
Poistot		
Muut aineettomat hyödykkeet	17,9	17,5
Rakennukset ja rakennelmat	35,0	38,7
Koneet ja kalusto	181,7	193,6
Muut aineelliset hyödykkeet	2,8	2,8
Yhteensä	237,3	252,6
Arvonalentumiset		
Liikearvo	0,0	0,4
Muut aineettomat hyödykkeet	0,0	0,7
Maa- ja vesialueet	0,0	0,2
Rakennukset ja rakennelmat	2,2	0,7
Koneet ja kalusto	4,7	3,5
Muut aineelliset hyödykkeet	0,0	0,2
Yhteensä	7,0	5,6
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	244,3	258,2
Arvonalentumiset liikearvosta segmenteittäin		
Sellu- ja sahateollisuus	5,0	0,0
Kartonkiteollisuus	0,0	0,4
Eliminoinnit	-5,0	0,0
Yhteensä	0,0	0,4
Arvonalentumiset muista aineettomista hyödykkeistä ja aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä segmenteittäin		
Puutuoteteollisuus	0,0	3,3
Kartonkiteollisuus	6,6	-0,3
Pehmo- ja ruoanlaittopaperit	0,2	2,1
Muu toiminta	0,2	0,2
Yhteensä	7,0	5,3
Arvonalentumiset yhteensä	7,0	5,6

Arvonalentumiset sisältävät vuonna 2016 Sellu- ja sahateollisuus-liiketoiminta-alueen 5,0 miljoonan euron liikearvon arvonalentumisen liittyen sahojen siirtoon konsernin sisäisellä järjestelyllä osaksi Sellu- ja sahateollisuus -segmenttiä. Arvonalentuminen on eliminoitu konsernissa, sillä liikearvo on syntynyt konsernin sisäisessä järjestelyssä vuonna 1998.

Lisäksi arvonalentumiset sisältävät vuonna 2016 Kartonkiteollisuus-liiketoiminta-alueeseen kuuluvan Metsä Boardin Kyron tehtaan lopetettuun tapetin pohjapaperivalmistukseen liittyvän 8,5 miljoonan euron käyttöomaisuuden arvonalentumisen ja 2,0 miljoonan euron arvonalentumisen peruuntumisen liittyen Metsä Boardin Husumin tehtaan myymään paperikoneeseen.

Arvonalentumiset sisältävät vuonna 2015 Puutuoteteollisuus-liiketoiminta-alueeseen kuuluvan Metsä Wood France S.A.S.:n myyntiin liittyvän 3,3 miljoonan euron arvonalentumisen.

Lisäksi poistot ja arvonalentumiset sisältävät vuonna 2015 yhteensä 2,1 miljoonan euron arvonalentumisen liittyen Pehmo- ja ruoanlaittopaperit -liiketoiminta-alueeseen kuuluvan Metsä Tissuen Venäjän ja Puolan toimintoihin sekä Metsä Tissuen Saksassa sijaitsevan Dürenin tehtaan yhden jalostuslinjan sulkemiseen.

OMAISUUSERIEN ARVONALENTUMISET

TESTAUSPERIAATTEET

Omaisuserien tai ns. rahavirtaa tuottavien yksiköiden kirjanpitoarvoja arvioidaan mahdollisten arvonalentumisten varalta. Rahavirtaa tuottava yksikkö on toiminnallinen segmentti tai sitä pienempi yksikkö, jolle on määritettävissä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Mikäli on viitteitä jonkin omaisuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumisesta tai jos yksikön kirjanpitoarvoon sisältyy tai on kohdistettu liikearvoa, arvioidaan kyseisen omaisuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön vastaisiin rahavirtoihin perustuva käyttöarvo tai sen nettomyyntihinta.

Liikearvojen testaustuloksia arvioidaan vertaamalla kerrytettävissä olevaa rahamäärää (V) rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvoon (B) seuraavasti:

SUHDE			
V	0–5 %	>	B
V	5–10 %	>	B
V	10–15 %	>	B
V	15–20 %	>	B
V	20–50 %	>	B
V	50 %–	>	B

SELLU- JA SAHATEOLLISUUS

Metsä Group suorittaa Sellu- ja sahateollisuuden täyden arvonalentumistestauksen vähintään kerran vuodessa, neljännessä vuosineljänneksellä, perustuen 30. syyskuuta tilanteeseen. Lisäksi vuosineljänneksittäin tarkastellaan viitteitä arvon alentumisesta. Mikäli havaitaan viitteitä arvon alentumisesta, käynnistetään testaus. Tarkastusvaliokunta käsittelee arvonalentumistestauksen tulokset.

Rahavirtaa tuottava yksikkö Sellu- ja sahateollisuus muodostuu Metsä Fibre -konsernista, sekä siihen Metsä Groupissa tehdyistä käyvän arvon kohdistuksista ja liikearvosta.

Metsä Groupin suomalaiset sahateolliset siirrettiin 31.10.2016 konsernin sisäisellä järjestelyllä osaksi konsernin Selluteollisuus -segmenttiä. Aikaisemmin sahat kuuluivat Puutuoteteollisuus-segmenttiin pois lukien jo aiemmin Selluteollisuus-segmenttiin kuulunut Svirin saha Venäjällä. Järjestelyn johdosta Selluteollisuus-segmentin nimi muutettiin Sellu- ja sahateollisuus -segmentiksi.

Vuoden 2016 testauksessa määritelty kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvoon. Testattavan rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä olevat rahavirrat perustuvat viiden vuoden ennusteisiin sekä näitä seuraaviin tasaisesti kasvaviin rahavirtoihin.

Keskeiset testausoletukset ovat Metsäliiton johdon arvioita ja markkinoilta saatua ennusteita. Ennusteisiin keskeisimmin vaikuttavat tekijät ovat sellun markkinahintojen kehitys, valuuttakurssit, toimitusmäärät, sekä puun ja energian hinnat. Lisäksi käyttöarvoon vaikuttaa merkittävästi laskelmissa käytetty vastaisten rahavirtojen diskonttokorko.

Tilanteesta 30.9.2016 sekä aikaisemmin tehdyissä liikearvojen arvonalentumistestauksissa on viiden vuoden ennustekauden jälkeisissä rahavirroissa käytetty kasvutekijänä 2 prosenttia. Ennustekauden jälkeisten rahavirtojen keskeisten oletuksien (hinnat, volyymit, muutuvat kustannukset) lähtöarvona on käytetty viiden vuoden ennustekauden keskimääräistä arvoa sekä kiinteille kustannuksille ennustekauden viidennen vuoden arvoa.

Rahavirtojen diskonttokorkona on käytetty Metsä Fibren oman ja vieraan pääoman painotettua keskimääräistä kustannusta (Weighted

Average Cost of Capital, WACC). Sekä vastaiset rahavirrat että diskonttokorko on laskettu verojen jälkeen, jolloin syntyvät diskonttatut rahavirrat sekä käyttöarvot vastaavat IAS 36 mukaisesti ennen veroja olevia laskelmia. Tilanteesta 30.9.2016 tehdyn testauksen WACC:ina verojen jälkeen on käytetty 5,59 prosenttia (5,3).

Rahavirtaa tuottavaan yksikköön Sellu- ja sahatteollisuus kohdistetut liikearvot 30.9.2016 sekä testauksen tulos tilanteesta 30.9.2016:

RAHAVIRTAA TUOTTAVA YKSIKKÖ	LIIKEARVO (MILJ. EUROA)	TESTAUSTULOS (V-B)/B
Sellu- ja sahatteollisuus	389,8	yli 50 %

Tilanteesta 30.9.2016 suoritettussa testauksessa keskeisten oletusten muutosten täytyisi olla hyvin merkittäviä, jotta kirjanpitoarvo ylittäisi kerrytettävissä olevan rahamäärän. Käytetyn diskonttokoron tulisi olla 11,3 prosenttia verojen jälkeen tai sellun keskimääräisen hinnan ennustekaudella noin 10 prosenttia alempi kuin testauksessa käytetty ennuste.

KARTONKITEOLLISUUS / METSÄ BOARD

Metsä Board suorittaa täyden arvonalentumistestauksen vähintään kerran vuodessa, neljännellä vuosineljänneksellä, perustuen 30. syyskuuta tilanteeseen. Lisäksi vuosineljänneksittäin tehdään herkkyyssanalyysi. Mikäli herkkyyssanalyysi antaa viitteitä arvon alentumisesta, käynnistetään testaus. Tarkastusvaliokunta käsittelee herkkyyssanalyysin tai arvonalentumistestauksen tulokset vuosineljänneksittäin.

Vuoden 2016 testauksessa käytetyt rahavirtaa tuottavat yksiköt ovat Taivekartonki, Laineri ja Markkinasellu. Rahavirtaa tuottavat yksiköt ovat samat kuin vuoden 2015 testauksessa, lukuun ottamatta Kyro Paperia, joka suljettiin syyskuun lopussa.

Vuoden 2016 testauksessa määritelty kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu kaikkien rahavirtaa tuottavien yksiköiden osalta käyttöarvoon. Testattavien rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahavirrat perustuvat viiden vuoden ennusteisiin sekä näitä seuraaviin tasaisesti kasvaviin rahavirtoihin.

Keskeiset testausoletukset ovat Metsä Boardin johdon arvioita ja markkinoilta saatuja ennusteita. Ennusteisiin keskeisimmin vaikuttavat tekijät ovat kartonkituotteiden keskihinnan kehitys, toimitusmäärät, valuuttakurssit ja kapasiteetin käyttöaste, keskeisten raaka-aineiden kuten puun, sellun, kemikaalien ja energian kustannuskehitys, henkilöstö- ja muiden kiinteiden kustannusten kehitys sekä rahavirtojen diskonttokorko. Olennaisimmat ennusteisiin vaikuttavat tekijät ovat samat kuin vuonna 2015.

Metsä Boardin osuus Metsä Fibren kerrytettävissä olevasta rahavirasta, kirjanpitoarvosta ja ”Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä” sisältämästä liikearvosta, 45,2 miljoonaa euroa, allokoidaan rahavirtaa tuottaville yksiköille niiden selluostojen suhteessa.

Tilanteesta 30.9.2016 sekä aikaisemmin tehdyissä liikearvojen arvonalentumistestauksissa on viiden vuoden ennustekauden jälkeisissä rahavirroissa käytetty kasvutekijänä 2 prosenttia. Ennustekauden jälkeisten rahavirtojen keskeisten oletuksien (hinnat, volyymit, muuttuvat kustannukset) lähtöarvona on käytetty viiden vuoden ennustekauden keskimääräistä arvoa sekä kiinteille kustannuksille ennustekauden viiden vuoden arvoa.

Rahavirtojen diskonttokorkona on käytetty Metsä Boardin oman ja vieraan pääoman painotettua keskimääräistä kustannusta (Weighted Average Cost of Capital, WACC). Pääoman keskimääräistä kustannusta laskettaessa on vieraan pääoman kustannuksessa huomioitu markkinoiden näkemys Metsä Boardin luottoriskipreemiosta. Sekä vastaiset rahavirrat että diskonttokorko on laskettu verojen jälkeen

jolloin syntyvät diskonttatut rahavirrat sekä käyttöarvot vastaavat IAS 36 mukaisesti ennen veroja olevia laskelmia. Tilanteesta 30.9.2016 tehtyjen testauksien WACC:ina verojen jälkeen on käytetty 5,38 prosenttia (5,09) ja Metsä Fibren osalta 5,59 prosenttia (5,31). Johdon arvion mukaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tulevia rahavirtoja koskevat riskitekijät eivät poikkea olennaisesti toisistaan.

Metsä Board -konsernin merkittävimmät rahavirtaa tuottavat yksiköt, niihin kohdistetut liikearvot 30.9.2016 sekä testauksen tulos tilanteesta 30.9.2016:

RAHAVIRTAA TUOTTAVA YKSIKKÖ	LIIKEARVO (MILJ. EUROA)	TESTAUSTULOS (V-B)/B
Taivekartonki ¹⁾	30,2	yli 50 %
Laineri ¹⁾	27,3	yli 50 %
Markkinasellu ¹⁾	ei kohdistettu	yli 50 %
Yhteensä	57,6	

1) Liikearvo sisältää Metsä Fibren omistussuuden liikearvon 45,2 miljoonaa euroa, joka Metsä Boardin konsernitaseessa sisältyy kohtaan ”Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä”

PEHMO- JA RUOANLAITTOPAPERIT / METSÄ TISSUE

Metsä Tissue -konsernin liikearvot on testattu tilanteesta 30.9.2016. Testauksessa on sovellettu vastaisiin rahavirtoihin perustuvaa käyttöarvoa.

Metsä Tissue -konsernin liikearvoa testattaessa rahavirtaa tuottavina yksikköinä on käytetty konsernin neljää segmenttiä. Konsernin segmentit ovat pohjoinen ja eteläinen kuluttajaliiketoiminta, Away-from-Home -liiketoiminta ja ruoanlaittopaperit.

Käyttöarvon laskennassa on hyödynnetty johdon hyväksymiä budjetteja ja ennusteita seuraavalle kolmelle vuodelle. Kolmen vuoden jälkeiset rahavirrat on ekstrapoloitu käyttäen toimialan ennustettua keskimääräistä kasvuprosenttia, jonka ennustetaan jatkuvan 1–2 prosentin tasolla.

Rahavirtojen diskonttokorkona on käytetty Metsä Tissuen oman ja vieraan pääoman painotettua keskimääräistä kustannusta (Weighted Average Cost of Capital, WACC). Pääoman keskimääräistä kustannusta laskettaessa on vieraan pääoman kustannuksessa huomioitu markkinoiden näkemys Metsä Tissuen luottoriskipreemiosta. Sekä vastaiset rahavirrat että diskonttokorko on laskettu verojen jälkeen, jolloin syntyvät diskonttatut rahavirrat sekä käyttöarvot vastaavat IAS 36 mukaisesti ennen veroja olevia laskelmia. Tilanteesta 30.9.2016 tehtyjen testauksien WACC:ina verojen jälkeen on käytetty 5,4 prosenttia (5,3). Johdon arvion mukaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tulevia rahavirtoja koskevat riskitekijät eivät poikkea olennaisesti toisistaan.

Metsä Tissue -konsernin merkittävimmät rahavirtaa tuottavat yksiköt, niihin kohdistuvat liikearvot sekä testauksen tulos tilanteesta 30.9.2016.

RAHAVIRTAA TUOTTAVA YKSIKKÖ	LIIKEARVO (MILJ. EUROA)	TESTAUSTULOS (V-B)/B
Away-from-Home	48,7	yli 50 %
Eteläinen kuluttajaliiketoiminta	29,2	yli 50 %
Pohjoinen kuluttajaliiketoiminta	52,2	yli 50 %
Ruoanlaittopaperit	3,4	yli 50 %
Yhteensä	133,5	

Testaustulos ylittyi merkittävästi (> 50 %) kaikissa rahavirtaa tuottavissa yksiköissä. Tilanteesta 30.9.2016 suoritettussa testauksessa keskeisten oletusten muutosten täytyisi olla hyvin merkittäviä, jotta kirjanpitoarvo ylittäisi kerrytettävissä olevan rahamäärän.

9. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. euroa	2016	2015
Kurssierot		
Kaupalliset erät	1,5	13,9
Suojaus / ei suojauskasentaa	-7,9	-13,8
Muut	0,7	-1,2
Kurssierot yhteensä	-5,7	-1,2
Muut rahoitustuotot		
Korkotuotot lainoista, muista saamisista ja rahavaroista	4,1	5,2
Osinkotuotot	0,1	0,1
Muut rahoitustuotot yhteensä	4,2	5,2
Muut rahoituskulut		
Rahoitusvarojen ja -velkojen arvostus		
Voitot ja tappiot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista (kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä) rahoitusvaroista tai -veloista	-0,1	0,0
Rahoitusvarojen arvonmuutosten voitot ja tappiot	0,0	-2,4
Rahoitusvelkojen arvonmuutosten voitot ja tappiot	0,0	1,0
Johdannaisvoitot ja -tappiot / ei suojauskasentaa	0,6	1,2
Johdannaisvoitot ja -tappiot rahavirran suojauksissa	0,3	0,0
Johdannaisvoitot ja -tappiot käyvän arvon suojauksista	0,0	-1,1
Käyvän arvon oikaisu käyvän arvon suojauksen kohteesta	0,0	0,9
Arvostus yhteensä	0,8	-0,3
Korkokulut jaksotettuun hankintameno- arvestetuista rahoitusveloista	-72,8	-82,0
Muut rahoituskulut	-7,1	-6,7
Muut rahoituskulut yhteensä	-79,1	-89,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-80,6	-84,9

Vuonna 2015 muihin rahoituskuluihin kirjattiin 2,3 miljoonan euron arvonalentuminen liittyen Metsä Fibren Oy:n ja Metsä Board Oy:n osuuksiin Pohjolan Voima Oy:lle annetusta OL4-projektin osakaslainasta. Lisäksi arvonalentumiset sisältävät vuonna 2015 tuottoa 1,0 miljoonaa euroa perimättä jätetystä TEKES-lainasta.

10. Tuloverot

Milj. euroa	2016	2015
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-83,3	-91,3
Edellisten tilikausien verot	0,2	-10,4
Laskennalliset verot	2,7	-10,6
Muut verot	-0,2	-0,2
Yhteensä	-80,7	-112,6

Verohallinto otti syksyllä 2015 kielteisen kannan liittyen tiettyjen tappioiden hyväksi lukemiseen Metsä Board Oy:n vuoden 2014 verotuksessa. Yhtiö kirjasi vuoden 2015 tuloveroihin edellisille tilikau- sille kohdistuneen veron 9,5 miljoonaa euroa. Metsä Board Oy:n näkemyksen mukaan tappiot ovat vähennyskelpoisia ja yhtiö on hake- nut muutosta verohallinnon ratkaisuun.

TULOVEROJEN TÄSMÄYTYSLASKELMA

Milj. euroa	2016	2015
Tulos ennen veroja	360,6	468,4
Verot laskettuna kotimaan verokannalla	72,1	93,7
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	1,8	-4,3
Verovapaat tulot	-4,3	-7,1
Vähennyskeltottomat kulut	9,5	23,1
Liikearvon arvonalentumiset	0,0	0,1
Aiemmin kirjattujen laskennallisten verojen oikaisu	1,9	-3,8
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellisten tappioiden käyttö	-2,3	-3,0
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	0,1	4,5
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	0,3	-2,1
Verot aikaisemmilta tilikausilta	-0,2	10,4
Muut	1,8	1,1
Verot tuloslaskelmassa	80,7	112,6
Efektiivinen verokanta, %	22,4	24,0

MUIHIN LAAJAN TULOKSEN ERIIN LIITTYVÄT VEROT 2016

Milj. euroa	Ennen veroja	Vero- vaikutus	Verojen jälkeen
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuusperijöiden järjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-12,3	3,1	-9,3
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Rahavirran suojaukset	17,2	-4,1	13,1
Myytavissa olevat rahoitusvarat	-26,7	5,3	-21,4
Muuntoerot	-14,0	-0,8	-14,8
Osuus yhteisyrityksen muista laajan tuloksen eristä	1,2	0,0	1,2
Yhteensä	-22,3	0,5	-21,8

MUIHIN LAAJAN TULOKSEN ERIIN LIITTYVÄT VEROT 2015

Milj. euroa	Ennen veroja	Vero-vaikutus	Verojen jälkeen
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten järjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	19,5	-5,6	13,9
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Rahavirran suojaukset	-0,1	0,5	0,4
Myytavissa olevat rahoitusvarat	-30,6	6,1	-24,5
Muuntoerot	8,9	0,8	9,7
Osuus yhteisyrityksen muista laajan tuloksen eristä	-0,6	0,0	-0,6
Yhteensä	-22,4	7,4	-15,0

11. Aineettomat hyödykkeet

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2016

Milj. euroa	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	522,8	502,7	10,0	1 035,4
Muuntoerot	-5,2	0,4	0,0	-4,8
Lisäykset	0,0	12,6	3,7	16,3
Vähennykset	0,0	-30,0	0,0	-30,0
Siirrot erien välillä	0,0	6,1	-5,4	0,7
Hankintameno 31.12.2016	517,6	491,7	8,3	1 017,6
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016				
	0,0	-278,2	0,0	-278,2
Muuntoerot	0,0	-0,3	0,0	-0,3
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	27,9	0,0	27,9
Tilikauden poistot	0,0	-17,9	0,0	-17,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016				
	0,0	-268,5	0,0	-268,5
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	522,8	224,5	10,0	757,3
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	517,6	223,2	8,3	749,0

Metsä Groupin suomalaiset sahat siirrettiin 31.10.2016 konsernin sisäisellä järjestelyllä osaksi konsernin Sellu- ja sahateollisuus -segmenttiä. Järjestelyssä aineettomat hyödykkeet siirtyivät kirjanpitoarvoilla ja siksi konsernin aineettomien hyödykkeiden raportoidut hankintameno ja kumulatiiviset poistot pienenivät 4,3 miljoonaa euroa.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET 2015

Milj. euroa	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	520,3	510,6	12,6	1 043,6
Muuntoerot	2,8	-0,2	0,0	2,7
Lisäykset	0,0	5,8	5,9	11,7
Vähennykset	0,0	-22,5	0,0	-22,5
Siirrot erien välillä	0,0	8,9	-8,5	0,4
Hankintameno 31.12.2015	523,2	502,7	10,0	1 035,8
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015				
	0,0	-282,5	0,0	-282,5
Muuntoerot	0,0	0,1	0,0	0,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	22,4	0,0	22,4
Tilikauden poistot	0,0	-17,5	0,0	-17,5
Arvonalentumiset	-0,4	-0,7	0,0	-1,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015				
	-0,4	-278,2	0,0	-278,5
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	520,3	228,2	12,6	761,1
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	522,8	224,5	10,0	757,3

Arvonalentumiset sisältävät vuonna 2015 Metsä Wood France S.A.S.:n myyntiin liittyvän 0,7 miljoonan euron arvonalentumisen.

LIKEARVOT SEGMENTEITTÄIN

Milj. euroa	2016	2015
Puunhankinta ja metsäpalvelut	2,4	2,4
Puutuoteollisuus	0,7	5,9
Sellu- ja sahateollisuus	3,9	3,9
Kartonkiteollisuus	12,4	12,4
Pehmo- ja ruoanlaittopaperit	134,5	139,5
Muu toiminta	390,4	390,4
Eliminoinnit	-26,7	-31,7
Yhteensä	517,6	522,8

Metsä Groupin suomalaiset sahat siirrettiin 31.10.2016 konsernin sisäisellä järjestelyllä osaksi konsernin Sellu- ja sahateollisuus -segmenttiä. Järjestelyyn liittyvä Puutuoteollisuuden kirjaama 5,0 miljoonan euron liikearvon arvonalentuminen on eliminoitu konsernissa. Liikearvo on syntynyt konsernin sisäisessä järjestelyssä vuonna 1998.

Muu toiminta sisältää Metsä Fibre Oy:n hankintaan liittyvää liikearvoa 389,8 miljoonaa euroa ja Metsä Tissue Oyj:n hankintaan liittyvää liikearvoa 0,6 miljoonaa euroa. Arvonalentumistestausta varten Metsä Fibre Oy:n hankintaan liittyvä liikearvo on kohdistettu Sellu- ja sahateollisuus-segmenttiin ja Metsä Tissue Oyj:n hankintaan liittyvä liikearvo Pehmo- ja ruoanlaittopaperit -segmenttiin.

Metsä Groupissa ei ole aktivoitavia kehitysmenoja.

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy myös aktivoidut merkittävien uusien tietokoneohjelmien kehittämis- ja rakentamismenot sekä patentit, lisenssit ja tavaramerkit.

12. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET 2016

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	67,5	1 180,0	5 074,5	108,3	428,3	6 858,7
Muuntoerot	-1,0	-4,2	-57,3	-0,3	-4,8	-67,5
Lisäykset	1,9	5,0	157,8	2,0	580,7	747,4
Vähennykset	-2,4	-58,8	-119,9	-7,0	0,0	-188,1
Siirrot erien välillä	0,0	29,2	146,0	0,9	-176,8	-0,7
Myytävänä olevat omaisuuserät	-2,0	-2,6	-0,2	0,0	0,0	-4,8
Hankintameno 31.12.2016	64,1	1 148,6	5 200,9	103,9	827,4	7 344,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	-7,2	-728,2	-3 974,5	-89,7	0,0	-4 799,6
Muuntoerot	0,0	4,2	45,0	0,3	0,0	49,5
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	52,3	114,9	7,0	0,0	174,2
Tilikauden poisto	0,0	-35,0	-181,7	-2,8	0,0	-219,5
Arvonalentumiset	0,0	-2,2	-4,7	0,0	0,0	-7,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	-7,2	-709,0	-4 001,0	-85,2	0,0	-4 802,5
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	60,3	451,8	1 100,1	18,5	428,3	2 059,0
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	56,9	439,6	1 199,9	18,6	827,4	2 542,5

Myytävänä olevat omaisuuserät sisältävät vuonna 2016 Sellu- ja saha-teollisuus -segmenttiin kuuluvia maa- ja vesialueita sekä Muu toiminta -segmenttiin kuuluvan Asunto Oy Tapiolan Saarnin myymättä olevat asunnot ja autopaikat.

Arvonalentumiset sisältävät vuonna 2016 Metsä Boardin Kyron tehtaan lopetettuun tapetin pohjapaperivalmistukseen liittyvän 8,5 miljoonan euron käyttöomaisuuden arvonalentumisen ja 2,0 miljoonan euron arvonalentumisen peruuntumisen liittyen Metsä Boardin Husumin tehtaan myymään paperikoneeseen.

Metsä Groupin suomalaiset sahat siirrettiin 31.10.2016 konsernin sisäisellä järjestelyllä osaksi konsernin Sellu- ja saha-teollisuus -segmenttiä. Järjestelyssä aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet siirtyivät kirjanpitoarvoilla ja siksi konsernin aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden raportoidut hankintamenot ja kumulatiiviset poistot pienenivät 141,1 miljoonaa euroa.

AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET 2015

Milj. euroa	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	83,9	1 425,9	5 756,7	149,6	59,9	7 476,0
Muuntoerot	0,5	2,5	31,0	0,3	2,6	36,8
Lisäykset	0,2	5,6	58,1	3,4	413,8	481,0
Vähennykset	-17,1	-265,1	-803,9	-45,4	-1,6	-1 133,1
Siirrot erien välillä	0,2	12,5	32,8	0,4	-46,3	-0,4
Myytävänä olevat omaisuuserät	-0,1	-1,4	-0,1	0,0	0,0	-1,6
Hankintameno 31.12.2015	67,5	1 180,0	5 074,5	108,3	428,3	6 858,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	-18,1	-941,0	-4 553,9	-131,8	0,0	-5 644,9
Muuntoerot	0,0	-2,6	-25,0	-0,2	0,0	-27,8
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	11,1	254,7	801,6	45,3	0,0	1 112,6
Tilikauden poisto		-38,7	-193,6	-2,8	0,0	-235,1
Arvonalentumiset	-0,2	-0,7	-3,5	-0,2	0,0	-4,5
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	-7,2	-728,2	-3 974,5	-89,7	0,0	-4 799,6
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	65,8	484,9	1 202,7	17,8	59,9	1 831,2
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	60,3	451,8	1 100,1	18,5	428,3	2 059,0

Myytävänä olevat omaisuuserät sisältävät vuonna 2015 Muu toiminta -segmenttiin kuuluvan Asunto Oy Tapiolan Pyökin myymättä olevat asunnot ja autopaikat.

Arvonalentumiset sisältävät vuonna 2015 Metsä Wood France S.A.S.:n myyntiin liittyvän 2,6 miljoonan euron arvonalentumisen. Lisäksi arvonalentumiset sisältävät vuonna 2015 yhteensä 2,1 miljoonan euron arvonalentumisen liittyen Metsä Tissuen Venäjän ja Puolan toimintoihin sekä Metsä Tissuen Saksassa sijaitsevan Dürenin tehtaan yhden jalostuslinjan sulkemiseen.

Pankkilainojen, eläkelainojen sekä muiden velkojen vakuutena on kiinteistöjä ja irtaimistoa 372,5 miljoonan euron arvosta (385,3). Vastuusitoumuksista esitetään tarkemmat tiedot liitetietojen kohdassa 30.

AINEELLISTEN KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEIDEN HANKINTAMENOON SISÄLTYY RAHOITUSLEASINGSOPIMUKSELLA VUOKRATTUJA HYÖDYKKEITÄ SEURAAVASTI:

Milj. euroa	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	0,0	16,4	56,0	72,4
Kertyneet poistot	0,0	-9,3	-41,3	-50,6
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	0,0	7,1	14,8	21,8

Milj. euroa	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	0,0	19,4	49,2	68,7
Kertyneet poistot	0,0	-10,8	-38,8	-49,6
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	0,0	8,7	10,4	19,1

Vuonna 2016 aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden lisäykseen sisältyy rahoitusleasingsopimuksilla vuokrattuja hyödykkeitä 4,8 miljoonaa euroa (0,1).

Vuonna 2016 vieraan pääoman menoja aktivoitiin yhteensä 6,2 miljoonaa euroa (2,4). Keskimääräinen käytetty korkokanta oli 5,72 prosenttia (4,20), joka edusti hankkeiden rahoittamiseen käytetyn lainan kustannuksia.

13. Biologiset hyödykkeet

Biologiset hyödykkeet, kasvava puusto, arvostetaan käypään arvoon vähennettynä arvioiduilla myyntiin liittyvillä menoilla. Puuston, pois lukien nuoret taimikot, käypä arvo perustuu odotettavissa olevien tuottojen ja kulujen rahavirtojen nykyarvoon. Puuston käyvän arvon muutokset tilikauden aikana sisältyvät liikevoittoon.

Biologiset hyödykkeet luokitellaan kokonaisuudessaan käypien arvojen hierarkian tasolle 3, koska käyvät arvot perustuvat yrityksen omiin oletuksiin eikä markkinatietoihin. Konsernilla on tilikauden 2016 lopussa puustoa lähinnä vain Suomessa.

Konsernilla on pitkäaikaisia metsänvuokraussopimuksia Venäjällä ja Latviassa. Sopimuksia ei ole kirjattu taseeseen, koska niiden hintaa tai kiinteää hinnanmäärityspäätöstä ei määritellä sopimuksissa. Valtio määrittelee hinnan pääsääntöisesti kerran vuodessa tai useamminkin. Hinta seuraa käytännössä lyhytaikaisten hakkuuoikeuksien huutokaup-pahintoja. Pitkäaikaisilla puun hakkuuoikeuksilla varmistetaan ensisijaisesti puun saatavuutta.

Suurin osa konsernin biologisista hyödykkeistä kuuluu osakkuusyri-tyksille Suomessa. Näin ollen taseeseen suoraan kirjattu biologisten hyödykkeiden määrä on vähäinen.

Milj. euroa	2016	2015
1.1.	13,4	11,8
Ostot tilikauden aikana	0,2	0,2
Myynnit tilikauden aikana	-0,1	0,0
Hakkuut tilikauden aikana	-0,5	-1,1
Voitot ja tappiot käypään arvoon arvostamisesta	2,2	2,6
Myödyt liiketoiminnot	-12,1	0,0
31.12.	3,1	13,4

Metsä Fibre Oy myi 15.8.2016 Metsä-Botnia Metsät Oy:n koko osakekannan Dasos Capital Oy:n hallinnoimalle rahastolle. Metsä-Botnia Metsät Oy omistaa noin 34 000 hehtaarin maa- ja vesialueet.

Konsernilla on kaksi osakkuusyritystä, jotka omistavat biologisia hyödykkeitä. Konserni omistaa 19,8 prosenttia Finsilva Oyj:stä, jonka metsäomaisuuden käypä arvo vuonna 2016 oli 258,8 miljoonaa euroa (270,4), josta konsernin osuus oli 51,2 miljoonaa euroa (53,5). Konserni omistaa lisäksi 25 prosenttia Suomen Metsäsijoitus Oy:stä, jonka metsäomaisuuden käypä arvo vuonna 2016 oli 17,7 miljoonaa euroa (19,1), josta konsernin osuus oli 4,4 miljoonaa euroa (4,8).

Metsäliitto Osuuskunta myi 27.5.2015 osakkuusyritys Finsilva Oyj:n osakekannasta 30,13 prosenttia.

14. Konsernin rakenne

TYTÄRYRITYKSET JA YHTEISET TOIMINNOT

METSÄLIITTO OSUUSKUNTA	Kotimaa	Konsernin omistusosuus, %
TYTÄRYRITYKSET		
Kumpuniemen Voima Oy	Suomi	53,97
Metsä Forest Latvia SIA	Latvia	100,00
Metsä Board Oyj ¹⁾	Suomi	41,83
Metsä Fibre Oy	Suomi	60,61
Metsä Forest Eesti AS	Eesti	100,00
Metsä Forest Sverige AB	Ruotsi	100,00
Metsä Group Services Sp. z o.o.	Puola	100,00
Metsä Group Treasury Oy	Suomi	100,00
Metsä Tissue Oyj	Suomi	91,00
Metsä Wood Deutschland GmbH	Saksa	100,00
Metsä Wood Eesti AS	Eesti	100,00
Metsä Wood Holland B.V.	Hollanti	100,00
Metsä Wood Ibérica S.L.U.	Espanja	100,00
Metsä Wood Schweiz AG	Sveitsi	100,00
Metsä Wood UK Holdings Ltd	Iso-Britannia	100,00
Metsä Wood UK Ltd	Iso-Britannia	100,00
Metsä Wood USA Inc.	USA	100,00
Mittaportti Oy	Suomi	100,00
OOO Metsä Forest Podporozhye	Venäjä	100,00
OOO Metsä Forest St. Petersburg	Venäjä	100,00
Punkavoima Oy ²⁾	Suomi	34,67
YHTEISET TOIMINNOT		
Asunto Oy Tapiolan Jalava	Suomi	0,51
Asunto Oy Tapiolan Pyökki	Suomi	2,37
Asunto Oy Tapiolan Saarni	Suomi	7,33
Asunto Oy Tapiolan Tammi	Suomi	48,98
Kiinteistö Oy Metsätapiola	Suomi	48,98
Kiinteistö Oy Metsätapiolan Pysäköinti	Suomi	48,96
Kiinteistö Oy Tapiolan Jalopuupysäköinti	Suomi	19,36
Lohjan Biolämpö Oy ³⁾	Suomi	46,00

1) Konsernin osuus äänimäärästä 61,49 prosenttia.

2) Osakassopimuksen mukaan kaikki Punkavoima Oy:n tuottama lämpöenergia toimitetaan Metsäliitto Osuuskunnan omistamille tehtaalle. Metsäliitto Osuuskunta määrää merkityksellisistä toiminnoista.

3) Järjestelyn toimintojen ensisijaisena tarkoituksena on tuottaa energiaa osapuolia varten ja järjestelylle syntyvät velat maksetaan tosiasiallisesti rahavirroista, jotka saadaan osapuolilta näiden ostaessa tuotetun energian.

METSÄ FIBRE -KONSERNI	Kotimaa	Konsernin omistusosuus, %
TYTÄRYRITYKSET		
Metsä Fibre GmbH	Saksa	100,00
Metsä Fibre S.r.l.	Italia	100,00
OOO Metsä Svir	Venäjä	100,00
Oy Silva Shipping Ab	Suomi	100,00
ZAO Petrovles Podporozhye	Venäjä	100,00

METSÄ BOARD -KONSERNI	Kotimaa	Konsernin omistusosuus, %
TYTÄRYRITYKSET		
Metsä Board (Middle East & North Africa) Ltd	Kypros	100,00
Metsä Board Americas Corporation	USA	100,00
Metsä Board Australia and New Zealand Pty Ltd	Australia	100,00
Metsä Board Hong Kong Ltd	Hong Kong	100,00
Metsä Board Ibérica S.A.	Espanja	100,00
Metsä Board IBP (HK) Ltd	Hong Kong	100,00
Metsä Board IBP China Ltd	Kiina	100,00
Metsä Board Italia S.r.l.	Italia	100,00
Metsä Board Middle East & Africa DMCC	Yhdistyneet arabiemiirikunnat	100,00
Metsä Board Shanghai Ltd	Kiina	100,00
Metsä Board Singapore Pte Ltd	Singapore	100,00
Metsä Board UK Ltd	Iso-Britannia	100,00
Metsä Board Benelux n.v./s.a	Belgia	100,00
Metsä Board CZ s.r.o.	Tšekki	100,00
Metsä Board Deutsche Holding GmbH	Saksa	100,00
Metsä Board Deutschland GmbH	Saksa	100,00
Metsä Board France S.A.S.	Ranska	100,00
Metsä Board Hungary Kft.	Unkari	100,00
Metsä Board IBP Deals Americas Ltd	USA	100,00
Metsä Board International Oy	Suomi	100,00
Metsä Board Kemi Oy	Suomi	100,00
Metsä Board Netherlands B.V.	Hollanti	100,00
Metsä Board NL Holding B.V.	Hollanti	100,00
Metsä Board Nordic A/S	Tanska	100,00
Metsä Board Nordic AB	Ruotsi	100,00
Metsä Board Polska Sp. Z.o.o.	Puola	100,00
Metsä Board Reinsurance AG	Sveitsi	100,00
Metsä Board Schweiz AG	Sveitsi	100,00
Metsä Board Sverige AB	Ruotsi	100,00
M-real Hellas Ltd	Kreikka	51,00
M-real UK Holdings Ltd	Iso-Britannia	100,00
M-real UK Services Ltd	Iso-Britannia	100,00
OOO Metsä Board	Venäjä	100,00
OOO Peterbox	Venäjä	100,00
Oy Hangö Stevedoring Ab	Suomi	100,00
YHTEISET TOIMINNOT		
Äänevoima Oy ²⁾	Suomi	56,25
Ääneverkko Oy ²⁾	Suomi	56,25

- 1) Järjestelyn toimintojen ensisijaisena tarkoituksena on tuottaa energiaa osapuolia varten ja järjestelylle syntyvät velat maksetaan tosiasiallisesti rahavirroista, jotka saadaan osapuoliilta näiden ostaessa tuotetun energian.

METSÄ TISSUE -KONSERNI	Kotimaa	Konsernin omistusosuus, %
TYTÄRYRITYKSET		
Dambi AB	Ruotsi	100,00
Metsä Tissue Czech s.r.o.	Tšekki	100,00
Metsä Tissue Krapkowice Sp. z.o.o.	Puola	100,00
Metsä Tissue Poland Sp. z.o.o.	Puola	100,00
Metsä Tissue Slovakia s.r.o.	Slovakia	100,00
Metsä Tissue Ukraine LCC	Ukraina	100,00
Metsä Tissue A/S	Tanska	100,00
Metsä Tissue AB	Ruotsi	100,00
Metsä Tissue AS	Norja	100,00
Metsä Tissue GmbH	Saksa	100,00
Metsä Tissue Hungary Kft.	Unkari	100,00
Metsä Tissue Immobilienverwaltungs GmbH	Saksa	100,00
Metsä Tissue Ltd	Iso-Britannia	100,00
OOO Metsä Tissue	Venäjä	100,00
YHTEISET TOIMINNOT		
Katrinefors Kraftvärme AB ¹⁾	Ruotsi	50,00

- 1) Järjestelyn toimintojen ensisijaisena tarkoituksena on tuottaa energiaa osapuolia varten ja järjestelylle syntyvät velat maksetaan tosiasiallisesti rahavirroista, jotka saadaan osapuoliilta näiden ostaessa tuotetun energian.

Liitetietojen kohdassa 4 on esitetty muutokset tytäryritysten ja yhteisten toimintojen omistuksissa.

MÄÄRÄYSVALLATTOMIEN OMISTAJIEN OSUUDET

Olenneiset määräysvallattomien omistajien osuudet konsernissa	Kotimaa	Määräysvallattomien omistajien omistusosuus, %		Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta, milj. euroa		Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta, milj. euroa	
		2016	2015	2016	2015	2016	2015
Metsä Fibre -konserni	Suomi	39,39	39,29	69,4	92,9	412,8	378,3
Metsä Board -konserni ¹⁾	Suomi	58,17	57,76	25,2	43,9	213,1	202,6
Metsä Tissue -konserni	Suomi	9,00	9,00	2,7	2,0	31,8	29,6
Muut tytäryritykset				0,0	0,0	0,8	0,8
				97,4	138,8	658,4	611,3

1) Määräysvallattomien omistajien osuus äänivallasta 38,51 prosenttia (38,37).

LIIKETOIMET MÄÄRÄYSVALLATTOMIEN OMISTAJIEN KANSSA

Maaliskuussa 2016 konserni käytti 0,41 prosenttia omistamistaan Metsä Board Oyj:n B-osakkeista osakepalkkiojärjestelyn mukaiseen palkitsemiseen. Järjestelyn toteuttamisen jälkeen konserni omistaa 41,83 prosenttia Metsä Board Oyj:stä. Järjestelyn toteuttamisen johdosta määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi 2,8 miljoonalla eurolla ja voittovarot kasvoivat 0,7 miljoonalla eurolla.

Helmikuussa 2015 konserni käytti 0,29 prosenttia omistamistaan Metsä Board Oyj:n B-osakkeista osakepalkkiojärjestelyn mukaiseen palkitsemiseen. Järjestelyn toteuttamisen jälkeen konserni omistaa 42,24 prosenttia Metsä Board Oyj:stä. Järjestelyn toteuttamisen johdosta määräysvallattomien omistajien osuus kasvoi 1,6 miljoonalla eurolla ja voittovarot kasvoivat 0,3 miljoonalla eurolla.

TALOUDELLISEN INFORMAATION YHTEENVETO TYTÄRYRITYKSISTÄ, JOISSA ON OLENNAINEN MÄÄRÄYSVALLATTOMIEN OMISTAJIEN OSUUS

	Metsä Fibre -konserni		Metsä Board -konserni		Metsä Tissue -konserni	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Liikevaihto	1 351,0	1 444,6	1 720,3	2 007,5	990,8	1 015,8
Tilikauden tulos	160,9	249,6	90,4	137,3	27,6	20,1
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta	69,4	92,9	25,2	43,9	2,7	2,0
Tilikauden laaja tulos	152,0	265,0	84,0	127,8	30,2	18,6
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden laajasta tuloksesta	60,5	93,5	24,8	38,1	3,0	1,9
Määräysvallattomille omistajille maksetut osingot	32,9	24,9	35,2	22,7	0,8	0,7
Pitkäaikaiset varat	1 437,4	914,1	1 367,7	1 327,8	635,5	647,4
Lyhytaikaiset varat	498,7	613,9	826,5	892,3	370,7	375,4
Pitkäaikaiset velat	432,7	152,6	567,5	725,9	426,1	445,4
Lyhytaikaiset velat	338,8	316,9	574,2	465,3	262,5	280,6
Nettovarallisuus	1 164,7	1 058,5	1 052,5	1 028,9	317,6	296,8
Liiketoiminnan nettorahavirta	170,4	385,3	77,0	246,7	87,5	78,8
Investointien nettorahavirta	-660,2	-250,3	-143,2	-207,2	-36,7	-28,9
Rahoituksen nettorahavirta	489,0	-294,8	60,6	-43,7	-50,4	-51,0
Rahavarojen muutos	-0,8	-159,7	-5,5	-4,2	0,3	-1,1

Edellä esitetyt tiedot on määritelty ennen konsernin sisäisiä eliminointeja. Alakonsernien sisäiset erät on eliminoitu. Esitettävät tiedot on yhdistelty konsernin segmenttiraportoinnin mukaisesti.

OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSET

Milj. euroa	2016	2015
OSUUDET OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSISSÄ		
1.1.	43,4	77,7
Osuus tilikauden tuloksesta	-1,1	11,2
Saadut osingot	-1,5	-5,6
Vähennykset	0,0	-39,3
Muuntoerot	1,2	-0,6
31.12.	42,1	43,4
TULOSLASKELMAAN MERKITYT MÄÄRÄT		
Osakkuusyritykset	-0,6	11,1
Yhteisyritykset	-0,5	0,1
Yhteensä	-1,1	11,2

Milj. euroa	2016	2015
TASEESEEN MERKITYT MÄÄRÄT		
Osakkuusyritykset	31,6	33,7
Yhteisyritykset	10,4	9,7
Yhteensä	42,1	43,4

Metsäliitto Osuuskunta myi 27.5.2015 osakkuusyritys Finsilva Oyj:n osakekannasta 30,13 prosenttia.

Yhteisyritysten kirjanpitoarvoon 31.12.2016 sisältyy ZAO HK Vologodskie Lesopromyshlenniki yritykseen liittyvää liikearvoa 1,3 miljoonaa euroa (1,3).

TIEDOT KONSERNIN OLENNAISISTA OSAKKUUSYRITYKSISTÄ

Milj. euroa	Toimiala	Kotimaa	Omistussuus, %	2016	2015
Finsilva Oyj	Metsätalous	Suomi	19,8	19,8	

TALOUDELLISEN INFORMAATION YHTEEVETO OLENNAISISTA OSAKKUUSYRITYKSISTÄ

Milj. euroa	2016	2015
FINSILVA OYJ		
Liikevaihto	19,1	19,9
Tilikauden tulos	-2,1	37,2
Osakkuusyrityksestä kaudella saadut osingot	1,3	5,4
Pitkäaikaiset varat	288,1	299,8
Lyhytaikaiset varat	10,2	11,1
Pitkäaikaiset velat	155,7	158,0
Lyhytaikaiset velat	4,6	6,1
Nettovarallisuus	137,9	146,8
Osakkuusyrityksen taloudellisen informaation täsmäys konsernin kirjaamaan tasearvoon:		
Konsernin osuus nettovaroista	27,3	29,0
Osakkuusyrityksen tasearvo konsernin taseessa	27,3	29,0

Finsilva Oyj on käsitelty konsernitilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä. Yhteenvedo perustuu IFRS-standardien mukaisesti laadittuihin tilinpäätöstietoihin.

Konsernilla ei ole muita olennaisia osakkuusyrityksiä.

TALOUDELLISEN INFORMAATION YHTEEVETO MUISTA KUIN OLENNAISISTA OSAKKUUSYRITYKSISTÄ

Milj. euroa	2016	2015
Konsernin osuus tilikauden tuloksesta	-0,2	0,5
Kirjanpitoarvo konsernin taseessa	4,4	4,7

YHTEISYRITYKSET

Konsernilla ei ole olennaisia yhteisyrityksiä.

15. Myytävissä olevat rahoitusvarat

Milj. euroa	2016	2015
Julkisesti noteeratut osakesijoitukset	0,0	0,1
Noteeraamattomat osakesijoitukset	200,1	227,0
Yhteensä	200,1	227,1

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat julkisesti noteerattuja ja noteeraamattomia osakkeita. Julkisesti noteerattujen osakkeiden käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän pörssinoteerauksiin.

Noteeraamattomien osakkeiden merkittävin erä on 3,6 prosentin osuus Pohjolan Voima Oy:ssä. Yhtiö tuottaa sähköä ja lämpöä osakkailleen Suomessa. Yhtiö käy kauppaa osakkaidensa kanssa. Sähkön ja lämmön hinta perustuu tuotantokustannuksiin ja maksettu hinta on yleensä markkinahintaa alhaisempi.

Konsernilla on oikeus noin 5,2 prosentin osuuteen Pohjolan Voiman B-osakkeiden kautta Olkiluodon ydinvoimalan (OL1 ja OL2) tuottamaan energiaan, noin 6,6 prosentin osuuteen C2-osakkeiden kautta Meri-Porin hiilivoimalan tuottamaan energiaan ja G10-sarjan kautta 84,0 prosentin osuuteen Hämeenkyrön Voima Oy:n tuottamaan energiaan. Lisäksi konsernilla on noin 2,0 prosentin osuus rakenteilla olevasta Olkiluoto 3:sta Pohjolan Voiman B2-osakkeiden kautta.

Pohjolan Voima Oy:n osakeomistus arvostetaan osakesarjoittain vuosineljänneksittäin käypään arvoon käyttäen diskontatun kassavirran menetelmän ja aiempien transaktioiden mukaisen arvostuksen keskiarvoa. Laskennassa käytetty keskimääräinen painotettu pääomakustannus oli 2,06 prosenttia (2,72), rakenteilla olevan Olkiluoto 3 -voimalaitoksen osalta 4,06 prosenttia (5,72). Energian hinnan osalta on käytetty 12 kuukauden liukuvaa keskiarvoa sähkön hintaennusteista, mikä osaltaan tasoittaa sähkön hintaennusteiden tilapäisiä vaihteluita. Käyvän arvon muutokset Suomen verokannan mukaisella laskennallisella verovelalla vähennettynä kirjataan laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman käyvän arvon rahastossa. Pohjolan Voima Oy:n osakkeiden hankintameno on 43,1 miljoonaa euroa (43,1) ja käypä arvo 192,5 miljoonaa euroa (219,2). Ydinvoimalaosakkeiden käypä arvo oli 180,4 miljoonaa euroa (203,0), hiilivoimalaosakkeiden (C2-sarja) -5,4 miljoonaa euroa (-5,1), vesivoimalaosakkeiden (A-sarja) 5,4 miljoonaa euroa (9,1) ja G10-sarja 12,0 miljoonaa euroa (12,0).

Pohjolan Voiman osakkaiden välinen osakassopimus rajoittaa osakkeiden vapaata kauppaa muiden kuin osakkaiden kanssa. Pohjolan Voima Oy:n osakkeiden kirjanpitoarvon herkkyyks keskeisten oletusten muutoksille on esitetty liitetietojen kohdassa 2.

Muut noteeraamattomat osakkeet, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, on arvostettu arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon.

16. Muut rahoitusvarat

Milj. euroa	2016	2015
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat pitkäaikaiset rahoitusvarat		
1.1.	5,8	5,3
Lisäykset	0,0	0,9
Vahennykset	-5,7	0,0
Käyvän arvon muutos	-0,2	-0,3
31.12.	0,0	5,8
Korolliset lainasaamiset		
Osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	2,1	2,1
Muilta	3,5	3,5
Yhteensä	5,6	5,6
Korottomat saamiset		
Etuusperusteiset eläkejärjestelyt (liitetieto 22)	12,2	16,0
Muilta	0,6	0,5
Yhteensä	12,9	16,5
Muut rahoitusvarat yhteensä	18,4	28,0

17. Laskennalliset verot

LASKENNALLISTEN VEROVELKOJEN JA -SAAMISTEN TÄSMÄYTYS TASEESEEN 2016

Milj. euroa	1.1.2016	Kirjattu tulos- vaikutteisesti	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Muuntoerot	Hankitut/myydyt liiketoiminnot	31.12.2016
Laskennalliset verosaamiset taseessa						
Eläkevelvoitteet ja muut varaukset	15,6	-2,0	1,9	0,0	0,0	15,5
Sisäiset katteet	10,7	-3,2	0,0	0,0	0,0	7,5
Myytavissa olevien rahoitusvarojen arvostaminen käypään arvoon	0,0	0,0	2,5	0,0	0,0	2,5
Käyttämättömät verotukselliset tappiot ja hyvitykset	7,0	5,1	0,0	0,1	0,0	12,3
Rahoitusinstrumentit	19,3	-0,4	-3,3	0,3	0,0	15,9
Muut väliaikaiset erot	8,3	0,6	0,0	0,0	-0,3	8,6
Laskennallinen verosaaminen yhteensä	61,0	0,2	1,1	0,3	-0,3	62,3
Netotettu laskennallisesta verovelasta	-23,1	-6,3	4,8	0,2	0,0	-24,4
Laskennallinen verosaaminen taseessa	37,9	-6,1	5,9	0,5	-0,3	37,9
Laskennalliset verovelat taseessa						
Eläkevelvoitteet	3,5	-0,1	-1,0	-0,4	0,0	2,1
Poistoero ja verottomat varaukset	137,0	2,3	0,0	-1,7	-0,1	137,6
Hankitun nettovarallisuuden ja biologisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon	68,2	-3,6	0,0	0,0	-1,7	62,8
Myytavissa olevien rahoitusvarojen arvostaminen käypään arvoon	33,4	0,0	-2,9	0,0	0,0	30,5
Rahoitusinstrumentit	2,3	-1,7	0,8	0,5	0,0	1,9
Oman pääoman suojaus	0,0	0,8	0,0	-0,8	0,0	0,0
Muut väliaikaiset erot	4,3	-0,3	0,0	-1,1	0,0	2,9
Laskennallinen verovelka yhteensä	248,7	-2,5	-3,1	-3,6	-1,8	237,8
Netotettu laskennallisesta verosaamisesta	-23,1	-6,3	4,8	0,2	0,0	-24,4
Laskennallinen verovelka taseessa	225,6	-8,8	1,8	-3,4	-1,8	213,4

LASKENNALLISTEN VEROVELKOJEN JA -SAAMISTEN TÄSMÄYTYS TASEESEEN 2015

Milj. euroa	1.1.2015	Kirjattu tulos- vaikutteisesti	Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	Muuntoerot	Hankitut/myydyt liiketoiminnot	31.12.2015
Laskennalliset verosaamiset taseessa						
Eläkevelvoitteet ja muut varaukset	30,9	-1,1	-3,1	-0,3	-10,9	15,6
Sisäiset katteet	9,0	1,7	0,0	0,0	0,0	10,7
Käyttämättömät verotukselliset tappiot ja hyvitykset	28,5	-19,7	0,0	-1,3	-0,4	7,0
Rahoitusinstrumentit	18,0	-0,5	0,2	1,6	0,0	19,3
Muut väliaikaiset erot	8,0	0,6	-1,7	1,3	0,0	8,3
Laskennallinen verosaaminen yhteensä	94,5	-19,0	-4,6	1,3	-11,3	61,0
Netotettu laskennallisesta verovelasta	-29,7	7,6	-1,0	0,0	0,0	-23,1
Laskennallinen verosaaminen taseessa	64,8	-11,4	-5,6	1,3	-11,3	37,9
Laskennalliset verovelat taseessa						
Eläkevelvoitteet	0,6	0,6	2,2	0,1	0,0	3,5
Poistoero ja verottomat varaukset	139,6	-3,5	0,0	1,0	0,0	137,0
Hankitun nettovarallisuuden ja biologisten hyödykkeiden arvostaminen käypään arvoon	75,3	-7,1	0,0	0,0	0,0	68,2
Myytavissa olevien rahoitusvarojen arvostaminen käypään arvoon	39,5	0,0	-6,1	0,0	0,0	33,4
Rahoitusinstrumentit	0,9	0,9	0,5	0,0	0,0	2,3
Oman pääoman suojaus	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Muut väliaikaiset erot	4,4	0,8	-1,0	0,0	0,0	4,3
Laskennallinen verovelka yhteensä	260,3	-8,4	-4,3	1,1	0,0	248,7
Netotettu laskennallisesta verosaamisesta	-29,7	7,6	-1,0	0,0	0,0	-23,1
Laskennallinen verovelka taseessa	230,6	-0,8	-5,3	1,1	0,0	225,6

Laskennalliset verosaamiset ja -velat voidaan vähentää toisistaan, jos on olemassa laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat keskenään ja laskennalliset verot liittyvät samaan veronsaajaan.

Konsernilla oli 31.12.2016 verotuksellisia nettotappioita 56,8 miljoonaa euroa (39,0), joista on kirjattu laskennallista verosaamista 12,0 miljoonaa euroa (7,0). Nämä verotukselliset nettotappiot kertyivät pääosin Suomessa, Ruotsissa ja Saksassa. Lisäksi verotuksellisia nettotappioita kertyi Slovakiassa, Venäjällä ja Yhdysvalloissa. Johto arvioi, että yhtiöille kertyy tulevana vuosina verotettavaa tuloa, josta tappiot voidaan vähentää.

Ne liiketoiminnan tappiot, joiden käyttöön liittyy epävarmuutta ja joista ei tämän vuoksi ole kirjattu laskennallista verosaamista 31.12.2016 olivat 573,7 miljoonaa euroa (573,8). Nämä verotukselliset nettotappiot kertyivät lähinnä Suomessa, Saksassa, Ranskassa, Puolassa ja Venäjällä. Nettotappioista kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset 31.12.2016 olivat yhteensä 130,5 miljoonaa euroa (130,4).

Konsernilla oli 31.12.2016 verotuksellisia nettotappioita yhteensä 630,6 miljoonaa euroa, joista 182,1 miljoonaa euroa ei vanhene. Tappioista 274,9 miljoonaa euroa vanhenee vuosina 2017–2021 ja loput 173,6 miljoonaa euroa myöhemmin.

18. Vaihto-omaisuus

Milj. euroa	2016	2015
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	319,8	295,0
Keskeneräiset tuotteet	24,1	26,8
Valmiit tuotteet	398,4	336,6
Ennakkomaksut	24,8	28,3
Yhteensä	767,2	686,8

Vuonna 2016 kirjattiin kuluksi 3,7 miljoonaa euroa (4,8), jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastaamaan sen nettorealisointiarvoa. Kulukirjaus sisältyy tuloslaskelmassa kohtaan materiaalit ja palvelut.

19. Myyntisaamiset ja muut saamiset

Milj. euroa	2016	2015
Korolliset lainasaamiset		
Osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,0	0,8
Muilta	1,2	4,2
Yhteensä	1,2	5,0
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset		
Osakkuus- ja yhteisyrityksiltä		
Myyntisaamiset	4,3	3,7
Muut saamiset	0,7	0,0
Siirtosaamiset	0,1	0,1
	5,1	3,8
Muilta		
Myyntisaamiset	544,5	522,9
Lainasaamiset	0,2	0,6
Muut saamiset	66,7	63,3
Siirtosaamiset	47,2	40,0
	658,6	626,8
Yhteensä	663,7	630,6
Myyntisaamiset ja muut saamiset yhteensä	664,9	635,6

EPÄVARMAT MYYNTISAAMISET

MUILTA OLEVISTA MYYNTISAAMISISTA ON VÄHENNETTY SEURAAVAT ERÄT

Milj. euroa	2016	2015
1.1.	3,0	5,4
Lisäys	0,8	0,7
Vähennys	-2,5	-3,1
31.12.	1,3	3,0

Konserni on kirjannut vuonna 2016 myyntisaamisista arvonalentumistappioita 0,3 miljoonaa euroa (0,7).

MUILTA OLEVIENT MYYNTISAAMISTEN IKÄJAKAUMA

Milj. euroa	2016	2015
Erääntymättömät	488,6	490,5
Erääntyneet		
Alle 30 päivää	51,6	30,0
31–60 päivää	3,8	1,3
61–90 päivää	0,9	0,2
91–180 päivää	-1,0	1,4
Yli 180 päivää	0,5	-0,5
31.12.	544,5	522,9

20. Rahavarat

Milj. euroa	2016	2015
Käypään arvoon tulosvaikuttisesti kirjattavat rahoitusvarat	97,2	62,3
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvarat	486,4	414,8
Käteinen raha ja pankkitilit	311,4	643,7
Yhteensä	895,1	1 120,8

21. Oma pääoma

OSUUSPÄÄOMAN MUUTOKSET

Milj. euroa	Perusosuudet	A-lisäosuudet	B-lisäosuudet	Yhteensä
Osuuspääoma 1.1.2016	156,2	474,1	115,4	745,7
Osuusmaksusuoritukset	11,4	33,1	20,5	65,0
Siirto koroista osuuksiin	1,6	29,0		30,6
Pääomabonus		1,6		1,6
Osuusmaksujen palautukset	-1,2	-37,0	-7,4	-45,6
Lyhytaikaiseksi rahoitusvelaksi siirretyn osuuden muutos	-6,1	-16,1	-5,6	-27,8
Osuuspääoma 31.12.2016	161,9	484,7	122,8	769,4
Osuuspääoma 1.1.2015	158,1	458,1	103,0	719,1
Osuusmaksusuoritukset	6,4	23,1	25,3	54,8
Siirto koroista osuuksiin	1,7	26,4		28,0
Pääomabonus		1,4		1,4
Osuusmaksujen palautukset	-6,5	-17,8	-6,2	-30,5
Lyhytaikaiseksi rahoitusvelaksi siirretyn osuuden muutos	-3,4	-17,1	-6,7	-27,2
Osuuspääoma 31.12.2015	156,2	474,1	115,4	745,7

OSUUSPÄÄOMASTA LYHYTAIKASEKSI RAHOITUSVELAKSI SIIRRETTY OSUUS

Milj. euroa	Perusosuudet	A-lisäosuudet	B-lisäosuudet	Yhteensä
31.12.2016	57,7	172,7	43,8	274,1
Muutos	-6,1	-16,1	-5,6	-27,8
31.12.2015	51,6	156,6	38,1	246,3
Muutos	-3,4	-17,1	-6,7	-27,2
31.12.2014	48,2	139,6	31,4	219,1

ARVONMUUTOS- JA MUUT RAHASTOT

Milj. euroa	2016	2015
Käyvän arvon rahasto	25,1	29,1
Arvonkorotusrahasto	1,2	1,2
Uudelleenarvostusrahasto	94,9	94,9
Vararahasto	71,3	71,3
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot	0,1	0,1
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	0,9	0,9
Yhteensä	193,5	197,4

OSUUSPÄÄOMA

Perusosuuden nimellisarvo on yksi euro. Perusosuuden merkintähinta on osuuden nimellisarvo, ellei edustajisto tai hallitus edustajiston valtuuttamana toisin päättä. Jäsenen velvollisuus ottaa perusosuuksia määräytyy jäsenen omistaman metsämaan pinta-alan ja sijaintikunnan perusteella, kuitenkin siten, että jäsen on velvollinen ottamaan enintään 30 000 perusosuutta.

Hallitus voi päättää muiden osuuksien kuin perusosuuksien antamisesta jäsenille. Tällaisia osuuksia kutsutaan lisäosuuksiksi. Jäsen voi ottaa lisäosuuksia vain, jos hänen perusosuutensa on täysin maksettu. Osuuskunnalla voi olla A-lisäosuuksia, B-lisäosuuksia ja C-lisäosuuksia. A-lisäosuuksia on vähintään yksi ja enintään 900 miljoonaa. B-lisäosuuksia on vähintään yksi ja enintään 300 miljoonaa. C-lisäosuuksia on vähintään yksi ja enintään 100 miljoonaa. Metsäliitolla ei tällä hetkellä ole liikkeelle laskettuna C-lisäosuuksia. Lisäosuuden nimellisarvo on yksi euro. Lisäosuuksille maksettava korko voi poiketa perusosuuksille maksettavasta korosta ja lisäosuuslajien kesken. Lisäosuuksien antamisesta, antamisen perusteista, merkintähinnasta, maksamisesta ja muista liikkeeseenlaskun ehdoista päättää hallitus. Hallitus voi päättää myös osuuskunnan hallussa olevien lisäosuuksien antamisesta.

Jäsen voi merkitä A-lisäosuuksia Metsäliitolta saamansa puukauppasumman nettomäärällä. Myös Metsäliiton jäsenelle maksaman osuuskoron määrällä voi merkitä A-lisäosuuksia. Merkintä voidaan kuitenkin tehdä vain A-lisäosuuksien enimmäismäärän rajoissa.

Vuoden 2012 alusta lukien Metsäliitto Osuuskunta otti käyttöön uuden sijoitustuotteen, Pääomabonuksen, jossa jäsen voi merkitä yhden euron määräisiä A-lisäosuuksia sekaemissiossa kunakin vuonna erikseen hallituksen päättämään hintaan antiehtojen mukaisesti. Uusia A-lisäosuuksia tarjotaan merkittäväksi puukaupasta tai osuuskoroista saaduista tuloista. Sekaemission rahasto-osuuden enimmäismäärä on 100 miljoonaa euroa.

Jäsen voi merkitä B-lisäosuuksia haluamansa määrän. Merkintä voidaan kuitenkin tehdä vain B-lisäosuuksien enimmäismäärän rajoissa.

Jäsenille voidaan jakaa ylijäämäpalautusta. Jäsenille voidaan jakaa Metsäliiton ylijäämästä korkoa tai muuta tuottoa. Jäsenille voidaan jakaa varoja myös muilla osuuskuntalain 16 luvun 1§:ssä tarkoitetuilla varojenjakotavoilla. Varojen jakamisesta ja jakoperusteesta päättää osuuskunnan edustajisto. Perusosuuksien ja lisäosuuksien palauttamiseen voidaan käyttää yksi kolmasosa viimeksi vahvistetun taseen mukaisesti jakokelpoisesta ylijäämästä.

MUUNTOEROT

Muuntoerot-rahasto sisältää ulkomaisten yksikköjen tilinpäätösten muuntamisesta syntyneet muuntoerot. Myös ulkomaisiin yksikköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksista syntyneet voitot ja tappiot laskennallisella verolla vähennettynä sisältyvät muuntoeroihin silloin, kun suojauslaskennan edellytykset ovat täyttyneet.

KÄYVÄN ARVON RAHASTO

Käyvän arvon rahastoon kirjataan myytävissä olevien rahoitusvarojen arvomuutokset sekä rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset laskennallisella verolla vähennettynä.

ARVONKOROTUSRAHASTO

Arvonkorotusrahastoon kirjataan pitkäaikaisiin varoihin kuuluvista maa-alueista ja arvopapereista tehdyt arvonkorotukset.

UUDELLEENARVOSTUSRAHASTO

Uudelleenarvostusrahastoon on kirjattu aikaisemman omistusosuuden mukainen osuus Metsä Fibre Oy:n vuoden 2009 osakehankintaan liittyvästä käyvän arvon kohdistuksesta.

VARARAHASTO JA YHTIÖJÄRJESTYKSEN MUKAISET RAHASTOT

Vararahasto ja yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot ovat lähinnä yhtiökokouksen tai edustajiston päätösin perustettuja ja kartutettuja rahastoja.

SIOJITETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää muut oman pääoman luonteiset sijoitukset ja osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

OSUUSPÄÄOMAN KOROT

Tilinpäätöksen jälkeen hallitus on ehdottanut jaettavaksi osuuspääoman korkoja 51,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 ylijäämästä osuuspääoman korkoja jaettiin 50,4 miljoonaa euroa. Rahoituskuluina käsitelty osuus osuuspääomien koroista vuonna 2016 oli 13,3 miljoonaa euroa (11,3).

MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT VEROJEN JÄLKEEN 2016

Milj. euroa	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma				Määräysvallattomien omistajien osuudet	Oma pääoma yhteensä
	Muuntoerot	Arvonmuutos- ja muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä		
Etuuspohtajsten järjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät			-12,6	-12,6	0,2	-12,3
Verot eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			2,8	2,8	0,3	3,1
Rahavirran suojaukset						
Valuuttavirtasuojaus						
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot		-9,8		-9,8	-6,2	-16,0
siirretty liikevaihdon oikaisuksi		5,0		5,0	1,6	6,5
Korkovirtasuojaus						
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot		-9,4		-9,4	-5,6	-15,0
siirretty rahoituserien oikaisuksi				0,0		0,0
Hyödykesuojaus						
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot		9,4		9,4	12,8	22,2
siirretty ostojen oikaisuksi		14,0		14,0	5,4	19,4
Rahavirran suojaukset yhteensä		9,2		9,2	8,0	17,2
Myytävissä olevat rahoitusvarat						
voitot ja tappiot käypään arvoon arvostuksesta		-13,5		-13,5	-13,1	-26,6
liiketoiminnan muihin tuottoihin siirretty määrä		0,0		0,0	0,0	-0,1
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä		-13,6		-13,6	-13,1	-26,7
Muuntoerot	-12,5			-12,5	-5,3	-17,8
Voitot ja tappiot nettosijoitusten suojauksesta	3,8			3,8		3,8
Osuus yhteisyrityksen muista laajan tuloksen eristä	1,2			1,2		1,2
Muuntoerot yhteensä	-7,5		0,0	-7,5	-5,3	-12,8
Verot eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi	-0,8	0,4		-0,3	0,8	0,5
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	-8,2	-3,9	-9,8	-21,9	-9,1	-31,1

MUUT LAAJAN TULOKSEN ERÄT VEROJEN JÄLKEEN 2015

Milj. euroa	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma				Määräysvallattomien omistajien osuudet	Oma pääoma yhteensä
	Muuntoerot	Arvonmuutos- ja muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä		
Etuuspohtajsten järjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät			15,4	15,4	4,0	19,5
Verot eristä, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			-3,9	-3,9	-1,7	-5,6
Rahavirran suojaukset						
Valuuttavirtasuojaus						
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot		-11,2		-11,2	-12,2	-23,4
siirretty liikevaihdon oikaisuksi		18,8		18,8	19,5	38,3
Korkovirtasuojaus						
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot		2,6		2,6	1,8	4,5
siirretty rahoituserien oikaisuksi		0,0		0,0	0,0	0,0
Hyödykesuojaus						
omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot		-21,4		-21,4	-16,8	-38,1
siirretty ostojen oikaisuksi		10,3		10,3	8,3	18,6
Rahavirran suojaukset yhteensä		-0,9		-0,9	0,8	-0,1
Myytävissä olevat rahoitusvarat						
voitot ja tappiot käypään arvoon arvostuksesta		-14,2		-14,2	-16,1	-30,3
liiketoiminnan muihin tuottoihin siirretty määrä		-0,1		-0,1	-0,2	-0,3
Myytävissä olevat rahoitusvarat yhteensä		-14,3		-14,3	-16,3	-30,6
Muuntoerot	8,0		0,0	8,0	4,7	12,7
Voitot ja tappiot nettosijoitusten suojauksesta	-3,8			-3,8		-3,8
Osuus yhteisyrityksen muista laajan tuloksen eristä	-0,6			-0,6		-0,6
Muuntoerot yhteensä	3,7		0,0	3,7	4,7	8,4
Verot eristä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi	0,8	3,4		4,2	3,3	7,4
Muut laajan tuloksen erät verojen jälkeen	4,4	-11,8	11,6	4,2	-5,3	-1,0

22. Eläkevelvoitteet

Konsernilla on useita työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia koskevia järjestelyjä, joihin kuuluu sekä etuuspohjaisia että maksupohjaisia eläkejärjestelyjä.

TYÖSUHTEEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEISET ETUUKSET

Millj. euroa	2016	2015
Taseeseen merkityt velat		
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	80,9	74,1
Maksupohjaiset eläkejärjestelyt	3,0	3,8
Velka taseessa yhteensä	83,9	77,9
Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt		
Taseeseen merkityt velat	80,9	74,1
Ylirahastoidut järjestelyt taseen vastaavissa	-12,2	-16,0
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen nettovelka yhteensä	68,6	58,1

ETUUSPOHJAISET ELÄKEJÄRJESTELYT

Konsernin merkittävimmät etuuspohjaiset eläkejärjestelyt ovat Saksassa, Isossa-Britanniassa, Suomessa ja Ruotsissa.

Saksassa konsernilla on useita etuuspohjaisia lisäeläkejärjestelyitä. Järjestelyt myöntävät lakisääteisen eläketurvan ylittäviä vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä siihen oikeutetuille työntekijöille, toimihenkilöille, ylimmälle johdolle sekä paikallisen yhtiön entisille omistajille. Eläkeikä on yleensä 65 vuotta, ja eläkkeen suuruus riippuu työssäoloajan pituudesta. Täyden eläkkeen saaminen edellyttää toimihenkilöiltä ja ylimmältä johdolta 25–30 vuoden palvelua. Työntekijöiltä huomioidaan kaikki palveluvuodet 18 ikävuoden jälkeen. Osa eläkejärjestelyistä on suljettu. Saksan etuuspohjaiset järjestelyt ovat rahastoimattomia.

Ison-Britannian etuuspohjaiset järjestelyt takaavat järjestelyyn osallistuville eläkkeen, jonka suuruus riippuu työssäoloajan pituudesta ja viimeisten palveluvuosien palkan suuruudesta. Järjestelyt on suljettu uusilta jäseniltä. Järjestelyn varat on sijoitettu rahastoihin, joita hallitaan paikallisten säännösten ja käytännön mukaan. Ulkopuolisten

hoitamat rahastot maksavat etuudet niihin oikeutetuille. Konserni osallistuu aktiivisesti säätiön sijoituskomitean toimintaan.

Suomessa konsernilla on lisäeläkejärjestelyjä, joita käsitellään etuuspohjaisina järjestelyinä. Metsäliiton Toimenhaltijain Eläkesäätiö myöntää osalle toimihenkilöitä lakisääteisen eläketurvan ylittäviä vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeitä. Eläkesäätiön piiriin ei oteta enää uusia jäseniä. Eläkesäätiön varat on sijoitettu kiinteistöihin, konserniyhtiöiden osakkeisiin ja osuuksiin sekä muihin noteerattuihin osakkeisiin ja velkakirjoihin. Lisäksi Eläkesäätiöllä on velkakirjasaamia konsernilta sekä pankkitalletuksia. Metsä Groupin johtoryhmän jäsenillä on lisäksi etuuspohjainen eläkesopimus, jonka mukainen eläkeikä on 62 vuotta. Eläkkeen taso on enintään 60 prosenttia työeläkelain mukaisesta kokonaispalkasta, joka lasketaan eläkkeelle siirtymishetkellä edeltävän viisivuotisjakson perusteella. Mikäli työsuhte Metsä Groupissa päättyy ennen eläkeikää, johtoryhmän jäsen on oikeutettu vapaakirjaan. Suomen uudella eläkelaila ei ole vaikutusta konsernin etuuspohjaisiin velvoitteisiin, sillä lakisääteisen eläkeiän nousua ei ole kompensoitu lisäeläkkeillä.

Ruotsin etuuspohjainen järjestely koskee toimihenkilöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1978 tai aikaisemmin. Järjestely myöntää vanhuus-, perhe- ja työkyvyttömyyseläkkeitä. Järjestelyn eläkkeen suuruus perustuu palkkaan, jossa huomioidaan tulevat palkankorotukset inflaatiokorjauksineen, palvelusvuodet, ylennykset sekä muut olennaiset tekijät kuten muutokset työmarkkinoilla. Ruotsin järjestely on rahastoimaton. Velvoitteella on takausvakuutus.

Konsernilla on etuuspohjaisia järjestelyjä lisäksi Belgiassa, Italiassa, Norjassa, Slovakiassa ja Sveitsissä.

TASEESEEN MERKITYT LUVUT

Millj. euroa	2016	2015
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo	167,1	168,7
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-164,5	-171,6
Rahastoitujen velvoitteiden alijäämä	2,6	-3,0
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	66,0	61,1
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen alijäämä yhteensä	68,6	58,1
Nettovelka taseessa	68,6	58,1

ETUUSPOHJAISEN NETTOVELVOITTEEN MUUTOS TILIKAUDEN 2016 AIKANA

Milj. euroa	Velvoitteen nykyarvo	Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	Yhteensä
1.1.2016	229,7	-171,6	58,1
Kauden työsuorituksen perustuva meno	3,4	0,0	3,4
Hallintomenot	0,0	0,0	0,0
Korkokulu (+) tai korkotuotto (-)	6,2	-5,3	0,9
Aiempaan työsuorituksen perustuva meno	0,0	0,0	0,0
Velvoitteen täyttämisestä johtuvat voitot (-) ja tappiot	-0,1	0,0	-0,1
Tilikauden tulokseen sisältyvät erät	9,6	-5,2	4,3
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät			
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta korkokuluun tai -tuottoon sisältyviä erä	0,0	-17,6	-17,6
Väestötilastollisten oletusten muutoksesta johtuva voitto (-) tai tappio	0,2	0,0	0,2
Taloutta koskevien oletusten muutoksista johtuva voitto (-) tai tappio	31,7	0,0	31,7
Kokemusperäiset voitot (-) tai tappiot	-2,7	0,0	-2,7
Muihin laajan tuloksen eriin sisältyvät erät	29,1	-17,6	11,5
Muuntoerot	-14,3	15,7	1,4
Maksusuoritukset			
Työnantajilta	0,0	-3,5	-3,5
Järjestelyyn osallistuvilta	0,0	-0,1	-0,1
Järjestelyistä suoritettavat maksut			
Maksetut etuudet	-12,9	9,9	-2,9
Velvoitteen täyttämiset	-8,0	7,9	-0,1
Hankitut/myydyt liiketoiminnot	0,0	0,0	0,0
31.12.2016	233,1	-164,5	68,6

Vuonna 2016 Metsä Boardin Hollannin etuuspohjainen eläkejärjestely muutettiin maksupohjaiseksi, mikä vähensi velvoitteen täyttämisen kautta konsernin etuuspoijhaisten vastuuden ja varojen arvoa 7,8 miljoonalla eurolla.

ETUUSPOHJAISEN NETTOVELVOITTEEN MUUTOS TILIKAUDEN 2015 AIKANA

Milj. euroa	Velvoitteen nykyarvo	Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	Yhteensä
1.1.2015	323,9	-151,9	172,0
Kauden työsuorituksen perustuva meno	4,3	0,0	4,3
Hallintomenot	0,0	0,0	0,0
Korkokulu (+) tai korkotuotto (-)	6,4	-4,9	1,5
Aiempaan työsuorituksen perustuva meno	-0,6	0,0	-0,6
Velvoitteen täyttämisestä johtuvat voitot (-) ja tappiot	-0,1	0,0	0,0
Tilikauden tulokseen sisältyvät erät	10,0	-4,8	5,2
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät			
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta korkokuluun tai -tuottoon sisältyviä erä	0,0	-10,6	-10,6
Väestötilastollisten oletusten muutoksesta johtuva voitto (-) tai tappio	3,8	0,0	3,8
Taloutta koskevien oletusten muutoksista johtuva voitto (-) tai tappio	-14,8	0,0	-14,8
Kokemusperäiset voitot (-) tai tappiot	2,3	0,0	2,3
Muihin laajan tuloksen eriin sisältyvät erät	-8,7	-10,6	-19,3
Muuntoerot	6,1	-6,1	0,0
Maksusuoritukset			
Työnantajilta	0,0	-4,2	-4,2
Järjestelyyn osallistuvilta	0,0	-0,1	-0,1
Järjestelyistä suoritettavat maksut			
Maksetut etuudet	-10,4	6,1	-4,3
Velvoitteen täyttämiset	0,5	0,0	0,5
Hankitut/myydyt liiketoiminnot	-91,6	0,0	-91,6
31.12.2015	229,7	-171,6	58,1

Metsä Boardin myi 100 prosentin osakeomistuksensa Metsä Board Zanders GmbH:ssa mukaan lukien kaikki yhtiöön liittyvät vastuut saksalaisen mutares AG:n kokonaan omistamalle holding-yhtiölle ja sen kumppaniyhtiöille 21.5.2015.

ETUUSPOHJAISEN VELVOITTEEN JA JÄRJESTELYYHIN KUULUVIEN VAROJEN KOOSTUMUS MAITAIN 2016

Milj. euroa	Saksa	Iso-Britannia	Suomi	Ruotsi	Muut maat	Yhteensä
Velvoitteen nykyarvo	39,2	99,9	57,1	24,8	12,2	233,1
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	0,0	-107,9	-48,8		-7,8	-164,5
Yhteensä	39,2	-8,1	8,3	24,8	4,4	68,6

ETUUSPOHJAISEN VELVOITTEEN JA JÄRJESTELYYHIN KUULUVIEN VAROJEN KOOSTUMUS MAITAIN 2015

Milj. euroa	Saksa	Iso-Britannia	Suomi	Ruotsi	Muut maat	Yhteensä
Velvoitteen nykyarvo	37,9	96,5	53,7	21,1	20,5	229,7
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	0,0	-110,6	-45,0	0,0	-16,1	-171,6
Yhteensä	37,9	-14,1	8,7	21,1	4,5	58,1

MERKITTÄVÄT VAKUUTUSMATEMAATTISET OLETUKSET 2016

	Saksa	Iso-Britannia	Suomi	Ruotsi	Muut maat
Diskonttokorko, %	1,20–1,93	2,70	0,38–1,93	2,3	1,02–2,10
Palkkojen nousu, %	3,0	2,3	0,0–2,0	3,0	1,00–2,25
Eläkkeiden nousu, %	1,75–1,80	2,9–3,7	1,60–2,05	1,5	0,85–2,00
Elinajanodote					
Raportointikauden lopussa eläkkeelle jäävät					
Miehet	21,4	21,9–22,8	21,4	22,0	17,2–21,3
Naiset	25,7	23,9–24,8	25,4	24,0	23,0–24,4
20 vuoden kuluttua raportointikauden päättymisestä eläkkeelle jäävät					
Miehet	24,1	23,2–24,1	23,7	23,6	17,2–23,5
Naiset	28,2	25,4–26,3	28,1	25,5	23,0–26,8

MERKITTÄVÄT VAKUUTUSMATEMAATTISET OLETUKSET 2015

	Saksa	Iso-Britannia	Suomi	Ruotsi	Muut maat
Diskonttokorko, %	1,88–2,32	3,90	0,91–2,32	2,88	1,86–3,00
Palkkojen nousu, %	3,0	2,0	0,0–2,0	3,0	2,19–3,00
Eläkkeiden nousu, %	2,0	2,6–3,4	1,50–1,85	1,5	1,55–2,00
Elinajanodote					
Raportointikauden lopussa eläkkeelle jäävät					
Miehet	21,3	22,2–23,0	21,4	20,0	20,5–21,3
Naiset	25,6	24,4–24,9	25,4	24,0	24,1–24,5
20 vuoden kuluttua raportointikauden päättymisestä eläkkeelle jäävät					
Miehet	24,0	23,6–24,4	23,7	23,0	22,7–23,5
Naiset	28,1	25,9–26,4	28,0	25,0	26,0–26,8

Kuolevuutta koskevat oletukset tehdään vakuutusmatemaatikkojen ohjeistusten pohjalta ja ne perustuvat kullakin alueella julkistettuihin tilastoihin ja kokemukseen. Oletusten pohjalta johdetaan odotettavissa

oleva keskimääräinen jäljellä oleva elinikä 65-vuotiaana eläkkeelle jääville henkilöille.

ETUUSPOHJAISEN VELVOITTEEN HERKKYYS PAINOTETUISSA KESKEISISSÄ OLETUKSISSA TAPAHTUVILLE MUUTOKSILLE 2016

	Vaikutus etuus pohjaiseen velvoitteeseen		
	Oletuksen muutos	Lisäys	Vähennys
Diskonttokorko	0,5 %	7,4 %:n vähennys	7,9 %:n lisäys
Palkkojen nousu	0,5 %	1,0 %:n lisäys	0,9 %:n vähennys
Eläkkeiden nousu	0,5 %	6,3 %:n lisäys	6,1 %:n vähennys
		Yhden vuoden lisäys oletuksessa	Yhden vuoden vähennys oletuksessa
Odotettavissa oleva elinikä		3,8 %:n lisäys	3,8 %:n vähennys

ETUUSPOHJAISEN VELVOITTEEN HERKKYYS PAINOTETUISSA KESKEISISSÄ OLETUKSISSA TAPAHTUVILLE MUUTOKSILLE 2015

	Vaikutus etuus pohjaiseen velvoitteeseen		
	Oletuksen muutos	Lisäys	Vähennys
Diskonttokorko	0,5 %	6,9 %:n vähennys	7,9 %:n lisäys
Palkkojen nousu	0,5 %	1,5 %:n lisäys	1,2 %:n vähennys
Eläkkeiden nousu	0,5 %	5,9 %:n lisäys	5,5 %:n vähennys
		Yhden vuoden lisäys oletuksessa	Yhden vuoden vähennys oletuksessa
Odotettavissa oleva elinikä		3,5 %:n lisäys	3,5 %:n vähennys

Edellä esitetyt herkkyyksianalyysit perustuvat siihen, että yhden oletuksen muuttuessa kaikki muut oletukset säilyvät ennallaan. Käytännössä tämä ei ole todennäköistä, ja joissakin oletuksissa tapahtuvat muutokset saattavat korreloida keskenään. Etuus pohjaisen velvoitteen herkkyy

merkittävien vakuutusmatemaattisten oletusten muutoksille on laskettu käyttäen samaa menetelmää kuin on käytetty taseeseen merkittävää eläkevelvoitetta laskettaessa. Herkkyyksianalyysia laadittaessa on käytetty samoja menetelmiä ja oletuksia kuin edellisellä kaudella.

JÄRJESTELYIHIN KUULUVAT VARAT KOOSTUVAT SEURAAVISTA ERISTÄ 2016

Milj. euroa	Noteeratut	Noteeraa- mattomat	Yhteensä	%
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	4,9	0,2	5,1	3,1
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	0,5	16,0	16,5	10,0
Kiinteistöt	0,0	8,6	8,6	5,2
Hyväksyttävät vakuutukset	0,0	1,3	1,3	0,8
Rahavarat	1,4	0,0	1,4	0,9
Sijoitusrahastot	113,9	0,0	113,9	69,2
Vakuutusyhtiöissä olevat varat	0,0	17,7	17,7	10,8
Yhteensä	120,7	43,9	164,5	100,0

JÄRJESTELYIHIN KUULUVAT VARAT KOOSTUVAT SEURAAVISTA ERISTÄ 2015

Milj. euroa	Noteeratut	Noteeraa- mattomat	Yhteensä	%
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	5,0	0,2	5,2	3,0
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	1,2	16,1	17,3	10,1
Kiinteistöt	0,0	6,2	6,2	3,6
Hyväksyttävät vakuutukset	0,0	8,9	8,9	5,2
Rahavarat	2,8	0,0	2,8	1,6
Sijoitusrahastot	114,4	0,0	114,4	66,6
Vakuutusyhtiöissä olevat varat	0,0	16,8	16,8	9,8
Yhteensä	123,4	48,2	171,6	100,0

Eläkejärjestelyihin kuuluviin varoihin sisältyy Metsäliitto Osuuskunnan osuuksia käyvältä arvoltaan 0,2 miljoonaa euroa (0,2) ja Metsä Board Oyj:n A- ja B-osakkeita käyvältä arvoltaan 2,7 miljoonaa euroa (2,7).

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt altistavat konsernin useille eri riskeille, joista merkittävimmät kuvataan lähemmin alla.

VAROJEN VOLATILITEETTI

Järjestelyistä aiheutuvien velkojen laskentaan on käytetty diskonttokorkoa, joka perustuu yritysten liikkeeseen laskemien hyvälaatuisten joukkovelkakirjalainojen tuottoon. Jos järjestelyihin kuuluvien varojen tuotto alittaa tämän tuoton syntyy alijäämää tai ylijäämää pienenee. Konserni pyrkii pienentämään sijoitusriskiä hajauttamalla järjestelyn varat eri omaisuuslajeihin, kuten osakkeisiin kiinteistöihin sekä valtion ja yritysten joukkovelkakirjalainoihin. Merkittävä osa järjestelyihin kuuluvista varoista koostuu Isossa-Britanniassa osakerahastoissa olevista osakkeista, joista odotetaan saavan pitkällä aikavälillä parempi tuotto kuin yritysten joukkolainoista, joskin niistä aiheutuu lyhyellä aikavälillä volatiliteettia ja riskiä.

MUUTOKSET JOUKKOVELKAKIRJALAINOJEN TUOTOSSA

Yritysten liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjalainojen tuoton aleneminen kasvattaa järjestelystä aiheutuvia velkoja, joskin järjestelyyn varoihin kuuluvien joukkovelkakirjalainojen arvon nousu kompensoi tämän osittain.

INFLAATORISKI

Valtaosa järjestelyiden etuusvelvoitteista on sidottu inflaatioon, ja korkeampi inflaatio johtaa velkojen kasvuun (joskin inflaatiokorotuksille on monissa tapauksissa asetettu katto järjestelyjen suojaamiseksi erityisen korkealta inflaatiolta). Suurin osa järjestelyihin kuuluvista varoista on joko sellaisia, ettei inflaatio lainkaan vaikuta niihin (kiinteäkorkoiset joukkovelkakirjalainat) tai inflaation vaikutus on vähäinen (osakkeet), mikä tarkoittaa, että inflaation kiihtyminen kasvattaa alijäämää.

ODOTETTAVISSA OLEVA ELINIKÄ

Suurin osa järjestelyiden velvoitteista liittyy elinikäisten etuuskien tuottamiseen jäsenille, joten odotettavissa oleva eliniän nousu kasvattaa järjestelyiden velvoitteita.

Työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihin suoritettavien maksujen tilikaudella 2017 odotetaan olevan 6,2 miljoonaa euroa.

Vuonna 2016 etuuspohjaisen velvoitteen duraation painotettu keskiarvo on 15,7 vuotta (15,8).

23. Varaukset

Milj. euroa	Uudelleen- järjestelyt	Ympäristö- velvoitteet	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.2016	20,4	15,0	7,8	43,3
Muuntoerot	-0,4	0,0	0,0	-0,4
Varausten lisäykset	0,8	3,2	1,7	5,7
Käytetyt varaukset	-14,3	-0,1	-3,3	-17,7
Käyttämättömien varausten peruutukset	-3,1	-1,9	-0,6	-5,7
31.12.2016	3,4	16,2	5,6	25,2

Milj. euroa	2016	2015
Pitkäaikainen	20,2	23,0
Lyhytaikainen	5,0	20,3
Yhteensä	25,2	43,3

Käyttämättömien uudelleenjärjestelyvarausten peruutuksista 2,7 miljoonaa euroa liittyy Metsä Tissuen Saksan lautasliinaliiketoiminnan tehostamisohjelmaa varten tehtyjen varausten peruutuksiin.

Ympäristövelvoitevarausten lisäyksistä 2,4 miljoonaa euroa liittyy Metsä Tissuen kaatopaikan maisemointiin ja käyttämättömien ympäristövarausten peruutuksista 1,4 miljoonaa euroa liittyy Metsä Fibren kaatopaikkavarausten tarkistuksiin.

Vuoden 2016 varausten pitkäaikaisen osuuden arvioidaan pääosin purkautuvan vuoden 2025 loppuun mennessä.

24. Rahoitusvelat**KOROLLISET RAHOITUSVELAT**

Milj. euroa	TASEARVOT 2016	TASEARVOT 2015
PITKÄAIKAISET KOROLLISET RAHOITUSVELAT		
Joukkovelkakirjalainat	228,8	396,6
Lainat rahoituslaitoksilta	777,8	652,7
Eläkelainat	90,6	123,2
Rahoitusleasingvelat	17,4	30,1
Muut velat	150,9	100,8
Yhteensä	1 265,3	1 303,5

Milj. euroa	TASEARVOT 2016	TASEARVOT 2015
LYHYTAIKAISET KOROLLISET RAHOITUSVELAT		
Pitkäaikaisten velkojen lyhytaikainen osuus	389,5	193,9
Lyhytaikaiset lainat	3,7	2,1
Muut velat	274,1	246,3
Yhteensä	667,2	442,3
Myytävänä olevat omaisuuserät	1,9	1,1
Korolliset rahoitusvelat yhteensä	1 934,5	1 746,8

KOROLLISET RAHOITUSVARAT

Milj. euroa	TASEARVOT 2016	TASEARVOT 2015
PITKÄAIKAISET KOROLLISET RAHOITUSVARAT		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,0	5,8
Lainasaamiset	5,6	5,6
Yhteensä	5,6	11,5
LYHYTAIKAISET KOROLLISET RAHOITUSVARAT		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	97,2	62,3
Lainasaamiset	1,2	5,0
Sijoitukset jaksotettuun hankintamenuun	486,4	414,8
Käteinen raha ja pankkitilit	311,4	643,7
Yhteensä	896,3	1 125,8
Korolliset rahoitusvarat yhteensä	901,9	1 137,3
Korolliset nettovelat yhteensä	1 032,6	609,6

JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

Milj. euroa	Korko-%	2016	2015
2004–2020	9,000	15,3	15,3
2012–2017	5,125	158,4	159,7
2014–2019	4,000	213,5	221,7
		387,2	396,6

Metsä Tissue Oyj:llä on liikkeeseen laskettu debentuurilaina määrältään 155 miljoonaa euroa, josta konsernin ulkopuolisten sijoittajien osuus on 15,3 miljoonaa euroa. Laina erääntyy 30.4.2020.

Metsäliitto Osuuskunnalla on yksi liikkeeseen laskettu joukkovelkakirjalaina määrältään 175 miljoonaa euroa. Lainalle maksetaan 5,125 prosentin kuponkikorkoa ja laina erääntyy 29.11.2017. Laina on etuoikeusasemaltaan senior-statuksellinen ja vakuudeton.

Lainaehdoissa on asetettu tavanomaisia rajoituksia muun muassa omistuksen pysyvyydelle ja vakuudenannolle.

Metsä Board Oyj:llä on yksi liikkeeseen laskettu joukkovelkakirjalaina määrältään 225 miljoonaa euroa. Lainalle maksetaan 4,0 prosentin kuponkikorkoa ja laina erääntyy 13.3.2019. Laina on etuoikeusasemaltaan senior-statuksellinen ja vakuudeton. Lainaehdoissa on asetettu tavanomaisia rajoituksia muun muassa sulautumisille, jakautumisille, omistuksen pysyvyydelle sekä vakuudenannolle. Alun perin lainaehdoissa asetetut lisävelkaantumista ja varojen myyntiä koskevat rajoitukset eivät ole enää voimassa luottoluokitusten noustua lainaehdoissa asetettujen rajatasojen yläpuolelle.

RAHOITUSLEASINGVELKOJEN ERÄÄNTYMISAJAT

Milj. euroa	2016	2015
VÄHIMMÄISLEASINGMAKSUT		
alle 1 vuosi	18,1	4,8
1–2 vuotta	3,6	17,1
2–3 vuotta	3,0	2,2
3–4 vuotta	2,4	3,1
4–5 vuotta	1,7	1,3
Yli 5 vuotta	7,9	8,1
Yhteensä	36,7	36,5
Tulevat rahoituskulut	1,7	2,2
Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo	35,0	34,4
Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo		
alle 1 vuosi	17,7	4,2
1–2 vuotta	3,3	16,5
2–3 vuotta	2,7	1,9
3–4 vuotta	2,2	2,9
4–5 vuotta	1,5	1,2
Yli 5 vuotta	7,5	7,6
Yhteensä	35,0	34,4

Merkittävimmät rahoitusleasingsopimukset koskevat Metsä Boardin Äänevoima Oy:n voimalaitoksia. Äänevoima Oy:n rahoitusleasingsopimusaika oli alun perin 10–15 vuotta. Velat erääntyvät vuoteen 2017 mennessä. Sopimukset sisältävät jatko- ja osto-optioita.

25. Muut velat

Milj. euroa	2016	2015
KOROTTOMAT PITKÄAIKAISET VELAT MUILLE		
Saadut ennakot	2,2	1,1
Ostovelat	0,0	0,1
Muut velat	0,0	0,5
Siirtovelat	1,5	2,6
Yhteensä	3,8	4,4

26. Ostovelat ja muut velat

Milj. euroa	2016	2015
KOROTTOMAT LYHYTAIKAISET VELAT OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSILLE		
Ostovelat	3,6	5,3
Siirtovelat	1,0	1,3
Yhteensä	4,6	6,6
KOROTTOMAT LYHYTAIKAISET VELAT MUILLE		
Saadut ennakot	20,9	18,4
Ostovelat	600,1	620,7
Muut velat	43,2	54,3
Siirtovelat	361,4	339,0
Yhteensä	1 025,6	1 032,4
Ostovelat ja muut velat yhteensä	1 030,2	1 039,0

27. Rahoitusriskien hallinta

Liiketoimintaan sisältyviä rahoitusriskejä hallitaan yrityksen hallituksen ja johdon vahvistaman rahoituspolitiikan mukaisesti. Poliitikassa määritellään keskeiset toimintaohjeet muun muassa valuutta-, korko-, likviditeetti- ja vastapuoliriskien hallintaan sekä johdannaisinstrumenttien käyttöön. Hyödykeriskejä hallitaan vastaavasti konsernin hyödykeriskipolitiikan mukaisesti. Tavoitteena on suojautua merkittävilta rahoitus- ja hyödykeriskeiltä, tasapainottaa kassavirtaa ja antaa liiketoimintayksiköille aikaa sopeuttaa toimintansa muuttuneisiin olosuhteisiin.

Metsä Group Treasury Oy on rahoitukseen erikoistunut yhtiö, joka toimii konsernin sisäisenä pankkina. Metsäliitto Osuuskunnan omistusosuus yhtiöstä on 100 prosenttia. Rahoitustoiminnot on keskitetty Metsä Group Treasuryyn, joka vastaa konserniyritysten rahoituspositiosta konserniyritysten määrittelemän strategian ja rahoituspolitiikan mukaisesti, tuottaa tarvittavat rahoituspalvelut Metsä Groupissa ja toimii rahoitusasioiden osaamiskeskuksena.

VALUUTTARISKI

Metsä Groupin valuuttariski koostuu valuuttavirtariskistä ja valuuttamääräisen oman pääoman muuntoriskistä sekä taloudellisesta valuuttariskistä. Pääosa konsernin kustannuksista syntyy euroalueella ja jossain määrin Ruotsissa, mutta myyntituotoista merkittävä osa saadaan muina kuin kotivaluuttana. Sen takia myyntituotot saattavat valuuttakurssimuutosten vuoksi vaihdella tuotantokustannusten pysyessä muuttumattomina. Samoin tuotteet hinnoitellaan usein muussa kuin kotivaluuttassa. Valuuttamääräisistä myyntituotoista ja kustannuksista muodostuvaan valuuttavirtaposition sisällytetään valuuttamääräisten myyntisaatavien ja ostovelkojen muodostama tasepositio sekä neljänneksen osuus vuotuisesta tulevasta sopimus pohjaisesta tai ennakoitusta valuuttavirrasta.

Konsernin liiketoiminnan valuuttavirtaposition päävaluutat ovat Yhdysvaltain dollari, Englannin punna ja Ruotsin kruunu. Dollarin osuus Metsä Groupin virtapositionista on 58 prosenttia, punnan 8 prosenttia ja Ruotsin kruunun 21 prosenttia. Dollarin ja punnan vahvistuminen vaikuttaa positiivisesti konsernin tulokseen ja vastaavasti niiden heikkeneminen negatiivisesti. Ruotsin kruunun heikkenemisellä on positiivinen vaikutus konsernin tulokseen. Muita merkittäviä valuuttoja ovat mm. AUD, CAD, DKK, NOK, PLN ja RUB. Metsä Groupin suorasta valuuttavirtapositionista ruplan osuus on vain 2,8 prosenttia. Suojauspolitiikkana on pitää pääsääntöisesti tasepositio ja neljännes vuotuisesta virtapositionista suojattuna kaikista sopimus pohjaisista tai ennakoitusta valuuttavirroista. Suojausaste voi kuitenkin vaihdella 0–12 kuukauden välillä siten, että normin mukaisesta suojauksesta poikkeamiselle on rahoituspolitiikassa määritelty erilliset päätösvaltuudet. Kunkin konserniyrityksen hallitus päättää merkittävistä rahoituspolitiikan normista poikkeavista suojausasteista. Valuutakohtainen suojausten määrä riippuu kulloinkin vallitsevista kurssitasoista ja kurssiodotuksista, valuuttojen korkoeroista sekä kurssiriskin merkityksestä konsernin tulokseen. Pääosin virtapositionia suojataan termiinkaupoin, mutta myös valuuttalainoista ja valuuttoaoptioista käyttämällä.

Metsä Group soveltaa osana valuuttavirtaposition suojausta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, minkä seurauksena suojauslaskentaan kohdistettujen suojausten käypä arvo kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Valuuttavirtapositionista oli tilikauden lopussa suojattuna keskimäärin 6,3 kuukautta (2015: 3,2). Tilikauden aikana suojausaste on

vaihdellut 3 ja 7 kuukauden välillä (3–5). Dollarin suojausaste oli 7,0 kuukautta (2,6), josta suojauslaskennan osuus oli 4,3 kuukautta (2,6). Ruotsin kruunun suojausaste oli 6,5 kuukautta (4,4), josta suojauslaskennan osuus oli 4,5 kuukautta (3,4) ja punnan suojausaste oli 5,5 kuukautta (4,5), josta suojauslaskennan osuus oli 2,5 kuukautta (1,8). Suojauslaskentaan kohdistetuilla suojauksilla on suojattu ennakoidun erittäin todennäköisen myynnin osuutta valuuttavirtapositionista. Suojauspolitiikan mukaisesta normista on kauden lopussa suojattuna keskimäärin 151 prosenttia (77). Katsauskauden jälkeen rahoituspolitiikkaa on muutettu siten, että suojauspolitiikkana on pitää pääsääntöisesti tasepositio ja 50 prosenttia vuotuisesta sopimus pohjaisista ja ennakoitujen valuuttavirtojen muodostamasta virtapositionista suojattuna.

Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosisjoituksen muuntoriski syntyy euroalueen ulkopuolella sijaitsevien tytäryritysten ja osakkuusyritysten omien pääomien konsolidoinnista euroiksi tilinpäätöksessä. Rahoituspolitiikan mukaan 0–100 prosenttia oman pääoman positioista tulee olla suojattuna. Oman pääoman muuntoriskiä on suojattu termiinkaupoin ja oman pääoman position suojaukseen sovelletaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, minkä seurauksena suojauksen kurssierot kirjataan tehokkaaksi osoittautuneen suojauksen osalta muihin laajan tuloksen eriin. Oman pääoman positioista oli tilikaudella keskimäärin suojattuna 1 prosenttia (9) ja kauden lopussa 0 prosenttia (9). Vuoden 2016 aikana viimeiset oman pääoman suojaukset ovat erääntyneet ja oman pääoman suojaamisesta on toistaiseksi luovuttu.

Konserni soveltaa Value-at-Risk-menetelmää (VaR) avoimen valuuttapositionsa riskin arvioimiseen. VaR lasketaan poikkeamalle rahoituspolitiikan mukaisesta tasepositio ja vuotuisen valuuttavirtaposition neljänneksen suojausnormista. VaR-riskilukuun sovelletaan 99 prosentin luottamusväliä ja kuukauden ajanjaksoa, joten VaR ilmaisee sen, että 1 prosentin todennäköisyydellä avoimen valuuttaposition markkina-arvo alentuu enemmän kuin riskiluvun mukaisen määrän kuukauden ajanjaksolla. Suojauspäätöksiä koskevat toimivaltuudet on asetettu rajaamalla yritysjohdon päätöksentekovaltuuksia sekä valuutakohtaisten suojausaste muutosten enimmäismäärän suhteen että VaR-riskilimiitillä. Mahdolliset riskilimiitit ylittävät strategiset päätökset tehdään yhtiön hallituksessa. Konserniyritysten valuuttavirtariskille asetettujen limiittien yhteismäärä on 23,0 miljoonaa euroa (25,5) ja konserniyritysten VaR-lukujen yhteismäärä on tilikauden päättyessä 17,7 miljoonaa euroa (3,9). Tilikauden keskiarvo on ollut 6,5 miljoonaa euroa (5,5).

VALUUTTAVIRTAPOSITIO JA SUOJAUS

	VIRTAPOSITIO, NETTO		SUOJAUSASTE, KK	
	EUR	Suojaus	31.12	Keskim.
USD	1 253	-729	7,0	4,8
GBP	181	-83	5,5	4,5
SEK	-453	245	6,5	5,6
NOK	85	-40	5,7	5,1
DKK	64	-22	4,0	4,0
Muu pitkä	69	-20	3,4	3,9
Muu lyhyt	-61	3	0,6	1,0
Yhteensä 2016	2 165	-1 140	6,3	4,8
Yhteensä 2015	1 878	-509	3,2	3,7

ULKOMAISEEN YKSIKKÖÖN TEHDYN NETTOSIJOITUKSEN SUOJAUS

	OMAN PÄÄOMAN POSITIO		SUOJAUSASTE, %	
	EUR	Suojaus	31.12	Keskim.
GBP	74	0	0,0	11,0
SEK	435	0	0,0	0,0
Muut	110	0	0,0	0,0
Yhteensä 2016	620	0	0,0	1,0
Yhteensä 2015	670	-59	9,0	9,0

KORKORISKI

Korkoriski kohdistuu pääasiassa taseen korollisiin saataviin ja velkoihin, käyttöpääomarahoitukseen sekä valuuttasuojaukseen. Riskin hallinnassa keskeisimmät valuutat ovat euro, Yhdysvaltain dollari, Englannin punta ja Ruotsin kruunu. Myös Äänekosken biotuotetehdasinvestointiin liittyvät vielä nostamattomat lainat ja niihin liitetyt koronvaihtosopimukset sisältyvät konsernin korkoasemaan. Korkoriskipolitiikan tavoitteena on minimoida koronmuutosten aiheuttama negatiivinen vaikutus konsernin ja konserniyritysten tulokseen ja taloudelliseen asemaan sekä samalla pyrkiä optimoimaan rahoituskustannukset riskilimiittien puitteissa. Korkotason muutosten vaikutus rahoituskustannuksiin riippuu korollisten rahoituserien korkosidonnaisuusajasta, jota konsernissa mitataan duraatiolla. Duraation pidentyessä korkotason nousu vaikuttaa hitaammin rahoitusvelkojen korkokustannuksiin. Lainaportfolion korkosidonnaisuusaikaan vaikutetaan muun muassa vaihtuvakorkoisen ja kiinteäkorkoisen rahoituksen määrää säätämällä sekä korkojohdannaisten käytöllä. Konserni käyttää korkoriskin hallinnassa koronvaihtosopimuksia, korkofutuuireita sekä korko-optioita.

Rahoituspolitiikan mukainen korkosidonnaisuusajan normi on 12 kuukauden keskimääräinen lainasalkun duraatio. Sidonnaisuusajaa voi kuitenkin vaihdella rahoituspolitiikassa määriteltyjen normin mukaisesta suojauksesta poikkeamiselle asetettujen valtuuksien puitteissa siten, että yli neljän kuukauden suuruisesta normipoikkeamasta tehdään päätökset yhtiön hallituksessa. Lainojen korkosidonnaisuusajaksi oli vuoden lopussa 33,9 kuukautta (32,4). Tilikauden aikana korkosidonnaisuusajaksi on vaihdellut 31 ja 36 kuukauden välillä (16–34). Vuoden 2016 lopussa yhden prosenttiyksikön koron nousu alentaa seuraavan 12 kuukauden korkokustannuksia laskennallisesti 0,1 miljoonaa euroa (alentaa 3,3).

Metsä Group altistuu markkinahintojen muutoksesta aiheutuvalla johdannaisten arvon muutosriskille korkojohdannaisia käyttäessään sillä IAS 39:n mukaan johdannaiset on arvostettava taseeseen käypään arvoon. Suojauslaskennan soveltaminen kuitenkin tasaa johdannaisten markkina-arvojen muutosten vaikutuksia konsernin tulokseen. Konserni soveltaa IAS 39:n mukaista käyvän arvon suojauslaskentaa kiinteäkorkoisiin lainoihin, jotka ovat koronvaihtosopimuksin muutettu vaihtuvakorkoiseksi rahoitukseksi. Konserni soveltaa lisäksi IAS 39:n mukaista rahavirran suojauslaskentaa pääosin koronvaihtosopimuksista, joilla on muutettu vaihtuvakorkoista rahoitusta kiinteäkorkoiseksi. Korkojohdannaisten bruttovolyymi tilinpäätöshetkellä on 932,9 miljoonaa euroa (1 044,2). Johdannaissalkusta suojauslaskentaan kohdistuu 928,3 miljoonaa euroa (966,0) osuus ja tulosvaikutteisesti kirjattavien avoimien johdannaisten osuus on 4,6 miljoonaa euroa (78,2). Koronvaihtosopimusten maturiteetti vaihtelee 1–14 vuoden välillä (1–15).

KORKORISKI

	2016	2015
Lainamäärä, milj. euroa	1 658	1 499
Duraatio, kk	33,9	32,4
Keskikorko, %	3,5	3,8
Korkoherkkyys, milj. euroa	-0,1	-3,3

Korkoherkkyys on arvio yhden prosentin yhdensuuntaisen koronmuutoksen vaikutuksesta vuotuisiin nettokorkokustannuksiin vuoden lopun positiolla. Duraatio on laskettu sisältäen Metsä Fibren biotuotetehdasinvestointiin liittyvät 501 Me nostamattomat lainat ja niihin liitetyt koronvaihtosopimukset, jotka sisältyvät myös uudelleenhinnoittelujakaumaan. Korkorisiasema ei sisällä lyhytaikaisiksi korolliseksi velaksi kirjattua osuutta Metsäliitto Osuuskunnan osuuspääomasta.

LAINOJEN UUELLEENHINNOITTELUAJAKAUMA

Milj. euroa	YHTEENSÄ
1–4/2017	313
5–8/2017	415
9–12/2017	6
2018	225
2019	330
2020	124
>2021	746
Yhteensä	2 159

HYÖDYKERISKI

Hyödykeriskien suojauksessa sovelletaan kullekin hyödykelajille erikseen määriteltyä riskinhallintapolitiikkaa. Poliitiikan mukaan hyödykeriskienhallinta tapahtuu finanssisuojauksen osalta keskitetysti Metsä Group Treasuryn kautta konserniyritysten hallitusten hyväksymän strategian ja riskinhallintapolitiikan pohjalta. Hyödykesuojauspolitiikka on sovellettu sähkön, maakaasun, kevyen polttoöljyn ja sellun hintariskien hallintaan ja myös päästöoikeuksien kauppaan liittyviä transaktioita on hallinnoitu Metsä Group Treasuryn kautta.

Metsä Groupin sähkönhintariskin hallinnassa tavoitteena on tasapainottaa sähkönhinnanmuutosten vaikutusta konsernin tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Pääperiaatteena on suojata sähköstöjen positiota, joka muodostuu tehdaskohtaisten sähkönkulutussennusteiden ja voimalaitostuotanto-osuuksien erotuksesta. Metsä Boardin ja Metsä Tissuen Suomen ja Ruotsin sähkönhankinnan osalta suojausstrategiaa toteutetaan yhteistyössä Metsä Group Energia-konsernipalvelun kanssa keskitetysti Metsä Group Treasuryn kautta. Keski-Euroopan sähkönhintariskien suojaukset toteutetaan Metsä Group Energian toimesta ja ohjeiden mukaan yhteistyössä paikallisten tuotantoyksiköiden kanssa fyysisin sopimuksin. Metsä Board, Metsä Tissue ja Metsä Wood suojaavat aktiivisesti sähkönhintariskiä siten, että suojausnormiksi on asetettu 80, 40, 20, 10 ja 10 prosentin suojautaso ennustetusta nettopositiosta ensimmäisenä, toisena, kolmantena neljantenä ja viidentenä peräkkäisenä 12 kuukauden jaksena. Sähkösuojauksiin on sovellettu IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa. Sen seurauksena suojauslaskentaan kohdistettujen suojauksen käypä arvo kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja vasta ennakoitujen sähköstöjen toteutuessa tuloslaskelmaan ostojen oikaisuksi. Metsä Fibre ei suojaa sähkö- eikä maakaasupositiotaan.

Konsernin tehtaiden polttoainehankinnasta noin neljännes on maakaasupohjaista. Suomessa maakaasun hintariskin suojaaminen on toistaiseksi toteutettu fyysisillä kiinteähintaisilla sopimuksilla. Vuoden 2016 alusta maakaasutoimitusten hinnat Suomessa on sidottu raakaöljyn (Brent) hintaan ja Euroopassa sovellettaisiin hiilen (API2) hintaan sekä energiahintaindeksiin kehitykseen. Keski-Euroopassa maakaasutoimitusten hinnat on sidottu kaasun markkinahintoihin. Metsä Tissue on toteuttanut maakaasun hintariskin suojausta Saksassa ns. finanssisuojauksena, johon sovelletaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa. Lisäksi

Metsä Group suojaa propaani- ja butaaniostojen hintariskiä finanssisuojauksena, johon sovelletaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa. Maakaasun, propaanin ja butaanin suojausstrategia perustuu riskipolitiikkaan, jonka mukaan suojauspäätökset tehdään Metsä Group Energian toimesta Metsä Group Treasuryn tuella ja merkittävät strategiset päätökset tehdään konserniyritysten hallituksissa.

Sähkösuojausista noin 27 prosenttia (27) on toteutettu fyysisiä toimitussopimuksia käyttäen ja 73 prosenttia (73) ns. finanssisuojina sähköjohdannaisia käyttäen. Kaikki finanssisuojaukset on vuoden lopussa kohdistettu suojauslaskentaan. Maakaasusuojausista noin 88 prosenttia (82) on toteutettu fyysisiä toimitussopimuksia käyttäen ja 12 prosenttia (18) ns. finanssisuojina.

Metsä Group on jatkanut laaditun riskinhallintapolitiikan pohjalta logistiikkakustannuksiin (merirahteihin) liittyvää kevyen polttoöljyn hintariskin suojausta finanssisopimuksin ja suojaukseen sovelletaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa.

Sellun hintariskin suojauspolitiikan mukaan konserniyritys voi valikoivasti suojata hintariskiään joko finanssisopimuksin Metsä Group Treasuryn kautta tai kiinteähintaisiin fyysisiin sopimuksiin. Sellun hintariskin suojauksessa sovelletaan IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa. Metsä Tissue on käyttänyt sellun hintariskin suojauksia vuoden 2016 aikana ja sillä on voimassa olevia sellun hintariskisuojausjaksoja vuoden 2016 lopussa.

SÄHKÖN HINTARISKIN SUOJAUS, 31.12.

GWh	2016	2015
Sähköpositio, netto 2017	1 231,0	1 383,0
Sähköpositio suojaus 2017	1 355,0	1 465,0
Suojausaste vuoden lopussa, %	110	106

Sähkön hintariskiä suojataan määritellyn riskinhallintapolitiikan mukaisesti viiden tulevan vuoden aikahorisontilla joko fyysisin sopimuksin tai finanssisopimuksin. Laskelma koskee ainoastaan seuraavan vuoden sähkön hintariskin suojausta. Nettosähköpositio on laskettu oma ja osakkuusyritysten sähköntuotanto huomioituna.

LIKVIDITEETIRISKI

Likviditeetiriskillä tarkoitetaan sitä, että rahoitusvarat ja lainanotto-mahdollisuudet eivät riitä toiminnan rahoitustarpeen kattamiseen tai että varainhankinta tulee kohtuuttoman kalliiksi. Riskiä valvotaan arvioimalla 12–24 kuukauden likviditeettitarve ja varmistamalla että likviditeetti kattaa pääosan kyseisen ajanjakson tarpeesta. Rahoituspolitiikan mukaan likviditeettireservin tulee jatkuvasti kattaa 100 prosenttia ensimmäisen 12 kuukauden ja 50–100 prosenttia seuraavan 12–24 kuukauden likviditeettitarpeesta. Tavoitteen mukaan enintään 20 prosenttia konsernin lainoista sitovat luottolupaukset mukaan luettuna saa erääntyä seuraavan 12 kuukauden kuluessa ja vähintään 25 prosentin osuuden on ulotuttava yli neljän vuoden maturiteettiin. Rahoitusmarkkinoiden toimiessa konsernin kannalta normaalisti tavoitteena on välttää ylimääräisen likviditeetin pitämistä sijoituksina ja sen sijaan ylläpitää likviditeettireservi sitovina luottolupauksina taseen ulkopuolella.

Likviditeetiriskin hallinnan kulmakivenä on mitoittaa konsernin operatiiviset päätökset siten, että velkaisuusastetta ja riittävää likviditeettireserviä koskevat tavoitteet voidaan kaikissa suhdannetilanteissa varmistaa. Likviditeetiriskiä hallitaan myös käyttämällä monipuolisesti eri pääoma- ja rahoitusmarkkinoita riippuvuuden vähentämiseksi yksittäisestä rahoituslähteestä. Rahoitusta koskevissa päätöksissä korostuu myös lainojen maturiteettirakenteen optimointi. Konsernilla on käytössään myyntisaamisiin ja ostovelkoihin liittyvää lyhytaikaista käyttöpääomarahoitusta.

Metsä Board sopi kesäkuussa 2016 syndikoidun luottosopimuksensa pidentymisestä kahdella vuodella. 150 miljoonan euron lainasta ja 100 miljoonan euron luottolimiitistä koostuva järjestely erääntyy muutoksen jälkeen maaliskuussa 2020. Metsä Fibren biotuotetehdasprojektin rahoituspaketti oli alun perin Itochun osakaslaina mukaan lukien 900,0 miljoonan euron suuruinen, josta oli vuoden 2015 loppuun mennessä nostettu 50,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 aikana lainoja on nostettu 268,8 miljoonaa euroa, 80,0 miljoonan euron lainalimiitistä on luovuttu ja lainoja on nostamatta vielä 501,2 miljoonaa euroa.

Metsä Groupin maksuvalmius on pysynyt vahvana. Käytettävissä oleva likviditeetti oli tilikauden lopussa 1 801,4 miljoonaa euroa (1 952,6). Tästä 895,1 miljoonaa euroa (1 120,8) oli likvideinä varoina ja sijoituksina ja 906,3 miljoonaa euroa (831,8) taseen ulkopuolisina sitovina pitkäaikaisina luottolupauksina. Lisäksi konsernilla on Äänekosken biotuotetehdasinvestointiin liittyviä taseen ulkopuolisia sitovia luottolupauksia 501,2 miljoonaa euroa (925,0). Konsernilla oli myös lyhytaikaisia ei-sitovia yritystodistusohjelmia ja luottolimiittejä 160,8 miljoonan (161,0) euron arvosta. Vuoden 2016 lopussa likviditeettireservi kattaa täysimääräisesti ennakoidun vuosien 2017–2018 rahoitustarpeen. Pitkäaikaisista lainoista ja luottolupauksista erääntyy 12 kuukauden jaksolla 15 prosenttia (8) ja yli neljän vuoden jaksolle ulottuu 24 prosenttia (27). Pitkäaikaisten lainojen keskimaturiteetti on 3,3 vuotta (2,9). Lyhytaikaisen rahoituksen osuus konsernin korollisista veloista on 14 prosenttia (14).

VASTAPUOLIRISKI

Rahoitusinstrumentteihin sisältyy riski siitä, että konserni kärsii tappiota, jos vastapuoli on kyvytön vastaamaan sitoumuksistaan. Konserni hallitsee tätä riskiä tekemällä rahoitustapahtumat vain luottokelpoisimpien vastapuolien kanssa ja ennalta päätetyissä rajoissa. Rahoituksen luottoriskeistä ei tilikauden aikana aiheutunut tappiota. Rahoitukseen liittyvää vastapuoliriskiä rajaa se, että likviditeettireserviä osittain ylläpidetään sitovien luottolimiittien muodossa, joskin vahvistunut likviditeettiasema on kasvattanut vastapuoliriskiä viime vuosien aikana. Rahat ja pankkisaamiset ja muut sijoitukset on hajautettu useaan yksittäiseen pankkiin ja usean instituution yritystodistuksiin. Vastapuolilimiittejä on vuoden aikana tarkistettu ottaen huomioon konsernin tarpeet sekä näkemys käytettyjen vastapuolten taloudellisesta asemasta. Johdannaiskauppaa säätelee vastapuolien kanssa solmitut standardoidut ISDA -sopimukset.

Konsernin myyntisaamisiin sisältyy vastapuoliriski siitä, että vastapuoli on kyvytön vastaamaan sitoumuksistaan. Myyntisaamisiin liittyvää luottoriskiä hallitaan operatiivisen johdon hyväksymän luottoriskien hallintapolitiikan avulla. Asiakkaiden luottokelpoisuutta arvioidaan säännöllisin välein asiakkaiden tilinpäätösten ja maksukäyttäytymisen sekä luottotietoyritysten ja luokitusyhtiöiden antamien tietojen pohjalta. Yksittäisten asiakkaiden luottolimiitit tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Rembussikauppaa, pankkitakauksia, emoyhtiön takauksia sekä luottovakuutusta käytetään luottoriskien pienentämiseen johdon päätösten mukaisesti. Luottolimiitit hyväksytään luottoriskien hallintapolitiikkaan perustuen ja hyväksymisrajat vaihtelevat konsernin liiketoimialoittain. Operatiivinen johto arvioi ja määrittelee kaikki ne keskeiset luottolimiitit, joissa ei ole luottovakuutusta ja/tai jotain muuta vakuusturvaa luottoriskien hallintapolitiikan mukaan.

Metsä Groupin yliaikaisten asiakassaamisten osuus kaikista myyntisaamisista on tilinpäätöshetkellä 10,2 prosenttia (6,2), josta 0,0 prosenttia (0,3) ulottuu välille 90–180 päivää ja 0,1 prosenttia (0,0) yli 180

päivän. Lisäksi konsernilla on käytössään asiakassaamisten arvonalentumistestaukset. Myyntisaamisen alaskirjaus tehdään, kun asiakasyritys tekee virallisen konkurssin tai sen maksusuoritukset ovat yli 6 kk (180 pv) yliaikaisia eikä sitovaa maksusuunnitelmaa ole tehty tai muita päteviä syitä ole. Epävarmoja myyntisaamisia koskeva erittely on esitetty liitetiedossa 19.

Myyntisaamiset ovat jakautuneet maantieteellisesti laajalle alueelle vastaten segmenttitiedoissa esitettyä myynnin rakennetta. Suurimmat luottoriskien lähteet ovat Iso-Britannia, Saksa, Suomi, Italia, Puola, Ruotsi, Yhdysvallat, Ranska, Hong Kong ja Kiina. Kymmenen suurinta maata edustaa noin 63 prosenttia (68) kaikista ulkoisista myyntisaamisista. Metsä Groupin suurimman yksittäisen asiakkaan (yksittäisen yrityksen tai yhteisömuotoisessa olevan yrityksen) luottoriskin osuus vuoden 2016 lopussa oli 4 prosenttia (6) myyntisaamisten kokonaismäärästä. Kymmenen suurinta asiakasryhmää (yksittäisiä yrityksiä tai yhteisömuotoisessa olevia yrityksiä) vastasi 25 prosentista kaikista myyntisaamisista (26). Vuoden 2016 lopussa pääosa konsernin myyntisaamisista oli katettu vakuutuksin tai muun vakuuden, kuten remburssien kautta.

PÄÄOMAN HALLINTA

Pääomalla ja pääomarakenteella tarkoitetaan omistajien yritykseen tekemien sijoitusten ja omistajien yritykseen jättämien kertyneiden voittovarojen (eli oman pääoman) ja velkapääoman (eli vieraan pääoman) erää sekä niiden keskinäistä suhdetta. Konsernin tavoitteena on ylläpitää tehokasta pääomarakennetta joka varmistaa konsernin toimintaedellytykset rahoitus- ja pääomamarkkinoilla kaikissa olosuhteissa toimialan syklistydestä riippumatta. Pääomarakenteelle on konsernin operatiivisessa toiminnassa määritelty rahoitus- ja pääomamarkkinoiden tavanomaisia vaatimuksia vastaavat keskeiset tavoitearvot. Yrityksen hallitus ja hallituksen tarkastusvaliokunta arvioivat konsernin pääomarakennetta säännöllisesti.

Konserni seuraa pääomarakenteensa kehitystä nettovelkaantumistasetta ja omavaraisuutta kuvaavien tunnuslukujen avulla. Konsernin tavoitteena on pitkällä aikavälillä enintään 100 prosentin nettovelkaantumistasetta ja vähintään 40 prosentin omavaraisuusaste (tilapäiset poikkeamat sallittuja).

PÄÄOMARAKENNETTA KUVAAVAT TUNNUSLUVUT 31.12.2016 JA 31.12.2015 OLIVAT SEURAAVAT:

Milj. euroa	2016	2015
Nettovelkaantumisaste, %	40	25
Omavaraisuusaste, %	43,9	43,2
Korollinen vieras pääoma	1 934,5	1 746,8
- korollinen rahoitusomaisuus	901,9	1 137,3
Korollinen nettovelka	1 032,6	609,6
Oma pääoma	1 941,6	1 805,6
+ määräysvallattomien omistajien osuudet	658,4	611,3
Yhteensä	2 600,0	2 416,9
Taseen loppusumma	5 945,8	5 616,4
- saadut ennakkomaksut	23,2	19,5
Yhteensä	5 922,6	5 596,9

Metsä Groupin velkarahoitus oli vuoden 2016 lopussa järjestetty siten, että Metsä Board Oyj:llä, Metsä Fibre Oy:llä ja Metsä Tissue Oyj:llä kullakin oli muodostamiensa alakonsernien rahoitustarpeiden kattamiseen tarvittavat lainat ja että kyseisten yritysten lainat olivat toisistaan riippumattomia. Samoin Metsäliitto Osuuskunnalla oli erikseen järjestetty rahoitus emoyrityksen sekä Metsä Forest ja Metsä Wood -liiketoiminta-alueiden rahoitustarpeiden kattamiseen.

Äänekosken biotuotetehdasprojektin alun perin 750 miljoonan euron rahoituspaketti koostuu useammasta eri lainajärjestelystä. Lisäksi yhtiö on allekirjoittanut 150 miljoonan euron osakslainasopimuksen Itochu Corporationin kanssa. Biotuotetehdasprojektin velkarahoitus muodostuu 400 miljoonan euron Finnveran takaamasta lainasta, 200 miljoonan euron lainasta Euroopan Investointipankilta (EIB) ja 70 miljoonan euron Ruotsin vientiluottolaitoksen EKN:n takaamasta lainasta. 80 miljoonan euron lainasta kaupallisilta pankeilta on luovutettu. Rahoituspakettiin liittyvät finanssikovenantit ovat linjassa Metsä Fibren ja koko Metsä Groupin muiden lainasopimusten kovenanttien kanssa.

Metsä Groupin tietyissä rahoitussojimuksissa on asetettu konsernin taloudellista suorituskykyä ja pääomarakennetta koskevia finanssikovenantteja. Konsernin lainoihin liittyvät muut kovenantit ovat tavanomaisia ehtoja, jotka mm. rajoittavat vakuuksien antoa, omaisuuden luovuttamista ja myyntiä, tytäryhtiöiden velkaantumista, liiketoiminnan oleellista muuttumista sekä omistajuudessa tapahtuvia määränmuutoksia. Kaikki konserniyritykset ovat täyttäneet kovenanttien ehdot tilikausina 2016 ja 2015.

Mikäli Metsäliitto Osuuskunta tai sen tytäryritykset eivät jostain syystä kykenisi täyttämään lainasopimusten mukaisia sitoumuksiaan, niiden täytyisi saada luotonantajansa luopumaan vaatimasta ko. sitoumusten noudattamisesta, neuvotella rahoitusjärjestelynsä uudelleen tai maksaa lainansa takaisin välttääkseen sopimusrikkomuksen, joka saattaisi vaikuttaa haitallisesti niiden taloudelliseen asemaan.

Milj. euroa	VAIKUTUS OMAN PÄÄOMAN POSITIOON JA VIRTAPOSITIOON									
	Vaikutus rahoitusvaroihin ja -velkoihin		Vaikutus oman pääoman positiioon		Vaikutus oman pääoman positiioon ml. suojaus		Vaikutus vuotuiseseen kassavirtaan		Vaikutus vuotuiseseen kassavirtaan ml. suojaus	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
KORKORISKI (100 BP MARKKINAKORKOJEN NOUSU)										
Tulosvaikutus	-0,2	-1,3					0,1	3,3	39,6	41,0
Muu vaikutus omaan pääomaan	39,7	39,0								
HYÖDYKERISKI (SÄHKÖN HINTA +20 %)										
Tulosvaikutus							-5,5	-4,8	8,3	5,9
Muu vaikutus omaan pääomaan	13,8	10,7								
VALUUTTARISKI (USD -10 %)										
Tulosvaikutus	10,1	-7,0					-125,3	-105,9	-52,4	-83,1
Muu vaikutus omaan pääomaan	44,1	23,2	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2				
VALUUTTARISKI (GBP -10 %)										
Tulosvaikutus	2,8	1,5					-18,1	-21,1	-9,9	-13,3
Muu vaikutus omaan pääomaan	3,7	9,2	-7,4	-8,5	-7,4	-2,6				
VALUUTTARISKI (SEK -10 %)										
Tulosvaikutus	-2,5	0,9					45,3	33,5	20,8	21,1
Muu vaikutus omaan pääomaan	-16,7	-9,4	-43,5	-48,1	-43,5	-48,1				

"+" -merkkiset erät = positiivinen vaikutus = varojen lisäys/velkojen vähentyminen/kassavirran lisäys

"-" -merkkiset erät = negatiivinen vaikutus = varojen vähentyminen/velkojen lisäys/kassavirran vähentyminen

IFRS 7:n mukaan konsernin on esitettävä herkkyyshanalyysi eri markkinariskeistä, joille se on raportointipäivänä alttiina ja näyttää, miten kohtuullisen mahdolliset muutokset relevanteissa riskimuuttujissa vaikuttaisivat sen tulokseen ja omaan pääomaan raportointipäivänä. Konserni on tunnistanut markkinakorkojen, sähkön hintojen ja valuuttakurssien olevan sen keskeisiä markkinariskejä ja on määritellyt yhden prosenttiyksikön korkotason nousun, 20 prosentin sähkönhinnan nousun ja 10 prosentin Yhdysvaltain dollarin, Englannin punnan ja Ruotsin kruunun heikkenemisen kohtuullisen mahdollisiksi riskimuuttujiksi. Mainitut valuutat edustavat lähes 80 prosenttia konsernin vuotuisesta virtaposiitiosta. Markkinariski on luonteeltaan suhteellisen lineaarinen niin, että päinvastaisen markkinahinnan muutoksen vaikutukset eivät suuruudeltaan olennaisesti eroa esitetystä lukuaroista. Herkkyyshanalyysit on laskettu soveltaen vakiintuneita menetelmiä laskea rahoitusinstrumenttien markkina-arvoja, jotka on kuvattu tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa. Raportointipäivän lukuarvot heijastelevat kohtuullisen hyvin raportointiajanjakson keskimääräisiä markkinariskejä.

Lisäksi konserni esittää lukuarvot, jotka kuvaavat riskimuuttujien vaikutusta oman pääoman positiioon ja vuotuisen kassavirtaan antaakseen laajemman kuvan korkojen, sähkön hinnan ja valuuttakurssien markkinariskeistä. Vuotuiset kassavirrat perustuvat ennusteisiin, eikä olemassa oleviin kaupallisiin sopimuksiin. Dollarin ja punnan heikentymisellä on negatiivinen vaikutus vuotuisen virtaposiitiioon ja Ruotsin kruunun heikentymisellä positiivinen vaikutus. Suojaukset pienentävät tätä vaikutusta suojausstrategiasta riippuen. Vaikutus oman pääoman positiioon syntyy tytäryhtiöiden oman pääoman konsolidoinnista konsernitilinpäätökseen. Sähkönhinnan nousulla on negatiivinen vaikutus kassavirtaan. Koska lähimmän vuoden sähkönhintariski on suojauspolitiikan mukaisesti suurelta osin suojattu jää vaikutus suojaus mukaan lukien vähäiseksi. Kun laskelmassa on huomioitu lähimmän vuoden kassavirta ja kaikki sähkösuojaussopimukset, on laskennallinen vaikutus lievästi positiivinen.

RAHOITUSVELKOJEN LYHENNYSTEN JA RAHOITUSKULUJEN KASSAVIRRAT 31.12.2016

Milj. euroa	TASEARVO	2017	2018	2019	2020	2021	2022–
Joukkovelkakirjalainat	387,2						
Lyhennys		-158,4		-213,5	-15,3		
Rahoituskulu		-18,2	-10,0	-10,0	-1,4		
Lainat rahoituslaitoksilta	893,2						
Lyhennys		-115,4	-157,4	-238,9	-187,6	-36,0	-157,9
Rahoituskulu		-16,8	-13,1	-7,9	-4,4	-2,9	-7,0
Eläkelainat	138,6						
Lyhennys		-48,0	-32,6	-32,6	-25,3		
Rahoituskulu		-5,6	-3,6	-2,2	-0,7		
Rahoitusleasingvelat	35,0						
Lyhennys		-17,7	-3,3	-2,7	-2,2	-1,5	-7,5
Rahoituskulu		-0,5	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	-0,4
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	200,8						
Lyhennys		-49,9					-150,9
Rahoituskulu		-9,8	-9,1	-9,1	-9,2	-9,1	-41,1
Pitkäaikaiset yhteensä	1 654,8						
josta vuoden 2017 lyhennykset	-389,5						
Korolliset velat taseessa	1 265,3						
Lyhennys		-389,5	-193,3	-487,8	-230,4	-37,5	-316,3
Rahoituskulu		-50,8	-36,2	-29,5	-15,9	-12,2	-48,5
Lyhytaikaiset korolliset velat	277,8						
Lyhennys		-277,8					
Rahoituskulu		-13,3					
Myyttävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	1,9						
Lyhennys		-1,9					
Ostovelat ja muut korottomat velat	1 043,0						
Lyhennys		-1 039,2	-3,8	0,0	0,0		
Yhteensä	2 977,5						
Lyhennys		-1 708,4	-197,1	-487,8	-230,4	-37,5	-316,3
Rahoituskulu		-64,1	-36,2	-29,5	-15,9	-12,2	-48,5
Takausvastuut	25,7	-11,0	-0,7	-6,1	-0,3	-0,2	-7,4
Johdannaisvelat							
Koronvaihtosopimukset		-6,8	-7,6	-5,2	-4,1	-2,6	1,7
Valuuttajohdannaiset	-1 415,8						
Hyödykejohdannaiset	-0,8	-0,1	-0,1	0,0			
Yhteensä	45,8	-1 423,4	-7,6	-5,4	-4,1	-2,6	1,7
Johdannaissaamiset							
Valuuttajohdannaiset	1 395,6						
Hyödykejohdannaiset	5,4	2,0	-0,3	1,4			
Yhteensä	8,5	1 400,9	2,0	-0,3	1,4	0,0	0,0
Johdannaisten nettokassavirta		-22,5	-5,6	-5,7	-2,7	-2,6	1,7

RAHOITUSVELKOJEN LYHENNYSTEN JA RAHOITUSKULUJEN KASSAVIRRAT 31.12.2015

Milj. euroa	TASEARVO	2016	2017	2018	2019	2020	2021–
Joukkovelkakirjalainat	396,6						
Lyhennys			-159,7		-221,7	-15,3	
Rahoituskulu		-18,7	-18,7	-10,4	-10,4	-1,4	
Lainat rahoituslaitoksilta	712,6						
Lyhennys		-59,9	-101,3	-282,4	-211,3	-13,3	-44,4
Rahoituskulu		-14,7	-12,9	-8,0	-2,0	-1,2	-5,2
Eläkelainat	250,3						
Lyhennys		-127,0	-32,6	-32,6	-32,6	-25,3	
Rahoituskulu		-9,1	-5,1	-3,6	-2,2	-0,7	
Rahoitusleasingvelat	34,4						
Lyhennys		-4,2	-16,5	-1,9	-2,9	-1,2	-7,6
Rahoituskulu		-0,6	-0,5	-0,3	-0,2	-0,1	-0,5
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	103,5						
Lyhennys		-2,7	-49,9				-50,9
Rahoituskulu		-3,7	-3,7	-3,0	-3,0	-3,1	-15,2
Pitkäaikaiset yhteensä	1 497,3						
josta vuoden 2016 lyhennykset	-193,9						
Korolliset velat taseessa	1 303,5						
Lyhennys		-193,9	-360,1	-316,9	-468,5	-55,0	-103,0
Rahoituskulu		-46,8	-41,0	-25,4	-17,8	-6,5	-20,9
Lyhytaikaiset korolliset velat	248,5						
Lyhennys		-248,5					
Rahoituskulu		-11,3					
Myyttävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	1,1						
Lyhennys		-1,1					
Ostovelat ja muut korottomat velat	1 063,7						
Lyhennys		-1 059,3	-4,3				-0,1
Yhteensä	2 810,5						
Lyhennys		-1 502,7	-364,3	-316,9	-468,5	-55,0	-103,1
Rahoituskulu		-58,2	-41,0	-25,4	-17,8	-6,5	-20,9
Takausvastuut	28,8	-18,7	-4,7	-0,7	-0,1	0,0	-4,6
Johdannaisvelat							
Koronvaihtosopimukset		-5,3	-2,5	-1,1	0,1	-0,1	-0,1
Valuuttajohdannaiset		-1 151,4					
Hyödykejohdannaiset		-21,8	-7,7	-2,7	-2,4	0,1	
Yhteensä	42,2	-1 178,5	-10,2	-3,8	-2,2	0,0	-0,1
Johdannaissaamiset							
Valuuttajohdannaiset		1 155,6					
Hyödykejohdannaiset		0,4					
Yhteensä	4,9	1 156,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Johdannaisten nettokassavirta		-22,5	-10,2	-3,8	-2,2	0,0	-0,1

RAHAVIRRRAN SUOJAUSLASKENNAN ERÄÄNTYMISAIKATAULU

Suojausinstrumentin tulos kirjataan tuloslaskelmaan suojauksen kohteena olevan kassavirran toteutuessa. Suojausinstrumenttien erääntymisajan kohdat ovat samat kuin suojauksen kohteena olevan kassavirran.

31.12.2016

Periodit, jolloin ennakoitun kassavirran odotetaan toteutuvan	Hyvin todennäköiset valuuttakassavirrat	Sopimusperusteiset korkokassavirrat	Hyvin todennäköiset hyödykekassavirrat
Q 1	299,4	-1,1	-20,9
Q 2	256,1	-3,1	-20,8
Q 3	82,9	-1,4	-20,1
Q 4	11,5	-3,0	-20,0
Yhteensä 2017	649,8	-8,6	-81,8
2018	0,3	-7,6	-21,8
2019		-5,7	-13,8
2020		-5,1	-9,6
2021		-4,4	
2022–		-11,4	
Kassavirrat yhteensä	650,0	-42,9	-127,0
Suojauslaskentaan kohdistettujen johdannaisten nimellisarvo	650,0	928,3	127,0

31.12.2015

Periodit, jolloin ennakoitun kassavirran odotetaan toteutuvan	Hyvin todennäköiset valuuttakassavirrat	Sopimusperusteiset korkokassavirrat	Hyvin todennäköiset hyödykekassavirrat
Q 1	189,8	-2,2	-32,1
Q 2	105,4	-2,9	-31,9
Q 3	47,5	-2,5	-31,3
Q 4	16,9	-2,9	-31,2
Yhteensä 2016	359,5	-10,5	-126,5
2017		-8,5	-30,0
2018		-6,4	-12,3
2019		-4,4	-9,3
2020		-3,8	-2,1
2021–		-10,1	
Kassavirrat yhteensä	359,5	-43,7	-180,1
Suojauslaskentaan kohdistettujen johdannaisten nimellisarvo	359,5	966,0	180,1

28. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot

RAHOITUSVARAT JA -VELAT LUOKITELTUNA IAS 39:N MUKAAN SEKÄ KÄYVÄT ARVOT

Milj. euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaik.	Myytavissa olevat rahoitusvarat	Lainat ja muut saamiset	Johdannaiset suojaus-laskennassa	Jaksotettuun hankinta-menoon	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo
RAHOITUSVARAT 31.12.2016								
Myytavissa olevat rahoitusvarat	15		200,1				200,1	200,1
Muut pitkäaikaiset rahoitusvarat	16			18,4			18,4	18,4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	19			661,9			661,9	661,9
Rahavarat	20	97,2		797,9			895,1	895,1
Johdannaiset	28	0,1			8,3		8,5	8,5
Yhteensä		97,4	200,1	1 478,1	8,3	0,0	1 784,0	1 784,0

RAHOITUSVELAT 31.12.2016

Pitkäaikaiset korolliset rahoitusvelat	24					1 265,3	1 265,3	1 293,5
Muut pitkäaikaiset rahoitusvelat	25					1,5	1,5	1,5
Lyhytaikaiset korolliset rahoitusvelat	24					667,2	667,2	677,3
Ostovelat ja muut velat	26					920,1	920,1	920,1
Johdannaiset	28	10,8			35,0		45,8	45,8
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	4					1,9	1,9	1,9
Yhteensä		10,8	0,0	0,0	35,0	2 856,2	2 902,0	2 940,3

Milj. euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaik.	Myytavissa olevat rahoitusvarat	Lainat ja muut saamiset	Johdannaiset suojaus-laskennassa	Jaksotettuun hankinta-menoon	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo
RAHOITUSVARAT 31.12.2015								
Myytavissa olevat rahoitusvarat	15		227,1				227,1	227,1
Muut pitkäaikaiset rahoitusvarat	16	5,8		22,2			28,0	28,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset	19			633,9			633,9	633,9
Rahavarat	20	62,3		1 058,5			1 120,8	1 120,8
Johdannaiset	28	4,0			1,0		4,9	4,9
Yhteensä		72,1	227,1	1 714,5	1,0	0,0	2 014,7	2 014,7

RAHOITUSVELAT 31.12.2015

Pitkäaikaiset korolliset rahoitusvelat	24					1 303,5	1 303,5	1 344,3
Muut pitkäaikaiset rahoitusvelat	25					4,4	4,4	4,4
Lyhytaikaiset korolliset rahoitusvelat	24					442,3	442,3	446,8
Ostovelat ja muut velat	26					921,0	921,0	921,0
Johdannaiset	28	-1,5			43,6		42,2	42,2
Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	4					1,1	1,1	1,1
Yhteensä		-1,5	0,0	0,0	43,6	2 672,2	2 714,4	2 759,7

Myyntisaamiset ja muut saamiset eivät sisällä ennakkomaksuja, verosaa-misia ja henkilökulujaksotuksia (liite 19). Ostovelat ja muut rahoitus-velat eivät sisällä saatuja ennakkomaksuja, verovelkoja ja henkilökulu-jaksotuksia (liite 26).

Metsä Groupissa kaikki korolliset rahoitusvelat arvostetaan tasee-seen efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoön. Korolliset rahoitusvarat on luokiteltu IAS 39 -standardin mukaisesti.

Käyvät arvot perustuvat kunkin velan tai varan markkinakorolla laskettuun nykyarvoon. Sovelletujen diskonttokorkojen vaihteluväli on 0,0–6,0 prosenttia (1,0–3,4). Korollisista veloista on vaihtuvakorkoisia 34 prosenttia (33) ja loput kiinteäkorkoisia. Korollisten velkojen kesikorko on vuoden 2016 lopussa 3,5 prosenttia (3,8). Myyntisaamis-ten ja muiden saamisten sekä ostovelkojen ja muiden velkojen käyvät arvot eivät olennaisesti poikkea niiden kirjanpitoarvoista taseessa.

RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄN ARVON HIERARKIA
2016

Milj. euroa	Liite	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT, JOTKA KIRJATAAN KÄYPÄÄN ARVOON					
Myytavissä olevat rahoitusvarat	15	0,0		200,1	200,1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat lyhytaikaiset rahoitusvarat	20	91,0	6,2		97,2
Johdannaissaamiset	28	7,7	0,8		8,5
RAHOITUSVELAT, JOTKA KIRJATAAN KÄYPÄÄN ARVOON					
Johdannaisvelat	28	1,0	44,8		45,8
RAHOITUSVARAT, JOITA EI KIRJATA KÄYPÄÄN ARVOON					
Rahavarat	20		797,9		797,9
RAHOITUSVELAT, JOITA EI KIRJATA KÄYPÄÄN ARVOON					
Pitkäaikaiset korolliset rahoitusvelat	24		1 293,5		1 293,5
Lyhytaikaiset korolliset rahoitusvelat	24		677,3		677,3

2015

Milj. euroa	Liite	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
RAHOITUSVARAT, JOTKA KIRJATAAN KÄYPÄÄN ARVOON					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat pitkäaikaiset rahoitusvarat	16		5,8		5,8
Myytavissä olevat rahoitusvarat	15	0,1		227,0	227,1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat lyhytaikaiset rahoitusvarat	20	62,3			62,3
Johdannaissaamiset	28		4,9		4,9
RAHOITUSVELAT, JOTKA KIRJATAAN KÄYPÄÄN ARVOON					
Johdannaisvelat	28	34,5	7,6		42,2
RAHOITUSVARAT, JOITA EI KIRJATA KÄYPÄÄN ARVOON					
Rahavarat	20		1 058,5		1 058,5
RAHOITUSVELAT, JOITA EI KIRJATA KÄYPÄÄN ARVOON					
Pitkäaikaiset korolliset rahoitusvelat	24		1 344,3		1 344,3
Lyhytaikaiset korolliset rahoitusvelat	24		446,8		446,8

RAHOITUSVARAT, JOIDEN ARVO MÄÄRITELTY TASON 3 MUKAISESTI

Milj. euroa	2016	2015
Arvo 1.1.	227,0	256,8
Voitot ja tappiot tuloslaskelmassa	0,1	0,7
Voitot ja tappiot muissa laajan tuloksen erissä	-26,6	-30,3
Hankinnat	0,0	0,9
Myynnit	-0,3	-1,0
Arvo 31.12.	200,1	227,0

Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat ja rahoitusvelat on luokiteltu IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot kappaleiden 27 A ja 27 B mukaisesti.

- Taso 1 Käyvät arvot perustuvat suoraan markkinoilta saatuu noteeraukseen.
- Taso 2 Käypä arvo määritellään soveltamalla arvostusmenetelmiä, jotka käyttävät markkinoilla näkyvissä olevaa hintainformaatiota.
- Taso 3 Käyvät arvot eivät perustu markkinainformaatioon, vaan yrityksen omiin oletuksiin.

Myytavissä olevien rahoitusvarojen käypien arvojen määrittäminen on kuvattu liitteessä 15.

Sähkö-, maakaasu-, propaani- ja kaasuöljyjohdannaisten käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja markkinahintoja (Taso 1). Valuuttatermiinien ja -optioiden käyvät arvot määritetään käyttämällä raportointikauden päättämispäivän markkinahintoja. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritetty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat raportointikauden päättämispäivän markkinakorot ja muu markkinatieto (Taso 2). Rahoitusinstrumenteille, joilla ei käydä kauppaa toimivilla markkinoilla, määritetään käypä arvo arvostusmenetelmien avulla. Harkintaa käytetään valittaessa erilaisia menetelmiä sekä tehtäessä oletuksia, jotka perustuvat pääasiassa markkinoilla kunakin raportointikauden päättämispäivänä vallitseviin olosuhteisiin (Taso 3).

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet sisältävät tarkemman kuvauksen sovelletuista kirjaus- ja arvostusperiaatteista.

RAHOITUSJOHDANNAISET
31.12.2016

Milj. euroa	Nimellisarvo	Johdannais- varat	Johdannais- velat	Käypä arvo yhteensä	Käyvän arvon suojaukset	Rahavirran suojaukset	Oman pääoman suojaukset	Suojaukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa
Koronvaihtosopimukset	932,9		24,6	-24,6		-24,1		-0,4
Korkojohdannaiset yhteensä	932,9	0,0	24,6	-24,6	0,0	-24,1	0,0	-0,4
Valuuttatermiinisopimukset	1 395,6		18,3	-18,3		-9,9		-8,5
Valuuttaoptiosopimukset	151,8		1,9	-1,9				-1,9
Valuuttajohdannaiset yhteensä	1 547,3	0,0	20,3	-20,3	0,0	-9,9	0,0	-10,4
Sähköjohdannaisopimukset	104,0	4,9	0,1	4,9		4,9		
Sellujohdannaisopimukset	37,7	0,8		0,8		0,8		
Öljyjohdannaisopimukset	13,5	0,6		0,6		0,4		0,1
Muut hyödykejohdannaisopimukset	11,4	2,2	0,9	1,3		1,3		
Hyödykejohdannaiset yhteensä	166,6	8,5	1,0	7,5	0,0	7,3	0,0	0,1
Johdannaiset yhteensä	2 646,8	8,5	45,8	-37,3	0,0	-26,7	0,0	-10,7

31.12.2015

Milj. euroa	Nimellisarvo	Johdannais- varat	Johdannais- velat	Käypä arvo yhteensä	Käyvän arvon suojaukset	Rahavirran suojaukset	Oman pääoman suojaukset	Suojaukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa
Koronvaihtosopimukset	1 044,2		7,3	-7,3		-9,1		1,8
Korkojohdannaiset yhteensä	1 044,2	0,0	7,3	-7,3	0,0	-9,1	0,0	1,8
Valuuttatermiinisopimukset	1 151,1	4,4	0,3	4,1		-0,4	1,0	3,5
Valuuttaoptiosopimukset	176,3	0,1		0,1				0,1
Valuuttajohdannaiset yhteensä	1 327,4	4,6	0,3	4,3	0,0	-0,4	1,0	3,7
Sähköjohdannaisopimukset	80,4		21,6	-21,6		-21,6		
Sellujohdannaisopimukset	66,6	0,4		0,4		0,4		
Öljyjohdannaisopimukset	18,7		7,2	-7,2		-7,2		
Muut hyödykejohdannaisopimukset	24,7		5,7	-5,7		-5,7		
Hyödykejohdannaiset yhteensä	190,4	0,4	34,5	-34,2	0,0	-34,2	0,0	0,0
Johdannaiset yhteensä	2 562,1	4,9	42,2	-37,2	0,0	-43,7	1,0	5,4

29. Rahavirtalaskelman liitetiedot

Milj. euroa	2016	2015
Oikaisut tilikauden tulokseen		
Verot	80,7	112,6
Poistot ja arvonalentumiset	244,3	258,2
Biologiset hyödykkeet	-1,7	-1,4
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	1,1	-11,2
Pitkäaikaisten varojen myyntivoitot ja -tappiot	-34,1	-51,0
Rahoituskulut, netto	80,6	84,9
Eläkevelvoitteet ja varaukset	-20,4	-4,9
Yhteensä	350,5	387,2
Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuuden muutos	-90,3	60,7
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	-84,4	66,7
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	48,6	94,0
Yhteensä	-126,2	221,3

MUU OMAN PÄÄOMAN MUUTOS

Muu oman pääoman muutos sisältää vuonna 2016 Metsä Fibre Oy:öön tehdyn oman pääoman ehtoisen sijoituksen ja vuonna 2015 Metsä Board Oy:n osakeannista konsernin saamat rahavarat transaktioimella vähennettynä.

30. Ehdolliset velat ja varat sekä sitoumukset

RIITA-ASIAT JA OIKEUDENKÄYNNIT

Metsähallitus jätti maaliskuussa 2011 Helsingin käräjäoikeuteen vahingonkorvauskanteen, jolla se vaatii Metsäliitto Osuuskuntaa ja kahta muuta metsäteollisuusyhtiötä korvaamaan väitetyn vahingon yhteisvastuullisesti perustuen kiellettyyn hintayhteistyöhön raakapuumarkkinoilla. Kanne liittyy markkinaoikeuden 3.12.2009 tekemään päätökseen, jonka mukaan edellä mainitut yritykset olivat syyllistyneet kilpailunrajoituslain rikkomukseen raakapuumarkkinoilla. Lisäksi jotkut Suomen kunnat ja seurakunnat sekä joukko yksityishenkilöitä ovat laittaneet vireille vastaavia kanteita. Kaikkien Metsäliitto Osuuskuntaan yhteisvastuullisesti muiden edellä mainittujen yhtiöiden kanssa kohdistettujen kannevaatimusten määrä on yhteensä noin 185 miljoonaa euroa, josta yksin Metsäliitto Osuuskuntaan on kohdistettu noin 59 miljoonaa euroa. Lisäksi kanteisiin liittyy korkoihin, arvonalisäveroon ja oikeudenkäyntikuluihin liittyviä vaateita. Metsäliitto Osuuskunta katsoo vahingonkorvausvaateiden olevan perusteettomia eikä ole kirjannut niihin liittyen varauksia.

Korkein oikeus antoi helmikuussa 2016 päätöksen, jonka mukaan yksityisen metsänomistajan nostama korvauskanne on osittain vanhentunut. Korvausvaatimusten kokonaismäärän arvioidaan korkeimman oikeuden vanhentumista koskevan päätöksen perusteella edelleen pienenevän jonkin verran.

Helsingin käräjäoikeus hylkäsi kesäkuussa 2016 antamassaan tuomiossa Metsähallituksen vastaajayhtiöihin yhteisvastuullisesti kohdistaman 159,4 miljoonan euron vahingonkorvausvaatimuksen ja velvoitti Metsähallituksen korvaamaan vastaajayhtiöiden oikeudenkäyntikulut. Metsäliitto Osuuskunnan osuus Metsähallituksen käräjäoikeudessa vaatimasta vahingonkorvauksesta oli 49,5 miljoonaa euroa. Metsähallitus on valittanut käräjäoikeuden tuomiosta Helsingin hovioikeuteen.

Metsäliitto Osuuskunta ja Metsä Board Oyj vaativat toukokuussa 2014 Helsingin käräjäoikeutta kumoamaan välimiesoikeuden 11.2.2014 antaman tuomion, jonka mukaan Metsäliitto Osuuskunta ja Metsä Board Oyj joutuivat maksamaan yhteensä 67 miljoonaa euroa vahingonkorvauksia UPM-Kymmene Oy:lle. Kesäkuussa 2015 antamassaan tuomiossa käräjäoikeus hylkäsi Metsäliitto Osuuskunnan ja Metsä Board Oy:n vaatimukset. Metsäliitto Osuuskunta ja Metsä Board Oyj hakivat muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun valittamalla asiassa hovioikeuteen. Helsingin hovioikeus hylkäsi 21.10.2016 antamassaan tuomiossaan Metsäliitto Osuuskunnan ja Metsä Board Oy:n vaatimukset. Hovioikeuden tuomio ei ole lainvoimainen.

Verohallinto otti syksyllä 2015 kielteisen kannan liittyen tiettyjen tappioiden hyväksi lukemiseen Metsä Board Oy:n vuoden 2014 verotuksessa. Metsä Board Oy:n näkemyksen mukaan tappiot ovat vähennyskelpoisia ja yhtiö on hakenut muutosta verohallinnon ratkaisuun.

Metsä Groupiin kuuluvat yhtiöt ovat viime vuosina olleet myyjinä useissa osakekaupoissa. Näissä yrityskaupoissa yhtiöt ovat antaneet tavanomaisia myyjän vakuutuksia. Ei voida poissulkea, etteikö yhtiöitä vastaan esitetä vaatimuksia näiden myyjän vakuutusten perusteella ja etteikö vakuutuksista aiheutuisi yhtiöille kustannuksia.

VASTUUSITOUMUKSET

Milj. euroa	2016	2015
Omasta velasta		
Rahoitusvelat, joiden vakuudeksi annettu pantteja		
Lainat rahoituslaitoksilta	297,6	232,7
Eläkelainat	34,6	108,9
Muut velat		2,1
Annetut pantit	433,1	464,5
Rahoitusvelat, joiden vakuudeksi annettu yritysikiinnityksiä		
Lainat rahoituslaitoksilta	15,7	20,1
Yrityskiinnitykset	2,8	5,9
Rahoitusvelat, joiden vakuudeksi annettu kiinteistökiinnityksiä		
Lainat rahoituslaitoksilta	33,7	40,8
Eläkelainat	87,1	124,3
Kiinteistökiinnitykset	368,5	381,4
Rahoitusvelat, joiden vakuudeksi annettu irtaimistokiinnityksiä		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,3	0,5
Irtaimistokiinnitykset	4,0	4,0
Muut omat vastuusitoumukset		
Annetut pantit	0,0	0,0
Annetut takaukset ja vastasitoumukset	19,9	22,9
Muut vuokrasopimukset	78,7	56,8
Eläkevastuut	0,3	0,3
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut vastuusitoumukset		
Takausvastuut	0,8	1,0
Muiden puolesta annetut vastuusitoumukset		
Takausvastuut	5,0	4,8
Yhteensä		
Pantit	433,2	464,5
Kiinnitykset	375,3	391,2
Takaukset ja vastasitoumukset	25,7	28,8
Muut vuokrasopimukset	78,7	56,8
Eläkevastuut	0,3	0,3
Yhteensä	913,2	941,6

Annetut pantit koostuvat tytäryritysten osakkeista ja muista osakkeista sekä Nord Pool -vastuiden vakuutena olevista pankkitilvaroista.

MUUT VUOKRASOPIMUKSET

Konserni on tehnyt toimisto- ja varastotiloista useita sopimuksia, joita ei voi purkaa. Joihinkin sopimuksiin sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen.

EI-PURETTAVISSA OLEVIENT MUIDEN VUOKRASOPIMUSTEN PERUSTEELLA MAKSETTAVAT VÄHIMMÄISVUOKRAT

Milj. euroa	2016	2015
Alle 12 kuukautta	19,4	19,1
1–5 vuotta	36,9	28,8
yli 5 vuotta	22,4	8,9
Yhteensä	78,7	56,8

INVESTOINTISITOUMUKSET

Milj. euroa	2016	2015
Alle 12 kuukautta	335,3	409,9
Myöhemmin	20,0	165,7
Yhteensä	355,3	575,6

31. Osakeperusteiset maksut

Yrityksellä oli katsauskauden aikana voimassa kaksi osakepalkkiojärjestelyä: Osakepalkkiojärjestely 2011, jonka yrityksen hallitus päätti ottaa käyttöön 15.12.2010 sekä osakepalkkiojärjestely 2014, jonka yrityksen hallitus päätti ottaa käyttöön 6.2.2014 osana yrityksen avainhenkilöiden kannustus- ja sitouttamisjärjestelyä. Osakepalkkiojärjestelyiden vaikutus tilikauden 2016 tulokseen oli 8,9 miljoonaa euroa (23,3) sisältäen omaan pääomaan kirjatus 3,6 miljoonan euron erän (7,1).

OSAKEPALKKIOJÄRJESTELY 2011

Järjestely tarjoaa kohderyhmälle mahdollisuuden saada palkkiona Metsä Board Oyj:n B-sarjan osakkeita kolmelta kolmen kalenterivuoden mittaiselta ansaintajaksolta niiden ansaintakriteereille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Ansaintajaksoja ovat kalenterivuodet 2011–2013, 2012–2014 ja 2013–2015. Ansaintajaksolta ansaitun palkkion määrä todetaan ansaintakriteereille asetettujen tavoitteiden toteutumisen perusteella ansaintajakson päättymisen jälkeen huhtikuun loppuun mennessä. Osakkeiden lisäksi palkkioon kuuluu rahaosuus, jolla katetaan avainhenkilöille palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Palkkiota ei makseta, mikäli henkilön työsuhte päättyy ennen ansaintajakson päättymistä. Lisäksi henkilön on omistettava ansaitut osakkeet kahden vuoden ajan ansaintajakson päättymisestä.

Ansaintajakson 2013–2015 kriteerien toteutumisen perusteella maksettiin 1 477 760 Metsä Board Oyj:n B-osaketta sekä rahaosuus palkkiosta aiheutuvien verojen ja veroluonteisten maksujen kattamiseksi osakkeiden siirtohetkellä. Vuoden 2015 aikana toteutuneen Metsä Board Oyj:n osakeannin seurauksena 2013–2015 ansaintajakson allokaatiomääriä korotettiin vastaamaan osakkeenomistajan asemaa antihetkellä.

Yritys muutti järjestelyn ehtoja vuonna 2016 siten, että maksettavalle palkkiolle asetettiin henkilöiden palkkaan suhteutettu katto ja katon ylittävä osa ansaitusta palkkiosta viivästytetään ja maksetaan kokonaan rahana, kun katto tulevina vuosina antaa siihen mahdollisuuden.

OSAKEPALKKIOJÄRJESTELY 2014

Järjestely tarjoaa kohderyhmälle mahdollisuuden saada palkkiona Metsä Board Oyj:n B-sarjan osakkeita kolmelta kolmen kalenterivuoden mittaiselta ansaintajaksolta niiden ansaintakriteereille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Ansaintajaksoja ovat kalenterivuodet 2014–2016, 2015–2017 ja 2016–2018. Ansaintajaksolta ansaitun palkkion määrä todetaan ansaintakriteereille asetettujen tavoitteiden toteutumisen perusteella ansaintajakson päättymisen jälkeen huhtikuun loppuun mennessä. Osakkeiden lisäksi palkkioon kuuluu rahaosuus, jolla katetaan avainhenkilöille palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut. Palkkiota ei makseta, mikäli henkilön työsuhte päättyy ennen ansaintajakson päättymistä. Lisäksi järjestelyyn kuuluu kahden vuoden sitouttamisjakso. Mikäli avainhenkilön työsuhte päättyy sitouttamisjakson aikana, avainhenkilön tulee pääsääntöisesti palauttaa toimitetut osakkeet vastikkeetta yritykselle.

Vuoden 2015 aikana toteutuneen Metsä Board Oyj:n osakeannin seurauksena osakepalkkiojärjestelyn 2014 ansaintajaksojen allokaatiomääriä korotettiin vastaamaan osakkeenomistajan asemaa antihetkellä.

Yritys muutti järjestelyn ehtoja vuonna 2016 siten, että maksettavalle palkkiolle ansaintajaksolta 2014–2016 ja 2015–2017 asetettiin henkilöiden palkkaan suhteutettu katto ja katon ylittävä osa ansaitusta

palkkiosta viivästytetään ja maksetaan kokonaan rahana, kun katto tulevana vuosina antaa siihen mahdollisuuden. Ansaintajaksolle 2016–2018 asetettiin palkkaan suhteutettu katto ja sen ylittävä osa leikataan eikä makseta lainkaan.

Osakepalkkiojärjestelyiden 2011 ja 2014 perustiedot ja tapahtumat on koottu seuraavaan taulukkoon:

	OSAKEPALKKIOJÄRJESTELY 2011	OSAKEPALKKIOJÄRJESTELY 2014
Osakepalkkioita enintään, kpl	2 550 000	6 098 750
Kriteerit	Omavaraisuusaste, ROCE, EBIT-kerroin	Omavaraisuusaste, ROCE, EBIT-kerroin
Henkilöitä (31.12.2016)	48	56
Osakkeen käypä arvo myöntämishetkellä, euroa *	2,47	4,91
Käypä arvo tilinpäätöshetkellä, milj. euroa		49,9
Tilikauden 2016 kulu osakeperusteiset maksut, milj. euroa	0,0	8,9
Tilikauden 2016 kulu osakeperusteisista maksuista, omana pääomana käsitelty, milj. euroa	0,5	3,2
Osakeperusteisista maksuista aiheutuva velka tilikauden lopussa, milj. euroa	1,3	14,2
Määrät 1.1.2016 **		
Kauden alussa ulkona olleet	2 055 492	6 825 482
Tilikauden muutokset		
Kaudella myönnettyt	0	1 340 415
Kaudella menetetyt	11 588	154 035
Kaudella toteutetut	1 477 760	0
Kaudella rauenneet	566 145	0
Määrät 31.12.2016		
Kauden lopussa ulkona olevat	0	5 635 264

*) Osakeperusteisen maksun käypä arvo palkkion myöntämishetkellä oli Metsä Board Oyj:n B-sarjan osakkeen markkinahinta vähennettynä ennen palkkion maksua jaettavien konsensusestimaattien mukaisten osinkojen määrällä. Lisäksi mahdolliset osakeannit huomioidaan osakeantikertoimen mukaisesti. Käteisenä selvitetävän osuuden osakekohtainen käypä arvo muuttuu kulloinkin raportointihetkenä osakekurssin mukaan palkkion maksuun asti. Osakeperusteisen maksun käypä arvo kirjataan lukumäärään, joka perustuu parhaaseen mahdolliseen arvioon palkkion määrästä, johon odotetaan syntyvän oikeus.

**) Taulukossa esitetyt osakepalkkioiden määrät ovat nettomääriä eli ne kuvastavat osakepalkkioiden perusteella annettavien osakkeiden lukumäärää. Näiden lisäksi palkkioon kuuluu rahaosuus, jolla katetaan palkkion maksuhetken verot ja veronluonteiset maksut.

32. Lähipiiritapahtumat

Konsernin lähipiiriin kuuluvat osakkuus- ja yhteisyritykset sekä Metsäliiton Toimenhaltijain Eläkesäätiö. Lähipiiriin luetaan myös hallituksen ja johtoryhmän jäsenet mukaan lukien pääjohtaja sekä heidän läheiset perheenjäsenensä.

Tärkeimmät Metsäliiton omistamat tytäryritykset ja yhteiset toiminnot sekä olennaiset osakkuus- ja yhteisyritykset on esitetty liitteessä 14.

LIIKETAPAHTUMAT OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYSTEN KANSSA

Milj. euroa	2016	2015
Myyntit	9,8	9,4
Ostot	86,5	90,4
Pitkäaikaiset saamiset	1,0	1,0
Myyntisaamiset ja muut saamiset	3,3	3,7
Ostovelat ja muut velat	6,0	6,6

Metsäliiton Toimenhaltijain Eläkesäätiö on erillinen juridinen yksikkö, joka myöntää osalle toimihenkilöitä etuuspohjaista lisäeläketurvaa ja hallinnoi säätiön varallisuutta. Eläkesäätiö omistaa 0,1 prosenttia tytäryritys Metsä Board Oyj:stä. Lisäksi Eläkesäätiö on sijoittanut 0,2 miljoonaa euroa Metsäliitto Osuuskunnan osuuksiin. Vuosina 2016 ja 2015 konserni ei maksanut eläkesäätiölle kannatusmaksuja. Eläkesäätiön konsernille myöntämät työnantajalainat olivat vuonna 2016 yhteensä 15,4 miljoonaa euroa (15,4).

JOHTOON KUULUVILLE AVAINHENKILÖILLE MAKSETUT KOMPENSAATIOT

Konsernin johtoon kuuluvia avainhenkilöitä ovat hallintoneuvoston, hallituksen sekä johtoryhmän jäsenet mukaan lukien pääjohtaja.

JOHTOON KUULUVILLE AVAINHENKILÖILLE MAKSETUT KOMPENSAATIOT YHTEENSÄ

Milj. euroa	2016	2015
Palkat ja palkkiot	6,7	6,4
Osakepalkkiot	7,2	4,7
Eläkekulut (etuus- ja maksupohjaiset)	2,3	2,1
Yhteensä	16,1	13,1

HALLINTONEUVOSTON JÄSENILLE MAKSETUT PALKAT JA PALKKIOT SEKÄ HEITÄ KOSKEVAT ELÄKESITOUKUKSET

	Palkat ja palkkiot		Vapaaehtoiset lisäeläkkeet	
Euroa	2016	2015	2016	2015
Järvinen Hannu, puheenjohtaja	64 850	59 000	11 608	10 325
Paajanen Juha, varapuheenjohtaja	27 350	28 400	5 059	5 396
Jäsenet yhteensä	133 800	158 400		
Yhteensä	226 000	245 800	16 667	15 721

HALLITUKSEN JÄSENILLE MAKSETUT PALKAT JA PALKKIOT SEKÄ HEITÄ KOSKEVAT ELÄKESITOUKUKSET

Euroa	Palkat ja palkkiot		Vapaaehtoiset lisäeläkkeet	
	2016	2015	2016	2015
Asunta Martti, puheenjohtaja	96 540	94 540	17 281	16 545
Jordan Kari, varapuheenjohtaja	0	0	0	0
Aminoff Mikael	53 550	52 600	9 585	9 205
Hiltunen Arto	65 200	61 800	11 671	10 815
Mörttinen Leena (1.1.2016 alkaen)	52 450	0	10 175	
Parpala Juha	53 350	52 600	10 350	9 994
Saukkonen Timo	53 350	52 900	10 228	10 051
Silvennoinen Mikael	69 900	61 800	12 512	10 815
Tukeva Antti	57 750	54 000	10 337	9 450
Yhteensä	502 090	430 240	92 140	76 875
Entiset hallituksen jäsenet				
Jääskeläinen Saini	900	52 000	161	9 100
Yhteensä	502 990	482 240	92 301	85 975

Johdon palkitsemisjärjestelmä koostuu kiinteästä kuukausipalkasta, tehtävän tulosvaikutuksen perusteella määräytyvästä tulospalkkiosta, johdon eläke-eduista sekä johdon osakepalkkiojärjestelyistä.

Johdon osakepalkkiojärjestelyistä on kerrottu liitteessä 31.

Hallituksen päätöksellä pääjohtaja Kari Jordanille voidaan pääjohtajasopimuksen nojalla maksaa tulokseen, kassavirtaan ja henkilökoh-taisiin tavoitteisiin perustuva yhdeksän kuukauden palkkaa vastaava tulospalkkio.

Metsä Groupiin kuuluvat yritykset maksoivat pääjohtaja Kari Jordanille vuonna 2016 palkkaa, palkkioita ja muita etuuksia yhteensä 5 023 867 euroa (3 955 430). Metsäliitto Osuuskunnan pääjohtajalle vuonna 2016 maksama palkka luontaisetuineen oli 1 122 530 euroa (1 111 432), tulospalkkio 740 510 euroa (784 078) ja osakepalkkio 3 036 122 euroa (1 937 617). Metsä Groupin muut yritykset maksoivat pääjohtajalle palkkana, palkkioina ja muina etuuksina yhteensä 124 704 euroa (122 304).

Metsäliitto Osuuskunnan palveluksessa olevien muiden Metsä Groupin johtoryhmän jäsenten tulospalkkion enimmäismäärät voivat

vaihdella tehtävän tulosvaikutuksen perusteella henkilön 6–7 kuukau-den palkkaa vastaavaan määrään asti. Tulospalkkiojärjestelmässä kriteereinä ovat konsernitason ja oman vastualueen tulosvaatimukset.

Metsä Groupiin kuuluvien yritysten johtoryhmän jäsenille (pääjoh-tajaa lukuun ottamatta) vuonna 2016 maksamat palkat luontaisetu-ineen oli 2 801 726 euroa (2 660 678), tulospalkkiot 1 137 063 euroa (956 874) ja osakepalkkiot 4 140 041 euroa (2 726 787).

Pääjohtajan irtisanomis aika on kuusi kuukautta. Hallituksen irtisanoessa pääjohtajan, on hänellä oikeus 24 kuukauden kokonaispalk-kaa vastaavaan erokorvaukseen. Erokorvausta ei makseta, jos pääjohtaja irtisanoutuu itse tehtävästä. Muiden johtoryhmän jäsenten irtisanomis-aika on kuusi kuukautta. Muusta kuin johtajasta riippuvasta syystä tapahtuvassa irtisanomisessa muilla johtoryhmän jäsenillä on oikeus kuudesta kahdeksaentoista kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen.

Pääjohtaja on lisäeläkejärjestelyillä oikeutettu jäämään eläkkeelle 60-vuotiaana. Metsäliitto Osuuskunnan hallitus on toukokuussa 2015 sopinut pääjohtaja Kari Jordanin kanssa siitä, että hän jatkaa tehtävä-sään toistaiseksi johtajasopimuksensa mukaisen eläkeiän jälkeen (9.3.2016). Pääjohtajan eläkkeen taso on 60 prosenttia työeläkelain mukaisesta kokonaispalkasta, joka lasketaan eläkkeelle siirtymishetkeä edeltävän viisivuotisjakson perusteella.

Vuonna 2016 maksettiin pääjohtajan etuuspohjaisten eläkejärjeste-lyjen kuluja 0,2 miljoonaa euroa (0,3) ja maksupohjaisten lakisääteisten eläkejärjestelyjen kuluja 0,4 miljoonaa euroa (0,3).

Joillakin Metsä Groupin johtoryhmän jäsenillä on aloitusajankoh-dasta riippuen erillinen etuuspohjainen lisäeläkevakuutus, jonka eläkeikä on 62 vuotta. Eläkkeen taso on enintään 60 prosenttia työelä-kelain mukaisesta kokonaispalkasta, joka lasketaan eläkkeelle siirtymä-hetkeä edeltävän viisivuotisjakson perusteella. Mikäli työsuhte Metsä Groupissa päättyy ennen eläkeikää, johtoryhmän jäsen on oikeutettu vapaakirjaan. Vuoden 2016 lopussa lisäeläkevakuutukseen oli vakuu-tettu pääjohtajan lisäksi 6 johtoryhmän jäsentä.

Vuonna 2016 maksettiin muiden johtoryhmän jäsenten etuuspoh-jaisten eläkejärjestelyjen kuluja 1,0 miljoonaa euroa (0,6) ja maksupoh-jaisten lakisääteisten eläkejärjestelyjen kuluja 0,7 miljoonaa euroa (0,7).

Johtoon kuuluville avainhenkilöille ei ole myönnetty lainoja eikä heidän puolestaan ole annettu takauksia tai muita vakuuksia.

33. Ympäristöasiat

Ympäristömenoihin sisällytetään vain ne yksilöitävissä olevat lisäkustannukset, joilla pyritään pääasiassa torjumaan tai lieventämään ympäristövahinkoja. Ympäristömenot aktivoidaan, jos ne liittyvät tuleviin ympäristönsuojelutoimenpiteisiin ja ne tuottavat tulevaisuudessa taloudellista hyötyä. Alla on esitetty tuloslaskelmaan sisältyvät ympäristömenot sekä taseeseen aktivoidut ympäristömenot.

TULOSLASKELMA

Milj. euroa	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	18,0	20,6
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	2,6	2,7
Henkilösivukulut	1,3	1,3
Poistot	12,3	12,2
Liiketoiminnan muut kulut	11,3	12,0
Yhteensä	45,4	48,7

TASE

Milj. euroa	2016	2015
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	272,6	289,9
Lisäykset	11,5	13,2
Vähennykset	-5,3	-31,7
Kertyneet poistot 31.12.	-197,2	-163,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	81,5	108,0
Varaukset		
Ympäristökuluvaraukset	16,2	15,0

LIITETIEDOT

Milj. euroa	2016	2015
Ympäristöasioiden hoitoa varten annetut vakuudet	4,7	10,7

PÄÄSTÖOIKEUDET

Konserni on osallisena Euroopan päästökauppajärjestelmässä. Konserni on saanut vuonna 2016 vastikkeetta 1 120 000 tonnia päästöoikeuksia (1 133 000). Lisäksi konserni on ostanut markkinoilta 173 000 tonnia (146 000) ja myynyt markkinoille 513 000 tonnia (265 000) päästöoikeuksia. Konsernilla on tilinpäätöshetkellä hallussaan 1 777 000 tonnia päästöoikeuksia (1 501 000). Tilikauden aikana toteutuneet päästöt olivat 551 000 tonnia (778 000).

Konserni on kirjannut päästöoikeudet ns. nettomenettelyn mukaisesti. Toteutuneiden päästöjen ja saatujen päästöoikeuksien erotus on käsitelty tulosvaikutteisesti, jos toteutuneet päästöt ovat ylittäneet saadut oikeudet.

Vuonna 2016 päästöoikeuksista aiheutuneet kulut olivat 0,9 miljoonaa euroa (0,9). Tilikauden lopun taseessa ei ollut pakollisia varauksia liittyen päästöoikeuksiin. Vuonna 2016 konserni myi päästöoikeuksia 2,6 miljoonalla eurolla (2,0).

EMOYRITYKSEN TULOSLASKELMA

(SUOMALAINEN TILINPÄÄTÖSKÄYTÄNTÖ)

Milj. euroa	Liite	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
LIKEVAIHTO	1	1 668,6	1 675,7
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		2,6	1,5
Valmistus omaan käyttöön		0,2	0,2
Liiketoiminnan muut tuotot	2, 3	81,1	130,0
Materiaalit ja palvelut	4		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana		-1 025,2	-983,2
Varastojen muutos		20,7	-14,1
Ulkopuoliset palvelut		-436,9	-432,7
Henkilöstökulut	4	-161,0	-164,4
Poistot ja arvonalentumiset	2, 5	-27,7	-26,4
Liiketoiminnan muut kulut	2, 4	-80,2	-86,7
		-1 710,3	-1 707,6
LIIKETULOS		42,2	99,7
Rahoitustuotot ja -kulut	6		
Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä		103,7	73,3
Tuotot osuuksista omistusyhteisyrityksissä		1,4	5,6
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		13,2	13,2
Muut korko- ja rahoitustuotot		0,8	1,3
Kurssierot	7	8,0	-7,8
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	2	-0,1	-23,1
Korkokulut ja muut rahoituskulut		-24,7	-32,3
		102,5	30,2
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		144,7	130,0
TILINPÄÄTÖSSIIRROT			
Poistoeron muutos		6,9	-0,5
Konserniavustus		1,1	0,8
		8,0	0,4
TULOVEROT	8	-8,3	0,0
TILIKAUDEN TULOS		144,4	130,3

EMOYRITYKSEN TASE

Milj. euroa	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	9		
Aineettomat oikeudet		15,5	16,0
Liikearvo		0,5	0,6
Muut aineettomat hyödykkeet		1,0	1,3
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		4,8	6,2
		21,9	24,1
AINEELLISET HYÖDYKKEET	9		
Maa- ja vesialueet		8,4	5,9
Rakennukset ja rakennelmat		15,0	37,5
Koneet ja kalusto		32,7	74,8
Muut aineelliset hyödykkeet		1,1	3,6
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		12,1	7,4
		69,4	129,3
SIIJOITUKSET	10, 11, 22		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		1 642,5	1 585,3
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		139,7	139,7
Osuudet omistusyhteyserityksissä		43,7	43,7
Muut osakkeet ja osuudet		2,2	2,3
		1 828,1	1 771,0
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		1 919,3	1 924,4
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
VAIHTO-OMAISUUS			
Aineet ja tarvikkeet		110,6	101,5
Keskeneräiset tuotteet		2,9	6,6
Valmiit tuotteet		7,7	37,4
Ennakkomaksut		17,8	17,2
		139,1	162,6
PITKÄAIKAISET SAAMISET	12		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		0,0	1,8
Muut saamiset		0,0	0,0
		0,0	1,8
LYHYTAIKAISET SAAMISET	12		
Myyntisaamiset		55,2	80,2
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		567,7	386,5
Saamiset omistusyhteyserityksiltä		2,8	2,5
Lainasaamiset		0,0	0,3
Muut saamiset		2,5	2,8
Siirtosaamiset		7,3	6,7
		635,6	479,0
SAAMISET YHTEENSÄ		635,6	480,8
RAHAT JA PANKKISAAMISET		0,1	0,0
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		774,7	643,5
VASTAAVAA YHTEENSÄ		2 694,1	2 567,9

Milj. euroa	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA	13		
Perusosuudet		219,6	207,8
A-lisäosuudet		657,4	630,8
B-lisäosuudet		166,6	153,5
Odotusajaksi vieraaseen pääomaan siirretyt irtisanotut osuismaksut		-71,6	-72,9
Muut rahastot			
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		0,1	0,1
Vararahasto I		3,9	3,9
Vararahasto II		67,4	67,4
Edellisten tilikausien tulos		678,0	608,6
Tilikauden tulos		144,4	130,3
		1 865,7	1 729,4
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Poistoero		11,3	18,0
PAKOLLISET VARAUKSET	14	1,6	2,9
VIERAS PÄÄOMA	16, 17		
PITKÄAIKAINEN			
Joukkovelkakirjalainat		0,0	160,1
Lainat rahoituslaitoksilta		271,8	239,9
Saadut ennakot		2,2	1,1
Velat saman konsernin yrityksille		0,0	17,3
Muut velat		20,7	17,7
		294,7	436,0
LYHYTAIKAINEN	18		
Joukkovelkakirjalainat		158,6	0,0
Lainat rahoituslaitoksilta		43,8	33,8
Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta		9,5	74,5
Saadut ennakot		5,7	6,7
Ostovelat		93,2	70,4
Velat saman konsernin yrityksille		38,8	25,2
Velat omistusyhteyserityksille		0,4	1,3
Muut velat		61,7	65,3
Siirtovelat	19	109,1	104,4
		520,8	381,6
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		815,6	817,6
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		2 694,1	2 567,9

EMOYRITYKSEN RAHOITUSLASKELMA

Milj. euroa	2016	2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRRAT		
Liiketulos	42,2	99,7
Oikaisut liikelokseen ¹⁾	17,1	-33,1
Saadut korot	14,0	14,5
Maksetut korot	-22,6	-32,5
Saadut osingot	105,2	78,9
Muut rahoituserät, netto	6,4	-9,3
Maksetut verot	-6,5	0,0
Käyttöpääoman muutos ²⁾	-27,4	34,3
	128,4	152,5
INVESTOINTIEN RAHAVIRRAT		
Osakkeiden hankinnat	-52,9	-67,2
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-27,5	-21,3
Osakkeiden ja liiketoimintojen luovutukset	161,7	73,3
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnit	0,7	0,5
Pitkäaikaisten saamisten lisäykset ja vähennykset, netto	-0,1	6,2
	81,9	-8,4
KASSAVIRTA ENNEN RAHOITUSTA	210,2	144,1
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT		
Pitkäaikaisten velkojen lisäykset	66,3	7,0
Pitkäaikaisten velkojen vähennykset	-106,8	-169,0
Lyhytaikaisten velkojen lisäykset ja vähennykset	12,9	2,9
Lyhytaikaisten korollisten saamisten lisäykset ja vähennykset	-173,1	9,7
Maksetut osuuskorot	-50,4	-45,7
Oman pääoman lisäys	41,0	50,9
	-210,2	-144,1
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,0	0,0
Rahavarat tilikauden alussa	0,0	0,1
Rahavarojen muutos	0,0	0,0
RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA	0,1	0,0
1) Oikaisut liikelokseen		
Poistot ja arvonalentumiset	27,7	26,4
Pitkäaikaisten varojen myyntivoitot ja -tappiot	-9,3	-58,2
Pakollisten varausten muutos	-1,4	-1,2
Yhteensä	17,1	-33,1
2) Käyttöpääoman muutos		
Vaihto-omaisuus (lisäys-/vähennys+)	-23,9	18,4
Lyhytaikaiset korottomat saamiset (lisäys-/vähennys+)	-44,6	9,0
Lyhytaikaiset korottomat velat (lisäys+/vähennys-)	41,2	6,9
Yhteensä (lisäys-/vähennys+)	-27,4	34,3

EMOYRITYKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Metsäliitto Osuuskunnan tilinpäätös on laadittu suomalaista tilinpäätöskäytäntöä noudattaen. Metsäliitto Management Oy sulautui emoyritys Metsäliitto Osuuskuntaan 31.1.2016 ja Kirkniemen Kartano Oy 30.11.2016.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET TAPAHTUMAT

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on arvostettu tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot on kirjattu tilinpäätökseen tulosvaikutteisesti.

JOHDANNAISSOPIMUKSET

Yritys käyttää johdannaisia ainoastaan riskien suojaamiseen. Johdannaisten tulosvaikutus kirjataan samalle tilikaudelle kuin tulosvaikutus, tulevia rahavirtoja suojaavien johdannaisten arvomuutoksia ei kirjata. Johdannaissopimuksista johtuvat vastuut on esitetty liitetiedossa 20.

LIKEVAIHTO

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty myynnin välilliset verot, annetut alennukset ja muut myynnin oikaisuerät.

PITKÄAIKAISHANKKEET

Pitkäaikaishankkeiden tulot ja menot kirjataan tuotoiksi ja kuluksi valmistusasteen perusteella, kun hankkeen lopputulos voidaan luotettavasti arvioida. Valmistusaste määritellään kuhunkin hankkeeseen liittyen tarkasteluhetken mennessä suoritetusta työstä johtuvien menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Kun on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

ELÄKKEET JA ELÄKEVASTUIDEN KATTAMINEN

Lakisääteinen eläketurva on hoidettu konsernin ulkopuolisissa eläkevaakuutusyhtiöissä. Osalla toimihenkilöistä on lakisääteisen eläketurvan lisäksi lisäeläketurva, joka on joko vakuutettu, järjestetty Metsäliiton Toimenhaltijain Eläkesäätiö s.r.l:n kautta tai pidetty yrityksen omalla vastuulla.

Eläkevakuutusmaksut on jaksotettu vastaamaan tilinpäätöksen suoriteperusteisia palkkoja.

LEASING

Leasingmaksut on käsitelty vuokratuloina.

YMPÄRISTÖMENOT

Ympäristömenoihin on sisällytetty yksilöitävissä olevat ympäristön-suojelutoimenpiteistä aiheutuneet menot, joilla pyritään pääasiassa torjumaan, korjaamaan tai lieventämään ympäristövahinkoja.

TULOVEROT

Tuloslaskelman tuloverot sisältävät tilikauden verotettavaan tulokseen perustuvat tuloverot ja edellisten tilikausien verojen oikaisu. Emoyritys ei ole kirjannut laskennallisia verosaamisia ja -velkoja tilinpäätökseensä.

Taseeseen merkittävissä olevat laskennalliset verosaamiset ja -velat on esitetty liitetiedossa 15.

AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET JA POISTOT

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden tasearvot perustuvat alkupe-raisiin hankintamenoihin vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalennuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat arvioituun taloudelliseen pitoaikaan seuraavasti:

Rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
Koneet ja kalusto	3–15 vuotta
Muut erät	3–10 vuotta

Maa- ja vesialueiden hankintamenosta ei tehdä poistoja.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Vaihto-omaisuuden arvostuksessa noudatetaan FIFO-periaatetta tai vaihtoehtoisesti painotetun keskihinnan menetelmää. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno käsittää raaka-aineet, välittömät palkat, poistot ja muut välittömät menot sekä tuotteisiin kohdistuvan kohtuullisen osuuden valmistuksen muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista normaalilla toiminta-asteella. Netto-realisointiarvo on arvioitu myyntihinta vähennettynä tuotteiden valmiiksi saattamisesta ja myynnistä aiheutuvilla menoilla.

PAKOLLISET VARAUKSET

Vastaiset menot ja menetykset, jotka eivät enää kerrytä vastaavaa tuloa ja joiden suorittamiseen emoyritys on velvoitettu tai sitoutunut ja joiden rahallinen arvo voidaan kohtuullisesti arvioida, on kirjattu tuloslaskelmaan luonteensa mukaiseen kuluerään ja taseen pakollisiin varauksiin.

TERMINOLOGIA

Metsäliitto Osuuskunnan taloudellisessa raportoinnissa on siirrytty käyttämään ensisijaisesti termiä ”tulos” kuvaamaan osuuskunnan taloudellista tulosta. Toissijaisesti käytetään termejä ”voitto” tai ”tappio”, mikäli ”tulos” ei sovi asiayhteyteen. Termejä ”yliäämä” ja ”alijäämä” voidaan käyttää, mikäli on tarpeellista osoittaa yhteys osuuskuntalain tai osuuskunnan sääntöjen kohtaan.

VERTAILUTIEDOT

Vuoden 2015 tiedot on muutettu vastaamaan tilikaudella tehtyjä esitystapaan liittyviä muutoksia.

EMOYRITYKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Milj. euroa	2016	2015
1. LIIKEVAIHTO MARKKINA-ALUEITTAIN		
Suomi	1 166,0	1 136,8
EU-maat	311,8	356,8
Muut maat	190,9	182,1
Yhteensä	1 668,6	1 675,7
Pitkäaikaishankkeet		
Liikevaihtoon kirjatut tuotot	13,6	7,3
Keskeneräisten pitkäaikaishankkeiden toteutuneet menot ja kirjatut voitot (tappioilla vähennettynä)	1,5	1,4
Keskeneräisistä pitkäaikaishankkeista saadut ennakkomaksut vuoden lopussa	0,0	0,3
2. POIKKEUKSELLISET ERÄT		
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		
Liimapuuliiketoimintakauppaan liittyvä arvonalentuminen	0,0	
Liiketoiminnan muut tuotot		
Metsä Wood Hungary Kft:n purkuvoitto	1,1	
Liimapuuliiketoimintakaupan myyntivoitto	1,1	
Finsilva Oyj:n osakkeiden myyntivoitto		51,4
Burt Boulton and Haywood Ltd:n osakkeiden myyntivoitto		3,5
	2,2	54,9
Poistot ja arvonalentumiset		
Sahojen aineellisten hyödykkeiden arvonalentuminen	5,3	
Liimapuuliiketoimintakauppaan liittyvät poistot	0,1	
	5,4	0,0
Liiketoiminnan muut kulut		
Metsäliitto Management Oy:n fuusiotappio	1,1	
Sahojen liiketoimintakauppaan liittyvä myyntitappio	0,5	
Liimapuuliiketoimintakauppaan liittyvät kulut	0,1	
Metsä Wood France S.A.S.:n myyntiin liittyvät kulut	0,4	4,8
Oikeudenkäyntikulujen korvaus	0,1	0,3
	2,2	5,1
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista		
Metsä Wood France S.A.S.:n osakkeiden arvonalentuminen		23,8
3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT		
Vuokratuotot	1,6	1,7
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	10,6	61,2
Palvelusten tuotot	65,3	64,0
Muut	3,7	3,1
Yhteensä	81,1	129,9

Käyttöomaisuuden myyntivoitot sisältävät vuonna 2016 Asunto Oy Tapiolan Jalavan osakkeiden myyntivoiton 0,1 miljoonaa euroa, Asunto Oy Tapiolan Pyökin osakkeiden myyntivoiton 0,3 miljoonaa euroa, Asunto Oy Tapiolan Saarnin osakkeiden myyntivoiton 5,9 miljoonaa euroa, lämpöpuuliiketoimintakaupan myyntivoiton 2,7 miljoonaa euroa sekä liimapuuliiketoiminnan myyntivoiton 0,7 miljoonaa euroa.

Käyttöomaisuuden myyntivoitot sisältävät vuonna 2015 Asunto Oy Tapiolan Jalavan osakkeiden myyntivoiton 0,6 miljoonaa euroa, Asunto Oy Tapiolan Pyökin osakkeiden myyntivoiton 5,1 miljoonaa euroa, Finsilva Oyj:n osakkeiden myyntivoiton 51,4 miljoonaa euroa sekä Burt Boulton and Haywood Ltd:n osakkeiden myyntivoiton 3,5 miljoonaa euroa.

Milj. euroa	2016	2015
4. LIIKETOIMINNAN KULUT		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	1 025,2	983,2
Varaston muutos	-20,7	14,1
Ulkopuoliset palvelut		
Jakelukustannukset	233,8	245,7
Muut ulkopuoliset palvelut	203,2	187,1
Yhteensä	1 441,4	1 430,1
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	108,0	108,8
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	21,6	22,1
Muut henkilösivukulut	31,4	33,6
Yhteensä	161,0	164,4
Liiketoiminnan muut kulut		
Vuokra- ja muut kiinteistökulut	9,0	9,0
Palvelujen ostot	44,4	47,1
Pitkäaikaisten varojen luovutustappiot	1,1	3,0
Muut liiketoiminnan kulut	25,7	27,7
Yhteensä	80,2	86,7
JOHDON PALKAT JA PALKKIOT		
Pääjohtaja	4,9	3,8
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	0,5	0,5
Hallintoneuvoston jäsenten palkkiot	0,2	0,2
Yhteensä	5,6	4,6

Johdon palkoista ja palkkioista on kerrottu konsernin liitetietojen kohdassa 32.

JOHDON ELÄKESITOUKUKSET

Pääjohtaja on lisäeläkejärjestelyillä oikeutettu jäämään eläkkeelle 60-vuotiaana. Metsäliitto Osuuskunnan hallitus on toukokuussa 2015 sopinut pääjohtaja Kari Jordanin kanssa siitä, että hän jatkaa tehtävässään toistaiseksi johtajasopimuksensa mukaisen eläkeiän jälkeen (9.3.2016). Pääjohtajan eläkkeen taso on 60 prosenttia työeläkelain mukaisesta kokonaispalkasta, joka lasketaan eläkkeelle siirtymishetkeä edeltävän viisivuotisjakson perusteella. Eräillä Metsäliiton johtoon kuuluvilla henkilöillä on oikeus lisäeläkkeen sääntöjen mukaiseen eläkkeeseen 62 vuotta täytettyään.

Johdon eläkesitoumuksista on kerrottu konsernin liitetietojen kohdassa 32.

Milj. euroa	2016	2015
HENKILÖSTÖN KESKIMÄÄRÄINEN LUKUMÄÄRÄ	2 341	2 534
PÄÄTILINTARKASTAJAN PALKKIOT		
Tilintarkastuspalkkiot	0,2	0,2
Verokonsultointipalkkiot	0,0	0,0
Muut tilintarkastustoimistoille maksetut palkkiot	0,0	0,0
Yhteensä	0,2	0,2

Päättilintarkastajana toimii KPMG Oy Ab.

5. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	4,1	3,9
Liikearvo	0,1	0,1
Muut aineettomat hyödykkeet	0,4	0,3
Rakennukset ja rakennelmat	3,9	4,7
Koneet ja kalusto	13,4	17,0
Muut aineelliset hyödykkeet	0,4	0,4
Yhteensä	22,4	26,4
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä		
Koneet ja kalusto	5,3	0,0
Yhteensä	5,3	0,0
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	27,7	26,4
Poistoeron muutos	-6,9	0,5
Kokonaispoistot	20,8	26,8

6. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista		
Osinkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	103,7	73,3
Omistusyhteisyrityksiltä	1,4	5,6
Muilta	0,0	0,0
Yhteensä	105,2	78,9
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	13,2	13,2
Yhteensä	13,2	13,2
Tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista	118,4	92,1
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	0,5	1,0
Korkotuotot omistusyhteisyrityksiltä	0,0	0,0
Muut korkotuotot	0,3	0,3
Yhteensä	0,8	1,3
Kurssierot	8,0	-7,8
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-0,1	-23,1

Milj. euroa	2016	2015
Korko- ja muut rahoituskulut		
Korkokulut saman konsernin yrityksille	-2,3	-3,2
Muut korkokulut	-19,6	-26,4
Muut rahoituskulut saman konsernin yrityksille	-1,1	-1,2
Muut rahoituskulut	-1,6	-1,6
Yhteensä	-24,7	-32,3
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	102,5	30,2

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista sisältää vuonna 2016 muiden osakkeiden kirja-arvosta tehdyn 0,1 miljoonan euron arvonalentumisen.

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista sisältää vuonna 2015 Metsäliitto Osuuskunnan Puutuoteteollisuus -liiketoiminta-alueen ulkomaisen tytäryrityksen kirja-arvosta tehdyn 23,8 miljoonan euron arvonalentumisen sekä perimättä jätetyn Tekes-lainan -1,0 miljoonaa euroa.

7. TULOSLASKELMAN KURSSIEROT

Myyntin kurssierot	-1,3	1,9
Ostojen kurssierot	0,1	-0,2
Rahoituksen kurssierot	9,2	-9,4
Yhteensä	8,0	-7,8

8. TULOVEROT

Tilikauden verot	-8,3	0,0
Edellisten tilikausien verot	0,1	0,0
Yhteensä	-8,3	0,0

9. AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Hankintameno 1.1.	66,3	57,9
Lisäykset	2,0	1,6
Vähennykset	-5,1	0,0
Siirrot erien välillä	4,3	6,8
Hankintameno 31.12.	67,5	66,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-50,3	-46,5
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2,4	0,0
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-4,1	-3,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-52,0	-50,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,5	16,0
LIIKEARVO		
Hankintameno 1.1.	1,1	1,1
Hankintameno 31.12.	1,1	1,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-0,4	-0,3
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-0,1	-0,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-0,5	-0,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,5	0,6

Milj. euroa	2016	2015
MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Hankintameno 1.1.	8,3	7,7
Lisäykset	0,3	0,6
Vähennykset	-3,2	0,0
Siirrot erien välillä	0,1	0,0
Hankintameno 31.12.	5,6	8,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-7,0	-6,7
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2,8	0,0
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-0,4	-0,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-4,6	-7,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,0	1,3
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT		
Hankintameno 1.1.	6,2	8,5
Lisäykset	3,0	4,5
Siirrot erien välillä	-4,4	-6,8
Hankintameno 31.12.	4,8	6,2
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ		
Hankintameno 1.1.	81,9	75,3
Lisäykset	5,4	6,6
Vähennykset	-8,3	0,0
Siirrot erien välillä	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.	79,0	81,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-57,8	-53,5
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	5,3	0,0
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-4,6	-4,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-57,1	-57,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	21,9	24,1
MAA- JA VESIALUEET		
Hankintameno 1.1.	6,5	6,6
Lisäykset	3,9	0,0
Vähennykset	-1,4	0,0
Hankintameno 31.12.	9,0	6,5
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-0,6	-0,6
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-0,6	-0,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	8,4	5,9
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT		
Hankintameno 1.1.	140,5	139,5
Lisäykset	4,3	0,6
Vähennykset	-82,3	0,0
Siirrot erien välillä	0,4	0,4
Hankintameno 31.12.	63,0	140,5
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-103,0	-98,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	59,0	0,0
Tilikauden poisto	-3,9	-4,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-48,0	-103,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,0	37,5

Milj. euroa	2016	2015
KONEET JA KALUSTO		
Hankintameno 1.1.	470,7	463,2
Lisäykset	10,2	6,0
Vähennykset	-222,2	-0,4
Siirrot erien välillä	7,0	1,9
Hankintameno 31.12.	265,7	470,7
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-395,8	-379,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	181,5	0,4
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-18,7	-17,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-233,0	-395,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	32,7	74,8
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Hankintameno 1.1.	20,9	19,6
Lisäykset	0,9	1,3
Vähennykset	-11,4	0,0
Siirrot erien välillä	-0,9	0,0
Hankintameno 31.12.	9,5	20,9
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-17,3	-16,9
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	9,3	0,0
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-0,4	-0,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-8,4	-17,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	1,1	3,6
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT		
Hankintameno 1.1.	7,4	3,0
Lisäykset	11,1	6,7
Siirrot erien välillä	-6,4	-2,3
Hankintameno 31.12.	12,1	7,4
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ		
Hankintameno 1.1.	646,0	631,8
Lisäykset	30,5	14,6
Vähennykset	-317,2	-0,5
Siirrot erien välillä	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.	359,4	646,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	-516,7	-495,0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	249,8	0,4
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset	-23,1	-22,1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-290,0	-516,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	69,4	129,3

Tilikaudella 2016 aktivoitiin korkomenoja 0,0 miljoonaa euroa.
Vuonna 2015 ei aktivoitu korkomenoja.

10. Sijoitukset, osakkeet

OSUUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ		
Hankintameno 1.1.	1 585,3	1 547,9
Lisäykset	71,6	64,0
Vähennykset	-14,4	-26,5
Hankintameno 31.12.	1 642,5	1 585,3
OSUUDET OMISTUSYHTIYRITYKSISSÄ		
Hankintameno 1.1.	43,7	54,0
Lisäykset	2,6	2,3
Vähennykset	-2,5	-12,7
Hankintameno 31.12.	43,7	43,7

Milj. euroa	2016	2015
MUUT OSAKKEET JA OSUDET		
Hankintameno 1.1.	2,3	1,5
Lisäykset	0,0	0,9
Vähennykset	-0,1	-0,2
Hankintameno 31.12.	2,2	2,3
SIJOITUKSET, OSAKKEET YHTEENSÄ		
Hankintameno 1.1.	1 631,3	1 603,5
Lisäykset	74,2	67,2
Vähennykset	-17,1	-39,3
Hankintameno 31.12.	1 688,4	1 631,3
SIJOITUKSET, SAAMISET		
SAAMISET SAMAN KONSERNIN YRITYKSILTÄ		
Hankintameno 1.1.	139,7	143,5
Vähennykset	0,0	-3,7
Hankintameno 31.12.	139,7	139,7
MUUT SAAMISET		
Hankintameno 1.1.	0,0	0,0
Vähennykset	0,0	0,0
Hankintameno 31.12.	0,0	0,0
SIJOITUKSET, SAAMISET YHTEENSÄ		
Hankintameno 1.1.	139,7	143,5
Vähennykset	0,0	-3,7
Hankintameno 31.12.	139,7	139,7
SIJOITUKSET, SAAMISET		
Muut lainasaamiset	139,7	139,7
Sijoitukset, saamiset yhteensä 31.12.	139,7	139,7

11. PYSYVIEN VASTAAVIEN SJOITUSTEN MARKKINA-ARVO

PÖRSSINOTEERATUT OSAKKEET		
Kirjanpitoarvo	584,3	566,5
Markkina-arvo	1 009,3	977,0
Erotus	-425,0	-410,5

Pörssinoteerattujen Metsä Board Oyj:n osakkeiden markkina-arvo 31.12.2016 ylittää kirjanpitoarvon 425,0 miljoonalla eurolla.

12. SAAMISET

PITKÄAIKAISET SAAMISET		
Lainasaamiset	0,0	1,8
Muut saamiset	0,0	0,0
Yhteensä	0,0	1,8

Yrityksen toimitusjohtajalle, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille ja heidän sijaisilleen sekä vastaaviin toimielimiin kuuluville henkilöille ei ole myönnetty lainoja, eikä heidän puolestaan ole annettu takauksia tai muita vakuuksia.

Milj. euroa	2016	2015
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	54,2	33,1
Lainasaamiset	493,6	335,2
Muut saamiset	2,2	0,0
Siirtosaamiset	17,7	18,3
Yhteensä	567,7	386,5
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Myyntisaamiset	2,8	2,5
Yhteensä	2,8	2,5
Saamiset muilta		
Myyntisaamiset	55,2	80,2
Lainasaamiset	0,0	0,3
Muut saamiset	2,5	2,8
Siirtosaamiset	7,3	6,7
Yhteensä	65,1	90,0
Saamiset yhteensä	635,6	480,8

Lyhytaikaiset lainasaamiset sisältävät vuonna 2015 lyhytaikaisen korollisen saamisen 18,1 miljoonaa euroa Metsäliitto Management Oy:ltä. Metsäliitto Management Oy fuusioitiin emoyritys Metsäliitto Osuuskuntaan 31.1.2016.

SIIRTOSAAMISET, LYHYTAIKAISET

Vakuutukset	0,4	0,3
Palkka- ja henkilöstökulujaksotukset	2,1	0,9
Saadut korvaukset	0,0	0,6
Osatuloutussaaamiset	1,0	0,4
Lisenssimaksusaamiset	2,0	3,2
Muut siirtosaamiset	1,8	1,3
Yhteensä	7,3	6,7

13. OMA PÄÄOMA

Perusosuudet 1.1.	207,8	206,2
Osuusmaksusuoritukset	11,4	6,4
Siirto koroista osuusmaksuun	1,6	1,7
Osuusmaksujen palautukset	-1,2	-6,5
Yhteensä *)	219,6	207,8
Odotusajaksi vieraaseen pääomaan siirretyt irtisanotut osuusmaksut	-5,2	-1,9
Osuuspääoma 31.12.	214,4	205,9
A-lisäosuudet 1.1.	630,8	597,6
Lisäosuusmaksusuoritukset	33,1	23,1
Siirto koroista lisäosuuksiin	29,0	26,4
Pääomabonus	1,6	1,4
Lisäosuusmaksujen palautukset	-37,0	-17,8
Yhteensä	657,4	630,8
Odotusajaksi vieraaseen pääomaan siirretyt irtisanotut osuusmaksut	-29,2	-42,3
A-lisäosuudet 31.12.	628,2	588,5
B-lisäosuudet 1.1.	153,5	134,4
Lisäosuusmaksusuoritukset	20,5	25,3
Lisäosuusmaksujen palautukset	-7,4	-6,2
Yhteensä	166,6	153,5
Odotusajaksi vieraaseen pääomaan siirretyt irtisanotut osuusmaksut	-37,3	-28,7
B-lisäosuudet 31.12.	129,2	124,7

Milj. euroa	2016	2015
Muut rahastot		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	0,1	0,0
Pääomabonuksen palautus	0,0	0,1
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	0,1	0,1
Vararahasto I 1.1.	3,9	3,9
Vararahasto I 31.12.	3,9	3,9
Vararahasto II 1.1.	67,4	64,1
Siirto edellisen tilikauden tuloksesta	0,0	3,3
Vararahasto II 31.12.	67,4	67,4
Edellisten tilikausien tulos 1.1.	738,9	660,6
Jaettu osuuskorko	-50,4	-45,7
Siirto vararahasto II:een	0,0	-3,3
Käytetty perusosuuksien nopeutettuun palautukseen	-8,9	-1,5
Käytetty pääomabonukseen	-1,6	-1,5
Edellisten tilikausien tulos 31.12.	678,0	608,6
Tilikauden tulos	144,4	130,3
Oma pääoma yhteensä	1 865,7	1 729,4
*) Maksamatta olevat osuusmaksut		
Merkitty perusosuudet	220,8	256,4
Maksetut perusosuudet	-209,1	-206,3
Yhteensä	11,7	50,1
Osuuksien palautukseen käytettävissä oleva pääoman määrä		
Perusosuudet **)	219,6	207,8
A-lisäosuudet **)	657,4	630,8
B-lisäosuudet **)	166,6	153,5
Voittovarot	822,3	738,9
Poistoero verovelalla vähennettynä	9,0	14,4
Yhteensä	1 874,9	1 745,3
**) Odotusajaksi vieraaseen pääomaan siirretyt irtisanotut osuusmaksut	71,6	72,9

Osuuskunnan sääntöjen 16. pykälän mukaan perusosuuksien ja lisäosuuksien palauttamiseen voidaan käyttää yksi kolmasosa viimeksi vahvistetun taseen mukaisesta jakokelpoisesta ylijäämästä.

14. PAKOLLISET VARAUKSET

ELÄKEVASTUUVARAUS		
1.1.	0,0	0,0
Lisäykset	0,0	0,0
Vähennykset	0,0	0,0
31.12.	0,0	0,0
TYÖTTÖMYYS-ELÄKEKULUVARAUS		
1.1.	2,7	3,2
Lisäykset	0,4	0,2
Vähennykset	-1,7	-0,7
31.12.	1,4	2,7

Milj. euroa	2016	2015
MUUT PAKOLLISET VARAUKSET		
1.1.	0,2	0,1
Lisäykset	0,0	0,0
Vähennykset	0,0	0,0
31.12.	0,2	0,2
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ		
1.1.	2,9	3,4
Lisäykset	0,4	0,3
Vähennykset	-1,7	-0,7
31.12.	1,6	2,9
15. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT, JOITA EI OLE MERKITY TASEeseen		
Laskennalliset verosaamiset		
Pakolliset varaukset	0,3	0,6
Käyttämättömät verotukselliset tappiot	0,0	0,9
Yhteensä	0,3	1,4
Laskennalliset verovelat		
Poistoero	2,3	3,6
Yhteensä	2,3	3,6
16. VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Koroton	22,9	18,8
Korollinen	271,8	417,2
Yhteensä	294,7	436,0
Lyhytaikainen		
Koroton	292,6	269,9
Korollinen	228,2	111,7
Yhteensä	520,8	381,6
Pitkäaikaiset korottomat velat sisältävät odotusajaksi vieraaseen pääomaan siirrettyjä irtisanottuja osuusmaksuja:		
B-lisäosuudet	20,7	17,7
Lyhytaikaiset korottomat velat sisältävät odotusajaksi vieraaseen pääomaan siirrettyjä irtisanottuja osuusmaksuja		
Perusosuudet	5,2	1,9
A-lisäosuudet	29,2	42,3
B-lisäosuudet	16,7	11,0
Yhteensä	51,0	55,2
Joukkovelkakirjalainat	Nimellisarvo	Korko %
2012–2017	175,0	5,125
	174,9	
Metsä Group Treasury Oy:n sijoitus joukkovelkakirjalainaan on raportoitu ryhmässä Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille		
	-16,3	-14,8
Konsernin ulkopuolisten sijoittajien osuus	158,6	160,1

Metsäliitto Osuuskunnalla on yksi liikkeeseen laskettu joukkovelkakirjalaina määrältään 175 miljoonaa euroa. Lainalle maksetaan 5,125 % kuponkikorkoa ja laina erääntyy 29.11.2017. Laina on etuoikeusasemaltaan senior-statuksellinen ja vakuudeton. Lainaehtoisissa on asetettu tavanomaisia rajoituksia mm. omistuksen pysyvyydelle ja vakuudenannolle.

17. PITKÄAIKAISET LAINAT JA LYHENNYSSUUNNITELMA

Milj. euroa	Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille	Joukkovelkakirjalainat	Rahalaitoslainat	Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta	Muut lainat	Yhteensä
2017	0,0	158,6	43,8	9,5	0,0	211,9
2018	0,0	0,0	20,3	0,0	0,0	20,3
2019	0,0	0,0	209,4	0,0	0,0	209,4
2020	0,0	0,0	9,4	0,0	0,0	9,4
2021	0,0	0,0	9,4	0,0	0,0	9,4
2022-	0,0	0,0	23,4	0,0	0,0	23,4
Tilikauden lopussa	0,0	158,6	315,6	9,5	0,0	483,7

Milj. euroa	2016	2015
-------------	------	------

18. LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

Joukkovelkakirjalainat	158,6	0,0
Rahoituslaitoslainat	43,8	33,8
Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta	9,5	74,5
Saadut ennakot	5,7	6,7
Ostovelat	93,2	70,4
Velat saman konsernin yrityksille		
Lainat	16,3	3,4
Saadut ennakot	7,4	7,7
Ostovelat	14,5	11,2
Muut velat	0,0	1,7
Siirtovelat	0,6	1,2
	38,8	25,2
Velat omistusyhteisyrityksille		
Ostovelat	0,4	1,3
Muut velat		
Odotusajaksi vieraaseen pääomaan siirretyt irtisanotut osuusmaksut	51,0	55,2
Muut lyhytaikaiset velat	10,7	10,2
	61,7	65,3
Siirtovelat	109,1	104,4
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	520,8	381,6

19. SIIRTOVELAT

Lyhytaikaiset		
Korot	2,0	1,6
Eläkevakuutusmaksut	3,9	5,1
Muut vakuutusmaksut	2,8	2,5
Palkka- ja henkilöstökulujaksotukset	35,3	34,6
Ostojen jaksotukset	55,5	50,2
Muut siirtovelat	9,7	10,4
Yhteensä	109,1	104,4

20. RIITA-ASIAT JA OIKEUDENKÄYNNIT SEKÄ VASTUUSITOUMUKSET
RIITA-ASIAT JA OIKEUDENKÄYNNIT

Metsähallitus jätti maaliskuussa 2011 Helsingin käräjäoikeuteen vahingonkorvauskanteen, jolla se vaatii Metsäliitto Osuuskuntaa ja kahta muuta metsäteollisuusyhtiötä korvaamaan väitetyn vahingon yhteisvastuullisesti perustuen kiellettyyn hintayhteistyyöhön raakapuumarkkinoilla. Kanne liittyy markkinaoikeuden 3.12.2009 tekemään päätökseen, jonka mukaan edellä mainitut yritykset olivat syyllistyneet kilpailunrajoituslain rikkomukseen raakapuumarkkinoilla. Lisäksi jotkut Suomen kunnat ja seurakunnat sekä joukko yksityishenkilöitä ovat laittaneet vireille vastaavia kanteita. Kaikkien Metsäliitto Osuuskuntaan yhteisvastuullisesti muiden edellä mainittujen yhtiöiden kanssa kohdistettujen kannevaatimusten määrä on yhteensä noin 185 miljoonaa euroa, josta yksin Metsäliitto Osuuskuntaan on kohdistettu noin 59 miljoonaa euroa. Lisäksi kanteisiin liittyy korkoihin, arvonnäiväeroon ja oikeudenkäyntikuluihin liittyviä vaateita. Metsäliitto Osuuskunta katsoo vahingonkorvausvaateiden olevan perusteettomia eikä ole kirjannut niihin liittyen varauksia.

Korkein oikeus antoi helmikuussa 2016 päätöksen, jonka mukaan yksityisen metsänomistajan nostama korvauskanne on osittain vanhentunut. Korvausvaatimusten kokonaismäärän arvioidaan korkeimman oikeuden vanhentumista koskevan päätöksen perusteella edelleen pienenevän jonkin verran.

Helsingin käräjäoikeus hylkäsi kesäkuussa 2016 antamassaan tuomiossa Metsähallituksen vastaajayhtiöihin yhteisvastuullisesti kohdistaman 159,4 miljoonan euron vahingonkorvausvaatimuksen ja velvoitti Metsähallituksen korvaamaan vastaajayhtiöiden oikeudenkäyntikulut. Metsäliitto Osuuskunnan osuus Metsähallituksen käräjäoikeudessa vaatimasta vahingonkorvauksesta oli 49,5 miljoonaa euroa. Metsähallitus on valittanut käräjäoikeuden tuomiosta Helsingin hovioikeuteen.

Metsäliitto Osuuskunta ja Metsä Board Oyj vaativat toukokuussa 2014 Helsingin käräjäoikeutta kumoamaan välimiesoikeuden 11.2.2014 antaman tuomion, jonka mukaan Metsäliitto Osuuskunta ja Metsä Board Oyj joutuivat maksamaan yhteensä 67 miljoonaa euroa vahingonkorvauksia UPM-Kymmene Oyj:lle. Kesäkuussa 2015 antamassaan tuomiossa käräjäoikeus hylkäsi Metsäliitto Osuuskunnan ja Metsä Board Oyj:n vaatimukset. Metsäliitto Osuuskunta ja Metsä Board Oyj hakivat muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun valittamalla asiassa hovioikeuteen. Helsingin hovioikeus hylkäsi 21.10.2016 antamassaan tuomiossaan Metsäliitto Osuuskunnan ja Metsä Board Oyj:n vaatimukset. Hovioikeuden tuomio ei ole lainvoimainen.

Viimeisen 12 kuukauden aikana ei ole ollut muita hallintomenettelyjä, oikeudenkäyntejä tai välimiesmenettelyjä, joilla voi olla tai on ollut merkittävä vaikutus Metsäliitto Osuuskunnan taloudelliseen asemaan. Metsäliitto Osuuskunnalla ei ole myöskään tiedossa, että tällaisia muita menettelyjä tai oikeudenkäyntejä olisi vireillä.

Milj. euroa	2016	2015
VASTUUSITOUMUKSET		
Omasta velasta		
Velat, joiden vakuudeksi annettu pantteja		
Lainat rahoituslaitoksilta	297,6	232,7
Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta	0,0	65,0
Annetut pantit	311,5	336,8
Omasta ja saman konsernin yritysten puolesta		
Takaukset ja vastasitoumukset	570,3	552,4
Muiden puolesta		
Takausvastuut	0,9	0,9
Leasingvastuut		
Seuraavan vuoden osalta	4,4	6,9
Myöhempien vuosien osalta	12,5	14,0
Yhteensä		
Pantit	311,5	336,8
Takaukset ja vastasitoumukset	571,2	553,3
Leasingvastuut	16,9	20,9
Yhteensä	899,6	911,0
Investointisitoumukset		
Alle 12 kuukautta	20,8	0,0
Yhteensä	20,8	0,0

JOHDANNAISSOPIMUKSISTA JOHTUVAT VASTUUT

Milj. euroa	BRUTTO- MÄÄRÄ 2016	AVOIMIEN SOPIMUSTEN KÄYPÄ ARVO	Brutto- määrä 2015	Avoimien sopimusten käypä arvo
Korkojohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset	78,3	-2,6	111,0	-2,6
Valuuttajohdannaiset				
Terminisopimukset	62,4	-0,3	132,9	1,6
Optiosopimukset	9,5	-0,1	11,0	0,0
Hyödykejohdannaiset				
Muut hyödyke- johdannaiset	2,4	0,1	2,1	-0,9
Johdannaiset yhteensä	152,5	-2,8	257,0	-1,9

Metsäliitto Osuuskunnan kaikki johdannaissopimukset ovat suojaustarkoituksessa tehtyjä ja pääosaan sopimuksista sovelletaan IAS 39:n mukaista rahavirran suojauslaskentaa konsernin IFRS-tilinpäätöksessä. Ainoastaan myyntisaamisten ja ostovelkojen suojaukseen liittyvä osa valuuttajohdannaissopimuksista on suojauslaskennan ulkopuolella. Korkojohdannaiset ovat vaihtuvakorkoisten korkorahavirtojen suojaamiseksi tehtyjä koronvaihtosopimuksia, joista toinen erääntyy 1.1.2017 alkavan tilikauden aikana ja toinen ulottuu vuoteen 2024 saakka. Valuuttajohdannaiset on tehty Puutuoteteollisuus-liiketoiminta-alueen valuuttamääräisen rahavirran suojaamiseksi ja erääntyvät kokonaan 1.1.2017 alkavan tilikauden aikana. Hyödykejohdannaiset ovat Puutuoteteollisuus-liiketoiminta-alueen logistiikkaostojen suojaamiseksi tehtyjä kevytpolttoöljytermiinejä ja erääntyvät kokonaan 1.1.2017 alkavan tilikauden aikana. Tarkempi kuvaus konsernin rahoitusriskien hallinnasta ja johdannaisiin sovelletuista periaatteista on kerrottu konsernin liitetietojen kohdassa 27.

Milj. euroa	2016	2015
21. YMPÄRISTÖASIAT		
Tuloslaskelma		
Aineet ja tarvikkeet	0,4	0,4
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	0,5	0,5
Henkilösivukulut	0,3	0,2
Poistot	0,1	0,2
Liiketoiminnan muut kulut	0,5	0,5
Yhteensä	1,8	1,8
Tase		
Aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	4,7	4,3
Lisäykset	0,2	0,4
Vähennykset	-1,0	0,0
Kertyneet poistot	-3,2	-3,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,7	1,0
Ympäristöasioiden hoitoa varten annetut vakuudet	2,8	5,8

Ympäristömenoihin sisällytetään vain ne yksilöitävissä olevat lisä kustannukset, joilla pyritään pääasiassa torjumaan tai lieventämään ympäristövahinkoja. Ympäristömenot aktivoidaan, jos ne liittyvät tuleviin ympäristönsuojelutoimenpiteisiin ja ne tuottavat tulevaisuudessa taloudellista hyötyä.

EMOYRITYKSEN OSAKEOMISTUKSET 31.12.2016

TYTÄRYRITYKSET	Maa	Emoyrityksen omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Osakkeiden lukumäärä	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa
Kumpuniemen Voima Oy	Suomi	53,97		34	462
Metsä Forest Latvia SIA	Latvia	100,00		670	3 259
Metsä Board Oyj *	Suomi	41,83		148 706 890	584 322
Metsä Fibre Oy	Suomi	50,20	60,61	38 211	771 253
Metsä Forest Eesti AS	Eesti	100,00		150 000	1 146
Metsä Forest Sverige AB	Ruotsi	100,00		5 000	703
Metsä Group Services Sp. z.o.o.	Puola	100,00		100	2 000
Metsä Group Treasury Oy	Suomi	100,00		50 000	10 236
Metsä Tissue Oyj	Suomi	91,00		8 297 915	195 711
Metsä Wood Deutschland GmbH	Saksa	100,00			11 948
Metsä Wood Eesti AS	Eesti	100,00		1 000	100
Metsä Wood Holland B.V.	Hollanti	100,00			143
Metsä Wood Ibérica S.L.U.	Espanja	100,00		500	146
Metsä Wood Schweiz AG	Sveitsi	100,00		200	750
Metsä Wood UK Holdings Ltd	Iso-Britannia	100,00		43 200 000	53 458
Metsä Wood USA Inc.	USA	100,00		500 000	316
Mittaportti Oy	Suomi	100,00		3 000	50
OOO Metsä Forest Podporozhye	Venäjä	100,00			4 579
OOO Metsä Forest St. Petersburg	Venäjä	100,00		100	981
Punkavoima Oy	Suomi	34,67		9 292	929
TYTÄRYRITYSOSAKKEET YHTEENSÄ					1 642 491

*) Emoyrityksen osuus äänimäärästä 61,49 %.

OMISTUSYHTEYSRITYKSET	Maa	Emoyrityksen omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Osakkeiden lukumäärä	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa
Asunto Oy Tapiolan Jalava	Suomi	0,51			9
Asunto Oy Tapiolan Pyökki	Suomi	2,37			119
Asunto Oy Tapiolan Saarni	Suomi	7,33			192
Asunto Oy Tapiolan Tammi	Suomi	48,98			1 295
Finsilva Oyj	Suomi	19,77		19 064 275	5 719
Kiinteistö Oy Metsätapiola	Suomi	48,98		55 734	19 477
Kiinteistö Oy Metsätapiolan Pysäköinti	Suomi	48,96		212	3 235
Kiinteistö Oy Tapiolan Jalopuupysäköinti	Suomi	19,36			2 621
Lohjan Biolämpö Oy	Suomi	46,00		782 000	782
Metsäteho Oy	Suomi	24,00		40	67
Perkaus Oy	Suomi	33,33		2 500	6
Suomen Metsäsijoitus Oy	Suomi	25,00		23 850	2 011
ZAO HC Vologodskiy Lesopromyshlenniki	Venäjä	44,19			6 164
Äänevoima Oy	Suomi	20,00	20,00	2 000 000	2 000
OMISTUSYHTEYSRITYSOSAKKEET YHTEENSÄ					43 697

MUUT OSAKKEET JA OSUUDET	Maa	Emoyrityksen omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Osakkeiden lukumäärä	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa
Finnish Bioeconomy Cluster FIBIC Oy	Suomi	5,00		150	150
Misawa Homes of Finland	Suomi			400	67
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt					1 647
Golf-osakkeet					160
Puhelinosaakkeet ja -osuudet					31
Muut osakkeet ja osuudet					140
MUUT OSAKKEET JA OSUUDET YHTEENSÄ					2 196

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Metsäliitto Osuuskunnan jäsenille

TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUS

LAUSUNTO

Olemme tilintarkastaneet Metsäliitto Osuuskunnan (y-tunnus 0116300-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenvedot merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emo-osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emo-osuuskunnasta ja konserniyhteyksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

OLENNAISUUS

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyysvaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyysvaikutusten suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyysvaikutukset, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyysriski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

TALOUDELLISEEN RAPORTOINTIIN LIITTYVÄ KONTROLLIYMPÄRISTÖ JA TIETOJÄRJESTELMÄT

Taloudelliseen raportointiin liittyvällä tietojärjestelmäympäristöllä ja yksittäisten tietojärjestelmien sovelluskontroleilla on vaikutusta valittavaan tilintarkastustapaan.

Konsernitilinpäätöksen perustuessa laajaan määrään tietovirtoja useista eri järjestelmistä, olemme määritelleet taloudellisen raportoinnin kontrolliympäristön tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.

Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt taloudellisen raportoinnin prosessin ja sen kontrolliympäristön arviointia sekä kontrollien tehokkuuden testausta mukaan lukien yleisten tietojärjestelmäkontrollien testaus. Tarkastuksemme on painottunut täsmäytys- ja hyväksymiskontrollien testaukseen sekä käyttövaltuuksien hallinnan arviointiin.

Tarkastukseemme on myös sisällynyt merkittävässä määrin aineistotarkastustoimenpiteitä sekä data-analyysijä olennaisimmista tuloslaskelma- ja tase-eristä.

AIINEELLISTEN JA AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVOSTUS (KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET JA LIITETIEDOT 8, 11 JA 12)

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden tasearvot ovat yhteensä 3,3 mrd. euroa muodostaen 55 % konsernin taseen loppusummasta. Liikearvojen osuus tästä on 0,6 mrd. euroa.

Aineellisiin hyödykkeisiin sisältyvä keskeneräisten hankintojen tasearvo on 0,8 mrd. euroa käsittäen mm. Äänekosken rakenteilla olevan biotuotetehtaan. Investoinneilla on merkittävä vaikutus konsernin rahavirtoihin, käyttöomaisuuteen ja taserakenteeseen.

Arvon alentumistestaukset kattavat liiketoiminnoille kohdistetut muut kuin rahoitusvaroihin kuuluvat omaisuuserät. Arvon alentumistestausten taustalla olevien rahavirtaennusteiden keskeisten oletusten määrittäminen edellyttää johdon harkintaa.

Tasearvojen merkittävydestä johtuen aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvostus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden aktivointi- ja poistoperiaatteiden asianmukaisuuden arviointia.

Olemme myös arvioineet omaisuuserien tasearvojen testauslaskelmissa käytettyjä keskeisiä oletuksia suhteessa emo-osuuskunnan hallituksen hyväksymiin budjetteihin, konsernin ulkopuolisiin lähteisiin ja omiin näkemyksiimme. Tarkastukseen on osallistunut KPMG:n arvonnäilytyksen asiantuntijoita, jotka ovat testanneet laskelmien teknistä oikeellisuutta ja verranneet käytettyjä oletuksia markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin.

Tarkastustoimenpiteisiimme on lisäksi sisällynyt investointiprojektien hallinnan ja valvonnan arviointia ja investointien taloudellisten kontrollien testausta.

Lisäksi olemme arvioineet aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden esittämiseen liittyvien liitetietojen asianmukaisuutta.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS (KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET JA LIITETIEDOT 18)

Varastojen hallinta, inventointikäytännöt ja vaihto-omaisuuden hinnoittelu ovat keskeisiä tekijöitä vaihto-omaisuuden arvostuksessa. Konsernin vaihto-omaisuuden tasearvo oli tilikauden lopussa 0,8 mrd. euroa.

Vaihto-omaisuuden arvostukseen sisältyy johdon arvionvaraisuutta mahdollisen epäkurantin vaihto-omaisuuden määrittämiseen sekä valmiiden tuotteiden markkinahintojen vaihteluun liittyen.

Vaihto-omaisuuden arvostuksella on merkittävä vaikutus tilikauden tulokseen, mistä johtuen se on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Olemme arvioineet laskentaperiaatteiden asianmukaisuutta suhteessa IFRS-säännöstöön sekä vaihto-omaisuuden hallinnan kannalta keskeisten tietojärjestelmien toimivuutta.

Olemme testanneet vaihto-omaisuuden hallintaan ja valvontaan sekä varastomäärien oikeellisuuteen ja arvostukseen liittyviä kontrolloja ja suorittaneet aineistotarkastustoimenpiteitä vaihto-omaisuuden arvostuksen oikeellisuuden varmistamiseksi. Olemme myös olleet seuraamassa inventointien toteutusta tilikauden aikana.

RAHOITUSSOPIMUKSET JA SUOJAUSINSTRUMENTIT (KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET JA LIITETIEDOT 24, 27 JA 28)

Rahoitusvelkojen määrä on 1,9 mrd. euroa, joka on 33 % taseen loppusummasta. Lisäksi konsernilla on 1,4 mrd. euroa taseen ulkopuolisia sitovia luottolupauksia.

Konserni suojaa rahoitusriskejä korko- ja valuuttajohdannaisilla, joiden nimellisarvot yhteensä tilinpäätöshetkellä olivat 2,5 mrd. euroa.

Rahoitus- ja johdannaisopimusten merkittävyyden ja IFRS-säännösten suojauslaskennan soveltamiselle asettamien vaatimusten vuoksi rahoitussopimukset ja suojausinstrumentit on määritelty tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.

Tarkastustoimenpiteisiimme on sisällynyt rahoitusinstrumenttien kirjaus- ja arvostusperiaatteiden asianmukaisuuden arviointia sekä rahoitusinstrumenttien kirjanpitoikäisyyden oikeellisuuden ja arvostukseen liittyvien kontrollien testausta.

Tilinpäätöksessä rahoitusinstrumenttien arvostusten asianmukaisuutta on testattu data-analyysillä sekä valitsemalla tarkastuksen kohteeksi yksittäisiä tapahtumia pistokokein.

Suojauslaskennan soveltamisen osalta olemme arvioineet suojauslaskennan tehokkuutta suhteessa IFRS-säännösten vaatimuksiin.

Lisäksi olemme arvioineet rahoitusinstrumenttien esittämiseen liittyvien liitetietojen asianmukaisuutta.

TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT HALLITUKSEN JA TOIMITUSJOHTAJAN VELVOLLISUUDET

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat

tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisuyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emo-osuuskunnan ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emo-osuuskunta tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUKSESSA

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistointintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emo-osuuskunnan tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumia tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emo-osuuskunnan tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emo-osuuskunta tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitalinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviin tapauksiin niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

MUUT RAPORTOINTIVELVOITTEET

MUU INFORMAATIO

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksen. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastuksessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen sisältyvään informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

MUUT LAUSUNNOT

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman ylijäämän käytöstä on osuuskuntalain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emo-osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Espoossa 14. helmikuuta 2017
KPMG Oy Ab

Raija-Leena Hankonen
KHT

KEHITYS VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN

Milj. euroa	Koko vuosi					Neljännesvuosittain				
TULOSLASKELMA	2016	2015	QIV/2016	QIII/2016	QII/2016	QI/2016	QIV/2015	QIII/2015	QII/2015	QI/2015
Liikevaihto segmenteittäin										
Puunhankinta ja metsäpalvelut	1 534,4	1 518,1	399,2	356,2	377,8	401,2	364,9	348,0	393,5	411,8
Puutuoteollisuus	481,6	533,6	115,3	115,1	129,9	121,4	117,4	135,2	146,1	134,9
Sellu- ja sahateollisuus	1 636,0	1 771,8	416,0	388,7	422,5	408,8	442,3	430,1	487,0	412,4
Kartonkiteollisuus	1 720,3	2 007,5	421,8	440,0	422,9	435,6	462,2	497,6	522,0	525,7
Pehmo- ja ruoanlaittopaperit	990,8	1 015,8	249,2	246,6	248,8	246,2	263,8	249,2	249,0	253,7
Muu toiminta	5,0	4,1	1,1	1,2	1,1	1,6	0,5	0,8	0,9	1,9
Eliminoinnit	-1 710,0	-1 835,0	-427,3	-404,5	-419,0	-459,2	-445,9	-435,6	-468,4	-485,2
LIKEVAIHTO YHTEENSÄ	4 657,9	5 016,0	1 175,2	1 143,3	1 183,9	1 155,6	1 205,4	1 225,2	1 330,2	1 255,1
Liiketulos segmenteittäin										
Puunhankinta ja metsäpalvelut	30,9	29,0	8,9	7,7	6,5	7,8	6,3	7,0	6,9	8,7
Puutuoteollisuus	40,0	6,5	10,0	9,0	13,1	7,8	9,5	7,8	-15,3	4,5
Sellu- ja sahateollisuus	220,8	340,7	53,3	58,1	48,2	61,2	79,7	83,4	95,6	82,0
Kartonkiteollisuus	132,3	199,0	38,5	26,6	34,5	32,7	34,1	54,6	67,2	43,1
Pehmo- ja ruoanlaittopaperit	61,3	41,6	16,8	17,8	13,2	13,5	23,9	6,5	6,1	5,1
Muu toiminta	0,0	21,8	-8,1	4,4	4,6	-0,9	-5,1	4,2	23,3	-0,6
Eliminoinnit	-42,9	-96,5	-9,7	-16,2	-1,6	-15,3	-20,2	-21,5	-29,8	-25,0
LIKETULOS YHTEENSÄ	442,3	542,1	109,7	107,4	118,5	106,8	128,2	142,0	154,0	117,8
Vertailukelpoinen liiketulos	438,6	537,4	106,5	102,8	119,8	109,5	122,7	149,0	137,1	128,6
% liikevaihdosta	9,4	10,7	9,1	9,0	10,1	9,5	10,2	12,2	10,3	10,2
Osuus osakk.yritysten tuloksista	-1,1	11,2	0,3	-0,5	-0,8	-0,1	2,7	-0,8	3,2	6,1
Kurssierot	-5,7	-1,2	-6,5	1,3	0,5	-1,0	2,6	-0,6	-6,7	3,5
Muut rahoitustuotot ja -kulut	-74,9	-83,8	-18,4	-18,7	-20,0	-17,8	-20,1	-20,0	-22,4	-21,3
TULOS ENNEN VEROJA	360,6	468,4	85,1	89,5	98,2	87,8	113,4	120,7	128,2	106,1
Tuloverot	-80,7	-112,6	-16,9	-21,7	-22,6	-19,5	-21,2	-38,4	-35,5	-17,5
KAUDEN TULOS	279,9	355,7	68,2	67,8	75,7	68,3	92,2	82,3	92,7	88,6

VERTAILUKELPOINEN LIKETULOS	2016	2015	QIV/2016	QIII/2016	QII/2016	QI/2016	QIV/2015	QIII/2015	QII/2015	QI/2015
Puunhankinta ja metsäpalvelut	30,9	29,0	8,9	7,7	6,5	7,8	6,3	7,0	6,9	8,7
Puutuoteollisuus	38,7	27,9	8,3	9,0	13,2	8,2	8,4	8,0	7,1	4,5
Sellu- ja sahateollisuus	214,6	340,7	53,7	46,4	53,2	61,2	79,7	83,4	95,6	82,0
Kartonkiteollisuus	137,5	179,9	32,8	34,0	35,8	35,0	35,1	54,6	47,0	43,2
Pehmo- ja ruoanlaittopaperit	63,1	55,1	20,6	15,8	13,2	13,5	18,6	13,2	7,6	15,8
Muu toiminta ja eliminoinnit	-46,1	-95,2	-17,7	-10,0	-2,1	-16,2	-25,3	-17,3	-27,0	-25,7
YHTEENSÄ	438,6	537,4	106,5	102,8	119,8	109,5	122,7	149,0	137,1	128,6

TUNNUSLUVUT	2016	2015	QIV/2016	QIII/2016	QII/2016	QI/2016	QIV/2015	QIII/2015	QII/2015	QI/2015
Omanvaraisuusaste, %	43,9	43,2	43,9	44,0	44,8	42,8	43,2	42,7	41,9	39,0
Nettovelkaantumisaste, %	40	25	40	40	38	35	25	29	34	41
Korolliset nettovelat, milj. euroa	1 033	610	1 033	991	945	847	610	682	779	887
Sijoitetun pääoman tuotto, %	10,2	13,7	10,1	10,2	11,4	10,3	12,9	13,9	15,5	12,5
Vertailukelpoinen ROCE, %	10,2	13,6	9,8	9,8	11,5	10,6	12,3	14,6	13,8	13,5
Oman pääoman tuotto, %	11,2	15,9	10,7	10,9	12,4	11,3	15,5	14,2	16,5	16,7
Vertailukelpoinen ROE, %	11,0	15,8	10,2	10,2	12,6	11,8	14,6	15,4	13,9	18,8

VIISI VUOTTA LUKUINA

Milj. euroa	2016	2015	2014	2013	2012
Liikevaihto	4 658	5 016	4 970	4 938	5 001
Liiketulos	442	542	417	335	241
Vertailukelpoinen liiketulos	439	537	418	343	256
Tulos ennen veroja	361	468	330	224	133
Tilikauden tulos	280	356	260	189	101
Pitkäaikaiset varat	3 596	3 166	3 024	3 251	3 380
Vaihto-omaisuus	767	687	774	776	726
Muut lyhytaikaiset varat	1 583	1 763	1 649	1 164	1 260
Varat	5 946	5 616	5 447	5 191	5 366
Oma pääoma	1 942	1 806	1 590	1 483	1 367
Määräysvallattomien omistajien osuudet	658	611	467	476	491
Pitkäaikaiset velat	1 611	1 652	1 843	2 070	1 717
Lyhytaikaiset velat	1 735	1 547	1 547	1 162	1 791
Oma pääoma ja velat	5 946	5 616	5 447	5 191	5 366
Sijoitetun pääoman tuotto, %	10,2	13,7	11,1	8,9	6,7
Vertailukelpoinen ROCE, %	10,2	13,6	11,4	9,1	7,1
Oman pääoman tuotto, %	11,2	15,9	13,0	9,9	6,1
Vertailukelpoinen ROE, %	11,0	15,8	13,4	10,3	6,9
Omavaraisuusaste, %	43,9	43,2	37,9	37,9	34,7
Nettovelkaantumisaste, %	40	25	46	77	87
Velkaantumisaste, %	74	72	93	101	115
Korolliset rahoitusvelat	1 935	1 747	1 904	1 981	2 139
Likvidit varat ja korolliset saamiset	902	1 137	966	471	530
Korollinen nettovelka	1 033	610	938	1 510	1 609
Investoinnit	758	492	143	214	204
Osuus liikevaihdosta, %	16,3	9,8	2,9	4,3	4,1
Henkilöstö, keskimäärin	9 626	10 117	10 775	11 216	11 986
Henkilöstö, vuoden lopussa	9 300	9 599	10 410	10 736	11 447
- josta Suomessa	4 927	5 122	5 131	5 227	5 414

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAPERIAATTEET

Sijoitetun pääoman tuotto (%), ROCE	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} + / - \text{kurssierot} + \text{muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskimäärin)}}$
Oman pääoman tuotto (%), ROE	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} - \text{tuloverot}}{\text{Oma pääoma yhteensä (keskimäärin)}}$
Omavaraisuusaste (%)	=	$\frac{\text{Oma pääoma yhteensä}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakkomaksut}}$
Nettovelkaantumisaste (%)	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääoma yhteensä}}$
Velkaantumisaste (%)	=	$\frac{\text{Korolliset rahoitusvelat}}{\text{Oma pääoma yhteensä}}$
Korollinen nettovelka	=	$\text{Korolliset rahoitusvelat} - \text{rahavarat} - \text{korolliset saamiset}$

VERTAILUKELPOISET TUNNUSLUVUT

Metsä Group on uudelleen nimittänyt aiemmin käyttämänsä ”ilman kertaluonteisia eräiä” ei-IFRS-tunnuslukunsa ”vertailukelpoinen” tunnusluvulla. Vertailukelpoisessa liikeluokassa on eliminoitu poikkeukselliset ja olennaiset tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomat erät ja ne on kohdistettu toimintasegmenteille. Terminologian muutos ei vaikuta vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien määrittelyyn.

IFRS:n mukaisen liikeluokan ja vertailukelpoisen liikeluokan välinen siltalaskelma on esitetty liitteessä 3. Vertailukelpoinen sijoitetun pääoman tuotto on laskettu käyttäen samoja oikaisuja kuin vertailukelpoinen liiketulos ja lisäksi oikaistuna mahdollisilla vertailukelpoisuuteen liittyvillä rahoitustuotoilla. Metsä Group katsoo, että näin johdetut tunnusluvut parantavat raportointitietojen vertailukelpoisuutta.

Mitkään näistä tunnusluvuista, joista on eliminoitu vertailukelpoisuuteen liittyvät erät, eivät ole IFRS-raportoinnissa käytettäviä tunnuslukuja, eikä niitä voi verrata muiden yhtiöiden vastaavalla tavoin nimettyihin tunnuslukuihin. Tyypillisimpiä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eräiä ovat merkittävät myyntivoitot ja -tappiot, IAS 36 Omaisuuserien arvonalentuminen -standardin mukaiset arvonalentumiset ja niiden palautukset, rakennemuutoksista aiheutuneet kustannukset ja niiden oikaisu sekä oikeudenkäyntien liittyvät erät.

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ 2016

JOHDANTO

Tämä selvitys Metsä Groupin hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on annettu erillisenä kertomuksena ja se on julkaistu samanaikaisesti Metsä Groupin tilinpäätöksen ja hallituksen toimintakertomuksen kanssa.

Metsäliitto Osuuskunta on suomalainen osuuskunta ja Metsä Groupin emoyritys. Metsäliitto Osuuskuntaan viitataan tässä selvityksessä niissä kohdin, kun asiaa käsitellään ainoastaan emoyhtiön näkökulmasta. Metsä Groupiin kuuluvien yritysten päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan osuuskuntalakia, osakeyhtiölakia, arvopaperimarkkinalakia, osuuskunnan sääntöjä, hallintoelinten hyväksymiä työjärjestyksiä sekä Metsäliitto Osuuskunnan hallituksen ja johtoryhmän hyväksymiä politiikkoja ja toimintaohjeita. Metsäliitto Osuuskunnan säännöt ovat kokonaisuudessaan saatavilla Metsä Groupin verkkosivuilla kohdassa ”Metsä Groupin hallinnointiperiaatteet”.

Metsä Group laatii tilinpäätöksensä ja osavuosikatsauksensa kansainvälisten tilinpäätösperiaatteiden, International Financial Reporting Standards (IFRS), mukaisesti. Tilinpäätösasiakirjat julkaistaan suomeksi ja englanniksi.

Metsä Groupin pääkonttori sijaitsee Espoossa. Emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan kotipaikka on Helsinki.

HALLINNOINTIKOODI

Metsäliitto Groupin emoyritys Metsäliitto Osuuskunta noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n 1.1.2016 voimaan tullutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia ottamalla kuitenkin huomioon osuustoiminnallisen yritysmuodon erityispiirteet ja ilmoittaa poikkeamat hallinnointikoodista sekä niiden perustelut. Keskuskauppakamarin tammikuussa 2006 julkaiseman kannanoton mukaan omistuspohjaltaan laajojen, toiminnan laajuudelta huomattavien tai alueellisesti taikka valtakunnallisesti merkittävien yhteisöjen tulisi noudattaa listayhtiöille annettua hallinnointikoodia siltä osin kuin se on niiden erityispiirteet huomioon ottaen mahdollista comply or explain -periaatteen mukaisesti eli siten, että poikkeaminen ja poikkeamisen syy

on ilmoitettava. Hallinnointikoodi on saatavilla arvopaperimarkkinayhdistyksen sivuilla osoitteessa www.cgfinland.fi.

Metsä Groupin emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä poikkeaa hallinnointikoodin suosituksista seuraavin osin:

- Hallinnointikoodin mukaan toimitusjohtajaa ei tule valita hallituksen puheenjohtajaksi. Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen mukaan hallituksen varapuheenjohtajana toimii Metsä Group -konsernin pääjohtaja. Suosituksesta poikkeaminen on perusteltavissa Metsäliiton osuuskunnallisella hallintomallilla.
- Hallinnointikoodin mukaan hallituksen jäsenet valitsee yhtiökokous. Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen mukaan hallituksen jäsenet valitsee hallintoneuvosto. Hallituksen valinta poikkeaa siten hallituksen valintaa koskevasta hallinnointikoodin suosituksesta. Suosituksesta poikkeavilla toimivaltuussäännöksillä on turvattu osuuskunnallisen omistajaohjauksen toteutuminen.
- Hallinnointikoodin mukaan hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan. Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen mukaan hallituksen jäsenen toimikausi kestää kolme (3) vuotta kerrallaan. Hallituksen jäsenten kolmen vuoden toimikausi on nähty tarpeelliseksi päätöksenteon jatkuvuuden turvaamiseksi.
- Hallinnointikoodin mukaan toimitusjohtajan valitsee osakeyhtiölain mukaisesti hallitus. Osuuskuntalain mukaan toimitusjohtajan voi valita myös hallintoneuvosto, jos osuuskunnan säännöissä niin määrätään. Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen mukaan toimitusjohtajan ja Metsä Group -konsernin pääjohtajan valitsee hallintoneuvosto. Sääntöjen mukaisesti pääjohtajan tehtävät sekä toimitushteen ehdot vahvistaa hallitus. Hallinnointikoodin suosituksesta poikkeava pääjohtajan valintatapa on perusteltavissa Metsäliitto Osuuskunnan osuuskunnallisella hallintomallilla.

KESKEISET HALLINTOELIMET

Metsäliitto Osuuskunnan hallintoelimet ovat edustajisto, hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja. Päätöksenteossa hallintoelimiä avustaa ja niiden päätöksentekoa valmistelee erikseen tässä selvityksessä myöhemmin mainitut toimielimet. Metsäliitto Osuuskunnan toimitusjohtaja toimii tällä hetkellä Metsä Groupin pääjohtajana. Toimitusjohtajaan viitataan jatkossa termillä pääjohtaja.

Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen mukaan Metsäliitto Osuuskunnan hallinto henkilöt eivät saa olla Metsäliitto Osuuskunnan tai sen konserniyhtiöiden kanssa samalla toimialalla suoraan tai välillisesti toimivan liikeyrityksen tai muun yhteisön palveluksessa eivätkä osallistua tällaisten yritysten tai yhteisöjen hallintoon.

EDUSTAJISTO

Edustajisto käyttää Metsäliitto Osuuskunnassa jäsenille kuuluvaa ylintä päätäntävaltaa niissä asioissa, jotka sille lain ja sääntöjen mukaan on määrätty. Edustajisto korvaa Metsäliitto Osuuskunnassa osuuskunnan kokouksen. Edustajiston kokouksessa käsitellään osuuskuntalaissa ja Metsäliitto Osuuskunnan säännöissä määrättyt asiat sekä muut kokouskutsussa mainitut asiat. Edustajiston keskeisiä tehtäviä ovat:

- päättää tilinpäätöksen hyväksymisestä,
- päättää voitonjaosta jäsenille,
- päättää hallintoneuvoston, hallituksen ja toimitusjohtajan/pääjohtajan vastuuvapauden myöntämisestä,
- valita hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat sekä päättää heidän palkkioistaan.

Edustajistoon voidaan valita täysivaltainen Metsäliitto Osuuskunnan jäsen. Metsäliitto Osuuskunnan tai sen konserniyhtiöiden palveluksessa olevat henkilöt sekä Metsäliiton hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet eivät ole vaalikelpoisia edustajistoon.

Edustajistovaali toimitetaan joka neljäs vuosi postiäänestyksellä tai tietoliikenneyhteyden taikka muun teknisen apuvälineen avulla. Jokaisella jäsenellä on yksi ääni. Vaali toimitetaan vaalipiireittäin siten, että kustakin vaalipiiristä valitaan niin monta edustajaa,

kuin kyseisen vaalipiirin vaaliluetteloon on kirjattu vaalivuoden tammikuun 1. päivänä alkavin 2300-luvuin laskettuna äänioikeutettuja Metsäliitto Osuuskunnan jäseniä. Vaalipiirit vahvistaa hallintoneuvosto, ja ne määräytyvät lähtökohtaisesti Metsäliitto Osuuskunnan piiriorganisaatioiden mukaan.

Edustajisto kokoontuu sääntöjen mukaisesti kerran vuodessa keväällä. Edustajisto, hallintoneuvosto tai hallitus voi päättää ylimääräisen kokouksen pitämisestä. Ylimääräinen kokous on myös järjestettävä, mikäli vähintään kymmenesosa edustajiston jäsenistä sitä vaatii. Ellei osuuskuntalaissa erikseen tietyissä asioissa toisin edellytetä, edustajiston kutsuu koolle hallintoneuvosto viimeistään seitsemän päivää ennen kokousta kirjallisella, jokaiselle edustajiston jäsenelle lähetettävällä kokouskutsulla, jossa on mainittava kokouksessa käsiteltävät asiat.

Kullakin edustajalla on kokouksessa yksi ääni. Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen muuttaminen edellyttää, että muutosehdotusta kannattaa vähintään 2/3 edustajiston kokoukseen osallistuvista jäsenistä. Kokous-edustajien lisäksi edustajiston kokouksessa ovat läsnä hallituksen puheenjohtaja sekä pääsääntöisesti hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet. Heidän lisäksi varsinaisessa kokouksessa ovat läsnä myös tilintarkastajat.

Edustajiston kokoonpano on esitetty tämän raportin sivulla 98.

PIIRITOIMIKUNNAT

Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen mukaisesti kussakin hankintapiirissä toimii piiritoimikunta. Piiritoimikuntaan kuuluvat piirin alueelta valitut edustajiston, hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä edustajiston vaalissa valitsematta jääneistä ehdokkaista henkilökohtaisen äänimäärän mukaisessa järjestyksessä kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin piirin alueelta on valittu edustajia, aina kuitenkin vähintään viisi edustajiston vaalissa valitsematta jäänyttä ehdokasta. Hallintoneuvoston vahvistamissa ohjesäännöissä määritellään piiritoimikunnan tehtävät. Ohjesäännön mukaan piiritoimikunnan päätehtävänä on edistää toiminnallaan jäsenen ja kyseisen Metsäliitto Osuuskunnan

hankintapiirin välistä yhteydenpitoa ja vuorovaikutusta.

HALLINTONEUVOSTO

Metsäliitto Osuuskunnan säännöissä on määritelty hallintoneuvoston olevan osa Metsäliitto Osuuskunnan hallintomallia. Tällä on haluttu turvata riittävän omistajaohjauksen toteutuminen sekä jäsenten sitouttaminen osuuskunnan päätöksentekoon. Strategiset ja muut laajakantoiset päätökset kuuluvat Metsäliitto Osuuskunnan hallituksen toimivaltaan ja operatiivisesta johtamisesta vastaa toimiva johto.

Hallintoneuvoston tehtävät on määritelty Metsäliitto Osuuskunnan säännöissä. Hallintoneuvoston perustehtävänä on valvoa, että osuuskuntaa hoidetaan sääntöjen sekä edustajiston ja hallintoneuvoston päätösten mukaisesti. Tämän lisäksi hallintoneuvosto

- valitsee ja vapauttaa tehtävistään hallituksen jäsenet ja päättää heidän palkkioistaan,
- valitsee toimitusjohtajan, joka toimii myös Metsä Group -konsernin pääjohtajana, ellei hallintoneuvosto toisin päättä,
- antaa hallitukselle ohjeita laajakantoisissa ja periaatteellisesti tärkeissä asioissa,
- antaa edustajistolle lausunnon tilinpäätöksestä, joka sisältää myös konsernitalinpäätöksen sekä toimintakertomuksen.

Hallintoneuvosto valitsee vuodeksi kerrallaan keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä kutsuu sihteerin. Hallintoneuvosto kokoontuu puheenjohtajan kutsusta niin usein kuin asiat vaativat tai hallitus sitä esittää. Hallintoneuvosto on päätösvaltainen, kun läsnä on yli puolet jäsenistä. Päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmistö on kannattanut. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni ja vaaleissa arpa.

Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään kaksikymmentä (20) ja enintään kolmekymmentä (30) edustajiston Metsäliitto Osuuskunnan jäsenistä valitsemaa henkilöä. Metsäliitto Osuuskunnan henkilöstö voi valita hallintoneuvostoon enintään viisi (5) jäsentä. Lisäksi edustajisto voi hallintoneuvoston esityksestä valita hallintoneuvostoon enintään kolme (3) asiantuntijajäsentä. Hallintoneuvos-

ton jäsenen toimikausi alkaa hänet valinneen varsinaisen edustajiston kokouksen jälkeen ja kestää kolmen (3) vuoden kuluttua pidettävään varsinaiseen edustajiston kokoukseen. Kolmen vuoden toimikaudella on haluttu turvata päätöksenteon jatkuvuutta. Hallintoneuvoston jäsenen täytettyä 65 vuotta hänen toimikautensa kuitenkin päättyy seuraavana vuonna pidettävään varsinaiseen edustajiston kokoukseen. Hallintoneuvoston jäseniä valittaessa pyritään alueelliseen tasapuolisuuteen. Hallituksen jäsen ei saa kuulua hallintoneuvostoon.

Hallintoneuvoston kokoonpano on esitetty tämän raportin sivuilla 99 sekä Metsä Groupin verkkosivuilla kohdassa "[Metsäliitto Osuuskunnan hallinto ja Metsä Groupin konsernijohto](#)".

HALLINTONEUVOSTON NIMITYSTOIMIKUNTA

Hallituksen jäsenten vaalia valmistelee erityinen hallintoneuvoston jäsenistä valittu nimitystoimikunta erillisen sille vahvistetun työjärjestyksen mukaisesti. Lisäksi nimitystoimikunta tekee ehdotuksen hallituksen jäsenten palkkioiksi. Nimitystoimikuntaan kuuluu kuusi (6) hallintoneuvoston jäsentä sekä hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Nimitystoimikunnan puheenjohtajana toimii hallintoneuvoston puheenjohtaja ja sihteerinä hallituksen sihteeri. Toimikunta voi kutsua hallituksen puheenjohtajan asiantuntijaksi kokoukseen.

Hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 3.5.2016 nimitystoimikuntaan seuraavat henkilöt: Teuvo Hatva, Ville Hirvonen, Antti Isotalo, Timo Kässi, Timo Nikula ja Jukka Vanhatalo. Lisäksi toimikuntaan kuuluvat asemansa puolesta hallintoneuvoston puheenjohtaja Hannu Järvinen ja varapuheenjohtaja Juha Paajanen.

TIEDOT HALLINTONEUVOSTON KOKOUKSISTA VUONNA 2016

Vuonna 2016 hallintoneuvostossa oli 34 jäsentä, joista neljä (4) oli eri henkilöstöryhmien valitsemia henkilöstön edustajia. Asiantuntijajäseniä ei hallintoneuvostossa vuonna 2016 ollut. Hallintoneuvosto kokoontui neljä

(4) kertaa, ja jäsenten osallistumisprosentti oli 98 prosenttia.

HALLITUS

Hallituksen tehtävänä on Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen ja lainsäädännön mukaisesti huolehtia Metsäliitto Osuuskunnan ja Metsä Groupin toiminnan ja hallinnon asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus on laatinut toimintaansa varten työjärjestyksen, jossa on määritelty tarkemmin hallituksen päätöksenteossa noudatettavat toimintaperiaatteet. Työjärjestys on kokonaisuudessaan saatavilla Metsä Groupin verkkosivuilla kohdassa ”Metsä Groupin hallinnointiperiaatteet”.

Hallituksen tehtävänä on muun muassa:

- vahvistaa toimitusjohtajan/pääjohtajan tehtävät sekä toimitusuhteen ehdot ja valvoa, että tämä/nämä hoitaa/hoitavat osuuskunnan juoksevaa hallintoa hallituksen ohjeiden ja määräysten mukaisesti,
- valita ja erottaa toimitusjohtajan ja mahdollisesti valitun pääjohtajan välittöminä alaisina olevat johtajat,
- päättää osuusmaksun perimistavasta sekä lisäosuuksien antamisesta ja niiden ehdoista,
- vahvistaa osuuskunnan ja konsernin strategia ja vuosittainen budjetti sekä valvoa niiden noudattamista,
- allekirjoittaa ja esittää tilinpäätös sekä konsernitiilinpäätös hallintoneuvoston tarkastettavaksi,

- valmistella hallintoneuvoston kokouksissa käsiteltävät asiat,
- päättää palkitsemisvaliokunnan esityksestä toimitusjohtajan/pääjohtajan ja muun ylemmän johdon palkitsemisesta ja muista eduista,
- päättää muutoinkin asioista, jotka, ottaen huomioon osuuskunnan toiminnan laajuus ja laatu, ovat epätavallisia ja laajakantoisia.

Hallitus valitsee vuodeksi kerrallaan keskuudestaan puheenjohtajan. Varapuheenjohtajana toimii Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen mukaan pääjohtaja. Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta niin usein kuin asiat vaativat. Hallituksen kokoukset valmistelee pääjohtaja. Hallitus on päätösvaltainen, kun läsnä on yli puolet hallituksen jäsenistä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni. Hallituksen kokouksesta laaditaan pöytäkirja.

Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työtapojaan tekemällä itsearvioinnin kerran vuodessa.

HALLITUKSEN KOKOONPANO JA TOIMIKAUSI

Metsäliitto Osuuskunnan hallituksen valitsee hallintoneuvosto. Hallitukseen kuuluu vähintään viisi (5) ja enintään kahdeksan (8) jäsentä sekä Metsäliitto Osuuskunnan toimitusjohtaja tai Metsä Groupin pääjohtaja. Metsäliitto Osuuskunnan toimitusjohtaja ei

ole hallituksen jäsen, mikäli hallintoneuvosto on erikseen nimennyt pääjohtajan. Hallituksen jäsenen toimikausi alkaa hänet valitseen hallintoneuvoston kokouksen jälkeen alkavan kalenterivuoden alusta ja kestää kolme (3) vuotta kerrallaan. Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy sen kalenterivuoden lopussa, jolloin hän täyttää 65 vuotta.

Hallintoneuvoston nimitystoimikunta huomioi hallituksen jäsenten nimityksiä valmistellessaan jäsenten pätevyyden, kokemuksen ja ajankäyttömahdollisuudet sekä sen, että hallituksen kokoonpanossa on monipuolista osaamista.

Vuonna 2016 hallituksen puheenjohtajana toimi Martti Asunta, varapuheenjohtajana Kari Jordan sekä jäseninä Mikael Aminoff, Arto Hiltunen, Leena Mörttinen, Juha Parpala, Timo Saukkonen, Mikael Silvennoinen ja Antti Tukeva.

Metsäliitto Osuuskunnan hallintoneuvosto on marraskuussa 2016 valinnut hallituksen uudeksi jäseneksi 1.1.2017 alkaen Jussi Linnarannan (maatalous- ja metsätieteiden maisteri, agronomi). Vuodesta 2008 lähtien hallituksessa ollut Mikael Aminoff luopui hallituksen jäsenyydestä sääntöjen ikäpykälän mukaisesti 1.1.2017 alkaen.

Tarkemmat tiedot hallituksen jäsenistä on esitetty tämän raportin sivuilla 100–101 sekä Metsä Groupin verkkosivuilla kohdassa ”Metsäliitto Osuuskunnan hallinto ja Metsä Groupin konsernijohto”.

METSÄLIITTO OSUUSKUNNAN HALLITUS 31.12.2016

HALLITUKSEN JÄSEN	HALLITUKSEN JÄSEN ALKAEN	SYNTYMÄVUOSI	KOULUTUS	OMAT, YHTEIS- OMISTETUT SEKÄ MÄÄRÄYSVALTA- YHTEISÖJEN OSUUSSIJOITUKSET METSÄLIITTO OSUUSKUNNASSA 31.12.2016 (EUROA)	OMAT JA MÄÄRÄYSVALTA- YHTEISÖJEN OSAKKEET METSÄ BOARD OYJ:SSÄ 31.12.2016 (B-OSAKE)
Martti Asunta, puheenjohtaja	2005, puheenjohtaja vuodesta 2008	1955	Metsänhoitaja	72 870	53 744
Kari Jordan, varapuheenjohtaja	2005, varapuheenjohtaja vuodesta 2005	1956	Ekonomi	5 448	800 000
Mikael Aminoff	2008	1951	Metsänhoitaja	43 007	63 020
Arto Hiltunen	2007	1958	Ekonomi	1 170	
Leena Mörttinen	2016	1967	Kauppätieteiden maisteri, valtiotieteiden tohtori	2 550	
Juha Parpala	2009	1967	Agrologi	23 490	1 087
Timo Saukkonen	2007	1963	Maa- ja metsätaloustieteiden maisteri, metsänhoitaja	88 173	4 600
Mikael Silvennoinen	2015	1956	Kauppätieteiden maisteri	195	14 000
Antti Tukeva	2009	1953	Agronomi	41 504	3 479

HALLITUKSEN JÄSENTEN

RIIPPUMATTOMUUS JA HALLITUKSEN MONIMUOTOISUUS

Hallituksen suorittaman kokonaisarvion mukaan kaikki muut hallituksen jäsenet paitsi pääjohtaja ovat Metsäliitto Osuuskunnasta riippumattomia. Metsäliitto Osuuskunnassa ei ole sellaisia koodin tarkoittamia merkittäviä omistajajäseniä, joista hallituksen jäsenet olisivat riippuvaisia.

Metsäliitto Osuuskunnan hallitus on joulukuussa 2016 hyväksynyt hallituksen monimuotoisuusperiaatteet. Periaatteiden mukaan hallituksen ja sen valiokuntien tehtävien menestyksellä hoitaminen edellyttää monimuotoista kokoonpanoa, osaamista ja kokemusta sekä hallituksen yksittäisten jäsenten henkilökohtaisten ominaisuuksien huomioimista. Metsäliitto Osuuskunta on tunnistanut hallituksen monimuotoisuuden kannalta olennaiseksi metsätalouden ja -teollisuuden toimialatuntemuksen ohella kokemuksen vaativista liikkeenjohdon johtotehtävistä sekä kansainvälisestä toimintaympäristöstä. Lisäksi hallituksen jäsenten toisiaan täydentävä koulutustausta, johtamiskokemus yritystoiminnan eri osa-alueilta sekä monipuolinen ikä- ja sukupuolijakauma on tunnistettu monimuotoisuutta edistäviksi tekijöiksi. Metsäliitto Osuuskunnan tavoitteena on, että hallituksessa on edustettuna molempia sukupuolia. Hallintoneuvoston nimitystoimikunta huomioi periaatteet valmistellessaan hallintoneuvostolle päätösesitykset hallituksen kokoonpanosta.

Hallitukseen kuului vuonna 2016 yhdeksän jäsentä, joista suurimmalla osalla on korkeakoulututkinto. Hallituksen jäsenillä on merkittävää kokemusta vaativista hallinto- ja liikkeenjohdon tehtävistä usealta toimialalta sekä kansainvälisestä liiketoiminnasta. Hallitukseen kuului kahdeksan miestä ja yksi nainen. Useat hallituksen jäsenet ovat yhteiskunnallisesti ansioituneita.

HALLITUKSEN VALIOKUNNAT

Hallituksen tehtävien tehokkaan hoidon varmistamiseksi Metsäliitto Osuuskunnan hallituksella on tarkastusvaliokunta ja palkitsemisvaliokunta. Valiokunnilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan hallitus tekee päätökset asioista valiokuntien valmistelun pohjalta. Hallitus valitsee valiokuntien jäsenet keskuudestaan.

Tarkastusvaliokunta

Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta sille kuuluvan valvontatehtävän hoitamisessa. Tässä tehtävässä valiokunta arvioi ja valvoo taloudellista raportointia, tilintarkastusta, sisäistä tarkastusta ja riskienhallintaa koskevia asioita erillisen sille vahvistetun työjärjestyksen mukaisesti. Tarkastusvaliokuntaan kuuluu vähintään kolme (3) hallituksen vuosittain keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista enemmistö on yhtiöstä riippumattomia. Lisäksi pääjohtaja osallistuu tarkastusvaliokunnan kokouksiin, lukuun ottamatta niitä kertoja, jolloin valiokunta haluaa kokoontua ilman toimivan johdon läsnäoloa. Tarkastusvaliokunnan tulee säännöllisesti raportoida hallitusta toiminnastaan ja tekemistään havainnoista. Vuonna 2016 tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi Mikael Silvennoinen ja jäsenenä Martti Asunta ja Arto Hiltunen.

Palkitsemisvaliokunta

Palkitsemisvaliokunnan tarkoituksena on huolehtia hallituksen apuna siitä, että Metsä Groupissa on tarkoituksenmukaiset ja kilpailukykyiset palkkausjärjestelmät sekä seuraaja- ja kehittämissuunnittelu erikseen hallituksessa vahvistetun työjärjestyksen mukaisesti. Tehtävässään valiokunta esittelee hallituksen päätettäväksi mm. toimitusjohtajan ja pääjohtajan toimitusuhteen ehdot, ylimmän johdon palkkausjärjestelmät sekä ylimmän johdon sopimusten keskeiset periaatteet. Lisäksi palkitsemisvaliokunta esittää hallitukselle hyväksyttäväksi vuosittaiset tavoitteet ylimmälle johdolle ja seuraa niiden toteuttamista. Edelleen valiokunta käsittelee ylimmän johdon palkitsemisjärjestelmiin liittyvät asiat ja esittelee ne päätettäväksi hallituksessa.

Palkitsemisvaliokuntaan kuuluu kolme (3) hallituksen vuosittain keskuudestaan valitsemaa jäsentä. Palkitsemisvaliokunnan jäsenten enemmistön on oltava Metsä Groupista riippumattomia, eikä Metsä Groupin toimivaan johtoon kuuluva henkilö voi olla valiokunnan jäsen. Lisäksi pääjohtaja osallistuu palkitsemisvaliokunnan kokouksiin, lukuun ottamatta niitä kertoja, jolloin valiokunta haluaa kokoontua ilman toimivan johdon läsnäoloa. Palkitsemisvaliokunnan tulee säännöllisesti raportoida hallitusta toiminnastaan. Vuonna 2016 palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimi Arto Hiltunen ja jäsenenä Martti Asunta ja Antti Tukeva.

Tiedot hallituksen ja sen valiokuntien kokouksista vuonna 2016

Hallitus kokoontui vuonna 2016 12 kertaa. Hallituksen jäsenistä Asunta, Jordan, Mörttinen, Parpala, Saukkonen, Silvennoinen ja Tukeva osallistuivat kaikkiin kokouksiin. Aminoff ja Hiltunen osallistuivat 11 kokoukseen. Hallituksen jäsenten osallistumisprosentti oli 98.

Tarkastusvaliokunta kokoontui neljä (4) kertaa. Tarkastusvaliokunnan jäsenistä Silvennoinen ja Asunta osallistuivat kaikkiin kokouksiin. Hiltunen osallistui kolmeen kokoukseen. Tarkastusvaliokunnan jäsenten osallistumisprosentti vuonna 2016 oli 92. Palkitsemisvaliokunta kokoontui seitsemän (7) kertaa, ja jäsenten osallistumisprosentti oli 100.

PÄÄJOHTAJA

Metsäliitto Osuuskunnalla on toimitusjohtaja, joka toimii samalla Metsä Groupin pääjohtajana, ellei hallintoneuvosto toisin päättä. Pääjohtaja johtaa koko Metsä Groupin toimintaa. Metsä Groupin pääjohtaja Kari Jordan toimii myös Metsäliitto Osuuskunnan toimitusjohtajana. Pääjohtajan valitsee hallintoneuvosto ja pääjohtajasopimuksen hyväksyy hallitus.

Pääjohtaja Kari Jordan (ekonomi, syntynyt 1956) on toiminut Metsäliitto Osuuskunnan toimitusjohtajana vuodesta 2004 lähtien ja Metsä Groupin pääjohtajana vuodesta 2006 lähtien.

Pääjohtajan tehtävänä on johtaa Metsä Groupin operatiivista toimintaa lain ja sääntöjen sekä hallintoelinten päätösten ja ohjeiden mukaisesti. Pääjohtaja vastaa sääntöjen mukaan osuuskunnan juoksevan hallinnon järjestämisestä ja valvoo varainhoitoa.

Tarkemmat tiedot pääjohtajasta on esitetty tämän raportin sivulla 100 sekä Metsä Groupin verkkosivuilla kohdassa "[Metsäliitto Osuuskunnan hallinto ja Metsä Groupin konsernijohto](#)".

JOHTORYHMÄ

Metsä Groupilla on johtoryhmä, jonka puheenjohtajana toimii Metsä Groupin pääjohtaja. Johtoryhmä avustaa pääjohtajaa liiketoiminnan suunnittelussa ja operatiivisessa johtamisessa sekä valmistelee hallitukselle annettavia esityksiä, kuten liiketoimintastrategioita, budjetteja ja merkittäviä investointeja. Johtoryhmällä ei ole lakiin tai

sääntöihin perustuvaa toimivaltaa. Johtoryhmä koostuu Metsä Groupin pääjohtajasta, tytäryhtiöiden toimitusjohtajista, Metsä Woodin ja Metsä Forestin toimialajohtajista sekä konsernin talous- ja strategiajohtajista.

Johtoryhmä kokoontuu puheenjohtajansa kutsusta pääsääntöisesti kaksi kertaa kuukaudessa sekä lisäksi aina tarvittaessa.

Vuonna 2016 johtoryhmän muodostivat pääjohtaja Kari Jordan, Hannu Anttila (strategiajohtaja), Petri Helsinki (Metsä Tissue

Oyj:n toimitusjohtaja) Ilkka Hämälä (Metsä Fibre Oy:n toimitusjohtaja), Mika Joukio (Metsä Board Oyj:n toimitusjohtaja), Esa Kaikkonen (Metsä Woodin toimialajohtaja), Juha Mäntylä (Metsä Forestin toimialajohtaja) sekä Vesa-Pekka Takala (talousjohtaja).

METSÄ GROUPIN JOHTORYHMÄ 31.12.2016

JOHTORYHMÄN JÄSEN (JOHTORYHMÄN JÄSEN ALKAEN)	ASEMA METSÄ GROUPISSA	SYNTYMÄVUOSI	KOULUTUS	OMAT, YHTEIS- OMISTETUT SEKÄ MÄÄRÄYSVALTAYHTEI- SÖJEN OSUUSOSUUS- TUUKSET METSÄLIITTO OSUUSKUNNASSA 31.12.2016 (EUROA)	OMAT JA MÄÄRÄYSVALTA- YHTEISÖJEN OSAKKEET METSÄ BOARD OYJ:SSÄ 31.12.2016 (B-OSAKE)
Kari Jordan (2005)	Pääjohtaja	1956	Ekonomi	5 448	800 000
Hannu Anttila (2005)	Strategiajohtaja	1955	Ekonomi		146 588
Petri Helsinki (2015)	Toimitusjohtaja, Metsä Tissue Oyj	1966	Diplomi-insinööri		
Ilkka Hämälä (2008)	Toimitusjohtaja, Metsä Fibre Oy	1961	Diplomi-insinööri		103 551
Mika Joukio (2012)	Toimitusjohtaja, Metsä Board Oyj	1964	Diplomi-insinööri	19 930	186 348
Esa Kaikkonen (2008)	Toimialajohtaja, Metsä Wood	1969	Oikeustieteen kandidaatti		124 871
Juha Mäntylä (2008)	Toimialajohtaja, Metsä Forest	1961	Maa- ja metsätaloustieteiden maisteri	239 450	86 694
Vesa-Pekka Takala (2010)	Talousjohtaja	1966	Kauppätieteiden maisteri		117 271

Tarkemmat tiedot johtoryhmän jäsenistä on esitetty tämän raportin sivuilla 102–103 sekä Metsä Groupin verkkosivuilla kohdassa ”Metsäliitto Osuuskunnan hallinto ja Metsä Groupin konsernijohto”.

SISÄINEN VALVONTA, SISÄINEN TARKASTUS JA RISKIENHALLINTA

Tuloksellinen liiketoiminta edellyttää, että toimintaa valvotaan jatkuvasti ja riittävän tehokkaasti. Metsä Groupin sisäinen valvonta kattaa taloudellisen raportoinnin valvonnan, sisäiset hyväksymisoikeudet, investointien seurannan ja luotonvalvonnan. Sisäisen valvonnan toimivuutta arvioi puolestaan Metsä Groupin sisäinen tarkastus. Sisäistä valvontaa toteutetaan läpi koko organisaation. Sisäisen valvonnan menetelmiä ovat muun muassa sisäiset ohjeistukset ja valvontaa tukevat raportointijärjestelmät.

Seuraavassa on kuvattu Metsä Groupin sisäisen valvonnan periaatteet, tavoitteet ja vastuut sekä sisäisen tarkastuksen periaatteet. Metsä Groupin toimiva johto, riskienhallinta-johtaja ja sisäinen tarkastus vastaavat mainittujen periaatteiden laatimisesta ja hallitus niiden lopullisesta vahvistamisesta.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäinen valvonta käsittää Metsä Groupissa taloudellisen ja muun valvonnan. Sisäistä valvontaa toteuttavat hallitus, tarkastusvalio-

kunta ja toimiva johto sekä koko muu henkilöstö. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sitä osaa johtamisesta, jolla pyritään varmistamaan

- Metsä Groupille asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen,
- resurssien taloudellinen, tarkoituksenmukainen ja tehokas käyttö,
- toimintaan liittyvien riskien riittävä hallinta,
- taloudellisen ja muun johtamisinformaation luotettavuus ja oikeellisuus,
- ulkoisen sääntelyn ja sisäisten menettelytapojen noudattaminen,
- asiakassuhteisiin liittyvien asianmukaisten menettelytapojen noudattaminen,
- toiminnan, tietojen sekä omaisuuden riittävä turvaaminen,
- riittävät ja asianmukaisesti järjestetyt manuaaliset ja tietotekniset järjestelmät toiminnan tueksi.

Sisäinen valvonta jakautuu (i) ennaltaehkäisevään valvontaan kuten Metsä Groupin arvojen, yleisten toiminta- ja liiketapaperiaatteiden sekä päämäärien ja strategian määrittämiseen, (ii) päivittäiseen valvontaan, kuten toiminnan ohjaukseen ja seurantaan toimintajärjestelminä ja työohjeineen sekä (iii) jälkikäteiseen valvontaan, kuten johdon arviointeihin ja tarkistuksiin, vertailuihin ja todentamisiin, joilla varmistetaan tavoitteiden saavuttamista ja valvotaan sovittujen toiminta- ja kontrolliperiaatteiden noudattamista. Metsä Groupin

yrittäjäkulttuuri, johtamistapa ja suhtautumisen valvontaan luovat yhdessä perustan koko sisäiselle valvonnalle.

TALOUDELLISEN RAPORTOINTIPROSESSIN VALVONTA, LUOTONVALVONTA JA HYVÄKSYMISOIKEUDET

Liiketoiminta-alueiden ja konsernin talousorganisaatiot vastaavat taloudellisesta raportoinnista. Yksiköt ja liiketoiminta-alueet raportoivat taloudelliset luvut kuukausittain. Liiketoiminta-alueiden controllerit tarkastavat liiketoiminta-alueeseen kuuluvien liiketoimintojen ja yksiköiden kuukausitulokset ja raportoivat ne edelleen konsernin taloushallinnolle. Liiketoiminta-alueiden kannattavuuskehitystä ja liiketoimintariskejä sekä mahdollisuuksia käydään läpi kuukausittain Metsä Groupin johtoryhmässä, johon osallistuvat Metsä Groupin ja kunkin liiketoiminta-alueen ylin johto, sekä talousjohtoryhmässä, johon osallistuvat mm. konsernin talous- ja rahoitusjohtajat sekä kunkin liiketoiminta-alueen talousjohtaja. Tulokset raportoidaan kuukausittain Metsäliitto Osuuskunnan hallitukselle. Liiketoiminta-alueiden tulokset raportoidaan lisäksi kuukausittain niiden emoyhtiöiden hallituksille. Metsä Groupin Controllers' Manualissa on kuvattu tarkoin raportointi- ja valvontasäännöt sekä raportointiproseduuri.

Luotonvalvonnasta vastaa Metsä Groupissa kukin liiketoiminta-alue konsernin luotonvalvontapolitiikan ja siitä johdetun liiketoiminta-alueen luotonvalvontapolitiikan mukaisesti. Luotonvalvontaa toteuttaa konsernin keskitetty luotonvalvontaorganisaatio yhdessä liiketoiminta-alueiden johdon kanssa.

Kustannuksien, merkittävien sopimuksien ja investointien hyväksymisoikeudet on määritelty portaittain eri organisaatiotasolle hallituksen vahvistaman päätöksentekojärjestyksen mukaisesti sekä pääjohtajan ja muun johdon erikseen antamien valtuuksien mukaisesti.

Liiketoiminta-alueiden ja konsernin talousorganisaatiot järjestävät investointien hyväksynnän ja seurannan päätöksentekojärjestyksen sekä hallituksen hyväksymän investointipolitiikan mukaisesti. Merkittävimmät investoinnit viedään erikseen konsernin johtoryhmän ja konsernin emoyhtiön sekä liiketoiminta-alueen emoyhtiön hallitusten hyväksyttäväksi.

SISÄINEN TARKASTUS

Metsä Groupin sisäinen tarkastus avustaa hallitusta sen valvontatehtävän hoidossa arvioimalla Metsä Groupin toiminnan tavoitteiden saavuttamiseksi ylläpidetyn sisäisen valvonnan tasoa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota arvioimalla ja varmistamalla liiketoimintaprosessien, riskienhallinnan sekä johtamisen ja hallinnon toimivuutta. Sisäinen tarkastus noudattaa tarkastustyössään Metsäliitto Osuuskunnan hallituksen vahvistamaa sisäisen tarkastuksen toimintaohjetta.

Sisäisen tarkastuksen yksikkö toimii konsernin pääjohtajan ja tarkastusvaliokunnan alaisuudessa. Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelma laaditaan kalenterivuodeksi kerrallaan. Tarkastus suunnataan vuosittain alueille, jotka kulloinkin ovat arvioidun riskin ja konsernin tavoitteiden kannalta tärkeitä. Toimintasuunnitelman ajantasaisuus ja tarkoituksenmukaisuus käydään johdon kanssa läpi puolivuosittein.

Tarkastustoiminnan kattavuus ja koordinaatio varmistetaan säännöllisellä yhteydenpidolla ja tiedonvaihdolla muiden sisäisten varmistustoimintojen ja tilintarkastajien kanssa. Sisäinen tarkastus käyttää tarvittaessa ulkoisia ostopalveluja tilapäiseen lisäresursointiin tai erikoisoasamista vaativien arviointitehtävien suorittamiseen. Ulkopuoliset palveluntarjoajat toimivat tällöin sisäisen tarkastuksen johtajan ohjauksessa.

Jokaisesta tarkastuksesta laaditaan kirjallinen raportti, joka jaetaan konsernin pääjohta-

jalle, tarkastettavan alakonsernin ylimmälle johdolle sekä tarkastettavan toiminnon tai yksikön johdolle. Tarkastusraportit saatetaan tiedoksi tilintarkastajille ja harkinnan mukaan niille tahoille, jotka raportin sisällön mukaan katsotaan aiheellisiksi. Sisäinen tarkastus laatii tarkastusvaliokunnalle puolivuosittein yhteenvedon raportin suoritetuista tarkastuksista, merkittävimmistä havainnoista sekä sovitusta toimenpiteistä. Lisäksi puolivuotisraportissa todetaan merkittävimmät muutokset tarkastusten toteutumisessa verrattuna toimintasuunnitelmaan ja muut keskeiset sisäisen tarkastuksen suorittamat työt sekä mahdolliset resurssimuutokset. Hallitukselle laaditaan vuosiraportti sisäisen tarkastuksen toiminnasta.

RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta liittyy olennaisesti Metsä Groupin normaaliin liiketoiminnan suunnitteluun ja johtamiseen. Riskienhallinta on osa päivittäistä päätöksentekoa, toiminnan seuranta ja sisäistä valvontaa, jolla edistetään ja varmistetaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen.

Liiketoiminnan johtaminen ja riskienhallinnan tehokas yhteensovittaminen perustuvat Metsäliitto Osuuskunnan hallituksen vahvistamiin toimintaperiaatteisiin, joiden tarkoituksena on pitää riskienhallinnan kokonaisuus selkeänä, ymmärrettävänä sekä riittävän käytännönläheisenä. Riskeistä ja niiden kehityksestä raportoidaan säännöllisesti hallituksen tarkastusvaliokunnalle. Keskitetty riskienhallinta hoitaa myös Metsä Groupin vakuutuksien koordinaation ja kilpailuttamisen.

Riskienhallinnan keskeisin tavoite on tunnistaa ja arvioida ne riskit, uhat ja mahdollisuudet, joilla voi olla merkitystä sekä strategian toteuttamiseen että lyhyemmälle ja pitemmälle aikavälille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Myös merkittävimpiin investointiehdotuksiin liitetään mukaan erillinen riskikartoitus.

Liiketoiminta-alueet arvioivat ja seuraavat säännöllisesti riskiympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia osana vuosi- ja strategista suunnitteluaan. Tunnistetuista riskeistä ja niiden hallinnasta raportoidaan johdolle, tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle vähintään kaksi kertaa vuodessa. Liiketoimintariskeihin liittyy myös mahdollisuuksia, ja niitä voidaan hyödyntää sovitettujen riskilimiittien puitteissa. Tietoisten riskinotto päätösten tulee aina perustua muun muassa riskinkanto-

kyvyn ja voitto-/tappiopotentiaalin riittävään arviointiin.

RISKIENHALLINNAN VASTUUT

Riskienhallinnan vastuut jaetaan Metsä Groupissa seuraavasti:

- Hallitus on vastuussa Metsä Groupin riskienhallinnasta ja hyväksyy riskienhallintapolitiikan.
- Tarkastusvaliokunta arvioi Metsä Groupin riskienhallinnan riittävyyden asianmukaisuuden ja keskeiset riskialueet ja tekee näiltä osin ehdotuksia hallitukselle.
- Pääjohtaja ja johtoryhmän jäsenet ovat vastuussa riskienhallintaperiaatteiden määrittämisestä ja käyttöönnotosta. He myös vastaavat siitä, että riskit otetaan huomioon suunnitteluprosesseissa ja että riskeistä raportoidaan riittävällä ja asianmukaisella tavalla.
- Konsernin riskienhallintajohtaja vastaa Metsä Groupin riskienhallintaprosessin kehittämisestä, koordinoinnista, riskiarvioinnin toteuttamisesta ja keskeisistä vakuutusratkaisusta.
- Liiketoiminta-alueet ja palvelutoiminnot tunnistavat ja arvioivat omien vastuualueidensa olennaiset riskit suunnitteluprosesseissaan, valmistautuvat niihin, ryhtyvät tarpeellisiin ennaltaehkäiseviin toimiin ja raportoivat riskeistä sovitulla tavalla.

RISKIENHALLINTAPROSESSI

Metsä Groupin riskienhallinnan keskeisiin elementteihin kuuluvat koko liiketoimintaa tukevan kokonaisvaltaisen riskienhallintaprosessin toteuttaminen, omaisuuden suojaaminen ja liiketoiminnan jatkuvuuden varmistaminen, Metsä Groupin turvallisuus ja sen jatkuva kehittäminen sekä kriisinhallinta, jatkuvuus- ja toipumissuunnitelmat. Riskienhallintapolitiikan ja -periaatteiden mukaisesti riittävä riskiarviointi on osa taloudellisesti tai muutoin merkittävien hankkeiden esiselvitys- ja toteutusvaiheita.

Riskienhallinnan tehtävänä on:

- varmistaa, että kaikkia henkilöstöön, asiakkaisiin, tuotteisiin, omaisuuteen, tietopäömaan, julkisuuskuvaan, yhteiskuntavastuuseen ja toimintakykyyn vaikuttavia tunnistettuja riskejä hallitaan lain vaatimalla tavalla ja parhaiden tietojen sekä taloudellisten seikkojen perusteella,
- varmistaa Metsä Groupille asetettujen päämäärien saavuttaminen,
- täyttää sidosryhmien odotukset,
- suojata omaisuutta ja varmistaa liiketoiminnan häiriötön jatkuvuus,

- optimoida voitto- ja tappiomahdollisuuden suhde sekä
- varmistaa Metsä Groupin kokonaisriskiposition hallinta ja kokonaisriskien minimointi.

Metsä Groupin tiedossa olevat merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät on kuvattu hallituksen toimintakertomuksessa.

SISÄPIIRIHALLINTO

Metsä Groupissa noudatetaan sisäpiiriasioissa EU:n markkinoiden väärinkäyttöasetusta (Euroopan Parlamentin ja Neuvoston asetus N:o 596/2014, MAR), arvopaperimarkkinalainsäädäntöä sekä emoyritys Metsäliitto Osuuskunnan ja tytäryhtiö Metsä Board Oyj:n sisäpiiriohjeita, jotka on laadittu Helsingin pörssin laatimien sääntöjen ja ohjeiden mukaan. Metsä Group edellyttää jokaisen työntekijänsä toimivan sisäpiirissään- nosten mukaisesti.

MAR 14 artiklan ja rikoslain 51 luvun mukaan sisäpiiritietoa hallussaan pitävä henkilö ei saa (i) tehdä tai yrittää tehdä sisäpiirikauppoja hankkimalla tai luovuttamalla omaan tai kolmannen lukuun yhtiön rahoitusvälineitä, (ii) suositella, että toinen henkilö tekee sisäpiirikauppoja taikka houkuttaa toista henkilöä siihen; tai (iii) ilmaista sisäpiiritietoa toiselle henkilölle, jolle tämä tapahdu osana työn, tehtävien tai ammatin tavanomaista suorittamista. Sisäpiirihallinnon tavoitteena on mahdollistaa yhtiön sisäpiiriin kuuluvien henkilöiden avoin omistus yhtiössä ylläpitäen samanaikaisesti julkista luottamusta yhtiön arvopapereilla tapahtuvaan kaupankäyntiin ja hinnanmuodostukseen. Metsä Group suosittelee vain pitkäaikaisten sijoitusten tekemistä ja hankintaohjelmien käyttöä. Sisäpiiriin kuuluvia ohjeistetaan ja koulutetaan säännöllisin väliajoin.

EU:n markkinoiden väärinkäyttöasetuksen (MAR) tultua voimaan 3.7.2016 Metsä Groupiin kuuluvilla yhtiöillä ei ole enää julkista sisäpiiriä, eivätkä ne ylläpidä myöskään pysyviä yrityskohtaisia sisäpiirirekisterejä, vaan ainoastaan hanke- ja tapahtumakohtaisia sisäpiiriluetteluita. Luettelot sisältävät tiedot sisäpiirihankkeisiin osallistuvista henkilöistä, jotka eivät saa käydä kauppaa kyseessä olevaan yhtiöön liittyvillä rahoitusvälineillä hankkeen aikana.

Metsäliitto Osuuskunta on määritellyt MAR-säätelyssä tarkoitetuksi johtohenkilöikseen hallitustalon jäsenet, hallituksen jäsenet ja pääjohtajan. Kyseiset johtohenkilöt ja heidän lähipiiriinsä kuuluvat henkilöt ovat velvollisia ilmoittamaan yhtiölle ja Finanssivalvonnalle Metsäliitto Osuuskunnan rahoitusvälineitä koskevista liiketoimistaan. Metsäliitto Osuuskunta julkaisee tällaiset liiketoimet pörssitiedotteina. Edellä mainittuja johtohenkilöitä koskee 30 kalenteripäivän suljettu ajanjakso ennen Metsä Groupin osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen julkistusta, jona aikana johtohenkilöt eivät saa käydä kauppaa Metsäliitto Osuuskunnan rahoitusvälineillä. Ilmoitusvelvollisten johtajien lisäksi yhtiö määrittelee ne muut henkilöt, jotka tehtävissään osallistuvat osavuosikatsausten ja tilinpäätösten valmisteluun ja eivät saa suljetun ikkunan aikana käydä kauppaa Metsäliitto Osuuskunnan rahoitusvälineillä.

Metsä Board Oyj on määritellyt MAR-säätelyssä tarkoitetuksi johtohenkilöikseen hallituksen jäsenet ja toimitusjohtajan. Kyseiset johtohenkilöt ja heidän lähipiiriinsä kuuluvat henkilöt ovat velvollisia ilmoittamaan yhtiölle ja Finanssivalvonnalle Metsä Boardin osakkeita ja rahoitusvälineitä koskevista liiketoimistaan. Metsä Board julkaisee tällaiset liiketoimet pörssitiedotteina. Edellä mainittuja johtohenkilöitä koskee 30 kalenteripäivän suljettu ajanjakso ennen Metsä Groupin osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen julkistusta, jona aikana johtohenkilöt eivät saa käydä kauppaa Metsä Boardin osakkeilla tai muilla rahoitusvälineillä. Ilmoitusvelvollisten johtajien lisäksi yhtiö määrittelee ne muut henkilöt, jotka tehtävissään osallistuvat osavuosikatsausten ja tilinpäätösten valmisteluun ja jotka eivät saa suljetun ikkunan aikana käydä kauppaa Metsä Boardin osakkeilla tai rahoitusvälineillä.

LÄHIPIIRILIIKETOIMET

Metsäliitto Osuuskunnassa ja sen konserniyhtiöissä arvioidaan ja seurataan lähipiirin kanssa tehtäviä liiketoimia. Lähipiiri määräytyy kansainvälinen tilinpäätösstandardin (IAS 24) mukaisesti, ja siihen kuuluvat muun muassa kaikki konserniyhtiöt, hallituksen ja johtoryhmän jäsenet sekä heidän läheiset perheenjäsenensä. Mahdolliset eturistiriidat otetaan huomioon päätöksenteossa ja hallin-

nointikoodin mukaisesti kukin konserniyhtiö ylläpitää luetteloa sen lähipiiriin kuuluvista osapuolista.

TILINTARKASTUS

Metsäliitto Osuuskunnan sääntöjen mukaan Metsäliitto Osuuskunnalla on yksi (1) tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Edustajisto valitsee tilintarkastajan tarkastamaan kuluvan vuoden tilejä, ja tämän tehtävä päättyy seuraavan varsinaisen edustajiston kokouksen päättyessä. Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa konsernin ja emoyrityksen tilinpäätös ja kirjanpito sekä emoyrityksen hallinto. Tilintarkastaja antaa Metsäliitto Osuuskunnan jäsenille lain edellyttämän tilintarkastuskertomuksen vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä sekä raportoi säännöllisesti havainnoistaan hallitukselle ja Metsä Groupin johdolle.

Kevään 2016 varsinaisen edustajiston kokouksen päätöksen mukaisesti Metsäliitto Osuuskunnan tilintarkastajana tilikauden 2016 osalta toimii KHT-yhteisö KPMG Oy Ab, päävastuullisena tilintarkastajana Raija-Leena Hankonen, KHT.

Vuonna 2016 Metsä Groupiin kuuluvat yhtiöt maksoivat tilintarkastuspalkkioita KPMG:lle Suomessa ja kansainvälisesti yhteensä 1 119 000 euroa (1 146 000 euroa 2015) ja muille tilintarkastusyhteisöille yhteensä 107 000 euroa (128 000 euroa vuonna 2015). Lisäksi KPMG:lle maksettiin Suomessa ja kansainvälisesti varsinaiseen tilintarkastukseen liittymättömistä palveluista 46 000 euroa (54 000 euroa vuonna 2015) ja muille tilintarkastusyhteisöille 252 000 euroa (124 000 euroa vuonna 2015).

Tämä Metsä Groupin palkka- ja palkkio-selvitys hallituksen, hallintoneuvoston ja johdon palkitsemisesta on annettu Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n julkaiseman Hallinnointikoodin (www.cgfinland.fi) mukaisesti. Palkka- ja palkkioselvityksen palkitsemisen päätöksenteokjärjestyksestä ja periaatteista esitettyä kuvausta päivitetään ajantasaisesti, kuitenkin aina vähintään samanaikaisesti hallintojärjestelmästä annettavan selvityksen kanssa. Tällöin julkaistaan myös palkitsemisraportti edellisen tilikauden aikana maksetuista palkkioista.

PALKITSEMISEN PÄÄTÖKSENTEKOJÄRJESTYS

Konsernin emoyrityksen Metsäliitto Osuuskunnan hallintoneuvoston palkkioista päättää osuuskunnan edustajisto.

Metsäliitto Osuuskunnan hallituksen jäsenten palkkioista päättää hallintoneuvosto hallintoneuvoston nimitystoimikunnan esityksestä.

Hallitus päättää hallituksen palkitsemisvaliokunnan valmistelun pohjalta konsernin pääjohtajan sekä Metsäliitto Osuuskunnan palveluksessa olevien konsernin johtoryhmän jäsenten palkkauksen, muut taloudelliset etuudet sekä tulos- ja osakepalkkiojärjestelmän perusteet. Kaikissa Metsä Groupiin kuuluvissa yhtiöissä noudatetaan samoja palkitsemisperiaatteita, ja palkkiokriteerit hyväksytään kunkin tytäryhtiön hallituksessa.

PALKITSEMISEN PERIAATTEET HALLINTONEUVOSTO JA HALLITUS

Edustajiston päätöksen nojalla hallintoneuvoston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle maksetaan kiinteä kuukausikorvaus sekä kokouspalkkio. Muille hallintoneuvoston jäsenille maksetaan kokouspalkkiota. Lisäksi hallintoneuvoston jäsenet ovat oikeutettuja Metsä Groupin matkustussääntöjen mukaisiin matkakorvauksiin.

Hallintoneuvoston päätöksen nojalla kullekin hallituksen jäsenelle maksetaan kiinteä kuukausikorvaus sekä kokouspalkkio. Kokouspalkkio maksetaan myös valiokuntien kokouksista. Lisäksi hallituksen tarkastusvaliokunnan ja palkitsemisvaliokunnan puheen-

johtajille maksetaan erillinen kuukausikorvaus. Hallituksen jäsenet ovat oikeutettuja Metsä Groupin matkustussääntöjen mukaisiin matkakorvauksiin. Hallitustyöskentelystä maksettavat palkkiot ovat eläkettä kerryttäviä.

Pääjohtajalle ei makseta erikseen palkkaa tai palkkioita hallitustyöskentelystä. Hallituksen jäsenet eivät ole pääjohtajaa lukuun ottamatta Metsä Groupin lyhyen tai pitkän aikavälin kannustinjärjestelmien piirissä.

TOIMIVAN JOHTO

Metsä Groupin toimivan johdon palkitsemisjärjestelmän tarkoituksena on palkita johtoa oikeudenmukaisesti ja kilpailukykyisesti Metsä Groupin tuloksesta, strategian toteuttamisesta ja liiketoiminnan kehitystyöstä. Toimivan johdon palkitsemisjärjestelmä koostuu kiinteästä kuukausipalkasta, tehtävän tulosvaikutuksen perusteella määräytyvästä tulospalkkiosta ("lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä"), osakepalkkiojärjestelmästä ("pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä") sekä johdon eläke-eduista.

PÄÄJOHTAJA

Pääjohtajan toimitusuhteen ehdot on määritelty kirjallisissa pääjohtajasopimuksessa, jonka ehdot hallitus on vahvistanut. Pääjohtajan irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta. Hallituksen irtisanoessa pääjohtajan, hänellä on oikeus 24 kuukauden kokonaispalkkaa vastaavaan erokorvaukseen. Erokorvausta ei makseta, jos pääjohtaja irtisanoutuu itse tehtävästään.

Pääjohtajan kuukausipalkka on sovittu pääjohtajasopimuksessa ja siihen sisältyvät asunto-, auto-, autonkuljettaja- ja vähäisiä muita luontoisetuja. Hallituksen päätöksellä pääjohtajalle voidaan pääjohtajasopimuksen nojalla maksaa määriteltyihin taloudellisiin kriteereihin ja henkilökohtaisiin tavoitteisiin perustuva enintään yhdeksän (9) kuukauden palkkaa vastaava tulospalkkio.

Pääjohtaja kuuluu työntekijäin eläkelain piiriin. Se tarjoaa palvelusaikaan ja työansioihin perustuvan eläketurvan laissa säädettyllä tavalla. Suomen työeläkejärjestelmässä ansioksi luetaan peruspalkka, palkkiot ja verotettavat luontoisedut, mutta ei optioista eikä

johdon osakekannustinjärjestelmästä saatuja tuloja. Pääjohtaja on lisäeläkejärjestelyillä oikeutettu jäämään eläkkeelle 60-vuotiaana. Metsäliitto Osuuskunnan hallitus on toukokuussa 2015 sopinut pääjohtaja Kari Jordanin kanssa siitä, että hän jatkaa tehtävässään toistaiseksi johtajasopimuksensa mukaisen eläkeiän jälkeen (9.3.2016). Pääjohtajan eläkkeen taso on 60 prosenttia työeläkelain mukaisesta kokonaispalkasta, joka lasketaan eläkkeelle siirtymishetkeä edeltävän viisivuotissajakson perusteella.

MUU JOHTO

Muilla Metsä Groupin johtoryhmän jäsenillä on niin ikään kirjalliset johtajasopimukset. Johtoryhmän jäsenten irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta, ja jäsenet ovat oikeutettuja 6–12 kuukauden palkkaa vastaavaan irtisanomiskorvaukseen, mikäli johtajasopimus irtisanotaan johtajasta riippumattomasta syystä.

Metsä Groupin johtoryhmän muille jäsenille maksettavan kuukausipalkan lisäksi heille voidaan maksaa vuosittain erikseen päätettävä konserniyhtiökohtainen tulospalkkio. Johtoryhmän jäsenten tulospalkkion enimmäismäärät voivat vaihdella tehtävän tulosvaikutuksen perusteella henkilön 6 tai 7 kuukauden palkkaa vastaavaan määrään asti. Tulospalkkiojärjestelmässä kriteereinä ovat konsernitason ja oman vastuualueen tulosvaatimukset.

Johtoryhmän muut jäsenet kuuluvat työntekijäin eläkelain piiriin. Se tarjoaa palvelusaikaan ja työansioihin perustuvan eläketurvan laissa säädettyllä tavalla. Toimitusuhteen aloitusajankohdasta riippuen joillakin Metsä Groupin johtoryhmän jäsenillä on erillinen etuusperusteinen eläkevakuutus, jonka eläkeikä on 62 vuotta. Eläkevakuutuksen perusteella eläkkeen taso on enintään 60 prosenttia työeläkelain mukaisesta kokonaispalkasta, joka lasketaan eläkkeelle siirtymishetkeä edeltävän viisivuotissajakson perusteella. Mikäli työsuhte Metsä Groupissa päättyy ennen eläkeikää, johtoryhmän jäsen on oikeutettu vapaakirjaan. Vuoden 2016 lopussa lisäeläke oli kuudella johtoryhmän jäsenellä.

PITKÄN AIKAVÄLIN OSAKEPALKITSEMINEN

Osakepalkkiojärjestelmä vuosille 2014–2018:

Metsäliitto Osuuskunnan hallitus on helmikuussa 2014 päättänyt osakepohjaisesta kannustinjärjestelmästä Metsä Groupin johtohenkilöille vuosiksi 2014–2018. Osakepalkkiojärjestelmässä on kolme kolmen vuoden ansaintajaksoa, jotka ovat kalenterivuodet 2014–2016, 2015–2017 ja 2016–2018.

Metsäliitto Osuuskunnan hallitus nimeää jokaisen kolmen vuoden ansaintajakson alkaessa kohderyhmään kuuluvat johtohenkilöt ja päättää heidän enimmäispalkkionsa (enimmäispalkkio ilmaistaan osakkeiden kappalemääränä). Ansaintajaksoille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen määrää sen, kuinka suuri osa enimmäispalkkiosta maksetaan johtohenkilöille. Vuosittain maksettavan palkkion määrää voidaan rajoittaa. Mahdollinen palkkio maksetaan osittain Metsä Board Oyj:n osakkeina ja osittain rahana. Palkkio maksetaan pääsääntöisesti ansaintajakson päättymistä seuraavana keväänä. Ansaintajaksoa seuraa kahden vuoden sitouttamisjakso, jonka aikana johtohenkilö ei saa siirtää tai myydä osakkeita. Mikäli konserniyhtiö tai johtohenkilö irtisanoo tai purkaa johtohenkilön työ- tai toimisosimukseen sitouttamisjakson aikana, hallituksella on oikeus vaatia johtohenkilöä palauttamaan ansaintajaksoalta ansaitsemansa osakepalkkio vastikkeetta.

Järjestelmän mahdolliset palkkiot ansaintajaksoilta 2014–2016, 2015–2017 ja 2016–2018 perustuvat Metsä Groupin sijoitetun pääoman tuottoon (ROCE), liiketulokseen (EBIT) ja omavaraisuusasteeseen.

Ansaintajaksoilta 2014–2016 ansaitut palkkiot on kerrottu jäljempänä kohdassa ”Palkitsemisraportti 2016”.

Ansaintajaksoilta 2015–2017 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään noin 3 miljoonaa Metsä Boardin B-sarjan osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Järjestelmän piirissä on vuoden 2016 lopussa 50 henkilöä mukaan lukien kaikki Metsä Groupin johtoryhmän jäsenet.

Ansaintajaksoilta 2016–2018 maksettavat palkkiot vastaavat yhteensä enintään noin 2,5 miljoonaa Metsä Boardin B-sarjan osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Järjestelmän piirissä on vuoden 2016 lopussa 71 henkilöä mukaan lukien kaikki Metsä Groupin johtoryhmän jäsenet.

Osakepalkkiojärjestelmä vuosille 2017–2021: Metsäliitto Osuuskunnan hallitus on tammikuussa 2017 päättänyt jatkaa osakepoh-

jaista kannustinjärjestelmää Metsä Groupin johtohenkilöille vuosiksi 2017–2021. Järjestelmän tarkoituksena on yhdistää omistajien ja johdon tavoitteet konsernin arvon nostamiseksi sekä sitouttaa johto toteuttamaan yhteistä strategiaa ja tarjota heille kilpailukyinen omistukseen perustuva palkkiojärjestelmä.

Suoritusperusteisessa osakepalkkiojärjestelmässä 2017–2021 on kolme ansaintajaksoa, jotka ovat kalenterivuodet 2017–2019, 2018–2020 ja 2019–2021. Hallitus nimeää jokaisen kolmen vuoden ansaintajakson alkaessa kohderyhmään kuuluvat johtohenkilöt ja päättää heidän enimmäispalkkionsa (enimmäispalkkio ilmaistaan osakkeiden kappalemääränä). Hallitus päättää ansaintajakson ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet kunkin ansaintajakson alussa. Järjestelmän mahdollinen palkkio ansaintajaksoilta 2017–2019 perustuu Metsä Group -konsernin sijoitetun pääoman tuoton (ROCE) kehitykseen hallituksen määrittämällä tavalla. Hallituksella on lisäksi oikeus leikata järjestelmän mukaisia palkkioita kokonaan tai osittain, mikäli tietyt konsernin liiketuloksen kehitykseen ja omavaraisuusasteeseen liittyvät kriteerit eivät täyty. Hallitus voi lisäksi asettaa kannustinjärjestelmien osallistujille enimmäismäärän Metsä Groupin yhdestä tai useammasta kannustinjärjestelmästä maksettaville palkkioille. Jos maksettaville palkkioille asetettu enimmäismäärä ylittyy, palkkiota voidaan leikata enimmäismäärän ylittävältä osalta.

Ansaintajaksoa seuraa noin kahden vuoden sitouttamisjakso, jonka aikana osallistuja ei saa siirtää tai myydä osakkeitaan. Mikäli konserniyhtiö tai johtohenkilö irtisanoo tai purkaa johtohenkilön työ- tai toimisosimukseen sitouttamisjakson aikana, hallituksella on oikeus vaatia johtohenkilöä palauttamaan ansaintajaksoalta ansaitsemansa osakepalkkio vastikkeetta. Mahdollinen palkkio ansaintajaksoilta 2017–2019 maksetaan keväällä 2020 Metsä Board Oyj:n B-sarjan osakkeina.

Ansaintajaksolla 2017–2019 järjestelmän kohderyhmään kuuluu 85 henkilöä, mukaan lukien Metsä Groupin johtoryhmän jäsenet. Järjestelmän perusteella maksettavat palkkiot ansaintajaksoilta 2017–2019 vastaavat yhteensä enintään 2,8 miljoonaa Metsä Board Oyj:n B-sarjan osakkeen arvoa sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Lisäksi palkkioihin kuuluu rahaosuus, jolla katetaan osallistujalle palkkioista aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut.

PALKITSEMISRAPORTTI 2016

HALLINTONEUVOSTO

Kevään 2016 varsinainen edustajiston kokous päätti pitää hallintoneuvoston jäsenten palkkiot ennallaan vuonna 2016. Hallintoneuvoston puheenjohtajan kuukausikorvaus vuonna 2016 oli 3 900 euroa ja kokouspalkkio 700 euroa kokoukselta. Puheenjohtajalle maksettiin yhteensä palkkana ja kokouspalkkioina 64 850 euroa (59 000 euroa vuonna 2015). Varapuheenjohtajan kuukausikorvaus vuonna 2016 oli 1 700 euroa ja kokouspalkkio 700 euroa kokoukselta. Varapuheenjohtajalle maksettiin yhteensä palkkana ja kokouspalkkioina 27 350 euroa (28 400 euroa vuonna 2015). Muille jäsenille maksettiin kokouspalkkiota 700 euroa kokoukselta, yhteensä 114 800 euroa (108 600 euroa vuonna 2015). Hallintoneuvoston jäsenille maksettiin palkkoja ja palkkioita vuonna 2016 yhteensä 207 000 euroa (196 000 euroa vuonna 2015).

HALLITUS

Hallintoneuvosto päätti kokouksessaan marraskuussa 2015 korottaa hallituksen jäsenille maksettavaa kokouspalkkiota 600 eurosta 700 euroon. Muuten hallituksen jäsenten palkkiot pidettiin ennallaan vuonna 2016. Hallituksen puheenjohtajan kuukausikorvaus vuonna 2016 oli 6 700 euroa ja kokouspalkkio 700 euroa kokoukselta. Puheenjohtajalle maksettiin yhteensä palkkana ja kokouspalkkioina 96 540 euroa (94 540 euroa vuonna 2015). Muiden jäsenten kuukausikorvaus vuonna 2016 oli 3 700 euroa ja kokouspalkkio 700 euroa kokoukselta. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle maksettiin erillistä 1 200 euron suuruisa kuukausikorvausta. Lisäksi hallintoneuvosto päätti kokouksessaan toukokuussa 2016 palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajalle maksettavasta 1 000 euron kuukausikorvauksesta. Muille jäsenille maksettiin yhteensä palkkana ja kokouspalkkioina 405 550 euroa (387 700 euroa vuonna 2015). Hallituksen jäsenille maksettiin palkkoja ja palkkioita vuonna 2016 yhteensä 502 090 euroa (482 240 euroa vuonna 2015). Edellä mainitut hallitustyöskentelystä maksettavat palkkiot olivat eläkettä kerryttäviä. Metsä Groupin pääjohtajalle ei maksettu erikseen palkkaa tai palkkioita hallitustyöskentelystä.

PÄÄJOHTAJA

Metsä Groupiin kuuluvat yhtiöt maksoivat pääjohtaja Kari Jordanille vuonna 2016 palkkaa, palkkioita ja muita etuuksia yhteensä

5 023 867 euroa (3 955 430 euroa vuonna 2015). Metsäliitto Osuuskunnan pääjohtajalle vuonna 2016 maksama palkka luontoisetuineen oli 1 122 530 euroa (1 111 432 euroa vuonna 2015) ja tulos- ja osakepalkkio 3 776 633 euroa (2 721 694 euroa vuonna 2015). Muut Metsä Groupin konserniyhtiöt maksoivat pääjohtajalle palkkana, palkkioina ja muina etuuksina yhteensä 124 704 euroa (122 304 euroa vuonna 2015). Pääjohtajan etuusperusteisen eläkejärjestelmän vuosimaksu vuonna 2016 oli 3,0 prosenttia (8,5 prosenttia vuonna 2015) Metsä Groupiin kuuluvien yhtiöiden pääjohtajalle maksamasta kokonaispalkasta ja -palkkiosta.

MUU JOHTO

Metsä Groupiin kuuluvat yhtiöt maksoivat johtoryhmän jäsenille (pääjohtajaa lukuun ottamatta) palkkana ja palkkioina vuonna 2016 yhteensä 8 078 831 euroa (6 344 338 euroa vuonna 2015), josta 2 801 726 euroa oli palkkaa luontoisetuineen ja 5 277 104 euroa tulos- ja osakepalkkioita. Pääjohtajan lisäksi johtoryhmän jäsenistä kuudella oli etuusperusteiset eläkevakuutukset, joiden vuosimaksu vuonna 2016 oli yhteensä 11,78 prosenttia Metsä Groupiin kuuluvien yhtiöiden johtoryhmän jäsenille pääjohtajaa lukuun ottamatta maksamasta kokonaispalkasta ja -palkkiosta.

PITKÄN AIKAVÄLIN OSAKEPALKITSEMINEN

Osakepalkkiojärjestelmän ansaintajaksolta 2014–2016 ansaitut palkkiot yhteensä 48 henkilölle (mukaan lukien kaikki Metsä Groupin johtoryhmän jäsenet) vastasivat arvoltaan noin 3,6 miljoonaa Metsä Boardin B-sarjan osaketta sisältäen myös rahana maksettavan osuuden. Pääjohtaja Kari Jordanin osuus palkkiosta vastasi noin 0,6 miljoonan osakkeen arvoa ja muiden johtoryhmän jäsenten osuus palkkiosta noin 0,9 miljoonan osakkeen arvoa.

METSÄLIITTO OSUUSKUNNAN EDUSTAJISTO

Metsäliitto Osuuskunnan jäsenet valitsevat keskuudestaan edustajiston joka neljäs vuosi postiäänestyksellä tai tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla. Edustajisto on korkein päättävä elin.

Anttila Juha	Maanviljelijä	Mänttä-Vilppula
Haikkonen Aila	Diplomi-insinööri, maatalousyrittäjä	Pori
Hanhimäki Jorma	Maanviljelijä	Kauhava
Hiekka Matti	Maanviljelijä	Ikaalinen
Hiitonen Martti	Asiakasvastaava	Kaavi
Häppölä Heikki	Maanviljelijä	Orimattila
Härkönen Matti J.	Metsäyrittäjä	Sotkamo
Isomuoia Harri	Metsänhoitaja	Hämeenkyrö
Jänkälä Aarne	Maanviljelijä	Rovaniemi
Kallio Maarit	Maanviljelijä, agrologi	Sastamala
Kankaanpää Antti	Maaseutuyrittäjä	Orivesi
Karhunen Asko	Maanviljelijä	Suonenjoki
Ketola Jyrki	Johtaja, metsätalousyrittäjä	Helsinki
Kivenmäki Ari	Agrologi, maanviljelijä	Kuortane
Kiviranta Esko	Maanviljelijä, varatuomari	Sauvo
Kontinen Kati	Tutkimuspäällikkö, maatalous- ja metsätieteiden lisensiaatti	Ristiina
Koskinen Jaakko	Maatalousyrittäjä	Hamina
Kurtti Aulis	Metsätalallinen	Kuusamo
Könönen Katri	Maanviljelijä	Tohmajärvi
Laitinen Markku	Maa- ja metsätalousyrittäjä	Kangasniemi
Lauttia Petri	Maanviljelijä	Hämeenlinna
Lilland Anders	Maanviljelijä	Kristiinankaupunki
Lunttila Tommi	Maanviljelijä	Äänekoski
Långgård Tomas	Maanviljelijä	Maalahti
Minkinen Timo	Metsätalousyrittäjä	Viitasaari
Moilanen Heli	Terveystenhoitaja	Paltamo
Morri Tiina	Metsätalousyrittäjä	Virrat
Mäntylä Arto	Maanviljelijä	Kurikka
Nevavuori Jari	Tuotepäällikkö, maanviljelijä	Uusikaupunki
Niemelä Henry	Maanviljelijä, metsäkoneyrittäjä	Lapua

Nybacka Mika	Metsätalousyrittäjä	Haapajärvi
Nylund Mats	Maanviljelijä, kansanedustaja	Pedersören kunta
Oinas-Panuma Eero	Poromies, maaseutuyrittäjä	Pudasjärvi
Orjala Jari	Maatalousyrittäjä, lehtori	Kannus
Pekonen Kari	Maaseutuyrittäjä	Parikkala
Pietilä Juho	Maatalousyrittäjä	Loimaa
Purhonen Petri	Maanviljelijä	Enonkoski
Pylkkänen Ari	Metsätalousinsinööri	Rantasalmi
Raininko Tuomo	Maa- ja metsätalousyrittäjä	Kankaanpää
Rautiola Antti	Maanviljelijä	Oulainen
Ruusuvirta Jukka	Maatalousyrittäjä	Kivijärvi
Savola Mikko	Kansanedustaja	Ähtäri
Savolainen Jyrki	Maanviljelijä	Laukaa
Sipola Atso	Maanviljelijä	Oulu
Sirviö Antti	Maaseutuyrittäjä	Kemijärvi
Soronen Mauno	Kirkkoherra	Haapavesi
Säynätjoki Ilkka	Maanviljelijä	Kuhmoinen
Tanskanen Paavo	Maanviljelijä	Polvijärvi
Tasanen Terho	Koneyrittäjä, maanviljelijä	Nousiainen
Tikka Antti-Lassi	Laatupäällikkö, maatalousyrittäjä	Kiuruvesi
Tolvanen Matti	Metsätalousteknikko, maa- ja metsätalousyrittäjä	Varkaus
Tuominen Pasi	Agrologi, maanviljelijä	Eura
Tyskas Kim	Maatalousyrittäjä, myyjä	Lapinjärvi
Uotila Kirsi	Metsätalousyrittäjä, tekniikan ylioppilas	Helsinki
Uusitalo Ilkka	Maanviljelijä	Salo
Vanhatalo Tuula	Maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti	Hyvinkää
Virnala Jukka	Yrittäjä	Kurikka
Wasberg Johan	Metsätalousinsinööri	Mustasaari
Ylimartimo Aatto	Maanviljelijä	Tervola
Ylä-Outinen Päivi	Maanviljelijä	Lappeenranta

METSÄLIITTO OSUUSKUNNAN HALLINTONEUVOSTO

Hallintoneuvoston tehtävä on valvoa, että Metsäliitto Osuuskuntaa hoidetaan sen sääntöjen, hallintoneuvoston päätösten ja konsernin edun mukaisesti. Se myös valvoo edustajiston päätösten täytäntöön panemista ja valitsee osuuskunnan hallituksen.

PUHEENJOHTAJA

Järvinen Hannu	Agronomi	Janakkala
----------------	----------	-----------

VARAPUHEENJOHTAJA

Paajanen Juha	Maa- ja metsätalousyrittäjä	Savonlinna
---------------	-----------------------------	------------

JÄSENET

Alatalo Matti	Maanviljelijä	Soini
Björkenheim Johan	Maanviljelijä	Isokyrö
Brandt Mats	Agrologi	Kokkola
Ekman Eero	Maaseutusihteeri	Paimio
Hatva Teuvo	Metsätalousyrittäjä	Kajaani
Haukilahti Tapani	Maanviljelijä	Veteli
Hirvonen Ville	Agrologi	Rääkkylä
Isotalo Antti	Maanviljelijä	Kauhava
Junttila Risto	Toiminnanjohtaja	Kemijärvi
Jaärni Antti	Maanviljelijä	Simo
Kinnunen Esko	Maanviljelijä	Pieksämäki
Kulmala Airi	Asiantuntija, maanviljelijä	Nousiainen
Kuutti Petri	Maanviljelijä	Kouvola
Kässi Timo	Agrologi	Uurainen

HENKILÖSTÖN EDUSTAJAT

Keskinen Matti	Metsäasiantuntija, puukauppa ja metsäpalvelut	Lahti
Koljonen Timo	Solution Owner	Helsinki
Naukkarinen Janne	Pääläluottamusmies	Savonlinna
Tuhkanen Marko	Sähkötyöiden esimies	Äänekoski

Laineenoja Jari	Agronomi, rahoituspäällikkö	Huittinen
Laitinen Pirkko	Agrologi	Utajärvi
Lappalainen Jukka	Maanviljelijä	Pielavesi
Lindqvist Hans-Erik	Metsänhoitaja, kaupunginjohtaja	Närpiö
Malmström Märten	Maanviljelijä	Espoo
Mikkola Antti-Jussi	Maanviljelijä	Pälkäne
Nikula Timo	Agrologi	Laitila
Siponen Ahti Tapani	Yhteiskuntatieteen maisteri	Kiuruvesi
Tolonen Mikko	Maanviljelijä	Suomussalmi
Turtiainen Matti	Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, agronomi	Savonlinna
Vanhatalo Jukka	Maanviljelijä	Siikainen
Wasström Anders	Maatalousyrittäjä	Raasepori
Äijö Matti	Metsätalousinsinööri	Ikaalinen

METSÄLIITTO OSUUSKUNNAN HALLITUS

MARTTI ASUNTA

s. 1955
Metsänhoitaja
Metsäneuvos

Hallituksen jäsen vuodesta 2005, puheenjohtaja vuodesta 2008

Metsä Board Oyj, hallituksen varapuheenjohtaja (2008–)
Metsä Fibre Oy, hallituksen jäsen (2008–)
Metsä Tissue Oyj, hallituksen jäsen (2008–)
Pellervo-Seura ry, hallituksen jäsen (2008–), hallituksen puheenjohtaja (2010–)
Pellervo-Media Oy, hallituksen puheenjohtaja (2013–)
Finnish Agri-Agency for Food and Forest Development, hallituksen jäsen (2012–)
Osuustoiminnan neuvottelukunta, puheenjohtaja (2013–)
Huoneistokeskus Oy, toimistonjohtaja (2003–2005)
Kurun kunta, projektipäällikkö (2001–2003)
Kiinteistötoimisto Martti Asunta LKV, yrittäjä (1995–2015)
Suomen Yhdyspankki, pankinjohtaja (1993–1995)
Tampereen Alueäästöpankki (SSP), aluejohtaja (1988–1993)
Pohjois-Hämeen Metsänhoitoyhdistysten Liitto, kenttäpäällikkö, toiminnanjohtaja (1982–1988)

Omat, yhteisomistettut sekä määräysvalta-yhteisöjen osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa 31.12.2016: 72 870 euroa

Omat ja määräysvalta-yhteisöjen osakkeet Metsä Board Oyj:ssä 31.12.2016: 53 744 (B-osake)

KARI JORDAN

s. 1956
Ekonomi
Vuorineuvos

Hallituksen jäsen ja varapuheenjohtaja vuodesta 2005

Metsä Group, pääjohtaja (2006–)
Metsäliitto Osuuskunta, toimitusjohtaja (2004–)
Metsä Board Oyj, hallituksen puheenjohtaja (2005–)
Metsä Fibre Oy, hallituksen jäsen (2004–), puheenjohtaja (2006–)
Metsä Tissue Oyj, hallituksen puheenjohtaja (2004–)
Keskuskauppakamari, hallituksen jäsen (2007–2011), hallituksen puheenjohtaja (2012–2016)
Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), hallituksen jäsen (2005–2016), varapuheenjohtaja (2009–2011, 2013–2014), työvaliokunnan jäsen (2015–2016)
Metsäteollisuus ry, hallituksen ja hallituksen työvaliokunnan puheenjohtaja (2009–2011), hallituksen ja hallituksen työvaliokunnan varapuheenjohtaja (2005–2009, 2014–), hallituksen jäsen (2012–2013)
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, hallintoneuvoston jäsen (2006–2012), hallituksen varapuheenjohtaja (2013), hallituksen puheenjohtaja (2014), hallintoneuvoston puheenjohtaja (2015–)
Useita luottamustoimia säätiöissä ja yhdistyksissä

Omat, yhteisomistettut sekä määräysvalta-yhteisöjen osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa 31.12.2016: 5 448 euroa

Omat ja määräysvalta-yhteisöjen osakkeet Metsä Board Oyj:ssä 31.12.2016: 800 000 (B-osake)

ARTO HILTUNEN

s. 1958
Ekonomi

Hallituksen jäsen vuodesta 2007

Metsä Tissue Oyj, hallituksen jäsen (2010–)
Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta SOK, pääjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja (2007–2009)
Helsingin Osuuskauppa Elanto, toimitusjohtaja (2004–2007), hallituksen puheenjohtaja (2005–2007), **OI. Elanto**, fuusiopäätöksen jälkeen, toimitusjohtaja (2003)
Helsingin Osuuskauppa HOK, toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja (1998–2003)
Veho Group Oy AB, hallituksen jäsen (2011–), puheenjohtaja (2012–)
Talent Vectia Oy, hallituksen jäsen (2010–2015)
SRV-Yhtiöt Oyj, hallituksen jäsen (2010–)
Posti Group Oyj, hallituksen jäsen (2010–), puheenjohtaja (2011–)
Jenny ja Antti Wihurin rahasto, hallituksen jäsen (2010–2015), varapuheenjohtaja (2016–)
Yliopiston Apteekki, hallituksen jäsen (2015–)

Omat, yhteisomistettut sekä määräysvalta-yhteisöjen osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa 31.12.2016: 1 170 euroa

Omat ja määräysvalta-yhteisöjen osakkeet Metsä Board Oyj:ssä 31.12.2016: Ei omistusta

JUSSI LINNARANTA

s. 1972
Maatalous- ja metsätieteiden maisteri
Agronomi

Hallituksen jäsen vuodesta 2017

Metsäliitto Osuuskunta, hallintoneuvoston jäsen (2004–2016)
Maatalousyrittäjä (2001–)
Lämpöyrittäjä (2003–)
Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, useita eri tehtäviä (1997–2007)
Pohjois-Savon Osuuspankki, edustajiston jäsen (2014–)
MTK ry, Energiavalokunnan jäsen (2007–2008, 2014–2016)
Kalakukko 2006 ry, LEADER-toimintaryhmä, hallituksen jäsen (2001–2006)

Omat, yhteisomistettut sekä määräysvalta-yhteisöjen osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa 31.12.2016: 78 350 euroa

Omat ja määräysvalta-yhteisöjen osakkeet Metsä Board Oyj:ssä 31.12.2016: ei omistusta

LEENA MÖRTTINEN

s. 1967
Kauppatieteiden maisteri
Valtiotieteiden tohtori

Hallituksen jäsen vuodesta 2016

Perheyritysten liitto, toimitusjohtaja (2015–)
Elinkeinoelämän keskusliitto, Kilpailukyky ja kasvu -vastuualueen johtaja (2012–2015)
Nordea, useita eri johtotehtäviä (2006–2012)
Suomen Pankki, Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osaston neuvonantaja (2005–2006)
Euroopan keskuspankki, vanhempi ekonomisti (2002–2005)
Suomen Pankki, Rahoitusmarkkinaosaston ekonomisti (1999–2002)
Helsingin yliopisto, tutkija (1995–1999)
Kansallisteatterin Säätiö, hallituksen jäsen (2015–)
Oulun yliopiston sijoitusvaliokunta, jäsen (2013–)
Partiosäätiön hallintoneuvosto, jäsen (2011–)
Sibelius-Akatemian tukisäätiö, hallituksen jäsen (2015–2016)
Suomen Ampumahiihtoliiton hallitus, varapuheenjohtaja (2013–2016)
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö LähiTapiola, hallituksen jäsen (2013)
Suomen Teollisuussijoitus Oy, hallituksen jäsen (2012–2013)
Oulun yliopiston hallitus, varapuheenjohtaja (2010–2013)

Omat, yhteisomistettut sekä määräysvalta-yhteisöjen osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa 31.12.2016: 2 550 euroa

Omat ja määräysvalta-yhteisöjen osakkeet Metsä Board Oyj:ssä 31.12.2016: ei omistusta

JUHA PARPALA

s. 1967
Agrologi

Hallituksen jäsen
vuodesta 2009

Metsäliitto Osuuskunta,
piiritoimikunta (1997–),
hallintoneuvoston jäsen
(2001–2008)
Maanviljelijä (1994–)
Simon Turvejaloste Oy,
hallituksen jäsen (2011–)
Vapo Oy:n hallintoneuvosto
(2009)
Osuuskunta Pohjolan Maito,
hallituksen jäsen (2006–
2007)
Simon seurakunta,
kirkkoneuvosto (2015–)
Simon kunta,
luottamustoimia

Omat, yhteisömistetut sekä
määräysvalta-yhteisöjen
osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: 23 490 euroa

Omat ja
määräysvalta-yhteisöjen
osakkeet Metsä Board Oy:ssä
31.12.2016: 1 087 (B-osake)

TIMO SAUKKONEN

s. 1963
Maatalous- ja
metsätieteiden maisteri
Metsänhoitaja

Hallituksen jäsen
vuodesta 2007

Metsäliitto Osuuskunta, eri
luottamustoimissa (1995–)
Maanviljelijä (1992–)
Pellervo-Seura ry,
valtuuskunnan jäsen (2008–)
Simpeleen Osuuspankki,
hallintoneuvoston jäsen
(2000–), puheenjohtaja
(2011–)

Omat, yhteisömistetut sekä
määräysvalta-yhteisöjen
osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: 88 173 euroa

Omat ja
määräysvalta-yhteisöjen
osakkeet Metsä Board Oy:ssä
31.12.2016: 4 600 (B-osake)

MIKAEL SILVENNOINEN

s. 1956
Kauppatieteiden
maisteri

Hallituksen jäsen
vuodesta 2015

IMS Talent, hallituksen
puheenjohtaja (2013–)
Pohjola Pankki Oy,
toimitusjohtaja (1997–2013)
Pohjola Pankki Oy, useita eri
johtotehtäviä (1989–1997)
Wärtsilä Group, useita eri
johtotehtäviä (1983–1989)
Konecranes Oyj, hallituksen
jäsen (2008–2015)
Orion Oyj, hallituksen jäsen
(2014–)
Hartwall Capital Oy,
hallituksen jäsen (2014–)
Pontos Oy, hallituksen jäsen
(2014–)

Omat, yhteisömistetut sekä
määräysvalta-yhteisöjen
osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: 195 euroa

Omat ja
määräysvalta-yhteisöjen
osakkeet Metsä Board Oy:ssä
31.12.2016: 14 000 (B-osake)

ANTTI TUKEVA

s. 1953
Agronomi
Maanviljelysneuvos

Hallituksen jäsen
vuodesta 2009

Osuuskunta Maitosuomi,
toimitusjohtaja, hallituksen
jäsen (2007–2015)
Osuuskunta Normilk,
toimitusjohtaja (1994–2015)
Osuuskunta Maitojaloste,
toimitusjohtaja, hallituksen
jäsen (1991–2006)
**Maa- ja metsätalous Arolan
ja Vaaran tilat** (1985–)
**LähiTapiola Etelä-
Pohjanmaa**, hallituksen jäsen
(2012–2015)
Lakeuden Lähivakuutus,
hallituksen varapuheenjohtaja
(2006–2012)
**Useita maa- ja
elintarviketalouden sekä
kunnallisan
luottamustoimia** (1985–
2015)

Omat, yhteisömistetut sekä
määräysvalta-yhteisöjen
osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: 41 504 euroa

Omat ja
määräysvalta-yhteisöjen
osakkeet Metsä Board Oy:ssä
31.12.2016: 3 479 (B-osake)

METSÄ GROUPIN JOHTORYHMÄ

KARI JORDAN

s. 1956
Ekonomi
Vuorineuvos

Pääjohtaja, Metsä Group
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2005

HANNU ANTILA

s. 1955
Ekonomi

Strategiajohtaja, Metsä Group
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2005

PETRI HELSKY

s. 1966
Diplomi-insinööri
Kauppatieteiden maisteri

Toimitusjohtaja, Metsä Tissue Oy
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2015

ILKKA HÄMÄLÄ

s. 1961
Diplomi-insinööri

Toimitusjohtaja, Metsä Fibre Oy
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2008

Metsä Group, pääjohtaja (2006–)
Metsäliitto Osuuskunta,
toimitusjohtaja (2004–)
Metsäliitto Osuuskunta, hallituksen
varapuheenjohtaja (2005–)
Metsä Board Oy, hallituksen
puheenjohtaja (2005–)
Metsä Fibre Oy, hallituksen jäsen
(2004–), puheenjohtaja (2006–)
Metsä Tissue Oy, hallituksen
puheenjohtaja (2004–)
Keskuskauppakamari, hallituksen
jäsen (2007–2011), hallituksen
puheenjohtaja (2012–2016)
Elinkeinoelämän keskusliitto (EK),
hallituksen jäsen (2005–2016),
varapuheenjohtaja (2009–2011,
2013–2014), työvaliokunnan jäsen
(2015–2016)
Metsäteollisuus ry, hallituksen ja
hallituksen työvaliokunnan
puheenjohtaja (2009–2011),
hallituksen ja hallituksen
työvaliokunnan varapuheenjohtaja
(2005–2009, 2014–), hallituksen
jäsen (2012–2013)
**Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö
Varma**, hallintoneuvoston jäsen
(2006–2012), hallituksen
varapuheenjohtaja (2013), hallituksen
puheenjohtaja (2014),
hallintoneuvoston puheenjohtaja
(2015–)
**Useita luottamustoimia säätiöissä ja
yhdistyksissä**

Omat, yhteisomistetut sekä
määräysvaltayhteisöjen
osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: 5 448 euroa

Omat ja määräysvaltayhteisöjen
osakkeet Metsä Board Oy:ssä
31.12.2016: 800 000 (B-osake)

Metsä Group, strategiajohtaja
(2006–28.2.2017)
M-real Oy (nyk. **Metsä Board Oy**),
toimitusjohtaja (2005–2006)
Metsäliitto-Yhtymä, finanssijohtaja
(2003–2004)
Metsä Tissue Oy, toimitusjohtaja
(1998–2003)
Oy Metsä-Botnia Ab (nyk. Metsä
Fibre Oy) ja **Metsä-Serla Oy** (nyk.
Metsä Board Oy), eri johtotehtäviä
Metsä Tissue Oy, hallituksen jäsen
(2004–)
Metsä Fibre Oy, hallituksen jäsen
(2004–)
Metsä Group Treasury Oy,
hallituksen puheenjohtaja (2010–
2013)
Pohjolan Voima Oy, hallituksen jäsen
(2009–)
**Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö
Tapiola**, hallintoneuvoston jäsen
(2011–)
Teollisuuden Voima Oy, hallituksen
jäsen (2007–)

Omat, yhteisomistetut sekä
määräysvaltayhteisöjen
osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: Ei omistusta

Omat ja määräysvaltayhteisöjen
osakkeet Metsä Board Oy:ssä
31.12.2016: 146 588 (B-osake)

Metsä Tissue Oy, toimitusjohtaja
(2015–)
Kemira Oy, johtaja (Paper-segmentti
ja Aasia ja Tynniemi), johtoryhmän
jäsen (2008–2015)
Kemira ChemSolutions, johtaja
(2007–2008)
Solvay-konserni, useita liiketoiminnan
johtotehtäviä (1993–2007)

Omat, yhteisomistetut sekä
määräysvaltayhteisöjen
osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: Ei omistusta

Omat ja määräysvaltayhteisöjen
osakkeet Metsä Board Oy:ssä
31.12.2016: Ei omistusta

Metsä Fibre Oy, toimitusjohtaja
(2008–)
Oy Metsä-Botnia Ab (nyk. Metsä
Fibre Oy), eri johtotehtäviä
Metsäteollisuus ry, hallituksen ja
hallituksen työvaliokunnan
varapuheenjohtaja (2012–2013),
hallituksen jäsen (2014–),
työmarkkinavaliokunnan
puheenjohtaja (2017–)
Pohjolan Voima Oy, hallituksen
varajäsen (2009–)
**Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö
Ilmarinen**, hallintoneuvoston jäsen
(2009–)
Suomen Laatu yhdistys ry,
neuvottelukunnan jäsen (2008–)

Omat, yhteisomistetut sekä
määräysvaltayhteisöjen
osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: Ei omistusta

Omat ja määräysvaltayhteisöjen
osakkeet Metsä Board Oy:ssä
31.12.2016: 103 551 (B-osake)

MIKA JOUKIO

s. 1964
Diplomi-insinööri
MBA

Toimitusjohtaja, Metsä Board Oyj
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2012

Metsä Board Oyj, toimitusjohtaja (2014 –)
Metsä Tissue Oyj, toimitusjohtaja (2012–2014)
M-real Oyj (nyk. Metsä Board Oyj), Consumer Packaging -liiketoimintalueen johtaja (2006–2012)
Metsä-Serla Oyj ja **M-real Oyj** (nyk. Metsä Board Oyj), useita liiketoiminnan johtotehtäviä (1990–)

Omat, yhteisomistetut sekä määräysvalta-yhteisöjen osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: 19 930 euroa

Omat ja määräysvalta-yhteisöjen osakkeet Metsä Board Oyj:ssä
31.12.2016: 186 348 (B-osake)

ESA KAIKKONEN

s. 1969
Oikeustieteen kandidaatti
Varatuomari

Toimialajohtaja, Metsä Wood
Strategiajohtaja, Metsä Group
1.3.2017 alkaen
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2008

Metsä Wood, toimialajohtaja (2013–)
Metsä Group, strategiajohtaja, (1.3.2017–)
Metsä Group, lakiasianjohtaja (2003–2013)
Metsäliitto-konserni, lakimies (2000–2003)
Metsä-Serla Oyj (nyk. Metsä Board Oyj), lakimies (1998–2000)
Puutuote-teollisuus ry, hallituksen puheenjohtaja (2015–)

Omat, yhteisomistetut sekä määräysvalta-yhteisöjen osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: Ei omistusta

Omat ja määräysvalta-yhteisöjen osakkeet Metsä Board Oyj:ssä
31.12.2016: 124 871 (B-osake)

JUHA MÄNTYLÄ

s. 1961
Maatalous- ja
metsätaloustieteiden maisteri
Metsänhoitaja
Metsäneuvos

Toimialajohtaja, Metsä Forest
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2008

Metsä Forest, toimialajohtaja (2008–)
Aiemmin eri tehtävissä Metsäliitto Osuuskunnassa
Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus ja **Enso Forest Development Ltd**, eri tehtäviä
Metsä Fibre Oy, hallituksen jäsen (2008–)
Finsilva Oyj, hallituksen jäsen (2007–)
Metsäteollisuus ry, metsävaliokunnan puheenjohtaja (2010–)
Skogsindustrierna, Skogskommitté, jäsen (2011–)
CEPI (Confederation of European Paper Industries), Forest Committee, jäsen (2012–2014)
Suomen Metsäsäätiö, hallituksen puheenjohtaja (2010–2014), jäsen (2015–)
Luonnonvarakeskus (LUKE), johtokunnan puheenjohtaja (2015–)
Pellervon Taloustutkimus ry, hallituksen jäsen (2011–2015)
Suomen Puukauppa Oy, hallituksen jäsen (2016–)

Omat, yhteisomistetut sekä määräysvalta-yhteisöjen osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: 239 450 euroa

Omat ja määräysvalta-yhteisöjen osakkeet Metsä Board Oyj:ssä
31.12.2016: 86 694 (B-osake)

VESA-PEKKA TAKALA

s. 1966
Kauppateiden maisteri

Talousjohtaja, Metsä Group
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2010

Metsä Group, talousjohtaja (2010–)
Metsä Group Treasury Oy, hallituksen puheenjohtaja (2013–)
Outotec-konserni, talous- ja rahoitusjohtaja (2006–2010), johtoryhmän jäsen, toimitusjohtajan varamies
Outokumpu-konserni, talousjohtaja (2001–2006), johtoryhmän jäsen (2005)
Aiemmin Outokumpu-konsernin taloushallinnon johtotehtävissä

Omat, yhteisomistetut sekä määräysvalta-yhteisöjen osuussijoitukset
Metsäliitto Osuuskunnassa
31.12.2016: Ei omistusta

Omat ja määräysvalta-yhteisöjen osakkeet Metsä Board Oyj:ssä
31.12.2016: 117 271 (B-osake)

TALOUDELLINEN RAPORTOINTI

Metsä Group ei kommentoi konsernin taloudellista tulosta tai vastaavia kysymyksiä kunkin raportointijakson päättymisestä kyseisen jakson raportin julkaisemiseen asti lukuun ottamatta oleellista markkinatilanteen muutosta tai virheellisen tiedon oikaisua.

TALOUDELLINEN INFORMAATIO

Taloudelliset katsaukset julkaistaan suomeksi ja englanniksi. Vuosikat-sauksia ja muita julkaisuja voi tilata sähköpostitse osoitteesta communications@metsagroup.com sekä konsernin verkkosivuilta www.metsagroup.com.

Pörssitiedotteet, osavuositarkastukset ja tilinpäätöstiedot päivitetään Metsä Groupin verkkosivuille reaaliajassa. Lisäksi verkkosivuilla esitellään muun muassa konsernin tuotteita, asiakkaita, myyntiverkosta sekä ympäristökysymyksiä ja organisaatiota. Verkkosivuilta voi tilata Metsä Groupin julkaisuja sekä antaa palautetta. Metsä Groupin yleis-sähköpostiosoite on communications@metsagroup.com.

Metsä Group pyrkii tarjoamaan yhtiötä koskevaa ajantasaista ja vaivattomasti hyödynnettävää tietoa säännöllisesti ja avoimesti. Konsernin tavoitteena on tuottaa toimintaansa ja taloudellista asemaansa sekä lähiajan näkymiään koskevia tietoja luotettavasti ja totuudenmukaisesti. Kaikkia sijoittajia kohdellaan tasapuolisesti.

Metsä Group julkaisee taloudelliset raporttinsa vuonna 2017 seuraavasti:

HILJAINEN JAKSO	TALOUDELLINEN KATSAUS	JULKAISUPÄIVÄ
1.1.–2.2.2017	Vuoden 2016 tilinpäätöstiedote	torstai 2.2.2017
1.4.–4.5.2017	Osavuositarkastus tammi–maaliskuu	torstai 4.5.2017
1.7.–3.8.2017	Puolivuosikatsaus tammi–kesäkuu	torstai 3.8.2017
1.10.–1.11.2017	Osavuositarkastus tammi–syyskuu	keskiviikko 1.11.2017

Make the most of Metsä

METSÄ GROUP

PL10

02020 METSÄ

Puh. 010 4601

www.metsagroup.fi

NETS & ROPES

NETS & ROPES

NETS & ROPES

NETS & ROPES

NETS & ROPES

NETS & ROPES

NETS & ROPES